वाजसनेयिमाध्यन्दिनशाखीय

यजुर्वेदसंहिता

अथ प्रथमोऽध्यायः

इषे त्वोर्जे त्वा वायव स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय
कर्मण आप्यायध्वमघ्न्याऽइन्द्राय भागम्प्रजावतीरनमीवाऽअयक्ष्मा
मा व स्तेनऽईशत माघशꣳसो ध्रुवाऽअस्मिन्गोपतौ स्यात
बह्वीर्यजमानस्य पशून्पाहि १

वसोः पवित्रमसि द्यौरसि पृथिव्यसि मातरिश्वनो घर्मोऽसि
विश्वधाऽअसि । परमेण धाम्ना दृꣳहस्व मा ह्वार्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षीत्
२

वसोः पवित्रमसि शतधारँवसोः पवित्रमसि सहस्रधारम् ।
देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः पवित्रेण शतधारेण सुप्वा
कामधुक्षः ३

सा विश्वायुः सा विश्वकर्मा सा विश्वधायाः ।
इन्द्रस्य त्वा भागꣳ सोमेनातनच्मि विष्णो हव्यꣳ रक्ष ४

अग्ने व्रतपते व्रतञ्चरिष्यामि तच्छकेयन्तन्मे राध्यताम् ।
इदमहमनृतात्सत्यमुपैमि ५

कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्ति कस्मै त्वा युनक्ति तस्मै त्वा युनक्ति
।
कर्मणे वाँवेषाय वाम् ६

प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः ।
उर्वन्तरिक्षमन्वेमि ७

धूरसि धूर्व धूर्वन्तन्धूर्व तँय्योस्मान्धूर्वति तन्धूर्व यँव्वयन्धूर्वामः ।
देवानामसि वह्नितमꣳ सस्नितमम्पप्रितमञ्जुष्टतमन्देवहूतमम् ८
अह्रुतमसि हविर्धानन्दृꣳहस्व मा ह्वार्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ।
विष्णुस्त्वा क्रमतामुरु वातायापहतꣳ रक्षो यच्छन्ताम्पञ्च ९

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अग्नये जुष्टङ्गृह्णाम्यग्नीषोमाभ्याञ्जुष्टङ्गृह्णामि १०

भूताय त्वा नारातये स्वरभिविख्येषन्दृꣳहन्तान्दुर्याः
पृथिव्यामुर्वन्तरिक्षमन्वेमि पृथिव्यास्त्वा नाभौ
सादयाम्यदित्याऽउपस्थेऽग्ने हव्यꣳ रक्ष ११

पवित्रे स्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसवऽउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण
सूर्यस्य रश्मिभिः ।
देवीरापोऽअग्रेगुवोऽअग्रेपुवोग्रऽइममद्य यज्ञन्नयताग्रे यज्ञपतिꣳ
सुधातुँय्यज्ञपतिन्देवयुवम् १२

युष्माऽइन्द्रोवृणीत वृत्रतूर्ये यूयमिन्द्रमवृणीध्वँव्वृत्रतूर्ये प्रोक्षिता स्थ
।
अग्नये त्वा जुष्टम्प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यान्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि ।
दैव्याय कर्मणे शुन्धध्वन्देवयज्यायै यद्वोऽशुद्धाः
पराजघ्नुरिदँव्वस्तच्छुन्धामि १३

शर्मास्यवधूतꣳ रक्षोवधूताऽअरातयोदित्यास्त्वगसि प्रति
त्वादितिर्वेत्तु ।
अद्रिरसि वानस्पत्यो ग्रावासि पृथुबुध्नः प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु
१४

अग्नेस्तनूरसि वाचो विसर्जनन्देववीतये त्वा गृह्णामि बृहद्ग्रावासि
वानस्पत्यः स इदन्देवेभ्यो हविः शमीष्व सुशमि शमीष्व ।
हविष्कृदेहि हविष्कृदेहि १५

कुक्कुटोसि मधुजिह्वऽइषमूर्जमावद त्वया वयꣳ सङ्घातꣳ सङ्घातञ्जेष्म
वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्षवृद्धँवेत्तु परापूतꣳ रक्षः
परापूताऽअरातयोऽपहतꣳ रक्षो वायुर्वो विविनक्तु देवो वः सविता
हिरण्यपाणिः प्रति गृभ्णात्वच्छिद्रेण पाणिना १६

धृष्टिरस्यपाग्नेऽअग्निमामादञ्जहि निष्क्रव्यादꣳ सेधा देवयजँवह ।
ध्रुवमसि पृथिवीन्दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि
भ्रातृव्यस्य वधाय १७

अग्ने ब्रह्म गृभ्णीष्व धरुणमस्यन्तरिक्षन्दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि
सजातवन्युपदधामि भ्रातृव्यस्य वधाय ।
धर्त्रमसि दिवन्दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि
भ्रातृव्यस्य वधाय ।
विश्वाभ्यस्त्वाशाभ्यऽउप दधामि चित स्थोर्ध्वचितो
भृगूणामङ्गिरसा तपसा तप्यध्वम् १८

शर्मास्यवधूतꣳ रक्षोवधूताऽअरातयोदित्यास्त्वगसि प्रति त्वादितिर्वेत्तु ।
धिषणासि पर्वती प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु दिव स्कम्भनीरसि धिषणासि पार्वतेयी प्रति त्वा पर्वती वेत्तु धान्यमसि १९

धान्यमसि धिनुहि देवान्प्राणाय त्वोदानाय त्वा व्यानाय त्वा ।
दीर्घामनु प्रसितिमायुषे धान्देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृभ्णात्वच्छिद्रेण पाणिना चक्षुषे त्वा महीनाम्पयोसि २०

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
सँवपामि समापऽओषधीभिः समोषधयो रसेन ।
सꣳ रेवतीर्जगतीभिः पृच्यन्ताꣳ सम्मधुमतीर्मधुमतीभिः पृच्यन्ताम् २१

जनयत्यै त्वा सँयौमीदमग्नेरिदमग्नीषोमयोरिषे त्वा घर्मोसि विश्वायुरुरुप्रथा ऽउरुप्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतामग्निष्टे त्वचम्मा हिꣳसीद्देवस्त्वा सविता श्रपयतु वर्षिष्ठेधि नाके २२

मा भेर्मा सँविक्थाऽअतमेरुर्यज्ञोतमेरुर्यजमानस्य प्रजा भूयात्त्रिताय त्वा द्विताय त्वैकताय त्वा २३

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददेध्वरकृतन्देवेभ्यऽइन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा वायुरसि तिग्मतेजा द्विषतो वधः २४

पृथिवि देवयजन्योषध्यास्ते मूलम्मा हिꣳसिषँव्रजङ्गच्छ गोष्ठानँवर्षतु

ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्याम्पृथिव्याᳬ शतेन
पाशैर्योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मस्तमतो मा मौक् २५

अपाररुम्पृथिव्यै देवयजनाद्बध्यासँव्व्रजङ्गच्छ गोष्ठानँव्वर्षतु ते
द्यौर्बधान देव सवितः परमस्याम्पृथिव्याᳬ शतेन पाशैर्योस्मान्द्वेष्टि
यञ्च वयन्द्विष्मस्तमतो मा मौक् । अररो दिवम्मा पप्तो द्रप्सस्ते
द्याम्मा स्कन्व्रजङ्गच्छ गोष्ठानँव्वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः
परमस्याम्पृथिव्याᳬ शतेन पाशैर्योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मस्तमतो
मा मौक् २६

गायत्रेण त्वा छन्दसा परिगृह्णामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा परि गृह्णामि
जगतेन त्वा छन्दसा परिगृह्णामि । सुक्ष्मा चासि शिवा चासि
स्योना चासि सुषदा चास्यूर्जस्वती चासि पयस्वती च २७

पुरा क्रूरस्य विसृपो विरप्शिन्नुदादाय पृथिवीञ्जीवदानुम् ।
यामैरयँश्चन्द्रमसि स्वधाभिस्तामु धीरासोऽअनुदिश्य यजन्ते ।
प्रोक्षणीरासादय द्विषतो वधोऽसि २८
प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः ।
अनिशितोसि सपत्नक्षिद्वाजिनन्त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि ।
प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः ।
अनिशितासि सपत्नक्षिद्वाजिनीन्त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि २९

अदित्यै रास्नासि विष्णोर्वेष्पोस्यूर्जे त्वादब्धेन त्वा
चक्षुषावपश्यामि । अग्नेर्जिह्वासि सुहूर्देवेभ्यो धाम्नेधाम्ने मे भव
यजुषेयजुषे ३०
सवितुस्त्वा प्रसवऽउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ।

सवितुर्वः प्रसवऽउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ।
तेजोसि शुक्रमस्यमृतमसि धाम नामासि
प्रियन्देवानामनाधृष्टन्देवयजनमसि ३१
इति प्रथमोऽध्यायः

अथ द्वितीयोऽध्यायः

कृष्णोऽस्याखरेष्ठोऽग्नये त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि वेदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टाम्प्रोक्षामि बर्हिरसि स्रुग्भ्यस्त्वा जुष्टम्प्रोक्षाम्यदित्यै व्युन्दनम् १

अदित्यै व्युन्दनमसि विष्णो स्तुपोऽस्यूर्णम्रदसन्त्वा स्तृणामि स्वासस्थान्देवेभ्यो भुवपतये स्वाहा भुवनपतये स्वाहा भूतानाम्पतये स्वाहा २

गन्धर्वस्त्वा विश्वावसुः परिदधातु विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडऽईडितः ।
इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणो विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडऽईडितः ।
मित्रावरुणौ त्वोत्तरतः परिधत्तान्ध्रुवेण धर्मणा विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडऽईडितः ३

वीतिहोत्रन्त्वा कवे द्युमन्तꣳ समिधीमहि । अग्ने बृहन्तमध्वरे ४

समिदसि सूर्यस्त्वा पुरस्तात्पातु कस्याश्चिदभिशस्त्यै ।
सवितुर्बाहू स्थऽऊर्णम्रदसन्त्वा स्तृणामि स्वासस्थन्देवेभ्यऽआ त्वा वसवो रुद्राऽआदित्याः सदन्तु ५

घृताच्यसि जुहूर्नाम्ना सेदम्प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद
घृताच्यस्युपभृन्नाम्ना सेदम्प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद
घृताच्यसि ध्रुवा नाम्ना सेदम्प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद । ध्रुवाऽअसदन्नृतस्य योनौ ता विष्णो

पाहि पा॒हि य॒ज्ञम्पा॒हि य॒ज्ञप॑तिम्पा॒हि माँय॑ज्ञ॒न्य॒म् ६

अग्ने॑ वाजजि॒द्वाज॑न्त्वा सरि॒ष्यन्त॒ँवाज॒जित॒ꣳ सम्मा॑र्ज्मि ।
नमो॑ दे॒वेभ्य॑ः स्व॒धा पि॒तृभ्य॑ः सु॒यमे॑ मे भूयास्त॒मस्क॑न्नम॒द्य ७

अस्क॑न्नम॒द्य दे॒वेभ्य॒ऽआज्य॒ꣳ सम्भ्रि॑यास॒मङ्घ्रि॑णा विष्णो॒ मा
त्वाव॑क्रमिष॒ँवसु॑मतीमग्ने ते छा॒याम॒प॑स्थेष॒ँविष्णो॒ स्थान॑मसी॒तऽइन्द्रो॑
वी॒र्य॑मकृणोदू॒र्ध्वो॑ऽध्व॒रऽआस्था॑त् ८

अग्ने॒ वेर्हो॒त्रँवेर्दू॒त्य॒मव॑तान्त्वान्द्यावा॑पृथि॒वीऽअव॒ त्वन्द्यावा॑पृथि॒वी
स्वि॑ष्टकृद्दे॒वेभ्य॒ऽइन्द्र॒ऽआज्ये॑न ह॒विषा॑ भूत्स्वाहा॒ सञ्ज्योति॑षा॒
ज्योति॑ः ९

मयी॒दमिन्द्र॑ऽइन्द्रि॒यन्द॑धात्व॒स्मान्रायो॑ म॒घवा॑नः सचन्ताम् ।
अ॒स्माक॑ꣳ सन्त्वा॒शिष॑ः स॒त्या न॑ः सन्त्वा॒शिष॒ऽउप॑हूता पृथि॒वी
मा॒तोप॒ माम्पृ॑थि॒वी मा॒ता ह्व॑यताम॒ग्निराग्नी॑ध्रा॒त्स्वाहा॑ १०

उप॑हूतो॒ द्यौष्पि॒तोप॒ मान्द्यौष्पि॒ता ह्व॑यताम॒ग्निराग्नी॑ध्रा॒त्स्वाहा॑ ।
दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वेऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑म्पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् ।
प्रति॑गृह्णाम्य॒ग्नेष्ट्वा॒स्ये॒न॒ प्राश्ना॑मि ११

ए॒तन्ते॑ देव सवितर्य॒ज्ञम्प्रा॒हुर्बृह॒स्पत॑ये ब्र॒ह्मणे॑ ।
तेन॑ य॒ज्ञम॑व॒ तेन॑ य॒ज्ञप॑ति॒न्तेन॒ माम॑व १२

मनो॑ जू॒तिर्जु॑षता॒माज्य॑स्य॒ बृह॒स्पति॑र्य॒ज्ञमि॒मन्त॑नो॒त्वरि॑ष्टँय॒ज्ञꣳ
स॒मि॒मन्द॑धातु । विश्वे॑ दे॒वास॑ऽइ॒ह मा॑दयन्ता॒मो३म्प्रति॑ष्ठ १३

एषा तेऽअग्ने समित्तया वर्धस्व चा च प्यायस्व ।
वर्धिषीमहि च वयमा च प्यासिषीमहि ।
अग्ने वाजजिद्वाजन्त्वा ससृवाᳬसँवाजजितꣳ सम्मार्ज्मि १४

अग्नीषोमयोरुज्जितिमनूज्जेषँवाजस्य मा प्रसवेन प्रोहामि ।
अग्नीषोमौ तमपनुदताँय्योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मो
वाजस्यैनम्प्रसवेनापोहामि । इन्द्राग्न्योरुज्जितिमनूज्जेषँवाजस्य मा
प्रसवेन प्रोहामि ।
इन्द्राग्नी तमपनुदताँय्योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मो
वाजस्यैनम्प्रसवेनापोहामि १५

वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वादित्येभ्यस्त्वा सञ्जानाथान्द्यावापृथिवी
मित्रावरुणौ त्वा वृष्ट्यावताम् । व्यन्तु वयोक्तꣳ रिहाणा
मरुताम्पृषतीर्गच्छ वशा पृश्निर्भूत्वा दिवङ्गच्छ ततो नो वृष्टिमावह
। चक्षुष्पाऽअग्नेऽसि चक्षुर्मे पाहि १६

यम्परिधिम्पर्यधत्थाऽअग्ने देव पणिभिर्गुह्यमानः ।
तन्तऽएतमनु जोषम्भराम्येष नेत्त्वदपचेतयाताऽअग्नेः प्रियम्पाथोपीतम्
१७

सᳬस्रवभागा स्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठाः परिधेयाश्च देवाः ।
इमाँवाचमभि विश्वे गृणन्तऽआसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वᳬ स्वाहा
वाट् १८

घृताची स्थो धुर्यौ पातꣳ सुम्ने स्थः सुम्ने मा धत्तम् ।
यज्ञ नमश्च तऽउप च यज्ञस्य शिवे सन्तिष्ठस्व स्विष्टे मे सन्तिष्ठस्व

१९

अग्नेदब्धायोशीतम पाहि मा दिद्योः पाहि प्रसित्यै पाहि दुरिष्टयै पाहि दुरद्मन्याऽअविषन्नः पितुङ्कृणु सुषदा योनौ स्वाहा वाडग्नये सँवेशपतये स्वाहा सरस्वत्यै यशोभगिन्यै स्वाहा २०

वेदोसि येन त्वन्देव वेद देवेभ्यो वेदोभवस्तेन मह्यंवेदो भूयाः । देवा गातुविदो गातुंवित्त्वा गातुमित । मनसस्पतऽइमन्देव यज्ञꣳ स्वाहा वाते धाः २१

सम्बर्हिरङ्क्ताꣳ हविषा घृतेन समादित्यैर्वसुभिः सम्मरुद्भिः । समिन्द्रो विश्वदेवेभिरङ्क्तान्दिव्यन्नभो गच्छतु यत्स्वाहा २२

कस्त्वा विमुञ्चति स त्वा विमुञ्चति कस्मै त्वा विमुञ्चति तस्मै त्वा विमुञ्चति ।
पोषाय रक्षसाम्भागोसि २३

सँवर्चसा पयसा सन्तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन । त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् २४

दिवि विष्णुर्व्यक्रꣳस्त जागतेन छन्दसा ततो निर्भक्तो योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मोन्तरिक्षे विष्णुर्व्यक्रꣳस्त त्रैष्टुभेन छन्दसा ततो निर्भक्तो योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः पृथिव्यांविष्णुर्व्यक्रꣳस्त गायत्रेण छन्दसा ततो निर्भक्तो योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मोस्मादन्नादस्यै प्रतिष्ठायाऽअगन्म स्वः सञ्ज्योतिषाभूम २५

स्वयम्भूरसि श्रेष्ठो रश्मिर्वर्चोदाऽअसि वर्चो मे देहि ।
सूर्यस्यावृतमन्वावर्ते २६

अग्ने गृहपते सुगृहपतिस्त्वयाग्नेहङ्गृहपतिना भूयासꣳ
सुगृहपतिस्त्वम्मयाग्ने गृहपतिना भूयाः ।
अस्थूरि णौ गार्हपत्यानि सन्तु शतꣳ हिमाः सूर्यस्यावृतमन्वावर्ते
२७

अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषन्तदशकन्तन्मेराधीदमहँयऽएवास्मि सोस्मि
२८

अग्नये कव्यवाहनाय स्वाहा सोमाय पितृमते स्वाहा ।
अपहताऽअसुरा रक्षाꣳसि वेदिषदः २९

ये रूपाणि प्रतिमुञ्चमानाऽअसुराः सन्तः स्वधया चरन्ति ।
परापुरो निपुरो ये भरन्त्यग्निष्टाँल्लोकात्प्रणुदात्यस्मात् ३०

अत्र पितरो मादयध्वँयथाभागमावृषायध्वम् ।
अमीमदन्त पितरो यथाभागमावृषायिषत ३१

नमो वः पितरो रसाय नमो वः पितरः शोषाय नमो वः पितरो
जीवाय नमो वः पितरः स्वधायै नमो वः पितरो घोरय नमो वः
पितरो मन्यवे नमो वः पितरः पितरो नमो वो गृहान्नः पितरो दत्त
सतो वः पितरो देष्मैतद्वः पितरो वासऽआधत्त ३२

आधत्त पितरो गर्भङ्कुमारम्पुष्करस्रजम् । यथेह पुरुषोसत् ३३

ऊर्ज्जँवहन्तीरमृतङ्घृतम्पयः कीलालम्परिस्रुतम् । स्वधा स्थ तर्पयत मे पितॄन् ३४

इति द्वितीयोऽध्यायः

अथ तृतीयोऽध्यायः

समिधाग्निन्दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन्हव्या जुहोतन १

सुसमिद्धाय शोचिषे घृतन्तीव्रञ्जुहोतन । अग्नये जातवेदसे २

तन्त्वा समिद्भिरङ्गिरो घृतेन वर्धयामसि । बृहच्छोचा यविष्ठ्य ३

उप त्वाग्ने हविष्मतीर्घृताचीर्यन्तु हर्यत । जुषस्व समिधो मम ४

भूर्भुवः स्वर्द्यौरिव भूम्ना पृथिवीव वरिम्णा ।
तस्यास्ते पृथिवि देवयजनि पृष्ठेऽग्निमन्नादमन्नाद्यायादधे ५

आयङ्गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरम्पुरः । पितरञ्च प्रयन्त्स्वः ६

अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती । व्यख्यन्महिषो दिवम् ७

त्रिꣳशद्धाम विराजति वाक्पतङ्गाय धीयते । प्रतिवस्तोरह द्युभिः
८

अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा ।
अग्निर्वर्चो ज्योतिर्वर्चः स्वाहा सूर्यो वर्चो ज्योतिर्वर्चः स्वाहा ।
ज्योतिः सूर्यः सूर्यो ज्योतिः स्वाहा ९

सजूर्देवेन सवित्रा सजू रात्र्येन्द्रवत्या । जुषाणोऽअग्निर्वेतु स्वाहा ।
सजूर्देवेन सवित्रा सजूरुषसेन्द्रवत्या । जुषाणः सूर्यो वेतु स्वाहा
१०

उपप्रयन्तोऽअध्वरम्मन्त्रँवोचेमाग्नये । आरेऽअस्मे च शृणवते ११

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याऽअयम् । अपाᳫं रेताᳫंसि जिन्वति १२

उभा वामिन्द्राग्नीऽआहुवध्याऽउभा राधसः सह मादयध्यै ।
उभा दातारविषाᳫं रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वाम् १३

अयन्ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्धया रयिम् १४

अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रँविभ्वँविशेविशे १५

अस्य प्रत्नामनु द्युतᳫं शुक्रन्दुदुह्रेऽअह्रयः । पयः सहस्रसामृषिम् १६

तनूपाऽअग्नेसि तन्वम्मे पाह्यायुर्दाऽअग्नेस्यायुर्मे देहि वर्चोदाऽअग्नेसि वर्चो मे देहि । अग्ने यन्मे तन्वाऽऊनन्तन्मऽआपृण १७
इन्धानास्त्वा शतᳫं हिमा द्युमन्तᳫं समिधीमहि । वयस्वन्तो वयस्कृतᳫं सहस्वन्तः सहस्कृतम् । अग्ने सपत्नदम्भनमदब्धासोऽअदाभ्यम् । चित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीय १८

सन्त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसागथाः समृषीणाᳫं स्तुतेन ।

सम्प्रियेण धाम्ना समहमायुषा सँवर्चसा सम्प्रजया सꣳ रायस्पोषेण ग्मिषीय १९

अन्ध स्थान्धो वो भक्षीय मह स्थ महो वो भक्षीयोर्ज स्थोर्जँवो भक्षीय रायस्पोष स्थ रायस्पोषँवो भक्षीय २०

रेवती रमध्वमस्मिन्योनावस्मिन्गोष्ठेऽस्मिँल्लोकेऽस्मिन्क्षये । इहैव स्त मापगात २१

सꣳहितासि विश्वरूप्यूर्जा माविश गौपत्येन । उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्धिया वयम् । नमो भरन्तऽएमसि २२

राजन्तमध्वराणाङ्गोपामृतस्य दीदिविम् । वर्धमानꣳ स्वे दमे २३

स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव । सचस्वा नः स्वस्तये २४

अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः । वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः २५

तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः । स नो बोधि श्रुधी हवमुरुष्या णोऽअघायतः समस्मात् २६

इडऽएह्यदितऽएहि काम्याऽएत । मयि वः कामधरणम्भूयात् २७

सोमानꣳ स्वरणङ्कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तँयऽऔशिजः २८

यो रेवान्योऽअमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्द्धनः । स नः सिषक्तु यस्तुरः २९

मा नः शꣳसोऽअररुषो धूर्तिः प्रणङ्मर्त्यस्य । रक्षा णो ब्रह्मणस्पते ३०

महि त्रीणामवोऽस्तु द्युक्षम्मित्रस्यार्यम्णः । दुराधर्षँवरुणस्य ३१

नहि तेषाममा चन नाध्वसु वारणेषु । ईशे रिपुरघशꣳसः ३२

ते हि पुत्रासोऽअदितेः प्रजीवसे मर्त्याय । ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ३३

कदाचन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे । उपोपेन्नु मघवन्भूयऽइन्नु ते दानन्देवस्य पृच्यते ३४

तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ३५

परि ते दूडभो रथोस्माँ२ ॥ऽअश्नोतु विश्वतः । येन रक्षसि दाशुषः ३६

भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभिः स्याꣳ सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः ।
नर्य प्रजाम्मे पाहि शꣳस्य पशून्मे पाह्यथर्य पितुम्मे पाहि ३७

आगन्म विश्ववेदसमुस्मभ्यँवसुवित्तमम् । अग्ने सम्राडुभि द्युम्नमुभि सहुऽआयच्छस्व ३८

अयमुग्निर्गृहपतिर्गार्हपत्यः प्रजाया वसुवित्तमः । अग्ने गृहपतेभि द्युम्नमुभि सहुऽआयच्छस्व ३९

अयमुग्निः पुरीष्यो रयिमान्पुष्टिवर्धनः । अग्ने पुरीष्याभि द्युम्नमुभि सहुऽआयच्छस्व ४०

गृहा मा बिभीत मा वेपध्वमूर्जम्बिभ्रतऽएमसि । ऊर्जम्बिभ्रद्वः सुमनाः सुमेधा गृहानैमि मनसा मोदमानः ४१

येषामुध्येति प्रवसन्येषु सौमनुसो बुहुः । गृहानुपह्वयामहे ते नो जानन्तु जानुतः ४२

उपहूताऽइह गावुऽउपहूताऽअजावयः । अथोऽअन्नस्य कीलालुऽउपहूतो गृहेषु नः । क्षेमाय वः शान्त्यै प्रपद्ये शिवꣳ शग्मꣳ शँयोः शँयोः ४३

प्रघासिनो हवामहे मुरुतश्च रिशादसः । कुरम्भेण सुजोषसः ४४

यद्ग्रामे यदरण्ये यत्सुभायाँयदिन्द्रिये । यदेनश्चकृमा वुयमिदन्तदवयजामहे स्वाहा ४५

मो षू णऽइन्द्रात्र पृत्सु देवैरस्ति हि ष्मा ते शुष्मिन्नवुयाः । मुहश्चिद्यस्य मीढुषो युव्या हुविष्मतो मुरुतो वन्दते गीः ४६

अक्रन्कर्म कर्मकृतः सह वाचा मयोभुवा । देवेभ्यः कर्म कृत्वास्तम्प्रेत सचाभुवः ४७

अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः । अव देवैर्देवकृतमेनो यासिषमव मर्त्यैर्मर्त्यकृतम्पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि ४८

पूर्णा दर्वि परापत सुपूर्णा पुनरापत । वस्नेव विक्रीणावहा इषमूर्जꣳ शतक्रतो ४९

देहि मे ददामि ते नि मे धेहि नि ते दधे । निहारञ्च हरासि मे निहारन्निहराणि ते स्वाहा ५०

अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रियाऽअधूषत । अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्ठया मती योजा न्विन्द्र ते हरी ५१

सुसन्दृशन्त्वा वयम्मघवन्वन्दिषीमहि । प्र नूनम्पूर्णबन्धुर स्तुतो यासि वशाँ॥ऽअनु योजा न्विन्द्र ते हरी ५२

मनो न्वाह्वामहे नाराशꣳसेन स्तोमेन । पितॄणाञ्च मन्मभिः ५३

आ नऽएतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे । ज्योक्च सूर्यन्दृशे ५४

पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः । जीवँव्व्रातꣳ सचेमहि ५५

वयꣳ सोम व्रते तव मनस्तनूषु बिभ्रतः । प्रजावन्तः सचेमहि
५६

एष ते रुद्र भागः सह स्वस्राम्बिकया तञ्जुषस्व स्वाहैष ते रुद्र
भागऽआखुस्ते पशुः ५७

अव रुद्रमदीमह्यव देवन्त्र्यम्बकम् । यथा नो वस्यसस्करद्यथा
नः श्रेयसस्करद्यथा नो व्यवसाययात् ५८

भेषजमसि भेषजङ्गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजम् । सुखम्मेषाय मेष्यै
५९

त्र्यम्बकँयजामहे सुगन्धिम्पुष्टिवर्धनम् । उर्वारुकमिव
बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् । त्र्यम्बकँयजामहे
सुगन्धिम्पतिवेदनम् ।
उर्वारुकमिव बन्धनादितो मुक्षीय मामुतः ६०

एतत्ते रुद्रावसन्तेन परो मूजवतोतीहि । अवततधन्वा
पिनाकावसः कृत्तिवासाऽअहिꣳसन्नः शिवोतीहि ६१

त्र्यायुषञ्जमदग्नेः कश्यपस्य त्र्यायुषम् । यद्देवेषु त्र्यायुषन्तन्नोऽअस्तु
त्र्यायुषम् ६२

शिवो नामासि स्वधितिस्ते पिता नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः ।
निर्वर्त्तयाम्यायुषेन्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय

सु॒वीर्या॑य ६३

इति तृतीयोऽध्यायः

अथ चतुर्थोऽध्यायः

एदमगन्म देवयजनम्पृथिव्या यत्र
देवासोऽअजुषन्त विश्वे ।
ऋक्सामाभ्याँ सन्तरन्तो यजुर्भी रायस्पोषेण समिषा मदेम ।
इमाऽआपः शमु मे सन्तु देवीरोषधे त्रायस्व स्वधिते मैनं
हिंसीः १

आपोऽअस्मान्मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु ।
विश्वं हि रिप्रम्प्रवहन्ति देवीरुदिदाभ्यः
शुचिरा पूतऽएमि ।
दीक्षातपसोस्तनूरसि तान्त्वा शिवाँ
शग्माम्परिदधे भद्रँवर्णम्पुष्यन् २

महीनाम्पयोसि वर्चोदाऽअसि वर्चो मे देहि ।
वृत्रस्यासि कनीनकश्चक्षुर्दाऽअसि चक्षुर्मे देहि ३

चित्पतिर्मा पुनातु वाक्पतिर्मा पुनातु देवो
मा सविता पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य
रश्मिभिः । तस्य ते पवित्रपते पवित्रपूतस्य
यत्कामः पुने तच्छकेयम् ४

आ वो देवासऽईमहे वामम्प्रयत्यध्वरे ।
आ वो देवासऽआशिषो यज्ञियासो हवामहे ५

स्वाहा यज्ञम्मनसः स्वाहोरोरन्तरिक्षात्स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याँ

स्वाहा वातादारभे स्वाहा ६

आकूत्यै प्रयुजेऽग्नये स्वाहा मेधायै मनसेऽग्नये स्वाहा दीक्षायै
तपसेऽग्नये स्वाहा सरस्वत्यै पूष्णेऽग्नये स्वाहा । आपो
देवीर्बृहतीर्विश्वशम्भुवो द्यावापृथिवीऽउरोऽअन्तरिक्ष । बृहस्पतये
हविषा विधेम स्वाहा ७

विश्वो देवस्य नेतुर्मर्तो वुरीत सख्यम् ।
विश्वो रायऽइषुध्यति द्युम्नँवृणीत पुष्यसे
स्वाहा ८

ऋक्सामयोः शिल्पे स्थस्ते वामारभे ते मा पातमास्य यज्ञस्योदृचः
।
शर्मासि शर्म मे यच्छ नमस्तेऽअस्तु मा मा
हिꣳसीः ९

ऊर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदाऽऊर्जम्मयि धेहि । सोमस्य नीविरसि
विष्णोः शर्मासि शर्म यजमानस्येन्द्रस्य योनिरसि सुसस्याः
कृषीस्कृधि ।
उच्छ्रयस्व वनस्पतऽऊर्ध्वो मा
पाह्यꣳहसऽआस्य यज्ञस्योदृचः १०

व्रतङ्कृणुत व्रतङ्कृणुताग्निर्ब्रह्माग्निर्यज्ञो वनस्पति
र्यज्ञियः ।
दैवीन्धियम्मनामहे सुमृडीकामभिष्टये
वर्चोधाँयज्ञवाहसꣳ सुतीर्था नोऽअसद्वशे ।

ये देवा मनोजाता मनोयुजो दक्षक्रतवस्ते
नोवन्तु ते नः पान्तु तेभ्यः स्वाहा ११

श्वात्राः पीता भवत यूयमापोऽअस्माकमन्तरुदरे सुशेवाः ।
ताऽअस्मभ्यमयक्ष्माऽअनमीवाऽअनागसः स्वदन्तु
देवीरमृताऽऋतावृधः १२

इयन्ते यज्ञिया तनूरपो मुञ्चामि न प्रजाम् ।
अंहोमुचः स्वाहाकृताः पृथिवीमाविशत पृथिव्या सम्भव १३

अग्ने त्वं सुजागृहि वयं सुमन्दिषीमहि ।
रक्षा णोऽअप्रयुच्छन्प्रबुधे नः पुनस्कृधि १४

पुनर्मनः पुनरायुर्मऽआगन्पुनः प्राणः
पुनरात्मा मऽआगन्पुनश्चक्षुः पुनः
श्रोत्रम्मऽआगन् ।
वैश्वानरोऽअदब्धस्तनूपाऽअग्निर्नः पातु
दुरितादवद्यात् १५

त्वमग्ने व्रतपाऽअसि देवऽआ मर्त्येष्वा । त्वँयज्ञेष्वीड्यः ।
रास्वेयत्सोमा भूयो भर देवो नः सविता वसोर्दाता वस्वदात् १६

एषा ते शुक्र तनूरेतद्वर्चस्तया सम्भव भ्राजङ्गच्छ ।
जूरसि धृता मनसा जुष्टा विष्णवे १७

तस्यास्ते सत्यसवसः प्रसवे तन्वो यन्त्रमशीय स्वाहा ।

शुक्रमसि चन्द्रमस्यमृतमसि वैश्वदेवमसि १८

चिदसि मनासि धीरसि दक्षिणासि क्षत्रियासि
यज्ञियास्यदितिरस्युभयतःशीर्ष्णी ।
सा नः सुप्राची सुप्रतीच्येधि मित्रस्त्वा पदि
बध्नीताम्पूषाध्वनस्पात्विन्द्रायाध्यक्षाय १९

अनु त्वा माता मन्यतामनु पितानु भ्राता सगर्भ्योनु सखा सयूथ्यः ।
सा देवि देवमच्छेहीन्द्राय सोमꣳ रुद्रस्त्वावर्तयतु स्वस्ति सोमसखा
पुनरेहि २०

वस्व्यस्यदितिरस्यादित्यासि रुद्रासि चन्द्रासि ।
बृहस्पतिष्ट्वा सुम्ने रम्णातु रुद्रो वसुभिराचके २१

अदित्यास्त्वा मूर्धन्नाजिघर्मि देवयजने पृथिव्याऽइडायास्पदमसि
घृतवत्स्वाहा ।
अस्मे रमस्वास्मे ते बन्धुस्त्वे रायो मे रायो मा वयꣳ रायस्पोषेण
वियौष्म तोतो रायः २२

समख्ये देव्या धिया सन्दक्षिणयोरुचक्षसा ।
मा मऽआयुः प्रमोषीर्मोऽअहन्तव वीरंविदेय तव देवि सन्दृशि २३

एष ते गायत्रो भागऽइति मे सोमाय ब्रूतादेष ते त्रैष्टुभो भागऽइति मे
सोमाय ब्रूतादेष ते जागतो भागऽइति मे सोमाय
ब्रूताच्छन्दोनामानाꣳ साम्राज्यङ्गच्छेति मे सोमाय ब्रूतादास्माकोसि
शुक्रस्ते ग्रह्यो विचितस्त्वा विचिन्वन्तु २४

अभि त्यन्देवꣳ सवितारमोण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसवꣳ
रत्नधामभि प्रियम्मतिङ्कविम् ।
ऊर्ध्वा यस्यामतिर्भाऽअदिद्युतत्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीत
सुक्रतुः कृपा स्वः ।
प्रजाभ्यस्त्वा प्रजास्त्वानुप्राणन्तु प्रजास्त्वमनुप्राणिहि २५

शुक्रन्त्वा शुक्रेण क्रीणामि चन्द्रञ्चन्द्रेणामृतममृतेन ।
सग्मे ते गोरस्मे ते चन्द्राणि तपसस्तनूरसि प्रजापतेर्वर्णः परमेण
पशुना क्रीयसे सहस्रपोषम्पुषेयम् २६

मित्रो नऽएहि सुमित्रधऽइन्द्रस्योरुमाविश दक्षिणमुशन्नुशन्तꣳ
स्योनः स्योनम् ।
स्वान भ्राजाङ्घारे बम्भारे हस्त सुहस्त कृशानवेते वः
सोमक्रयणास्तान्रक्षध्वम्मा वो दभन् २७

परि माग्ने दुश्चरिताद्बाधस्वा मा सुचरिते भज ।
उदायुषा स्वायुषोदस्थाममृताँ२॥ऽअनु २८

प्रति पन्थामपद्महि स्वस्तिगामनेहसम् ।
येन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु २९

अदित्यास्त्वगस्यदित्यै सदऽआसीद ।
अस्तभ्नाद्द्यां वृषभोऽअन्तरिक्षममिमीत वरिमाणम्पृथिव्याः ।
आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि ३०

वनेषु व्यन्तरिक्षन्ततान वाजमर्वत्सु पयऽउस्रियासु ।
हृत्सु क्रतुँवरुणो विक्ष्वग्निन्दिवि सूर्यमदधात्सोममद्रौ ३१

सूर्यस्य चक्षुरारोहाग्नेरक्ष्णः कनीनकम् ।
यत्रैतशेभिरीयसे भ्राजमानो विपश्चिता ३२

उस्रावेतन्धूर्षाहौ युज्येथामनश्रूऽअवीरहणौ ब्रह्मचोदनौ ।
स्वस्ति यजमानस्य गृहान्गच्छतम् ३३

भद्रो मेसि प्रच्यवस्व भुवस्पते विश्वान्यभि धामानि ।
मा त्वा परिपरिणो विदन्मा त्वा परिपन्थिनो
विदन्मा त्वा वृकाऽअघायवो विदन् ।
श्येनो भूत्वा परापत यजमानस्य गृहान्गच्छ तन्नौ सँस्कृतम् ३४

नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतꣳ सपर्यत ।
दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शꣳसत ३५

वरुणस्योत्तम्भनमसि वरुणस्य स्कम्भसर्जनी स्थो
वरुणस्यऽऋतसदन्यसि वरुणस्यऽऋतसदनमसि
वरुणस्यऽऋतसदनमासीद ३६

या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।
गयस्फानः प्रतरणः सुवीरोवीरहा प्रचरा सोम दुर्यान् ३७

इति चतुर्थोऽध्यायः

अथ पञ्चमोऽध्यायः

अग्नेस्तनूरसि विष्णवे त्वा सोमस्य तनूरसि विष्णवे
त्वातिथेरातिथ्यमसि विष्णवे त्वा श्येनाय त्वा सोमभृते विष्णवे
त्वाग्नये त्वा रायस्पोषदे विष्णवे त्वा १

अग्नेर्जनित्रमसि वृषणौ स्थऽउर्वश्यस्यायुरसि पुरूरवाऽअसि ।
गायत्रेण त्वा छन्दसा मन्थामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा मन्थामि
जागतेन त्वा छन्दसा मन्थामि २

भवतन्नः समनसौ सचेतसावरेपसौ ।
मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टम्मा यज्ञपतिञ्जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः ३

अग्नावग्निश्चरति प्रविष्टऽऋषीणाम्पुत्रोऽअभिशस्तिपावा ।
स नः स्योनः सुयजा यजेह देवेभ्यो हव्यꣳ सदमप्रयुच्छन्त्स्वाहा
४

आपतये त्वा परिपतये गृह्णामि तनूनप्त्रे
शाक्वराय शक्वनऽओजिष्ठाय ।
अनाधृष्टमस्यनाधृष्यन्देवानामोजोनभिशस्त्यभिशस्तिपाऽअनभिशस्ते-
यमञ्जसा सत्यमुपगेषꣳ स्विते मा धाः ५

अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपा या तव तनूरियꣳ सा मयि यो मम तनूरेषा
सा त्वयि ।
सह नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षान्दीक्षापतिर्मन्यतामनु
तपस्तपस्पतिः ६

अ॒ꣳशुर॑ꣳशुष्टे देव सो॒माप्या॑यता॒मिन्द्रा॑यैकधन॒विदे॑ ।
आ तुभ्य॒मिन्द्रः॒ प्याय॑ता॒मा त्वमिन्द्रा॑य प्यायस्व ।
आप्या॑यया॒स्मान्त्सखी॑न्त्स॒न्या मे॒धया॑ स्व॒स्ति ते॑ देव सोम
सु॒त्याम॑शीय ।
एष्टा॒ रायः॒ प्रेषे भगा॑यऽऋ॒तमृ॑तवा॒दिभ्यो॒ नमो॒ द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑म् ७

या ते॑ऽअग्नेयःश॒या त॒नूर्वर्षि॑ष्ठा गह्वरे॒ष्ठा ।
उ॒ग्रँवचो॒ऽअपा॑वधीत्त्वे॒षँवचो॒ऽअपा॑वधी॒त्स्वाहा॑ ।
या ते॑ऽअग्ने रजःश॒या त॒नूर्वर्षि॑ष्ठा गह्वरे॒ष्ठा ।
उ॒ग्रँवचो॒ऽअपा॑वधीत्त्वे॒षँवचो॒ऽअपा॑वधी॒त्स्वाहा॑ ।
या ते॑ऽअग्ने हरिश॒या त॒नूर्वर्षि॑ष्ठा गह्वरे॒ष्ठा ।
उ॒ग्रँवचो॒ऽअपा॑वधीत्त्वे॒षँवचो॒ऽअपा॑वधी॒त्स्वाहा॑ ८

त॒प्राय॑नी मेसि वि॒त्ताय॑नी मे॒स्यव॑तान्मा नाथि॒तादव॑तान्मा
व्यथि॒तात् ।
वि॒देद॒ग्निर्नभो॒ नामाग्ने॑ऽअङ्गिर॒ऽआयु॑ना॒ नाम्नेहि॒ यो॒स्याम्पृ॑थि॒व्यामसि॒
यत्तेना॑धृष्टन्नाम॑ य॒ज्ञियन्तेन॒ त्वा द॑धे वि॒देद॒ग्निर्नभो॒
नामाग्ने॑ऽअङ्गिर॒ऽआयु॑ना॒ नाम्नेहि॒ यो द्वि॒तीय॑स्याम्पृथि॒व्यामसि॒
यत्तेना॑धृष्टन्नाम॑ यज्ञियन्तेन॒ त्वाद॑धे वि॒देद॒ग्निर्नभो॒
नामाग्ने॑ऽअङ्गिर॒ऽआयु॑ना॒ नाम्नेहि॒ यस्तृ॒तीय॑स्याम्पृथि॒व्यामसि॒
यत्तेना॑धृष्टन्नाम॑ य॒ज्ञियन्तेन॒ त्वा द॑धे ।
अनु॑ त्वा दे॒ववी॑तये ९

सि॒ꣳह्य॑सि सपत्नसा॒ही दे॒वेभ्यः॑ कल्पस्व सि॒ꣳह्य॑सि सपत्नसा॒ही
दे॒वेभ्यः॑ शुन्धस्व सि॒ꣳह्य॑सि सपत्नसा॒ही दे॒वेभ्यः॑ शुम्भस्व १०

इन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः पुरस्तात्पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पश्चात्पातु
मनोजवास्त्वा पितृभिर्दक्षिणतः पातु विश्वकर्मा त्वादित्यैरुत्तरतः
पात्विदमहन्तप्तँवार्बहिर्धा यज्ञान्निःसृजामि ११

सिꣳह्यसि स्वाहा सिꣳह्यस्यादित्यवनिः स्वाहा सिꣳह्यसि
ब्रह्मवनिः क्षत्रवनिः स्वाहा सिꣳह्यसि सुप्रजावनी
रायस्पोषवनिः स्वाहा सिꣳह्यस्यावह देवान्यजमानाय स्वाहा
भूतेभ्यस्त्वा १२

ध्रुवोसि पृथिवीन्दृꣳह ध्रुवक्षिदस्यन्तरिक्षन्दृꣳहाच्युतक्षिदसि
दिवन्दृꣳहाग्नेः पुरीषमसि १३

युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः
स्वाहा १४

इदँविष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् ।
समूढमस्य पाꣳसुरे स्वाहा १५

इरावती धेनुमती हि भूतꣳ सूयवसिनी मनवे दशस्या ।
व्यस्कभ्ना रोदसी विष्णवेते दाधर्थ पृथिवीमभितो मयूखैः स्वाहा
१६

देवश्रुतौ देवेष्वा घोषतम्प्राची
प्रेतमध्वरङ्कल्पयन्तीऽऊर्ध्वँयज्ञन्नयतम्मा जिह्वरतम् ।

स्वङ्गोष्ठमावदतन्देवी दुर्येऽआयुर्मा निर्वादिष्टम्प्रजाम्मा निर्वादिष्टमत्र रमेथाँवर्ष्मन्पृथिव्याः १७

विष्णोर्नुकँवीर्याणि प्रवोचँयः पार्थिवानि विममे रजाꣳसि ।
योऽअस्कभायदुत्तरꣳ सधस्थँविचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णवे त्वा १८

दिवो वा विष्णऽउत वा पृथिव्या महो वा विष्णऽउरोरन्तरिक्षात् ।
उभा हि हस्ता वसुना पृणस्वा प्रयच्छ दक्षिणादोत सव्याद्विष्णवे त्वा १९

प्र तद्विष्णु स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा २०

विष्णो ररराटमसि विष्णोः श्नप्त्रे स्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवोसि ।
वैष्णवमसि विष्णवे त्वा २१

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नार्यसीदमहꣳ रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपि कृन्तामि ।
बृहन्नसि बृहद्रवा बृहतीमिन्द्राय वाचँवद २२

रक्षोहणँवलगहनँवैष्णवीमिदमहन्तँवलगमुत्किरामि यम्मे निष्ट्यो यममात्यो निचखानेदमहन्तँवलगमुत्किरामि यम्मे समानो यमसमानो निचखानेदमहन्तँवलगमुत्किरामि यम्मे सबन्धुर्यमसबन्धुर्निचखानेदमहन्तँवलगमुत्किरामि यम्मे सजातो

यमसंजातो निचुखानोत्कृत्याङ्किरामि २३

स्वुराडसि सपत्नुहा संत्रराडस्यभिमातिहा जंनराडसि रक्षोहा
सर्वुराडस्यमित्रहा २४

रक्षोहणों वो वलगहनः प्रोक्षामि वैष्णुवान्रक्षोहणों वो
वलगहनोवनयामि वैष्णुवान्रक्षोहणौं वो वलगहनोवस्तृणामि
वैष्णुवान्रक्षोहणौं वाँवलगहनाऽउपंदधामि वैष्णुवी रक्षोहणौं
वाँवलगहनौ पर्यूहामि वैष्णुवी वैष्णुवमसि वैष्णुवा स्थ २५

देवस्यं त्वा सवितुः प्रंसुवेश्विनौर्बाहुभ्यांम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नार्यसीदमहं रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपि कृन्तामि ।
यवौसि युवयास्मद्द्वेषौं युवयारातीर्दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै
त्वा शुन्धन्ताँल्लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि २६

उद्दिवंꣳ स्तभानान्तरिक्षम्पृण दृꣳहस्व पृथिव्यान्द्युतानस्त्वा मारुतो
मिनोतु मित्रावरुणौ ध्रुवेण धर्मणा ।
ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि रायस्पोषवनि पर्यूहामि ।
ब्रह्म दृꣳह क्षत्रन्दृꣳहायुर्दृꣳह प्रजान्दृꣳह २७

ध्रुवासि ध्रुवोयँयजमानोस्मिन्नायतने प्रजया पशुभिर्भूयात् ।
घृतेन द्यावापृथिवी पूर्येथामिन्द्रस्य च्छदिरसि विश्वजनस्य च्छाया
२८

परि त्वा गिर्वणो गिरऽइमा भवन्तु विश्वतः ।
वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा भवन्तु जुष्टयः २९

इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवोसि । ऐन्द्रमसि वैश्वदेवमसि ३०

विभूरसि प्रवाहणो वह्निरसि हव्यवाहनः । श्वात्रोसि
प्रचेतास्तुथोसि विश्ववेदाऽउशिगसि ३१

उशिगसि कविरङ्घारिरसि बम्भारिरवस्यूरसि दुवस्वाञ्छुन्ध्यूरसि
मार्जालीयः सम्राडसि कृशानुः परिषद्योसि पवमानो नभोसि
प्रतक्वा मृष्टोसि हव्यसूदनऽऋतधामासि स्वर्ज्योतिः समुद्रोसि ३२

समुद्रोसि विश्वव्यचाऽअजोस्येकपादहिरसि बुध्न्यो
वागस्यैन्द्रमसि सदोस्यृतस्य द्वारौ मा मा सन्ताप्तमध्वनामध्वपते प्र
मा तिर स्वस्ति मेस्मिन्पथि देवयाने भूयान्मित्रस्य मा ३३

मित्रस्य मा चक्षुषेक्षध्वमग्नयः सगराः सगरा स्थ सगरेण नाम्ना
रौद्रेणानीकेन पात माग्नयः पिपृत माग्नयो गोपायत मा नमो वोस्तु
मा मा हिꣳसिष्ट ३४

ज्योतिरसि विश्वरूपँविश्वेषान्देवानाᳬ समित् ।
त्वꣳ सोम तनूकृद्भ्यो द्वेषोभ्योन्यकृतेभ्यऽउरु यन्तासि वरूथᳬ
स्वाहा जुषाणोऽअप्तुराज्यस्य वेतु स्वाहा ३५

अग्ने नय सुपथा रायेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमऽउक्तिँविधेम ३६

अयन्नोऽअग्निर्वरिवस्कृणोत्वयम्मृधः पुरऽएतु प्रभिन्दन् ।
अयँवाजाञ्जयतु वाजसातावयꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणः स्वाहा ३७

उरु विष्णो विक्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि ।
घृतङ्घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिन्तिर स्वाहा ३८

देव सवितरेष ते सोमस्तꣳ रक्षस्व मा त्वा दभन् ।
एतत्त्वन्देव सोम देवो देवाꣳ॥ऽउपागाऽइदमहम्मनुष्यान्त्सह
रायस्पोषेण स्वाहा निर्वरुणस्य पाशान्मुच्ये ३९

अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपा या तव तनूर्मय्यभूदेषा सा त्वयि यो मम
तनूस्त्वय्यभूदियꣳ सा मयि ।
यथायथन्नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षान्दीक्षापतिरमꣳस्तानु
तपस्तपस्पतिः ४०

उरु विष्णो विक्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि ।
घृतङ्घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिन्तिर स्वाहा ४१

अत्यन्याꣳ॥ऽअगान्नान्याꣳ॥ऽउपागामर्वाक्त्वा परेभ्योविदम्परोवरेभ्यः
।
तन्त्वा जुषामहे देव वनस्पते देवयज्यायै देवास्त्वा देवयज्यायै
जुषन्तांविष्णवे त्वा । ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनꣳ हिꣳसीः ४२

द्याम्मा लेखीरन्तरिक्षम्मा हिꣳसीः पृथिव्या सम्भव ।
अयꣳ हि त्वा स्वधितिस्तेतिजानः प्रणिनाय महते सौभगाय ।
अतस्त्वन्देव वनस्पते शतवल्शो विरोह सहस्रवल्शा वि वयꣳ
रुहेम ४३

इति पञ्चमोऽध्यायः

अथ षष्ठोऽध्यायः

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नार्यसीदमहꣳ रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपि कृन्तामि ।
यवोसि यवयास्मद्द्वेषो यवयारातीर्दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै
त्वा शुन्धन्ताँल्लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि १

अग्रेणीरसि स्वावेशऽउन्नेतृणामेतस्य वित्तादधि त्वा स्थास्यति
देवस्त्वा सविता मध्वानक्तु सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्यः ।
द्यामग्रेणास्पृक्षऽआन्तरिक्षम्मध्येनाप्राः पृथिवीमुपरेणादृꣳहीः २

या ते धामान्युश्मसि गमध्यै यत्र गावो भूरिशृङ्गाऽअयासः ।
अत्राह तदुरुगायस्य विष्णोः परमम्पदमव भारि भूरि ।
ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि रायस्पोषवनि पर्यूहामि ।
ब्रह्म दृꣳह क्षत्रन्दृꣳहायुर्दृꣳह प्रजान्दृꣳह ३

विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः
सखा ४

तद्विष्णोः परमम्पदꣳ सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततम्
५

परिवीरसि परि त्वा दैवीर्विशो व्ययन्ताम्परीमँयजमानꣳ रायो
मनुष्याणाम् ।
दिवः सूनुरस्येष ते पृथिव्याँल्लोकऽआरण्यस्ते पशुः ६

उपावीरस्युप देवान्दैवीर्विशः प्रागुरुशिजो वह्नितमान् ।
देव त्वष्टर्वसु रम हव्या ते स्वदन्ताम् ७

रेवती रमध्वम्बृहस्पते धारया वसूनि ।
ऋतस्य त्वा देवहविः पाशेन प्रतिमुञ्चामि धर्षा मानुषः ८

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अग्नीषोमाभ्याञ्जुष्टन्नियुनज्मि ।
अद्भ्यस्त्वौषधीभ्योऽनु त्वा माता मन्यतामनु पितानु भ्राता सगर्भ्योनु सखा सयूथ्यः । अग्नीषोमाभ्यान्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि ९

अपाम्पेरुरस्यापो देवीः स्वदन्तु स्वात्तञ्चित्सद्देवहविः ।
सन्ते प्राणो वातेन गच्छताꣳ समङ्गानि यजत्रैः सँयज्ञपतिराशिषा १०

घृतेनाक्तौ पशूँस्त्रायेथाꣳ रेवति यजमाने प्रियन्धाऽआविश ।
उरोरन्तरिक्षात्सजूर्देवेन वातेनास्य हविषस्त्मना यज समस्य तन्वा भव ।
वर्षो वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपतिन्धाः स्वाहा देवेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा ११

माहिर्भूर्मा पृदाकुर्नमस्तऽआतानानर्वा प्रेहि ।
घृतस्य कुल्याऽउपऽऋतस्य पथ्याऽअनु १२

देवीरापः शुद्धा वोढ्वꣳ सुपरिविष्टा देवेषु सुपरिविष्टा वयम्परिवेष्टारो भूयास्म १३

वाचन्ते शुन्धामि प्राणन्ते शुन्धामि चक्षुस्ते शुन्धामि श्रोत्रन्ते शुन्धामि नाभिन्ते शुन्धामि मेढ्रन्ते शुन्धामि पायुन्ते शुन्धामि चरित्राँस्ते शुन्धामि १४

मनस्तऽआप्यायताँवाक्तऽआप्यायताम्प्राणस्तऽआप्यायताञ्चक्षुस्तऽआप्यायताᳬ श्रोत्रन्तऽआप्यायताम् ।
यत्ते क्रूरँयदास्थितन्तत्तऽआप्यायतान्निष्ट्यायतान्तत्ते शुध्यतु शमहोभ्यः ।
ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनᳬ हिᳬसीः १५

रक्षसाम्भागोसि निरस्तᳬ रक्षऽइदमहᳬ रक्षोभि तिष्ठामीदमहᳬ रक्षोवबाधऽइदमहᳬ रक्षोधमन्तमो नयामि । घृतेन द्यावापृथिवी प्रोर्णुवाथाँवायो वे स्तोकानामग्निराज्यस्य वेतु स्वाहा स्वाहाकृतेऽऊर्ध्वनभसम्मारुतङ्गच्छतम् १६

इदमापः प्रवहतावद्यञ्च मलञ्च यत् ।
यच्चाभिदुद्रोहानृतँयच्च शेपेऽअभीरुणम् ।
आपो मा तस्मादेनसः पवमानश्च मुञ्चतु १७

सन्ते मनो मनसा सम्प्राणः प्राणेन गच्छताम् ।
रेडस्यग्निष्ट्वा श्रीणात्वापस्त्वा समरिणन्वातस्य त्वा ध्राज्यै पूष्णो रᳬह्याऽऊष्मणो व्यथिषत्प्रयुतन्द्वेषः १८

घृतङ्घृतपावानः पिबत वसाँवसापावानः पिबतान्तरिक्षस्य हविरसि स्वाहा । दिशः प्रदिशऽआदिशो विदिशऽउद्दिशो दिग्भ्यः

स्वाहा॑ १९

ऐन्द्र॒ प्रा॒णोऽअ॒ङ्गे॑ऽअ॒ङ्गे॒ निदी॑ध्यदै॒न्द्रऽउ॑दा॒नोऽअ॒ङ्गे॑ऽअ॒ङ्गे॒ निधी॑तः ।
देव॑ त्वष्ट॒र्भूरि॑ ते॒ सꣳ स॑मेतु॒ सल॑क्ष्मा॒ यद्विषु॑रूपम्भवा॑ति ।
दे॒व॒त्रा यन्त॒मव॑से॒ सखा॒योनु॑ त्वा मा॒ता पि॒तरो॑ मदन्तु २०

स॒मु॒द्रङ्ग॑च्छ॒ स्वाहा॒न्तरि॑क्षङ्गच्छ॒ स्वाहा॑ दे॒वꣳ स॑वि॒तार॑ङ्गच्छ॒ स्वाहा॑ मि॒त्रावरु॑णौ गच्छ॒ स्वाहा॑होरा॒त्रे ग॑च्छ॒ स्वाहा॒ छन्दा॑ꣳसि गच्छ॒ स्वाहा॒ द्यावा॑पृथि॒वी ग॑च्छ॒ स्वाहा॑ य॒ज्ञङ्ग॑च्छ॒ स्वाहा॒ सोम॑ङ्गच्छ॒ स्वाहा॑ दि॒व्यन्नभो॑ गच्छ॒ स्वाहा॒ग्निं वै॑श्वान॒रङ्ग॑च्छ॒ स्वाहा॒ मनो॑ मे॒ हार्दि॑ यच्छ॒ दिव॑न्ते धू॒मो ग॑च्छतु॒ स्व॒र्ज्योति॑ः पृथि॒वीम्भस्म॒नापृ॑ण॒ स्वाहा॑ २१

मापो मौष॑धीर्हिꣳसी॒र्धाम्नो॑धाम्नो राजँ॒स्ततो॑ वरुण नो मुञ्च ।
यदा॒हुर॒घ्न्याऽइति॒ वरु॒णेति॒ शपा॑महे॒ ततो॑ वरुण नो मुञ्च ।
सु॒मि॒त्रि॒या न॒ऽआप॒ऽओष॑धयः सन्तु दु॒र्मि॒त्रि॒यास्तस्मै॑ सन्तु॒
यो॒स्मान्द्वेष्टि॒ यञ्च॑ व॒यन्द्वि॒ष्मः २२

ह॒विष्म॑तीरि॒माऽआपो॑ ह॒विष्मा॒२ँ॥ऽआवि॑वासति ।
ह॒विष्मा॑न्दे॒वोऽअ॑ध्व॒रो ह॒विष्मा॑२ँ॥ऽअस्तु॒ सूर्य॑ः २३

अ॒ग्नेर्वोप॑न्नगृहस्य॒ सद॑सि सादयामीन्द्रा॒ग्न्योर्भा॑ग॒धेयी॑ स्थ
मि॒त्रावरु॑णयोर्भा॑ग॒धेयी॑ स्थ॒ विश्वे॑षान्दे॒वाना॑म्भाग॒धेयी॑ स्थ ।
अ॒मूर्याऽउप॒ सूर्ये॒ याभि॑र्वा॒ सूर्य॑ः स॒ह । ता नो॑ हिन्वन्त्वध्व॒रम्
२४

हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ।
ऊर्ध्वमिममध्वरन्दिवि देवेषु होत्रा यच्छ २५

सोम राजन्विश्वास्त्वम्प्रजाऽउपावरोह विश्वास्त्वाम्प्रजाऽउपावरोहन्तु ।
शृणोत्वग्निः समिधा हवम्मे शृण्वन्त्वापो धिषणाश्च देवीः ।
श्रोता ग्रावाणो विदुषो न यज्ञꣳ शृणोतु देवः सविता हवम्मे स्वाहा २६

देवीरापोऽअपान्नपाद्यो वऽऊर्मिर्हविष्यऽइन्द्रियावान्मदिन्तमः ।
तन्देवेभ्यो देवत्रा दत्त शुक्रपेभ्यो येषाम्भाग स्थ स्वाहा २७

कार्षिरसि समुद्रस्य त्वा क्षित्याऽउन्नयामि ।
समापोऽअद्भिरग्मत समोषधीभिरोषधीः २८

यमग्ने पृत्सु मर्त्यमवा वाजेषु यञ्जुनाः ।
स यन्ता शश्वतीरिषः स्वाहा २९

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे रावासि गभीरमिममध्वरङ्कृधीन्द्राय सुषूतमम् ।
उत्तमेन पविनोर्जस्वन्तम्मधुमन्तम्पयस्वन्तन्निग्राभ्या स्थ देवश्रुतस्तर्पयत मा मनो मे ३०

मनो मे तर्पयत वाचम्मे तर्पयत प्राणम्मे तर्पयत चक्षुर्मे तर्पयत श्रोत्रम्मे तर्पयतात्मानम्मे तर्पयत प्रजाम्मे तर्पयत पशून्मे तर्पयत गणान्मे तर्पयत गणा मे मा वितृषन् ३१

इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवतऽइन्द्राय त्वादित्यवतऽइन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने ।
श्येनाय त्वा सोमभृतेग्नये त्वा रायस्पोषदे ३२

यत्ते सोम दिवि ज्योतिर्यत्पृथिव्याँयदुरावन्तरिक्षे ।
तेनास्मै यजमानायोरु राये कृध्यधि दात्रे वोचः ३३

श्वात्रा स्थ वृत्रतुरो राधोगूर्ताऽअमृतस्य पत्नीः ।
ता देवीर्देवत्रेमँयज्ञन्नयतोपहूताः सोमस्य पिबत ३४

मा भेर्मा सँविक्थाऽऊर्जन्धत्स्व धिषणे वीड्वी सती वीडयेथामूर्जन्दधाथाम् । पाप्मा हतो न सोमः ३५

प्रागपागुदगधराक्सर्वतस्त्वा दिशऽआधावन्तु । अम्ब निष्पर समरीर्विदाम् ३६

त्वमङ्ग प्रशꣳसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् ।
न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्डितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ३७

इति षष्ठोऽध्यायः

अथ सप्तमोऽध्यायः

वाचस्पतये पवस्व वृष्णोऽअꣳशुभ्याङ्गभस्तिपूतः ।
देवो देवेभ्यः पवस्व येषाम्भागोसि १

मधुमतीर्नऽइषस्कृधि यत्ते सोमादाभ्यन्नाम जागृवि तस्मै ते सोम
सोमाय स्वाहा स्वाहोर्वन्तरिक्षमन्वेमि स्वाङ्कृतोसि २

स्वाङ्कृतोसि विश्वेभ्यऽइन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वाष्टु
स्वाहा त्वा सुभव सूर्याय देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यो देवाꣳशो
यस्मै त्वेडे तत्सत्यमुपरिप्रुता भङ्गेन हतोसौ फट्प्राणाय त्वा व्यानाय
त्वा ३

उपयामगृहीतोस्यन्तर्यच्छ मघवन्पाहि सोमम् ।
उरुष्य रायऽएषो यजस्व ४

अन्तस्ते द्यावापृथिवी दधाम्यन्तर्दधाम्युर्वन्तरिक्षम् ।
सजूर्देवेभिरवरैः परैश्चान्तर्यामे मघवन्मादयस्व ५

स्वाङ्कृतोसि विश्वेभ्यऽइन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वाष्टु
स्वाहा त्वा सुभव सूर्याय देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यऽउदानाय त्वा
६

आ वायो भूष शुचिपाऽउप नः सहस्रन्ते नियुतो विश्ववार ।
उपो तेऽअन्धो मद्यमयामि यस्य देव दधिषे पूर्वपेयँवायवे त्वा ७

इन्द्रवायूऽइमे सुताऽउप प्रयोभिरागतम् । इन्दवो वामुशन्ति हि ।
उपयामगृहीतोसि वायवऽइन्द्रवायुभ्यान्त्वैष ते योनिः
सजोषोभ्यान्त्वा ८

अयँवाम्मित्रावरुणा सुतः सोमऽऋतावृधा । ममेदिह श्रुतꣳ हवम्
।
उपयामगृहीतोसि मित्रावरुणाभ्यान्त्वा ९

राया वयꣳ ससवाꣳसो मदेम हव्येन देवा यवसेन गावः ।
तान्धेनुम्मित्रावरुणा युवन्नो विश्वाहा धत्तमनपस्फुरन्तीमेष ते
योनिर्ऋतायुभ्यान्त्वा १०

या वाङ्कशा मधुमत्यश्विना सूनृतावती ।
तया यज्ञम्मिमिक्षतम् । उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वैष ते
योनिर्माध्वीभ्यान्त्वा ११

तम्प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳ स्वर्विदम् ।
प्रतीचीनँवृजनन्दोहसे धुनिमाशुञ्जयन्तमनु यासु वर्धसे ।
उपयामगृहीतोसि शण्डाय त्वैष ते योनिर्वीरताम्पाह्यपमृष्टः शण्डो
देवास्त्वा शुक्रपाः प्रणयन्त्वनाधृष्टासि १२

सुवीरो वीरान्प्रजनयन्परीह्यभि रायस्पोषेण यजमानम् ।
सञ्जग्मानो दिवा पृथिव्या शुक्रः शुक्रशोचिषा निरस्तः शण्डः
शुक्रस्याधिष्ठानमसि १३

अच्छिन्नस्य ते देव सोम सुवीर्यस्य रायस्पोषस्य ददितारः स्याम ।

सा प्रथमा सँस्कृतिर्विश्ववारा स प्रथमो वरुणो मित्रोऽअग्निः १४

स प्रथमो बृहस्पतिश्चिकित्वाँस्तस्माऽइन्द्राय सुतमा जुहोत स्वाहा ।
तृम्पन्तु होत्रा मध्वो याः स्विष्टा याः सुप्रीताः सुहुता
यत्स्वाहायाडग्नीत् १५

अयँवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपाᳬ सङ्गमे सूर्यस्य शिशुन्न विप्रा मतिभी रिहन्ति ।
उपयामगृहीतोसि मर्काय त्वा १६

मनो न येषु हवनेषु तिग्मँविपः शच्या वनुथो द्रवन्ता ।
आ यः शर्याभिस्तुविनृम्णोऽअस्याश्रीणीतादिशङ्गभस्तावेष ते योनिः
प्रजाः पाह्यपमृष्टो मर्को देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयन्त्वनाधृष्टासि
१७

सुप्रजाः प्रजाः प्रजनयन्परीह्यभि रायस्पोषेण यजमानम् ।
सञ्जग्मानो दिवा पृथिव्या मन्थी मन्थिशोचिषा निरस्तो मर्को
मन्थिनोधिष्ठानमसि १८

ये देवासो दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थ ।
अप्सुक्षितो महिनैकादश स्थ ते देवासो यज्ञमिमञ्जुषध्वम् १९

उपयामगृहीतोस्याग्रयणोसि स्वाग्रयणः । पाहि यज्ञम्पाहि
यज्ञपतिँविष्णुस्त्वामिन्द्रियेण पातु विष्णुन्त्वम्पाह्यभि सवनानि पाहि
२०

सोमः पवते सोमः पवतेस्मै ब्रह्मणेस्मै क्षत्रायास्मै सुन्वते
यजमानाय पवतऽइषऽऊर्जे पवतेद्भ्यऽओषधीभ्यः पवते
द्यावापृथिवीभ्याम्पवते सुभूताय पवते विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यऽएष ते
योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः २१

उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वतऽउक्थाव्यङ्गृह्णामि ।
यत्तऽइन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णवे त्वैष ते योनिरुक्थेभ्यस्त्वा
देवेभ्यस्त्वा देवाव्यँयज्ञस्यायुषे गृह्णामि मित्रावरुणाभ्यान्त्वा २२

मित्रावरुणाभ्यान्त्वा देवाव्यँयज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राय त्वा
देवाव्यँयज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राग्निभ्यान्त्वा देवाव्यँयज्ञस्यायुषे
गृह्णामीन्द्रावरुणाभ्यान्त्वा देवाव्यँयज्ञस्यायुषे
गृह्णामीन्द्राबृहस्पतिभ्यान्त्वा देवाव्यँयज्ञस्यायुषे
गृह्णामीन्द्राविष्णुभ्यान्त्वा देवाव्यँयज्ञस्यायुषे गृह्णामि २३

मूर्धानन्दिवोऽअरतिम्पृथिव्या वैश्वानरमृतऽआजातमग्निम् ।
कविꣳ सम्राजमतिथिञ्जनानामासन्ना पात्रञ्जनयन्त देवाः २४

उपयामगृहीतोसि ध्रुवोसि
ध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणान्ध्रुवतमोच्युतानामच्युतक्षित्तमऽएष ते
योनिर्वैश्वानराय त्वा ।
ध्रुवन्ध्रुवेण मनसा वाचा सोममवनयामि ।
अथा नऽइन्द्रऽइद्विशोसपत्नाः समनसस्करत् २५

यस्ते द्रप्स स्कन्दति यस्तेऽअꣳशुर्ग्रावच्युतो धिषणयोरुपस्थात् ।
अध्वर्योर्वा परि वा यः पवित्रात्तन्ते जुहोमि मनसा वषट्कृतꣳ

स्वाहा देवानामुत्क्रमणमसि २६

प्राणाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व व्यानाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वोदानाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व वाचे मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व क्रतूदक्षाभ्याम्मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व श्रोत्राय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व चक्षुर्भ्याम्मे वर्चोदसौ वर्चसे पवेथामात्मने मे २७

आत्मने मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वौजसे मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वायुषे मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व विश्वाभ्यो मे प्रजाभ्यो वर्चोदसौ वर्चसे पवेथाम् २८

कोसि कतमोसि कस्यासि को नामासि ।
यस्य ते नामामन्महि यन्त्वा सोमेनातीतृपाम ।
भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभिः स्याँ सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः २९

उपयामगृहीतोसि मधवे त्वोपयामगृहीतोसि माधवाय त्वोपयामगृहीतोसि शुक्राय त्वोपयामगृहीतोसि शुचये त्वोपयामगृहीतोसि नभसे त्वोपयामगृहीतोसि नभस्याय त्वोपयामगृहीतोसीषे त्वोपयामगृहीतोस्यूर्जे त्वोपयामगृहीतोसि सहसे त्वोपयामगृहीतोसि सहस्याय त्वोपयामगृहीतोसि तपसे त्वोपयामगृहीतोसि तपस्याय त्वोपयामगृहीतोस्यꣳहसस्पतये त्वा ३०

इन्द्राग्नी आगतꣳ सुतङ्गीर्भिर्नभो वरेण्यम् । अस्य पातन्धियेषिता ।

उपयामगृंहीतोसीन्द्राग्निभ्यान्त्वैष ते योनिरिन्द्राग्निभ्यान्त्वा ३१

आ घा येऽअग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक् । येषामिन्द्रो युवा सखा ।
उपयामगृंहीतोस्यग्नीन्द्राभ्यान्त्वैष ते योनिरग्नीन्द्राभ्यान्त्वा ३२

ओमासश्चर्षणीधृतो विश्वे देवासऽआगत ।
दाश्वाꣳसो दाशुषः सुतम् ।
उपयामगृंहीतोसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ३३

विश्वे देवासऽआगत शृणुता मऽइमꣳ हवम् ।
एदम्बर्हिर्निषीदत ।
उपयामगृंहीतोसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ३४

इन्द्र मरुत्वऽइह पाहि सोमँयथा शार्यातेऽअपिबः सुतस्य ।
तव प्रणीती तव शूर शर्मन्नाविवासन्ति कवयः सुयज्ञाः ।
उपयामगृंहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ३५

मरुत्वन्तँवृषभँवावृधानमकवारिन्दिव्यꣳ शासमिन्द्रम् ।
विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रꣳ सहोदामिह तꣳ हुवेम ।
उपयामगृंहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ।
उपयामगृंहीतोसि मरुतान्त्वौजसे ३६

सुजोषाऽइन्द्र सगणो मुरुद्भिः सोमम्पिब वृत्रहा शूर विद्वान् ।
जहि शत्रूँ॥रप मृधो नुदस्वाथाभयङ्कृणुहि विश्वतो नः ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मुरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मुरुत्वते ३७

मुरुत्वाँ॥ऽइन्द्र वृषुभो रणाय पिबा सोममनुष्वधम्मदाय ।
आसिञ्चस्व जठरे मध्वऽऊर्मिन्त्वꣳ राजासि प्रतिपत्सुतानाम् ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मुरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मुरुत्वते ३८

महाँ॥ऽइन्द्रो नृवदाचर्षणिप्राऽउत द्विबर्हाऽअमिनः सहोभिः ।
अस्मुद्र्यग्वावृधे वीर्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ।
उपयामगृहीतोसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ३९

महाँ॥ऽइन्द्रो यऽओजसा पुर्जन्यो वृष्टिमाँ॥ऽइव । स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ।
उपयामगृहीतोसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ४०

उदु त्यञ्जातवेदसन्देवँवहन्ति केतवः ।
दृशे विश्वाय सूर्यꣳ स्वाहा ४१

चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षꣳ सूर्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च स्वाहा ४२

अग्ने नयं सुपथा रायेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमऽउक्तिँविधेम स्वाहा ४३

अयन्नोऽअग्निर्वरिवस्कृणोत्वयम्मृधः पुरऽएतु प्रभिन्दन् ।
अयँवाजाञ्जयतु वाजसातावयꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणः स्वाहा ४४

रूपेण वो रूपमभ्यागान्तुथो वो विश्ववेदा विभजतु ।
ऋतस्य पथा प्रेत चन्द्रदक्षिणा विस्वः पश्य व्यन्तरिक्षँयतस्व सदस्यैः ४५

ब्राह्मणमद्य विदेयम्पितृमन्तम्पैतृमत्यमृषिमार्षेयꣳ सुधातुदक्षिणम् ।
अस्मद्राता देवत्रा गच्छत प्रदातारमाविशत ४६

अग्नये त्वा मह्यँवरुणो ददातु सोमृतत्वमशीयायुर्दात्रऽएधि मयो मह्यम्प्रतिग्रहीत्रे रुद्राय त्वा मह्यँवरुणो ददातु सोमृतत्वमशीय प्राणो दात्रऽएधि वयो मह्यम्प्रतिग्रहीत्रे बृहस्पतये त्वा मह्यँवरुणो ददातु सोमृतत्वमशीय त्वग्दात्रऽएधि मयो मह्यम्प्रतिग्रहीत्रे यमाय त्वा मह्यँवरुणो ददातु सोमृतत्वमशीय हयो दात्रऽएधि वयो मह्यम्प्रतिग्रहीत्रे ४७

कोदात्कस्माऽअदात्कामोदात्कामायादात् ।
कामो दाता कामः प्रतिग्रहीता कामैतत्ते ४८

इति सप्तमोऽध्यायः

अथाष्टमोऽध्यायः

उपयामगृहीतोस्यादित्येभ्यस्त्वा ।
विष्णऽउरुगायैष ते सोमस्तꣳ रक्षस्व मा त्वा दभन् १

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूयऽइन्नु ते दानन्देवस्य पृच्यतऽआदित्येभ्यस्त्वा २

कदा चन प्रयुच्छस्युभे निपासि जन्मनी ।
तुरीयादित्य सवनन्तऽइन्द्रियमातस्थावमृतन्दिव्यादित्येभ्यस्त्वा ३

यज्ञो देवानाम्प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः ।
आ वोर्वाची सुमतिर्ववृत्यादꣳहोश्चिद्या
वरिवोवित्तरासदादित्येभ्यस्त्वा ४

विवस्वन्नादित्यैष ते सोमपीथस्तस्मिन्मत्स्व ।
श्रदस्मै नरो वचसे दधातन यदाशीर्दा दम्पती वाममश्नुतः ।
पुमान्पुत्रो जायते विन्दते वस्वधा विश्वाहारपऽएधते गृहे ५

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवेदिवे वाममस्मभ्यꣳ सावीः ।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम ६

उपयामगृहीतोसि सावित्रोसि चनोधाश्चनोधाऽअसि चनो मयि धेहि
।
जिन्व यज्ञञ्जिन्व यज्ञपतिम्भगाय देवाय त्वा सवित्रे ७

उपयामगृहीतोसि सुशर्मासि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षाय नमः ।
विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ८

उपयामगृहीतोसि बृहस्पतिसुतस्य देव सोम तऽइन्दोरिन्द्रियावतः
पत्नीवतो ग्रहाँ॥ऽऋध्यासम् ।
अहम्परस्तादहमवस्ताद्यदन्तरिक्षन्तदु मे पिताभूत् ।
अहꣳ सूर्यमुभयतो ददर्शाहन्देवानाम्परमङ्गुहा यत् ९

अग्ना३॥ऽइ पत्नीवन्त्सजूर्देवेन त्वष्ट्रा सोमम्पिब स्वाहा ।
प्रजापतिर्वृषासि रेतोधा रेतो मयि धेहि प्रजापतेस्ते वृष्णो रेतोधसो
रेतोधामशीय १०

उपयामगृहीतोसि हरिरसि हारियोजनो हरिभ्यान्त्वा ।
हर्योर्धाना स्थ सहसोमाऽइन्द्राय ११

यस्तेऽअश्वसनिर्भक्षो यो गोसनिस्तस्य तऽइष्टयजुषस्तुतस्तोमस्य
शस्तोक्थस्योपहूतस्योपहूतो भक्षयामि १२

देवकृतस्यैनसोवयजनमसि मनुष्यकृतस्यैनसोवयजनमसि
पितृकृतस्यैनसोवयजनमस्यात्मकृतस्यैनसोवयजनमस्येनसऽएनसोव
यजनमसि ।
यच्चाहमेनो विद्वाँश्चकार यच्चाविद्वाँस्तस्य सर्वस्यैनसोवयजनमसि
१३

सँवर्चसा पयसा सन्तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् १४

समिन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सꣳ सूरिभिर्मघवन्त्सꣳ स्वस्त्या ।
सम्ब्रह्मणा देवकृतँयदस्ति सन्देवानाꣳ सुमतौ यज्ञियानाꣳ स्वाहा
१५

सँवर्चसा पयसा सन्तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् १६

धाता रातिः सवितेदञ्जुषन्ताम्प्रजापतिर्निधिपा देवोऽअग्निः ।
त्वष्टा विष्णुः प्रजया सꣳरराणा यजमानाय द्रविणन्दधात स्वाहा
१७

सुगा वो देवाः सदनाऽअकर्म यऽआजग्मेदꣳ सवनञ्जुषाणाः ।
भरमाणा वहमाना हवीꣳष्यस्मे धत्त वसवो वसूनि स्वाहा १८

याँ२॥ऽआवहऽउशतो देव देवाँस्तान्प्रेरय स्वेऽअग्ने सधस्थे ।
जक्षिवाꣳसः पपिवाꣳसश्च विश्वेसुङ्घर्मꣳ स्वरातिष्ठतानु स्वाहा
१९

वयꣳ हि त्वा प्रयति यज्ञेऽअस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह ।
ऋधगयाऽऋधगुताशमिष्ठाः प्रजानन्यज्ञमुपयाहि विद्वान्त्स्वाहा २०

देवा गातुविदो गातुँवित्त्वा गातुमित ।
मनसस्पतऽइमन्देव यज्ञꣳ स्वाहा वाते धाः २१

यज्ञ यज्ञङ्गच्छ यज्ञपतिङ्गच्छ स्वाँयोनिङ्गच्छ स्वाहा ।

एष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सर्ववीरस्तञ्जुषस्व स्वाहा २२

माहिर्भूर्मा पृदाकुः । उरुꣳ हि राजा वरुणश्चकार सूर्याय पन्थामन्वेतवाऽउ ।
अपदे पादा प्रतिधातवेकरुतापवक्ता हृदयाविधश्चित् ।
नमो वरुणायाभिष्ठितो वरुणस्य पाशः २३

अग्नेरनीकमपऽआविवेशापान्नपात्प्रतिरक्षन्नसुर्यम् ।
दमेदमे समिधँयक्ष्यग्ने प्रति ते जिह्वा घृतमुच्चरण्यत्स्वाहा २४

समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तः सन्त्वा विशन्त्वोषधीरुतापः ।
यज्ञस्य त्वा यज्ञपते सूक्तोक्तौ नमोवाके विधेम यत्स्वाहा २५

देवीरापऽएष वो गर्भस्तꣳ सुप्रीतꣳ सुभृतम्बिभृत ।
देव सोमैष ते लोकस्तस्मिञ्छञ्च वक्ष्व परि च वक्ष्व २६

अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः ।
अव देवैर्देवकृतमेनोयासिषमव मर्त्यैर्मर्त्यकृतम्पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि । देवानाꣳ समिदसि २७

एजतु दशमास्यो गर्भो जरायुणा सह ।
यथायँवायुरेजति यथा समुद्रऽएजति ।
एवायन्दशमास्योऽअस्रज्जरायुणा सह २८

यस्यै ते यज्ञियो गर्भो यस्यै योनिर्हिरण्ययी ।
अङ्गान्यह्रुता यस्य तम्मात्रा समजीगमꣳ स्वाहा २९

पुरुदस्मो विषुरूपऽइन्दुरन्तर्महिमानमानञ्ज धीरः ।
एकपदीन्द्विपदीन्त्रिपदीञ्चतुष्पदीमष्टापदीम्भुवनानु प्रथन्ताᳪ स्वाहा
३०

मरुतो यस्य हि क्षये पाथा दिवो विमहसः ।
स सुगोपातमो जनः ३१

मही द्यौः पृथिवी च नऽइमँयज्ञम्मिमिक्षताम् ।
पिपृतान्नो भरीमभिः ३२

आतिष्ठ वृत्रहन्रथँयुक्ता ते ब्रह्मणा हरी ।
अर्वाचीनᳫ सु ते मनो ग्रावा कृणोतु वग्नुना ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा
षोडशिने ३३

युक्ष्वा हि केशिना हरी वृषणा कक्ष्यप्रा ।
अथा नऽइन्द्र सोमपा गिरामुपश्रुतिञ्चर ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा
षोडशिने ३४

इन्द्रमिद्धरी वहतोप्रतिधृष्टशवसम् । ऋषीणाञ्च स्तुतीरुप यज्ञञ्च
मानुषाणाम् । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते
योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने ३५

यस्मान्न जातः परोऽअन्योऽअस्ति यऽआविवेश भुवनानि विश्वा ।

प्रजापतिः प्रजया सꣳरराणस्त्रीणि ज्योतीꣳषि सचते स षोडशी ३६

इन्द्रश्च सम्राड्वरुणश्च राजा तौ ते भक्षञ्चक्रतुरग्रऽएतम् ।
तयोरहमनु भक्षम्भक्षयामि वाग्देवी जुषाणा सोमस्य तृप्यतु सह प्राणेन स्वाहा ३७

अग्ने पवस्व स्वपाऽअस्मे वर्चः सुवीर्यम् ।
दधद्रयिम्मयि पोषम् ।
उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा वर्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ।
अग्ने वर्चस्विन्वर्चस्वाँस्त्वन्देवेष्वसि वर्चस्वानहम्मनुष्येषु भूयासम् ३८

उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वी शिप्रेऽअवेपयः ।
सोममिन्द्र चमूसुतम् ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वौजसऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वौजसे ।
इन्द्रौजिष्ठौजिष्ठस्त्वन्देवेष्वस्योजिष्ठोहम्मनुष्येषु भूयासम् ३९

अदृश्रमस्य केतवो वि रश्मयो जनाꣳ॥ऽअनु ।
भ्राजन्तोऽअग्नयो यथा ।
उपयामगृहीतोसि सूर्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजाय ।
सूर्य भ्राजिष्ठ भ्राजिष्ठस्त्वन्देवेष्वसि भ्राजिष्ठोहम्मनुष्येषु भूयासम् ४०

उदु त्यञ्जातवेदसन्देवँवहन्ति केतवः ।
दृशे विश्वाय सूर्यम् ।

उपयामगृहीतोसि सूर्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजाय ४१
आजिघ्र कलशम्मह्या त्वा विशन्त्विन्दवः ।
पुनरूर्जा निवर्तस्व सा नः सहस्रन्धुक्ष्वोरुधारा पयस्वती
पुनर्माविशताद्रयिः ४२

इडे रन्ते हव्ये काम्ये चन्द्रे ज्योतेदिति सरस्वति महि विश्रुति ।
एता तेऽअघ्न्ये नामानि देवेभ्यो मा सुकृतम्ब्रूतात् ४३

वि नऽइन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।
योऽअस्माँ॥ऽअभिदासत्यधरङ्गमया तमः ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा विमृधऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विमृधे
४४

वाचस्पतिँविश्वकर्माणमूतये मनोजुवँवाजेऽअद्या हुवेम ।
स नो विश्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्मा ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा विश्वकर्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा
विश्वकर्मणे ४५

विश्वकर्मन्हविषा वर्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम् ।
तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत् ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा विश्वकर्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा
विश्वकर्मणे ४६

उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा गायत्रच्छन्दसङ्गृह्णामीन्द्राय त्वा
त्रिष्टुप्छन्दसङ्गृह्णामि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो

जगच्छन्दसङ्गृह्णाम्यनुष्टुप्तेभिगरः ४७

व्रेशीनान्त्वा पत्मन्नाधूनोमि कुकूननानान्त्वा पत्मन्नाधूनोमि
भन्दनानान्त्वा पत्मन्नाधूनोमि मदिन्तमानान्त्वा पत्मन्नाधूनोमि
मधुन्तमानान्त्वा पत्मन्नाधूनोमि शुक्रन्त्वा शुक्रऽआधूनोम्यह्नो रूपे
सूर्यस्य रश्मिषु ४८

ककुभꣳ रूपँवृषभस्य रोचते बृहच्छुक्रः शुक्रस्य पुरोगाः सोमꣳ
सोमस्य पुरोगाः ।
यत्ते सोमादाभ्यन्नाम जागृवि तस्मै त्वा गृह्णामि तस्मै ते सोम
सोमाय स्वाहा ४९

उशिक्त्वन्देव सोमाग्नेः प्रियम्पाथोपीहि वशी त्वन्देव सोमेन्द्रस्य
प्रियम्पाथोपीह्यस्मत्सखा त्वन्देव सोम
विश्वेषान्देवानाम्प्रियम्पाथोपीहि ५०

इह रतिरिह रमध्वमिह धृतिरिह स्वधृतिꣳ स्वाहा ।
उपसृजन्धरुणम्मात्रे धरुणो मातरन्धयन् ।
रायस्पोषमस्मासु दीधरत्स्वाहा ५१

सत्रस्यऽऋद्धिरस्यगन्म ज्योतिरमृताऽअभूम ।
दिवम्पृथिव्याऽअध्यारुहामाविदाम देवान्त्स्वर्ज्योतिः ५२

युवन्तमिन्द्रापर्वता पुरोयुधा यो नः पृतन्यादप तन्तमिद्धतँवज्रेण
तन्तमिद्धतम् ।
दूरे चत्ताय च्छन्त्सद्गहनँयदिनक्षत् ।

अ॒स्माकꣳ॒ शत्रू॒न्परि॑ शूर वि॒श्वतो॑ द॒र्मा द॑र्षीष्ट वि॒श्वत॑ः ।
भूर्भुव॒ः स्व॒ः सु॒प्र॒जाः प्र॒जाभि॑ः स्याम सु॒वीरा॑ वी॒रैः सु॒पो॒षाः॒ पोषै॑ः
५३

प॒र॒मे॒ष्ठ्य॒भिधी॑तः प्र॒जाप॑तिर्वा॒चि व्याहृ॑ताया॒मन्धो॒ऽअच्छे॑तः
स॒वि॒ता स॒न्यां॑वि॒श्वक॑र्मा दी॒क्षाया॑म्पू॒षा सो॑म॒क्रय॑ण्या॒मिन्द्र॑श्च ५४

इन्द्र॑श्च म॒रुत॑श्च क्र॒याया॒पोत्थि॒तोसु॑रः प॒ण्यमा॑नो मि॒त्रः क्री॒तो विष्णु॑ः
शिपिवि॒ष्टऽऊ॒रावास॑न्नो॒ विष्णु॑र्न॒रन्धि॑षः प्रो॒ह्यमा॑णः॒ सोम॑ः ५५

प्रो॒ह्यमा॑णः॒ सोम॒ऽआग॑तो॒ वरु॑णऽआस॒न्द्यामास॑न्नो॒ग्निराग्नी॑ध्र॒ऽइन्द्रो॑
ह॒वि॒र्धाने॒थर्वो॑पावह्रि॒यमा॑णो॒ विश्वे॑ दे॒वाः ५६

विश्वे॑ दे॒वाऽअꣳ॒शु॒षु न्यु॒प्तो॒ विष्णु॑राप्रीत॒पाऽआ॑प्या॒य्यमा॑नो॒ य॒मः
सू॒यमा॑नो॒ विष्णु॑ः सम्भ्रि॒यमा॑णो॒ वा॒युः पू॒यमा॑नः शु॒क्रः पू॒तः
शु॒क्रः क्षी॑र॒श्रीर्म॒न्थी स॑क्तु॒श्रीर्विश्वे॑ दे॒वाः ५७

विश्वे॑ दे॒वाश्च॑म॒सेषून्नी॒तोसु॒र्होमा॒योद्य॑तो॒ रु॒द्रो हू॒यमा॑नो॒ वा॒तो॒भ्यावृ॑त्तो
नृ॒च॒क्षाः॒ प्रति॑ख्यातो॒ भ॒क्षो भ॒क्ष्यमा॑णः पि॒तरो॑ नाराशꣳ॒साः स॒न्नः
सि॒न्धु॑ः ५८

स॒न्नः सि॒न्धु॑रवभृ॒थायोद्य॑तः सम॒द्रो॒भ्यवह्रि॒यमा॑णः स॒लि॒लः
प्रप्लु॑तो॒
ययो॒रोज॑सा स्कभि॒ता रजा॑ꣳसि वी॒र्ये॒भिर्वी॒रत॑मा॒ शवि॑ष्ठा ।
या पत्ये॑ते॒ऽअप्र॑तीता॒ सहो॑भि॒र्विष्णू॑ऽअग॒न्वरु॑णा पू॒र्वहू॑तौ ५९

देवान्दिवमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु मनुष्यानन्तरिक्षमगन्यज्ञस्ततो
मा द्रविणमष्टु पितॄन्पृथिवीमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु यङ्कञ्च
लोकमगन्यज्ञस्ततो मे भद्रमभूत् ६०

चतुस्त्रिꣳशत्तन्तवो ये वितत्निरे यऽइमँयज्ञꣳ स्वधया ददन्ते ।
तेषाञ्छिन्नꣳ सम्वेतद्दधामि स्वाहा घर्मोऽअप्येतु देवान् ६१

यज्ञस्य दोहो विततः पुरुत्रा सोऽअष्टधा दिवमन्वाततान ।
स यज्ञ धुक्ष्व महि मे प्रजायाꣳ रायस्पोषँविश्वमायुरशीय स्वाहा
६२

आपवस्व हिरण्यवदश्ववत्सोम वीरवत् ।
वाजङ्गोमन्तमाभर स्वाहा ६३

इत्यष्टमोऽध्यायः

अथ नवमोऽध्यायः

देव सवितः प्रसुव यज्ञम्प्रसुव यज्ञपतिम्भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्वाजन्नः स्वदतु
स्वाहा १

ध्रुवसदन्त्वा नृषदम्मनःसदमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा
जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ।
अप्सुषदन्त्वा घृतसदँव्योमसदमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा
जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ।
पृथिविसदन्त्वान्तरिक्षसदन्दिविसदन्देवसदन्नाकसदमुपयामगृहीतो
सीन्द्राय त्वा जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् २

अपाँ रसमुद्वयसꣳ सूर्ये सन्तꣳ समाहितम् ।
अपाँ रसस्य यो रसस्तँवो गृह्णाम्युत्तममुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा
जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ३

ग्रहाऽऊर्जाहुतयो व्यन्तो विप्राय मतिम् ।
तेषाँविशिप्रियाणाँवोहमिषमूर्जꣳ समग्रभमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा
जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ।
सम्पृचौ स्थः सम्मा भद्रेण पृङ्क्तँविपृचौ स्थो वि मा पाप्मना पृङ्क्तम्
४

इन्द्रस्य वज्रोसि वाजसास्त्वयायँवाजꣳ सेत् ।
वाजस्य नु प्रसवे मातरम्महीमदितिन्नाम वचसा करामहे ।
यस्यामिदँविश्वम्भुवनमाविवेश तस्यान्नो देवः सविता धर्म साविषत्

५

अ॒प्स्व॒न्तर॒मृत॑म॒प्सु भे॑ष॒जम॒पामु॒त प्रश॑स्ति॒ष्वश्वा॑ भव॑त वा॒जिन॑ः ।
देवी॑रापो॒ यो व॑ऽऊ॒र्मिः प्र॒तूर्तिः क॒कुन्मा॑न्वाज॒सास्तेना॒यँ॒वाज॑ꣳ सेत्
६

वातो॑ वा॒ मनो॑ वा गन्ध॒र्वाः स॒प्तवि॑ꣳशतिः ।
तेऽअग्रेऽश्व॑मयु॒ञ्जँ॒स्तेऽअ॑स्मिञ्ज॒वमाद॑धुः ७

वात॑रꣳहा भव वाजिन्यु॒ज्यमा॑न॒ऽइन्द्र॑स्येव॒ दक्षि॑णः श्रि॒यैधि॑ ।
यु॒ञ्जन्तु॑ त्वा म॒रुतो॑ वि॒श्ववे॑दस॒ऽआ ते॒ त्वष्टा॑ प॒त्सु ज॒वन्द॑धातु ८

ज॒वो यस्ते॑ वाजि॒न्निहि॑तो॒ गुहा॒ यः श्ये॒ने परी॑त्तो॒ऽअच॑रच्च॒ वाते॑ ।
तेन॑ नो वाजि॒न्बल॑वा॒न्बले॑न वाज॒जिच्च॒ भव॒ सम॑ने च पारयि॒ष्णुः।
वाजि॑नो वाजजितो॒ वाज॑ꣳ सरि॒ष्यन्तो॒ बृह॒स्पते॑र्भा॒गमव॑जिघ्रत ९

दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यस॑वसो॒ बृह॒स्पते॑रुत्त॒मन्नाक॑ꣳ रुहेयम् ।
दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यस॑वस॒ऽइन्द्र॑स्योत्त॒मन्नाक॑ꣳ रुहेयम् ।
दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यप्र॑सवसो॒ बृह॒स्पते॑रुत्त॒मन्नाक॑मरुहम् ।
दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यप्र॑सवस॒ऽइन्द्र॑स्योत्त॒मन्नाक॑मरुहम् १०

बृह॑स्पते॒ वाज॑ञ्जय॒ बृह॒स्पत॑ये॒ वाच॑ँ॒वदत॒ बृह॒स्पति॒ँ॒वाज॑ञ्जापयत ।
इन्द्र॒ वाज॑ञ्जयेन्द्रा॑य॒ वाच॑ँ॒वदतेन्द्र॒ँ॒वाज॑ञ्जापयत ११

ए॒षा वः॒ सा स॒त्या स॒ँ॒वाग॑भूद्यया॒ बृह॒स्पति॒ँ॒वाज॒मजी॑जपता॒जी॑जपत॒
बृह॒स्पति॒ँ॒वाज॒ँ॒वन॑स्पतयो॒ विमु॑च्यध्वम् ।

एषा वः सा सत्या
सँवागभूद्ययेन्द्रँवाजमजीजपताजीजपतेन्द्रँवाजँवनस्पतयो
विमुच्यध्वम् १२

देवस्याहँ सवितुः सवे सत्यप्रसवसो बृहस्पतेर्वाजजितो
वाजञ्जेषम् ।
वाजिनो वाजजितोध्वन स्कभ्नुवन्तो योजना मिमानाः काष्ठाङ्गच्छत
१३

एष स्य वाजी क्षिपणिन्तुरण्यति ग्रीवायाम्बद्धोऽअपिकक्षऽआसनि
।
क्रतुन्दधिक्राऽअनु सँसनिष्यदत्पथामङ्काँस्यन्वापनीफणत्स्वाहा
१४

उत स्मास्य द्रवतस्तुरण्यतः पर्णन्न वेरनुवाति प्रगर्धिनः ।
श्येनस्येव ध्रजतोऽअङ्कसम्परि दधिक्राव्णः सहोर्जा तरित्रतः स्वाहा
१५

शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु देवताता मितद्रवः स्वर्काः ।
जम्भयन्तोहिँवृकँ रक्षाँसि सनेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः १६

ते नोऽअर्वन्तो हवनश्रुतो हवँविश्वे शृण्वन्तु वाजिनो मितद्रवः ।
सहस्रसा मेधसाता सनिष्यवो महो ये धनँ समिथेषु जभ्रिरे १७

वाजेवाजेवत वाजिनो नो धनेषु विप्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ।
अस्य मध्वः पिबत मादयध्वन्तृप्ता यात पथिभिर्देवयानैः १८

आ मा वाजस्य प्रसवो जगम्यादेमे द्यावापृथिवी विश्वरूपे ।
आ मा गन्तामिपतरा मातरा चा मा सोमोऽअमृतत्वेन गम्यात् ।
वाजिनो वाजजितो वाजꣳ ससृवाꣳसो बृहस्पतेर्भागमवजिघ्रत
निमृजानाः १९

आपये स्वाहा स्वापये स्वाहापिजाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा वसवे
स्वाहाहर्पतये स्वाहाह्ने मुग्धाय स्वाहा मुग्धाय वैनꣳशिनाय
स्वाहा विनꣳशिनऽआन्त्यायनाय स्वाहान्त्याय भौवनाय स्वाहा
भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा २०

आयुर्यज्ञेन कल्पताम्प्राणो यज्ञेन कल्पताञ्चक्षुर्यज्ञेन कल्पताꣳ
श्रोत्रँयज्ञेन कल्पताम्पृष्ठँयज्ञेन कल्पताँयज्ञो यज्ञेन कल्पताम् ।
प्रजापतेः प्रजाऽअभूम स्वर्देवाऽअगन्मामृताऽअभूम २१

अस्मे वोऽअस्त्विन्द्रियमस्मे नृम्णमुत क्रतुरस्मे वर्चाꣳसि सन्तु वः
।
नमो मात्रे पृथिव्यै नमो मात्रे पृथिव्याऽइयन्ते राड्
यन्तासि यमनो ध्रुवोसि धरुणः । कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा रय्यै
त्वा पोषाय त्वा २२

वाजस्येमम्प्रसवः सुषुवेग्रे सोमꣳ राजानमोषधीष्वप्सु ।
ताऽअस्मभ्यम्मधुमतीर्भवन्तु वयꣳ राष्ट्रे जागृयाम पुरोहिताः स्वाहा
२३

वाजस्येमाम्प्रसवः शिश्रिये दिवमिमा च विश्वा भुवनानि सम्राट् ।

अदित्सन्तन्दापयति प्रजानन्स नो रयिꣳ सर्ववीरन्नियच्छतु स्वाहा
२४

वाजस्य नु प्रसवऽआबभूवेमा च विश्वा भुवनानि सर्वतः ।
सनेमि राजा परियाति विद्वान्प्रजाम्पुष्टिँवर्धयमानोऽअस्मे स्वाहा
२५

सोमꣳ राजानमवसेग्निमन्वारभामहे । आदित्यान्विष्णुꣳ
सूर्यम्ब्रह्माणञ्च बृहस्पतिꣳ स्वाहा २६

अर्यमणम्बृहस्पतिमिन्द्रन्दानाय चोदय ।
वाचँविष्णुꣳ सरस्वतीꣳ सवितारञ्च वाजिनꣳ स्वाहा २७

अग्नेऽअच्छा वदेह नः प्रति नः सुमना भव ।
प्र नो यच्छ सहस्रजित्त्वꣳ हि धनदाऽअसि स्वाहा २८

प्र नो यच्छत्वर्यमा प्र पूषा प्र बृहस्पतिः ।
प्र वाग्देवी ददातु नः स्वाहा २९

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रियै दधामि बृहस्पतेष्ट्वा
साम्राज्येनाभिषिञ्चाम्यसौ ३०

अग्निरेकाक्षरेण प्राणमुदजयत्तमुज्जेषमश्विनौ द्व्यक्षरेण द्विपदो
मनुष्यानुदजयतान्तानुज्जेषँविष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीँल्लोकानुदजयत्तानुज्जेषꣳ
सोमश्चतुरक्षरेण चतुष्पदः पशूनुदजयत्तानुज्जेषम्पूषा पञ्चाक्षरेण ३१

पूषा पञ्चाक्षरेण पञ्च दिशऽउदजयत्ताऽउज्जेषꣳ सविता षडक्षरेण
षडृतूनुदजयत्तानुज्जेषम्मरुतः सप्ताक्षरेण सप्त
ग्राम्यान्पशूनुदजयँस्तानुज्जेषम्बृहस्पतिरष्टाक्षरेण
गायत्रीमुदजयत्तामुज्जेषम्मित्रो नवाक्षरेण ३२

मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषँवरुणो दशाक्षरेण
विराजमुदजयत्तामुज्जेषमिन्द्रऽएकादशाक्षरेण
त्रिष्टुभमुदजयत्तामुज्जेषँविश्वे देवा द्वादशाक्षरेण
जगतीमुदजयँस्तामुज्जेषँवसवस्त्रयोदशाक्षरेण ३३

वसवस्त्रयोदशाक्षरेण त्रयोदशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषꣳ
रुद्राश्चतुर्दशाक्षरेण चतुर्दशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमादित्याः
पञ्चदशाक्षरेण पञ्चदशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमदितिः षोडशाक्षरेण
षोडशꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषम्प्रजापतिः सप्तदशाक्षरेण सप्तदशꣳ
स्तोममुदजयत्तमुज्जेषम् ३४

एष ते निर्ऋते भागस्तञ्जुषस्व स्वाहाग्निनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरःसद्भ्यः
स्वाहा
यमनेत्रेभ्यो देवेभ्यो दक्षिणासद्भ्यः स्वाहा विश्वदेवनेत्रेभ्यो देवेभ्यः
पश्चात्सद्भ्यः स्वाहा मित्रावरुणनेत्रेभ्यो वा मरुन्नेत्रेभ्यो वा
देवेभ्यऽउत्तरासद्भ्यः स्वाहा सोमनेत्रेभ्यो देवेभ्यऽउपरिसद्भ्यो
दुवस्वद्भ्यः स्वाहा ३५

ये देवाऽअग्निनेत्राः पुरःसदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा यमनेत्रा
दक्षिणासदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा विश्वदेवनेत्राः पश्चात्सदस्तेभ्यः

स्वाहा ये देवा मित्रावरुणनेत्रा वा मरुन्नेत्रा वोत्तरासदस्तेभ्यः
स्वाहा ये देवाः सोमनेत्राऽउपरिसदो दुवस्वन्तस्तेभ्यः स्वाहा ३६

अग्ने सहस्व पृतनाऽअभिमातीरपास्य ।
दुष्टरस्तरन्नरातीर्वर्चोधा यज्ञवाहसि ३७

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
उपाꣳशोर्वीर्येण जुहोमि हतꣳ रक्षः स्वाहा रक्षसान्त्वा
वधायावधिष्म रक्षोवधिष्मामुमसौ हतः ३८

सविता त्वा सवानाꣳ सुवतामग्निर्गृहपतीनाꣳ सोमो वनस्पतीनाम्
।
बृहस्पतिर्वाचऽइन्द्रो ज्यैष्ठ्याय रुद्रः पशुभ्यो मित्रः सत्यो वरुणो
धर्मपतीनाम् ३९

इमन्देवाऽअसपत्नꣳ सुवध्वम्महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते
जानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय ।
इममुमुष्य पुत्रममुष्यै पुत्रमस्यै विशऽएष वोमी राजा
सोमोस्माकम्ब्राह्मणानाꣳ राजा ४०

इति नवमोऽध्यायः

दशमोऽध्यायः

अपो देवा मधुमतीरगृभ्णन्नूर्जस्वती राजस्वश्चितानाः ।
याभिर्मित्रावरुणावभ्यषिञ्चन्याभिरिन्द्रमनयन्नत्यरातीः १

वृष्णाऽऊर्मिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे देहि स्वाहा वृष्णाऽऊर्मिरसि राष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्मै देहि वृषसेनोसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे देहि स्वाहा
वृषसेनोसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देह्यर्थेत स्थ २

अर्थेत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहार्थेत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै
दत्तौजस्वती स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहौजस्वती स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्मै दत्तापः परिवाहिणी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहापः
परिवाहिणी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्तापाम्पतिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे
देहि स्वाहापाम्पतिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देह्यपाङ्गर्भोसि राष्ट्रदा
राष्ट्रम्मे देहि स्वाहापाङ्गर्भोसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देहि सूर्यत्वचस
स्थ ३

सूर्यत्वचस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा सूर्यत्वचस स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्मै दत्त सूर्यवर्चस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा
सूर्यवर्चस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त मान्दा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त
स्वाहा मान्दा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त व्रजक्षित स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा व्रजक्षित स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त वाशा स्थ
राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा वाशा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त
शविष्ठा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा शविष्ठा स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्मै दत्त शक्वरी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा
शक्वरी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त जनभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त

स्वाहा जनभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त विश्वभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा विश्वभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्तापः स्वराज स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त ।
मधुमतीर्मधुमतीभिः पृच्यन्ताम्महि क्षत्रङ्क्षत्रियाय वन्वानाऽअनाधृष्टाः सीदत सहौजसो महि क्षत्रङ्क्षत्रियाय दधतीः ४

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात् ।
अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहेन्द्राय स्वाहा घोषाय स्वाहा श्लोकाय स्वाहाꣳशाय स्वाहा भगाय स्वाहार्यम्णे स्वाहा ५

पवित्रे स्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसवऽउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ।
अनिभृष्टमसि वाचो बन्धुस्तपोजाः सोमस्य दात्रमसि स्वाहा राजस्वः ६

सधमादो द्युम्निनीरापऽएताऽअनाधृष्टाऽअपस्यो वसानाः ।
पस्त्यासु चक्रे वरुणः सधस्थमपाꣳ शिशुर्मातृतमास्वन्तः ७

क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य जराय्वसि क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसीन्द्रस्य वार्त्रघ्नमसि मित्रस्यासि वरुणस्यासि त्वयायँवृत्रँवधेत् ।
दृवासि रुजासि क्षुमासि ।
पातैनम्प्राञ्चम्पातैनम्प्रत्यञ्चम्पातैनन्तिर्यञ्चन्दिग्भ्यः पात ८

आविर्मर्याऽआवित्तोऽअग्निर्गृहपतिरावित्तऽइन्द्रो वृद्धश्रवाऽआवित्तौ

मित्रावरुणौ धृतव्रतावावित्तः पूषा विश्ववेदाऽआवित्ते द्यावापृथिवी
विश्वशम्भुवावावित्तादितिरुरुशर्मा ९

अवेष्टा दन्दशूकाः प्राचीमारोह गायत्री त्वावतु रथन्तरꣳ साम
त्रिवृत्स्तोमो वसन्तऽऋतुर्ब्रह्म द्रविणन्दक्षिणामारोह १०

दक्षिणामारोह त्रिष्टुप्त्वावतु बृहत्साम पञ्चदश स्तोमो ग्रीष्मऽऋतुः
क्षत्रन्द्रविणम्प्रतीचीमारोह ११

प्रतीचीमारोह जगती त्वावतु वैरूपꣳ साम सप्तदश स्तोमो
वर्षाऽऋतुर्विड्द्रविणमुदीचीमारोह १२

उदीचीमारोहानुष्टुप्त्वावतु वैराजꣳ सामैकविꣳश स्तोमः शरदृतुः
फलन्द्रविणमूर्ध्वामारोह १३

ऊर्ध्वामारोह पङ्क्तिस्त्वावतु शाक्वररैवते सामनी त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ
स्तोमौ हेमन्तशिशिरावृतू वर्चो द्रविणम्प्रत्यस्तन्नमुचेः शिरः १४

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात् ।
मृत्योः पाह्योजोसि सहोस्यमृतमसि १५

हिरण्यरूपाऽउषसो विरोकऽउभाविन्द्राऽउदिथः सूर्यश्च ।
आरोहतँवरुण मित्र गर्तन्ततश्चक्षाथामदितिन्दितिञ्च मित्रोसि
वरुणोसि १६

सोमस्य त्वा द्युम्नेनाभिषिञ्चाम्यग्नेर्भ्राजसा सूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण

।
क्ष॒त्राणा॑ङ्क्ष॒त्रप॑तिरे॒ध्यति॑ दि॒द्यून्पा॑हि १७

इमन्दे॑वाऽअसप॒त्नꣳ सु॑वध्व॒म्मह॒ते क्ष॒त्राय॑ मह॒ते ज्यैष्ठ्या॑य मह॒ते जान॑राज्या॒येन्द्र॑स्येन्द्रि॒याय॑ ।
इ॒मम॒मुष्य॑ पु॒त्रम॒मुष्यै॑ पु॒त्रम॒स्यै वि॒शऽए॒ष वौ॑मी॒ राजा॒ सोमो॒स्माक॑म्ब्राह्म॒णाना॒ꣳ राजा॑ १८

प्र पर्व॑तस्य वृष॒भस्य॑ पृ॒ष्ठान्नाव॑श्चरन्ति स्व॒सिच॑ऽइया॒नाः ।
ताऽआव॑वृत्रन्नध॒रागुद॑क्ता॒ऽअहि॒म्बुध्न्य॒मनु॒ रीय॑माणाः ।
विष्णो॑र्वि॒क्रम॑णमसि॒ विष्णो॒र्विक्रा॑न्तमसि॒ विष्णोः॑ क्रा॒न्तम॑सि १९

प्रजा॑पते॒ न त्वदे॒तान्य॒न्यो विश्वा॑ रू॒पाणि॒ परि॒ ता ब॑भूव ।
यत्का॑मास्ते जुहु॒मस्तन्नौ॑ऽअस्त्व॒यम॒मुष्य॑ पि॒तासाव॒स्य पि॒ता व॒यꣳ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाꣳ स्वाहा॑ ।
रुद्र॒ यत्ते॒ क्रिवि॒ पर॒न्नाम॒ तस्मि॑न्हु॒तम॑स्यमे॒ष्टम॑सि॒ स्वाहा॑ २०

इन्द्र॑स्य॒ वज्रौ॑सि मि॒त्रावरु॑णयोस्त्वा प्रशा॒स्त्रोः प्र॒शिषा॑ युनज्मि ।
अ॒व्य॑थायै त्वा स्व॒धायै॒ त्वारि॑ष्टो॒ऽअर्जु॑नो म॒रुता॑म्प्रस॒वेन॑ ज॒यापा॑म॒ मन॑सा॒ समि॑न्द्रि॒येण॑ २१

मा त॑ऽइन्द्र ते व॒यन्तु॑राषा॒डयु॑क्तासो॒ऽअब्र॒ह्मता॒ विद॑साम ।
तिष्ठा॒ रथ॒मधि॒ यँव॑ज्रहस्ता र॒श्मीन्दे॑व यमसे॒ स्वश्वा॑न् २२

अ॒ग्नये॑ गृ॒हप॑तये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ वन॒स्पत॑ये॒ स्वाहा॑ म॒रुता॒मोज॑से॒ स्वाहेन्द्र॑स्येन्द्रि॒याय॒ स्वाहा॑ ।

पृथिवि मातर्मा मा हिꣳसीर्मोऽअहन्त्वाम् २३

हꣳसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ।
नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत् २४

इयदस्यायुरस्यायुर्मयि धेहि युङ्ङसि वर्चोसि वर्चो मयि
धेह्यूर्गस्यूर्जम्मयि धेहि ।
इन्द्रस्य वाँवीर्यकृतौ बाहूऽअभ्युपावहरामि २५

स्योनासि सुषदासि क्षत्रस्य योनिरसि ।
स्योनामासीद सुषदामासीद क्षत्रस्य योनिमासीद २६

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा ।
साम्राज्याय सुक्रतुः २७

अभिभूरस्येतास्ते पञ्च दिशः कल्पन्ताम्ब्रह्मँस्त्वम्ब्रह्मासि सवितासि
सत्यप्रसवो वरुणोसि सत्यौजाऽइन्द्रोसि विशौजा रुद्रोसि सुशेवः
।
बहुकार श्रेयस्कर भूयस्करेन्द्रस्य वज्रोसि तेन मे रध्य २८

अग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिर्जुषाणोऽअग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिराज्यस्य वेतु
स्वाहा स्वाहाकृताः सूर्यस्य रश्मिभिर्यतध्वꣳ
सजातानाम्मध्यमेष्ठ्याय २९

सवित्रा प्रसवित्रा सरस्वत्या वाचा त्वष्ट्रा रूपैः पूष्णा
पशुभिरिन्द्रेणास्मे बृहस्पतिना ब्रह्मणा वरुणेनौजसाग्निना तेजसा

सोमे॑न॒ राज्ञा॒ विष्णु॑ना दश॒म्या दे॒वत॑या॒ प्रसू॑त॒ः प्रस॑र्पामि ३०

अ॒श्विभ्या॑म्पच्यस्व॒ सर॑स्वत्यै पच्य॒स्वेन्द्रा॑य सु॒त्राम्णे॑ पच्यस्व ।
वा॒यु॒ः पू॒तः प॒वित्रे॑ण प्र॒त्यङ्क्सोमो॒ऽअति॑स्रुत॒ः । इन्द्र॑स्य यु॒ज्य॒ः सखा॑ ३१

कु॒विद॒ङ्ग यव॑मन्तो॒ यव॑ञ्चि॒द्यथा॒ दान्त्य॑नुपू॒र्वं वि॒यूय॑ ।
इ॒हेहै॑षाङ्कृणु॒हि॒ भोज॑नानि॒ ये ब॒र्हिषो॒ नम॑ऽउक्तिँ॒यज॑न्ति ।
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोस्य॒श्विभ्या॑न्त्वा॒ सर॑स्वत्यै॒ त्वेन्द्रा॑य त्वा सु॒त्राम्णे॑ ३२

यु॒वꣳ सु॒राम॑मश्विना॒ नमु॑चावासु॒रे सचा॑ ।
वि॒पि॒पा॒ना शु॑भस्पती॒ऽइन्द्र॒ङ्कर्म॑स्वावतम् ३३

पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॑व॒श्विनो॒भेन्द्रा॒वथु॒ः काव्यै॑र्द॒ꣳसना॑भि॒ः ।
यत्सु॒रामँ॒व्यपि॑ब॒ः शची॑भि॒ः सर॑स्वती त्वा मघवन्नभिष्णाक् ३४

इति दशमोऽध्यायः

एकादशोऽध्यायः

युञ्जानः प्रथमम्मनस्तत्वाय सविता धियः ।
अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्याऽअध्याभरत् १

युक्तेन मनसा वयन्देवस्य सवितुः सवे ।
स्वर्ग्याय शक्त्या २

युक्त्वाय सविता देवान्त्स्वर्यतो धिया दिवम् ।
बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सविता प्रसुवाति तान् ३

युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः ४

युजे वाम्ब्रह्म पूर्व्यन्नमोभिर्वि श्लोकऽएतु पथ्येव सूरेः ।
शृण्वन्तु विश्वेऽअमृतस्य पुत्राऽआ ये धामानि दिव्यानि तस्थुः ५

यस्य प्रयाणमन्वन्यऽइद्ययुर्देवा देवस्य महिमानमोजसा ।
यः पार्थिवानि विममे सऽएतशो रजाँसि देवः सविता महित्वना
६

देव सवितः प्रसुव यज्ञम्प्रसुव यज्ञपतिम्भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्वाचन्नः स्वदतु ७

इमन्नो देव सवितर्यज्ञम्प्रणय देवाव्यꣳ सखिविदꣳ
सत्राजितन्धनजितꣳ स्वर्जितम् ।

ऋचा स्तोमꣳ समर्धय गायत्रेण रथन्तरम्बृहद्गायत्रवर्तनि स्वाहा ८

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वत्पृथिव्याः
सधस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदाभर त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत् ९

अभ्रिरसि नार्यसि त्वया वयमग्निꣳ शकेम खनितुꣳ सधस्थऽआ ।
जागतेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत् १०

हस्तऽआधाय सविता बिभ्रदभ्रिꣳ हिरण्ययीम् ।
अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्याऽअध्याभरदानुष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत्
११

प्रतूर्त्तँवाजिन्नाद्रव वरिष्ठामनु सँवतम् ।
दिवि ते जन्म परममन्तरिक्षे तव नाभिः पृथिव्यामधि योनिरित्
१२

युञ्जाथाꣳ रासभँयुवमस्मिन्यामे वृषण्वसू ।
अग्निम्भरन्तमस्मयुम् १३

योगेयोगे तवस्तरँवाजेवाजे हवामहे ।
सखायऽइन्द्रमूतये १४

प्रतूर्वन्नेह्यवक्रामन्नशस्ती रुद्रस्य गाणपत्यम्मयोभूरेहि ।
उर्वन्तरिक्षँवीहि स्वस्तिगव्यूतिरभयानि कृण्वन्पूष्णा सयुजा सह
१५

पृथिव्याः
सधस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदाभराग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदच्छेमोग्नि-
म्पुरीष्यमङ्गिरस्वद्भरिष्यामः १६

अन्वग्निरुषसामग्रमख्यदन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
अनु सूर्यस्य पुरुत्रा च रश्मीननु द्यावापृथिवीऽआततन्थ १७

आगत्य वाज्यध्वानꣳ सर्वा मृधो विधूनुते ।
अग्निꣳ सधस्थे महति चक्षुषा निचिकीषते १८

आक्रम्य वाजिन्पृथिवीमग्निमिच्छ रुचा त्वम् ।
भूम्या वृत्वाय नो ब्रूहि यतः खनेम तँवयम् १९

द्यौस्ते पृष्ठम्पृथिवी सधस्थमात्मान्तरिक्षꣳ समुद्रो योनिः ।
विख्याय चक्षुषा त्वमभितिष्ठ पृतन्यतः २०

उत्क्राम महते सौभगायास्मादास्थानाद्द्रविणोदा वाजिन् ।
वयꣳ स्याम सुमतौ पृथिव्याऽअग्निङ्खनन्तऽउपस्थेऽअस्याः २१

उदक्रमीद्द्रविणोदा वाज्यर्वाकः सुलोकꣳ सुकृतम्पृथिव्याम् ।
ततः खनेम सुप्रतीकमग्निꣳ स्वो रुहाणाऽअधि नाकमुत्तमम् २२

आ त्वा जिघर्मि मनसा घृतेन प्रतिक्षियन्तम्भुवनानि विश्वा ।
पृथुन्तिरश्चा वयसा बृहन्तँव्यचिष्ठमन्नै रभसन्दृशानम् २३

आ विश्वतः प्रत्यञ्चञ्जिघर्म्यरक्षसा मनसा तज्जुषेत ।
मर्यश्री स्पृहयद्वर्णोऽअग्निर्नाभिमृशे तन्वा जर्भुराणः २४

परि वाजपतिः कविरग्निर्हव्यान्यक्रमीत् ।
दधद्रत्नानि दाशुषे २५

परि त्वाग्ने पुरँवयँविप्रँ सहस्य धीमहि ।
धृषद्वर्णन्दिवेदिवे हन्तारम्भङ्गुरावताम् २६

त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि ।
त्वँवनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वन्नृणान्नृपते जायसे शुचिः २७

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
पृथिव्याः सधस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामि ।
ज्योतिष्मन्तन्त्वाग्ने सुप्रतीकमजस्रेण भानुना दीद्यतम् ।
शिवम्प्रजाभ्योहिँसन्तम्पृथिव्याः
सधस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामः २८

अपाम्पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानम् ।
वर्धमानो महाँ॥ऽआ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथस्व २९

शर्म च स्थो वर्म च स्थोच्छिद्रे बहुलेऽउभे ।
व्यचस्वती सँवसाथाम्भृतमग्निम्पुरीष्यम् ३०

सँवसाथाँ स्वर्विदा समीचीऽउरसा त्मना ।
अग्निमन्तर्भरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्तमजस्रमित् ३१

पुरीष्योसि विश्वभराऽअथर्वा त्वा प्रथमो निरमन्थदग्ने ।
त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत ।
मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः ३२

तमु त्वा दध्यङ्ङृषिः पुत्रऽईधेऽअथर्वणः ।
वृत्रहणम्पुरन्दरम् ३३

तमु त्वा पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमम् ।
धनञ्जयꣳ रणेरणे ३४

सीद होतः स्वऽउ लोके चिकित्वान्सादया यज्ञꣳ सुकृतस्य योनौ
।
देवावीर्देवान्हविषा यजास्यग्ने बृहद्यजमाने वयो धाः ३५

नि होता होतृषदने विदानस्त्वेषो दीदिवाꣳ२॥ऽअसदत्सुदक्षः ।
अदब्धव्रतप्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रम्भरः शुचिजिह्वोऽअग्निः ३६

सꣳसीदस्व महाꣳ२॥ऽअसि शोचस्व देववीतमः ।
वि धूममग्नेऽअरुषम्मियेध्य सृज प्रशस्त दर्शतम् ३७

अपो देवीरुप सृज मधुमतीरयक्ष्माय प्रजाभ्यः ।
तासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्पलाः ३८

सन्ते वायुर्मातरिश्वा दधातूत्तानाया हृदयँयद्विकस्तम् ।
यो देवानाञ्चरसि प्राणथेन कस्मै देव वषडस्तु तुभ्यम् ३९

सुजातो ज्योतिषा सुह शर्म वरूथमासदत्स्वः ।
वासोऽअग्ने विश्वरूपꣳ सँव्ययस्व विभावसो ४०

उदु तिष्ठ स्वध्वरावा नो देव्या धिया ।
दृशे च भासा बृहता सुशुक्वनिराग्ने याहि सुशस्तिभिः ४१

ऊर्ध्वऽऊ षु णऽऊतये तिष्ठा देवो न सविता ।
ऊर्ध्वो वाजस्य सनिता यदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे ४२

स जातो गर्भोऽअसि रोदस्योरग्ने चारुर्विभृतऽओषधीषु ।
चित्रः शिशुः परि तमाꣳस्यक्तून्प्रमातृभ्योऽअधि कनिक्रदद्गाः ४३

स्थिरो भव वीड्वङ्गऽआशुर्भव वाज्यर्वन् ।
पृथुर्भव सुषदस्त्वमग्नेः पुरीषवाहणः ४४

शिवो भव प्रजाभ्यो मानुषीभ्यस्त्वमङ्गिरः ।
मा द्यावापृथिवीऽअभिशोचीर्मान्तरिक्षम्मा वनस्पतीन् ४५

प्रैतु वाजी कनिक्रदन्नानदद्रासभः पत्वा ।
भरन्नग्निम्पुरीष्यम्मा पाद्यायुषः पुरा ।
वृषाग्निँवृषणम्भरन्नपाङ्गर्भꣳ समुद्रियम् ।
अग्नऽआयाहि वीतये ४६

ऋतꣳ सत्यमृतꣳ सत्यमग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वद्भरामः ।
ओषधयः प्रतिमोदध्वमग्निमेतꣳ शिवमायन्तमभ्यत्र युष्माः ।

व्यस्युन्विश्वाऽअनिराऽअमीवा निषीदन्नोऽअप दुर्मतिञ्जहि ४७

ओषधयः प्रतिगृभ्णीत पुष्पवतीः सुपिप्पलाः ।
अयँवो गर्भऽऋत्वियः प्रत्नꣳ सधस्थमासदत् ४८

वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसोऽअमीवाः ।
सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहꣳ सुहवस्य प्रणीतौ ४९

आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता नऽऊर्जे दधातन ।
महे रणाय चक्षसे ५०

यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।
उशतीरिव मातरः ५१

तस्माऽअरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
आपो जनयथा च नः ५२

मित्रः सꣳसृज्य पृथिवीम्भूमिञ्च ज्योतिषा सह ।
सुजातञ्जातवेदसमयक्ष्माय त्वा सꣳसृजामि प्रजाभ्यः ५३

रुद्राः सꣳसृज्य पृथिवीम्बृहज्ज्योतिः समीधिरे ।
तेषाम्भानुरजस्रऽइच्छुक्रो देवेषु रोचते ५४

सꣳसृष्टाँवसुभी रुद्रैर्धीरैः कर्मण्याम्मृदम् ।
हस्ताभ्याम्मृद्वीङ्कृत्वा सिनीवाली कृणोतु ताम् ५५

सिनीवाली सुकपर्दा सुकुरीरा स्वौपशा ।
सा तुभ्यमदिते मह्योखान्दधातु हस्तयोः ५६

उखाङ्कृणोतु शक्त्या बाहुभ्यामदितिर्धिया ।
माता पुत्रँयथोपस्थे साग्निम्बिभर्तु गर्भऽआ ।
मखस्य शिरोसि ५७

वसवस्त्वा कृण्वन्तु गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि पृथिव्यसि
धारया मयि प्रजाँ रायस्पोषङ्गौपत्यः सुवीर्यः सजातान्यजमानाय
रुद्रास्त्वा कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवास्यन्तरिक्षमसि
धारया मयि प्रजाँ रायस्पोषङ्गौपत्यः सुवीर्यः
सजातान्यजमानायादित्यास्त्वा कृण्वन्तु जागतेन
च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि द्यौरसि धारया मयि प्रजाँ
रायस्पोषङ्गौपत्यः सुवीर्यः सजातान्यजमानाय विश्वे त्वा देवा
वैश्वानराः कृण्वन्त्वानुष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि दिशोसि
धारया मयि प्रजाँ रायस्पोषङ्गौपत्यः सुवीर्यः सजातान्यजमानाय
५८

अदित्यै रास्नास्यदितिष्टे बिलङ्गृभ्णातु ।
कृत्वाय सा महीमुखाम्मृन्मयीँयोनिमग्नये ।
पुत्रेभ्यः प्रायच्छददितिः श्रपयानिति ५९

वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वा धूपयन्तु
त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वा धूपयन्तु जागतेन
च्छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा धूपयन्त्वानुष्टुभेन
च्छन्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्वा धूपयतु वरुणस्त्वा धूपयतु विष्णुस्त्वा

धूपयतु ६०

अदितिष्ट्वा देवी विश्वदेव्यावती पृथिव्याः
सधस्थेऽअङ्गिरस्वत्खनत्ववट देवानान्त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यावतीः
पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वद्दधतूखे धिषणास्त्वा
देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वदभीन्धतामुखे
वरूत्रीष्ट्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः
सधस्थेऽअङ्गिरस्वच्छ्रपयन्तूखे ग्नास्त्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः
पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखे जनयस्त्वाच्छिन्नपत्रा
देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखे ६१

मित्रस्य चर्षणीधृतोवो देवस्य सानसि ।
द्युम्नञ्चित्रश्रवस्तमम् ६२

देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः सुबाहुरुत शक्त्या ।
अव्यथमाना पृथिव्यामाशा दिशऽआपृण ६३

उत्थाय बृहती भवोदु तिष्ठ ध्रुवा त्वम् ।
मित्रैतान्तऽउखाम्परिददाम्यभित्त्याऽएषा मा भेदि ६४

वसवस्त्वाच्छृन्दन्तु गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वाच्छृन्दन्तु
त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वाच्छृन्दन्तु जागतेन
च्छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानराऽआच्छृन्दन्त्वानुष्टुभेन
च्छन्दसाङ्गिरस्वत् ६५

आकूतिमग्निम्प्रयुजँ स्वाहा मनो मेधामग्निम्प्रयुजँ स्वाहा

चित्तँविज्ञातमग्निम्प्रयुजऽँ स्वाहा वाचो विधृतिमग्निम्प्रयुजऽँ
स्वाहा प्रजापतये मनवे स्वाहाग्नये वैश्वानराय स्वाहा ६६

विश्वो देवस्य नेतुर्मर्तो वुरीत सख्यम् ।
विश्वो रायऽइषुध्यति द्युम्नँवृणीत पुष्यसे स्वाहा ६७

मा सु भित्था मा सु रिषोम्ब धृष्णु वीरयस्व सु ।
अग्निश्चेदङ्करिष्यथः ६८

दृꣳहस्व देवि पृथिवि स्वस्तयऽआसुरी माया स्वधया कृतासि ।
जुष्टन्देवेभ्यऽइदमस्तु हव्यमरिष्टा त्वमुदिहि यज्ञेऽअस्मिन् ६९

द्र्वन्नः सर्पिरासुतिः प्रत्नो होता वरेण्यः ।
सहसस्पुत्रोऽअद्भुतः ७०

परस्याऽअधि सँवतोवराँ२॥ऽअभ्यातर ।
यत्राहमस्मि ताँ२॥ऽअव ७१

परमस्याः परावतो रोहिदश्वऽइहागहि ।
पुरीष्यः पुरुप्रियोग्ने त्वन्तरा मृधः ७२

यदग्ने कानि कानि चिदा ते दारूणि दध्मसि ।
सर्वन्तदस्तु ते घृतन्तज्जुषस्व यविष्ठ्य ७३

यदत्त्युपजिह्विका यद्वम्रोऽअतिसर्पति ।
सर्वन्तदस्तु ते घृतन्तज्जुषस्व यविष्ठ्य ७४

अहरहरप्रयावम्भरन्तोश्वायेव तिष्ठते घासमस्मै ।
रायस्पोषेण समिषा मदन्तोग्ने मा ते प्रतिवेशा रिषाम ७५

नाभा पृथिव्याः समिधानेऽअग्नौ रायस्पोषाय बृहते हवामहे ।
इरम्मदम्बृहदुक्थँयजत्रञ्जेतारमग्निम्पृतनासु सासहिम् ७६

याः सेनाऽअभीत्वरीराव्याधिनीरुगणाऽउत ।
ये स्तेना ये च तस्करास्ताँस्तेऽअग्नेपिदधाम्यास्ये ७७

दꣳष्ट्राभ्याम्मलिम्लूञ्जम्भ्यैस्तस्कराꣳ॥ऽउत ।
हनुभ्याꣳ स्तेनान्भगवस्ताँस्त्वङ्खाद सुखादितान् ७८

ये जनेषु मलिम्लव स्तेनासस्तस्करा वने ।
ये कक्षेष्वघायवस्ताँस्ते दधामि जम्भयोः ७९

योऽअस्मभ्यमरातीयाद्यश्च नो द्वेषते जनः ।
निन्दाद्योऽअस्मान्धिप्साच्च सर्वन्तम्मस्मसा कुरु ८०

सꣳशितम्मे ब्रह्म सꣳशितँवीर्यम्बलम् ।
सꣳशितङ्क्षत्रञ्जिष्णु यस्याहमस्मि पुरोहितः ८१

उदेषाम्बाहूऽअतिरमुद्वर्चोऽअथो बलम् ।
क्षिणोमि ब्रह्मणामित्रानुन्नयामि स्वाꣳ॥ऽअहम् ८२

अन्नपतेन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः ।

प्रप्रं दातारंन्तारिषऽऊर्जन्नो धेहि द्विपदे चतुंष्पदे ८३

इत्येकादशोऽध्यायः

अथ द्वादशोऽध्यायः

दृशानो रुक्मऽउर्व्या व्यद्यौदुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
अग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्यदेनन्द्यौरजनयत्सुरेताः १

नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते शिशुमेकः समीची ।
द्यावाक्षामा रुक्मोऽअन्तर्विभाति देवाऽअग्निन्धारयन्द्रविणोदाः २

विश्वा रूपाणि प्रतिमुञ्चते कविः प्रासावीद्भद्रन्द्विपदे चतुष्पदे ।
वि नाकमख्यत्सविता वरेण्योनु प्रयाणमुषसो विराजति ३

सुपर्णोसि गरुत्माँस्त्रिवृत्ते शिरो गायत्रञ्चक्षुर्बृहद्रथन्तरे पक्षौ ।
स्तोमऽआत्मा छन्दाᳬंस्यङ्गानि यजूᳬंषि नाम ।
साम ते तनूर्वामदेव्यँयज्ञायज्ञियम्पुच्छन्धिष्ण्याः शफाः ।
सुपर्णोसि गरुत्मान्दिवङ्गच्छ स्वः पत ४

विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा गायत्रञ्छन्दऽआरोह पृथिवीमनु विक्रमस्व
विष्णोः क्रमोस्यभिमातिहा त्रैष्टुभञ्छन्दऽआरोहान्तरिक्षमनु विक्रमस्व
विष्णोः क्रमोस्यरातीयतो हन्ता जागतञ्छन्दऽआरोह दिवमनु
विक्रमस्व विष्णोः क्रमोसि शत्रूयतो हन्तानुष्टुभञ्छन्दऽआरोह
दिशोनु विक्रमस्व ५

अक्रन्ददग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धोऽअख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ६

अग्नेभ्यावर्तिन्नभि मा निवर्तस्वायुषा वर्चसा प्रजया धनेन ।

सन्या मेधया रय्या पोषेण ७

अग्नेऽअङ्गिरः शतन्ते सन्त्वावृतः सहस्रन्तऽउपावृतः ।
अधा पोषस्य पोषेण पुनर्नो नष्टमाकृधि पुनर्नो रयिमाकृधि ८

पुनरूर्जा निवर्तस्व पुनरग्नऽइषायुषा ।
पुनर्नः पाह्यꣳहसः ९

सह रय्या निवर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया ।
विश्वप्स्न्या विश्वतस्परि १०

आ त्वाहार्षमन्तरभूर्ध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः ।
विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद्राष्ट्रमधिभ्रशत् ११

उदुत्तमँवरुण पाशमस्मदवाधमँवि मध्यमꣳ श्रथाय ।
अथा वयमादित्य व्रते तवानागसोऽअदितये स्याम १२

अग्रे बृहन्नुषसामूर्ध्वोऽअस्थान्निर्जगन्वान्तमसो ज्योतिषागात् ।
अग्निर्भानुना रुशता स्वङ्गऽआ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः १३

हꣳसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ।
नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत् १४

सीद त्वम्मातुरस्याऽउपस्थे विश्वान्यग्ने वयुनानि विद्वान् ।
मैनान्तपसा मार्चिषाभिशोचीरन्तरस्याꣳ शुक्रज्योतिर्विभाहि १५

अन्तरग्ने रुचा त्वमुखायाः सदने स्वे ।
तस्यास्त्वꣳ हरसा तपञ्जातवेदः शिवो भव १६

शिवो भूत्वा मह्यमग्नेऽअथो सीद शिवस्त्वम् ।
शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वँयोनिमिहासदः १७

दिवस्परि प्रथमञ्जज्ञेऽअग्निरस्माद्द्वितीयम्परि जातवेदाः ।
तृतीयमप्सु नृमणाऽअजस्त्रमिन्धानऽएनञ्जरते स्वाधीः १८

विद्मा तेऽअग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्मा ते धाम विभृता पुरुत्रा ।
विद्मा ते नाम परमङ्गुहा यद्विद्मा तमुत्सँयतऽआजगन्थ १९

समुद्रे त्वा नृमणाऽअप्स्वन्तर्नृचक्षाऽईधे दिवोऽअग्नऽऊधन् ।
तृतीये त्वा रजसि तस्थिवाꣳसमपामुपस्थे महिषाऽअवर्धन् २०

अक्रन्ददग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धोऽअख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः २१

श्रीणामुदारो धरुणो रयीणाम्मनीषाणाम्प्रार्पणः सोमगोपाः ।
वसुः सूनुः सहसोऽअप्सु राजा विभात्यग्रऽउषसामिधानः २२

विश्वस्य केतुर्भुवनस्य गर्भऽआ रोदसीऽअपृणाज्जायमानः ।
वीडुञ्चिदद्रिमभिनत्परायञ्जना यदग्निमयजन्त पञ्च २३

उशिक्पावकोऽअरतिः सुमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो निधायि ।
इयर्ति धूममरुषम्भरिभ्रदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षन् २४

दृशानो रुक्मऽउर्व्या व्यद्यौद्दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
अग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्यदेनन्द्यौरजनयत्सुरेताः २५

यस्तेऽअद्य कृणवद्भद्रशोचेपूपन्देव घृतवन्तमग्ने ।
प्र तन्नय प्रतरँवस्योऽअच्छाभि सुम्नन्देवभक्तँयविष्ठ २६

आ तम्भज सौश्रवसेष्वग्नऽउक्थऽउक्थऽआभज शस्यमाने ।
प्रियः सूर्ये प्रियोऽअग्ना भवात्युज्जातेन भिनददुज्जनित्वैः २७

त्वामग्ने यजमानाऽअनु द्यून्विश्वा वसु दधिरे वार्याणि ।
त्वया सह द्रविणमिच्छमाना व्रजङ्गोमन्तमुशिजो विवव्रुः २८

अस्ताव्यग्निर्नराँ सुशेवो वैश्वानरऽऋषिभिः सोमगोपाः ।
अद्वेषे द्यावापृथिवी हुवेम देवा धत्त रयिमस्मे सुवीरम् २९

समिधाग्निन्दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम् ।
आस्मिन्हव्या जुहोतन ३०

उदु त्वा विश्वे देवाऽअग्ने भरन्तु चित्तिभिः ।
स नो भव शिवस्त्वँ सुप्रतीको विभावसुः ३१

प्रेदग्ने ज्योतिष्मान्याहि शिवेभिरर्चिभिष्ट्वम् ।
बृहद्भिर्भानुभिर्भासन्मा हिँसीस्तन्वा प्रजाः ३२

अक्रन्ददग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ।

सुद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धोऽअरुव्युदा रोदंसी भानुना भात्युन्तः ३३

प्रप्रायमुग्निर्भरुतस्यं शृण्वे वि यत्सूर्यो न रोचंते बृहद्भाः ।
अभि यः पूरुम्पृतंनासु तुस्थौ दीदायु दैव्योऽअतिथिः शिवो नः
३४

आपों देवीः प्रतिंगृभ्णीतु भस्मैतत्स्योने कृंणुध्वꣳ सुरभाऽउं लोके ।
तस्मैं नमन्ताञ्जनंयः सुपत्नींर्मातेवं पुत्रम्बिंभृताप्स्वेनत् ३५

अप्स्वग्ने सधिष्टव सौषंधीरनुंरुध्यसे ।
गर्भे सञ्जांयसे पुनः ३६

गर्भोऽअस्योषंधीनाङ्गर्भो वनुस्पतींनाम् ।
गर्भो विश्वंस्य भूतस्याग्ने गर्भोऽअपामंसि ३७

प्रसद्य भस्मंना योनिंमुपश्चं पृथिवीमंग्ने ।
सꣳसृज्यं मातृभिष्ट्वञ्ज्योतिंष्मान्पुनुरासंदः ३८

पुनंरासद्य सदंनमुपश्चं पृथिवीमंग्ने ।
शेषें मातुर्यथोपस्थेन्तरंस्याꣳ शिवतंमः ३९

पुनरूर्जा निवंर्तस्व पुनंरग्नऽइषायुंषा ।
पुनंर्नः पाह्यꣳहंसः ४०

सुह रुय्या निवंर्तस्वाग्ने पिन्वंस्व धारंया ।
विश्वप्स्न्यां विश्वतुस्परिं ४१

बोधा मेऽअस्य वचसो यविष्ठ मꣳहिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः ।
पीयति त्वोऽअनु त्वो गृणाति वन्दारुष्टे तन्वँवन्देऽअग्ने ४२

स बोधि सूरिर्मघवा वसुपते वसुदावन् ।
युयोध्यस्मद्द्वेषाꣳसि विश्वकर्मणे स्वाहा ४३
पुनस्त्वादित्या रुद्रा वसवः समिन्धताम्पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ यज्ञैः ।
घृतेन त्वन्तन्वँवर्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ४४

अपेत वीत वि च सर्पतातो येत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः ।
अदाद्यमोवसानम्पृथिव्याऽअक्रन्निमम्पितरो लोकमस्मै ४५

सञ्ज्ञानमसि कामधरणम्मयि ते कामधरणम्भूयात् ।
अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि चित स्थ परिचितऽऊर्ध्वचितः
श्रयध्वम् ४६

अयꣳ सोऽअग्निर्यस्मिन्त्सोममिन्द्रः सुतन्दधे जठरे वावशानः ।
सहस्रियँवाजमत्यन्न सप्तिꣳ ससवान्त्सन्त्स्तूयसे जातवेदः ४७

अग्ने यत्ते दिवि वर्चः पृथिव्याँयदोषधीष्वप्स्वा यजत्र ।
येनान्तरिक्षमुर्वाततन्थ त्वेषः स भानुरर्णवो नृचक्षाः ४८

अग्ने दिवोऽअर्णमच्छा जिगास्यच्छा देवाꣳ२॥ऽऊचिषे धिष्ण्या ये ।
या रोचने परस्तात्सूर्यस्य याश्चावस्तादुपतिष्ठन्तऽआपः ४९

पुरीष्यासोऽअग्नयः प्रावणेभिः सजोषसः ।

जुषन्ताँय्यज्ञमद्रुहोनमीवाऽइषो मुही॒ ५०

इडामग्ने पुरुदꣳसꣳ सनिङ्गोः शश्वत्तमꣳ हवमानाय साध ।
स्यान्नः सूनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमतिर्भूत्वस्मे ५१

अयन्ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्धया रयिम् ५२

चिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद परिचिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ५३

लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ५४

ताऽअस्य सूददोहसः सोमꣳ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्वारोचने दिवः ५५

इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनांवाजानाꣳ सत्पतिम्पतिम् ५६

समितꣳ सङ्कल्पेथाꣳ सम्प्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ ।
इषमूर्जमभि सँवसानौ ५७

सँवाम्मनाꣳसि सँव्रता समु चित्तान्याकरम् ।
अग्ने पुरीष्याधिपा भव त्वन्नऽइषमूर्जँयजमानाय धेहि ५८

अग्ने त्वम्पुरीष्यो रयिमान्पुष्टिमाँ२॥ऽअसि ।
शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वँयोनिमिहासदः ५९

भवतन्नः समनसौ सचेतसावरेपसौ ।
मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टम्मा यज्ञपतिञ्जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः
६०

मातेव पुत्रम्पृथिवी पुरीष्यमग्निꣳ स्वे योनावभारुखा ।
ताँविश्वैर्देवैर्ऋतुभिः सँविदानः प्रजापतिर्विश्वकर्मा विमुञ्चतु ६१

असुन्वन्तमयजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यामन्विहि तस्करस्य ।
अन्यमस्मदिच्छ सा तऽइत्या नमो देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु ६२

नमः सु ते निर्ऋते तिग्मतेजोयस्मयँविचृता बन्धमेतम् ।
यमेन त्वँयम्या सँविदानोत्तमे नाकेऽअधिरोहयैनम् ६३

यस्यास्ते घोरऽआसञ्जुहोम्येषाम्बन्धानामवसर्जनाय ।
यान्त्वा जनो भूमिरिति प्रमन्दते निर्ऋतिन्त्वाहम्परिवेद विश्वतः ६४

यन्ते देवी निर्ऋतिराबबन्ध पाशङ्ग्रीवास्वविचृत्यम् ।
तन्ते विष्याम्यायुषो न मध्यादथैतम्पितुमद्धि प्रसूतः ।
नमो भूत्यै येदञ्चकार ६५

निवेशनः सङ्गमनो वसूनाँविश्वा रूपाभिचष्टे शचीभिः ।
देवऽइव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनाम् ६६

सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वितन्वते पृथक् ।
धीरा देवेषु सुम्नया ६७

युनक्त सीरा वि युगा तनुध्वङ्कृते योनौ वपतेह बीजम् ।
गिरा च श्रुष्टिः सभराऽअसन्नो नेदीयऽइत्सृण्यः पक्वमेयात् ६८

शुनᳬ सुफाला विकृषन्तु भूमिᳬ शुनङ्कीनाशाऽअभियन्तु वाहैः ।
शुनासीरा हविषा तोशमाना सुपिप्पलाऽओषधीः कर्तनास्मे ६९

घृतेन सीता मधुना समज्यताँविश्वैर्देवैरनुमता मरुद्भिः ।
ऊर्जस्वती पयसा पिन्वमानास्मान्त्सीते पयसाभ्याववृत्स्व ७०

लाङ्गलम्पवीरवत्सुशेवᳬ सोमपित्सरु ।
तदुद्वपति गामविम्प्रफर्व्यञ्च पीवरीम्प्रस्थावद्रथवाहणम् ७१

कामङ्कामदुघे धुक्ष्व मित्राय वरुणाय च ।
इन्द्रायाश्विभ्याम्पूष्णे प्रजाभ्यऽओषधीभ्यः ७२

विमुच्यध्वमघ्न्या देवयानाऽअगन्म तमसस्पारमस्य ।
ज्योतिरापाम ७३

सजूरब्दोऽअयवोभिः सजूरुषाऽअरुणीभिः । सजोषसावश्विना
दᳬसोभिः सजूः सूरऽएतशेन सजूर्वैश्वानरऽइडया घृतेन स्वाहा ७४

याऽओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगम्पुरा ।
मनै नु बभ्रूणामहᳬ शतन्धामानि सप्त च ७५

शतँवोऽअम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः ।
अधा शतक्रत्वो यूयमिमम्मेऽअगदङ्कृत ७६

ओषधीः प्रतिमोदध्वम्पुष्पवतीः प्रसूवरीः ।
अश्वाऽइव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः ७७

ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुपब्रुवे ।
सनेयमश्वङ्गाँवासऽआत्मानन्तव पूरुष ७८

अश्वत्थे वो निषदनम्पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाजऽइत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ७९

यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिताविव ।
विप्रः सऽउच्यते भिषग्रक्षोहामीवचातनः ८०

अश्वावतीँ सोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम् ।
आवित्सि सर्वाऽओषधीरस्माऽअरिष्टतातये ८१

उच्छुष्माऽओषधीनाङ्गावो गोष्ठादिवेरते ।
धनँ सनिष्यन्तीनामात्मानन्तव पूरुष ८२

इष्कृतिर्नाम वो माताथो यूयँ स्थ निष्कृतीः ।
सीराः पतत्रिणी स्थन यदामयति निष्कृथ ८३

अति विश्वाः परिष्ठा स्तेनऽइव व्रजमक्रमुः ।

ओषधीः प्राचुच्यवुर्यत्किञ्च तुन्वो रपः ८४

यदिमा वाजयन्नहमोषधीर्हस्तऽआदधे ।
आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ८५

यस्यौषधीः प्रसर्पथाङ्गमङ्गम्परुष्परुः ।
ततो यक्ष्मंविबाधध्वऽउग्रो मध्यमशीरिव ८६

साकँयक्ष्म प्रपत चाषेण किकिदीविना ।
साकँवातस्य ध्राज्या साकन्नश्य निहाकया ८७

अन्या वोऽअन्यामवत्वन्यान्यस्याऽउपावत ।
ताः सर्वाः सँविदानाऽइदम्मे प्रावता वचः ८८

याः फलिनीर्याऽअफलाऽअपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।
बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुञ्चन्त्वँहसः ८९

मुञ्चन्तु मा शपथ्यादथो वरुण्यादुत ।
अथो यमस्य पड्वीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात् ९०

अवपतन्तीरवदन्दिवऽओषधयस्परि ।
यञ्जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः ९१

याऽओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः ।
तासामसि त्वमुत्तमारङ्कामाय शँ हृदे ९२

याऽओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु ।
बृहस्पतिप्रसूताऽअस्यै सन्दत्त वीर्यम् ९३

याश्चेदमुपशृणवन्ति याश्च दूरम्परागताः ।
सर्वाः सङ्गत्य वीरुधोस्यै सन्दत्त वीर्यम् ९४

मा वो रिषत्खनिता यस्मै चाहङ्खनामि वः ।
द्विपाच्चतुष्पादस्माकꣳ सर्वमस्त्वनातुरम् ९५

ओषधयः समवदन्त सोमेन सह राज्ञा ।
यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तꣳ राजन्पारयामसि ९६

नाशयित्री बलासस्यार्शसऽउपचितामसि ।
अथो शतस्य यक्ष्माणाम्पाकारोरसि नाशनी ९७

त्वाङ्गन्धर्वाऽअखनँस्त्वामिन्द्रस्त्वाम्बृहस्पतिः ।
त्वामोषधे सोमो राजा विद्वान्यक्ष्मादमुच्यत ९८

सहस्व मेऽअरातीः सहस्व पृतनायतः ।
सहस्व सर्वम्पाप्मानꣳ सहमानास्योषधे ९९

दीर्घायुस्तऽओषधे खनिता यस्मै च त्वा खनाम्यहम् ।
अथो त्वन्दीर्घायुर्भूत्वा शतवल्शा विरोहतात् १००

त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षाऽउपस्तयः ।
उपस्तिरस्तु सोस्माकँयोऽअस्माँ२॥ऽअभिदासति १०१

मा मा हिꣳसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवꣳ सत्यधर्मा व्यानट्
।
यश्चापश्चन्द्राः प्रथमो जजान कस्मै देवाय हविषा विधेम १०२

अभ्यावर्तस्व पृथिवि यज्ञेन पयसा सह ।
वपान्तेऽअग्निरिषितोऽअरोहत् १०३

अग्ने यत्ते शुक्रँयच्चन्द्रँयत्पूतँयच्च यज्ञियम् ।
तद्देवेभ्यो भरामसि १०४

इषमूर्जमहमितऽआदमृतस्य योनिम्महिषस्य धाराम् ।
आ मा गोषु विशत्वा तनूषु जहामि सेदिमनिराममीवाम् १०५

अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्तेऽअर्चयो विभावसो ।
बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्यन्दधासि दाशुषे कवे १०६

पावकवर्चाः शुक्रवर्चाऽअनूनवर्चाऽउदियर्षि भानुना ।
पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसीऽउभे १०७

ऊर्जोनपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
त्वेऽइषः सन्दधुर्भूरिवर्पसश्चित्रोतयो वामजाताः १०८

इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायोऽअमर्त्य ।
स दर्शतस्य वपुषो विराजसि पृणक्षि सानसिङ्क्रतुम् १०९

इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसङ्क्षयन्तꣳ राधसो महः ।
रातिँवामस्य सुभगाम्महीमिषन्दधासि सानसिꣳ रयिम् ११०

ऋतावानम्महिषँविश्वदर्शतमग्निꣳ सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
श्रुत्कर्णꣳ सप्रथस्तमन्त्वा गिरा दैव्यम्मानुषा युगा १११

आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्ण्यम् ।
भवा वाजस्य सङ्गथे ११२

सन्ते पयाꣳसि समु यन्तु वाजाः सँवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः ।
आप्यायमानोऽअमृताय सोम दिवि श्रवाꣳस्युत्तमानि धिष्व ११३

आप्यायस्व मदिन्तम सोम विश्वेभिरꣳशुभिः ।
भवा नः सप्रथस्तमः सखा वृधे ११४

आ ते वत्सो मनो यमत्परमाच्चित्सधस्थात् ।
अग्ने त्वाङ्कामया गिरा ११५

तुभ्यन्ताऽअङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः पृथक् ।
अग्ने कामाय येमिरे ११६

अग्निः प्रियेषु धामसु कामो भूतस्य भव्यस्य ।
सम्राडेको विराजति ११७

इति द्वादशोऽध्यायः

अथ त्रयोदशोऽध्यायः

मयि गृह्णाम्यग्रेऽअग्निꣳ रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय ।
मामु देवताः सचन्ताम् १

अपाम्पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानम् ।
वर्धमानो महाꣳ२॥ऽआ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथस्व २

ब्रह्म जज्ञानम्प्रथमम्पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेनऽआवः ।
स बुध्न्याऽउपमाऽअस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ३

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्मै देवाय हविषा विधेम ४

द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमञ्च योनिमनु यश्च पूर्वः ।
समानँयोनिमनु सञ्चरन्तन्द्रप्सञ्जुहोम्यनु सप्त होत्राः ५

नमोस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु ।
येऽअन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ६

याऽइषवो यातुधानानाँये वा वनस्पतीꣳ१॥रनु ।
ये वावटेषु शेरते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ७

ये वामी रोचने दिवो ये वा सूर्यस्य रश्मिषु ।
येषामप्सु सदस्कृतन्तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ८

कृणुष्व पाजः प्रसितिन्न पृथ्वीँयाहि राजेवामवाꣳ२॥ऽइभेन ।

तृष्वीमनु प्रसितिन्द्रूणानोस्तासि विध्य रुक्षसुस्तपिष्ठैः ९

तव भ्रमासऽआशुया पतन्त्यनुस्पृश धृषता शोशुचानः ।
तपूꣳष्यग्ने जुह्वा पतङ्गानसन्दितो विसृज विष्वगुल्काः १०

प्रति स्पशो विसृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशोऽअस्याऽअदब्धः ।
यो नो दूरेऽअघशꣳसो योऽअन्त्यग्ने मा किष्टे व्यथिरादधर्षीत् ११

उदग्ने तिष्ठ प्रत्यातनुष्व न्यमित्राꣳ॥ऽओषतात्तिग्महेते ।
यो नोऽअरातिꣳ समिधान चक्रे नीचा तन्धक्ष्यतसन्न शुष्कम् १२

ऊर्ध्वो भव प्रतिविध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दैव्यान्यग्ने ।
अव स्थिरा तनुहि यातुजूनाञ्जामिमजामिम्प्रमृणीहि शत्रून् ।
अग्नेष्ट्वा तेजसा सादयामि १३

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याऽअयम् ।
अपाꣳ रेताꣳसि जिन्वति ।
इन्द्रस्य त्वौजसा सादयामि १४

भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः सचसे शिवाभिः ।
दिवि मूर्धानन्दधिषे स्वर्षाञ्जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहम् १५

ध्रुवासि धरुणास्तृता विश्वकर्मणा ।
मा त्वा समुद्रऽउद्वधीन्मा सुपर्णोव्यथमाना पृथिवीन्दृꣳह १६

प्रजापतिष्ट्वा सादयत्वपाम्पृष्ठे समुद्रस्येमन् ।

व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीम्प्रथस्व पृथिव्यसि १७

भूरसि भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य धर्त्री ।
पृथिवीँयच्छ पृथिवीन्दृꣳह पृथिवीम्मा हिꣳसीः १८

विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय ।
अग्निष्ट्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या छर्दिषा शन्तमेन तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद १९

काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती परुषःपरुषस्परि ।
एवा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन च २०

या शतेन प्रतनोषि सहस्रेण विरोहसि ।
तस्यास्ते देवीष्टके विधेम हविषा वयम् २१

यास्तेऽअग्ने सूर्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।
ताभिर्नोऽअद्य सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि २२

या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः ।
इन्द्राग्नी ताभिः सर्वाभी रुचन्नो धत्त बृहस्पते २३

विराड्ज्योतिरधारयत्स्वराड्ज्योतिरधारयत् ।
प्रजापतिष्ट्वा सादयतु पृष्ठे पृथिव्या ज्योतिष्मतीम् ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वञ्ज्योतिर्यच्छ ।
अग्निष्टेधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद २४

मधुश्च माधवश्च वासन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि
कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः
पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः ।
येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे ।
वासन्तिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् २५

अषाढासि सहमाना सहस्वारातीः सहस्व पृतनायतः ।
सहस्रवीर्यासि सा मा जिन्व २६

मधु वाताऽऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः ।
माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः २७

मधु नक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवꣳ रजः ।
मधु द्यौरस्तु नः पिता २८

मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ२॥ऽअस्तु सूर्यः ।
माध्वीर्गावो भवन्तु नः २९

अपाङ्गम्भन्त्सीद मा त्वा सूर्योभिताप्सीन्माग्निर्वैश्वानरः ।
अच्छिन्नपत्राः प्रजाऽअनुवीक्षस्वानु त्वा दिव्या वृष्टिः सचताम् ३०

त्रीन्त्समुद्रान्त्समसृपत्स्वर्गानपाम्पतिर्वृषभऽइष्टकानाम् ।
पुरीषँवसानः सुकृतस्य लोके तत्र गच्छ यत्र पूर्वे परेताः ३१

मही द्यौः पृथिवी च नऽइमँयज्ञम्मिमिक्षताम् ।

पिपृतान्नो भरीमभिः ३२

विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे ।
इन्द्रस्य युज्यः सखा ३३

ध्रुवासि धरुणेतो जज्ञे प्रथममेभ्यो योनिभ्योऽअधि जातवेदाः ।
स गायत्र्या त्रिष्टुभानुष्टुभा च देवेभ्यो हव्यँवहतु प्रजानन् ३४

इषे राये रमस्व सहसे द्युम्नऽऊर्जेऽअपत्याय ।
सम्राडसि स्वराडसि सारस्वतौ त्वोत्सौ प्रावताम् ३५

अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः ।
अरँवहन्ति मन्यवे ३६

युक्ष्वा हि देवहूतमाँ२॥ऽअश्वाँ२॥ऽअग्ने रथीरिव ।
नि होता पूर्व्यः सदः ३७

सम्यक्स्रवन्ति सरितो न धेनाऽअन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः ।
घृतस्य धाराऽअभिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्येऽअग्नेः ३८

ऋचे त्वा रुचे त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा ।
अभूदिदँविश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्नेर्वैश्वानरस्य च ३९

अग्निर्ज्योतिषा ज्योतिष्मान्रुक्मो वर्चसा वर्चस्वान् ।
सहस्रदाऽअसि सहस्राय त्वा ४०

आदित्यङ्गर्भम्पयसा समङ्ग्धि सहस्रस्य प्रतिमाँविश्वरूपम् ।
परिवृङ्ग्धि हरसा माभिमꣳस्थाः शतायुषङ्कृणुहि चीयमानः ४१

वातस्य जूतिँवरुणस्य नाभिमश्वञ्जज्ञानꣳ सरिरस्य मध्ये ।
शिशुन्नदीनाꣳ हरिमद्रिबुध्नमग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योमन् ४२

अजस्रमिन्दुमरुषम्भुरण्युमग्निमीडे पूर्वचित्तिन्नमोभिः ।
स पर्वभिरृतुशः कल्पमानो गाम्मा हिꣳसीरदितिँविराजम् ४३

वरूत्रीन्त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविञ्जज्ञानाꣳ रजसः परस्मात् ।
महीꣳ साहस्रीमसुरस्य मायामग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योमन् ४४

योऽअग्निरग्नेरध्यजायत शोकात्पृथिव्याऽउत वा दिवस्परि ।
येन प्रजा विश्वकर्मा जजान तमग्ने हेडः परि ते वृणक्तु ४५

चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षꣳ सूर्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च ४६

इमम्मा हिꣳसीर्द्विपादम्पशुꣳ सहस्राक्षो मेधाय चीयमानः ।
मयुम्पशुम्मेधमग्ने जुषस्व तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
मयुन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ४७

इमम्मा हिꣳसीरेकशफम्पशुङ्कनिक्रदँवाजिनँवाजिनेषु ।
गौरमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
गौरन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ४८

इमꣳ साहस्रꣳ शतधारमुत्सँव्यच्यमानꣳ सरिरस्य मध्ये ।
घृतन्दुहानामदितिञ्जनायाग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योमन् ।
गवयमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
गवयन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ४९

इममूर्णायुँवरुणस्य नाभिन्त्वचम्पशूनान्द्विपदाञ्चतुष्पदाम् ।
त्वष्टुः प्रजानाम्प्रथमञ्जनित्रमग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योमन् ।
उष्ट्रमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
उष्ट्रन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ५०

अजो ह्यग्नेरजनिष्ट शोकात्सोऽअपश्यज्जनितारमग्रे ।
तेन देवा देवतामग्रमायँस्तेन रोहमायन्नुप मेध्यासः ।
शरभमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
शरभन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ५१

त्वँयविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः ।
रक्षा तोकमुत त्मना ५२

अपान्त्वेमन्त्सादयाम्यपान्त्वोद्मन्त्सादयाम्यपान्त्वा
भस्मन्त्सादयाम्यपान्त्वा ज्योतिषि सादयाम्यपान्त्वायने
सादयाम्यर्णवे त्वा सदने सादयामि समुद्रे त्वा सदने सादयामि
सरिरे त्वा सदने सादयाम्यपान्त्वा क्षये सादयाम्यपान्त्वा सधिषि
सादयाम्यपान्त्वा सदने सादयाम्यपान्त्वा सधस्थे सादयाम्यपान्त्वा
योनौ सादयाम्यपान्त्वा पुरीषे सादयाम्यपान्त्वा पाथसि सादयामि
गायत्रेण त्वा छन्दसा सादयामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा सादयामि
जागतेन त्वा छन्दसा सादयाम्यानुष्टुभेन त्वा छन्दसा सादयामि

पाङ्क्तेन त्वा छन्दसा सादयामि ५३

अयम्पुरो भुवस्तस्य प्राणो भौवायनो वसन्तः प्राणायनो गायत्री वासन्ती गायत्र्यै गायत्रङ्गायत्रादुपाᳫँशुरुपाᳫँशोस्त्रिवृत्त्रिवृतो रथन्तरँवसिष्ठऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया प्राणङ्गृह्णामि प्रजाभ्यः ५४

अयन्दक्षिणा विश्वकर्मा तस्य मनो वैश्वकर्मणङ्ग्रीष्मो मानसस्त्रिष्टुब्ग्रैष्मी त्रिष्टुभः स्वारᳫँ स्वारादन्तर्यामोन्तर्यामात्पञ्चदशः पञ्चदशाद्बृहद्भरद्वाजऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया मनो गृह्णामि प्रजाभ्यः ५५

अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसँवर्षाश्चाक्षुष्यो जगती वार्षी जगत्याऽऋक्समम्मृक्समाच्छुक्रः शुक्रात्सप्तदशः सप्तदशाद्वैरूपञ्जमदग्निर्ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया चक्षुर्गृह्णामि प्रजाभ्यः ५६

इदमुत्तरात्स्वस्तस्य श्रोत्रᳬ सौवᳬ शरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप्शारद्यनुष्टुभऽऐडमैडान्मन्थी मन्थिनऽएकविᳬशऽएकविᳬशाद्वैराजँविश्वामित्रऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया श्रोत्रङ्गृह्णामि प्रजाभ्यः ५७

इयमुपरि मतिस्तस्यै वाङ्मात्या हेमन्तो वाच्यः पङ्क्तिर्हैमन्ती पङ्क्त्यै निधनवन्निधनवतऽआग्रयणऽआग्रयणात्त्रिणवत्रयस्त्रिᳬशौ त्रिणवत्रयस्त्रिᳬशाभ्याᳫँ शाक्वररैवते विश्वकर्मऽऋषिः

प्रजापतिगृहीतया त्वया वाचङ्गृह्णामि प्रजाभ्यो लोकन्ताऽइन्द्रम् ५८
गलितमन्त्राः --
लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ॥
ताऽअस्य सूददोहसः सोमꣳ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्वा रोचने दिवः ॥
इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनांवाजानाꣳ सत्पतिम्पतिम् ॥
इति त्रयोदशोऽध्यायः

अथ चतुर्दशोऽध्यायः

ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासि ध्रुवँयोनिमासीद साधुया ।
उख्यस्य केतुम्प्रथमञ्जुषाणाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा १

कुलायिनी घृतवती पुरन्धिः स्योने सीद सदने पृथिव्याः ।
अभि त्वा रुद्रा वसवो गृणन्त्विमा ब्रह्म पीपिहि
सौभगायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा २

स्वैर्दक्षैर्दक्षपितेह सीद देवानाँ सुम्ने बृहते रणाय ।
पितेवैधि सूनवऽआ सुशेवा स्वावेशा तन्वा सँविशस्वाश्विनाध्वर्यू
सादयतामिह त्वा ३

पृथिव्याः पुरीषमस्यप्सो नाम तान्त्वा विश्वेऽअभिगृणन्तु देवाः ।
स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणायजस्वाश्विनाध्वर्यू
सादयतामिह त्वा ४

अदित्यास्त्वा पृष्ठे सादयाम्यन्तरिक्षस्य
धर्त्रीव्विष्टम्भनीन्दिशामधिपत्नीम्भुवनानाम् । ऊर्मिर्द्रप्सोऽअपामसि
विश्वकर्मा तऽऋषिरश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा ५

शुक्रश्च शुचिश्च ग्रैष्मावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी
कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय
सव्रताः ।
येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे ।
ग्रैष्मावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया

देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ६

सजूर्ऋृतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्देवैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा
वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋृतुभिः
सजूर्विधाभिः सजूर्वसुभिः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा
वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋृतुभिः
सजूर्विधाभिः सजू रुद्रैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा
वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋृतुभिः
सजूर्विधाभिः सजूरादित्यैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा
वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋृतुभिः
सजूर्विधाभिः सजूर्विश्वैर्देवैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा
वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा ७

प्राणम्मे पाह्यपानम्मे पाहि व्यानम्मे पाहि चक्षुर्मऽउर्व्या विभाहि
श्रोत्रम्मे श्लोकय ।
अपः पिन्वौषधीर्जिन्व द्विपादव चतुष्पात्पाहि दिवो वृष्टिमेरय ८

मूर्धा वयः प्रजापतिश्छन्दः क्षत्रँवयो मयन्दञ्छन्दो विष्टम्भो
वयोधिपतिश्छन्दो विश्वकर्मा वयः परमेष्ठी छन्दो बस्तो वयो
विवलञ्छन्दो वृष्णिर्वयो विशालञ्छन्दः पुरुषो वयस्तन्द्रञ्छन्दो
व्याघ्रो वयोनाधृष्टञ्छन्दः सिꣳहो वयश्छदिश्छन्दः पष्ठवाड्वयो
बृहती छन्दऽउक्षा वयः ककुप्छन्दऽऋषभो वयः सतोबृहती
छन्दोनड्वान्वयः ९

अनड्वान्वयः पङ्क्तिश्छन्दो धेनुर्वयो जगती
छन्दस्त्र्यविर्वयस्त्रिष्टुप्छन्दो

दित्युवाड्वयो विराट्छन्दः पञ्चाविर्वयो गायत्री च्छन्दस्त्रिवत्सो वयऽउष्णिक्छन्दस्तुर्यवाड्वयोनुष्टुप्छन्दो लोकन्ताऽइन्द्रम् १०

गलितमन्त्राः --

लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ॥
ताऽअस्य सूददोहसः सोमꣳ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानाँविशस्त्रिष्वा रोचने दिवः ॥
इन्द्रँविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनाँवाजानाꣳ सत्पतिम्पतिम् ॥

इन्द्राग्नीऽअव्यथमानामिष्टकान्दृꣳहतँयुवम् ।
पृष्ठेन द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षञ्च विबाधसे ११

विश्वकर्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीमन्तरिक्षँयच्छान्तरिक्षन्दृꣳहान्तरिक्षम्मा हिꣳसीः ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय ।
वायुष्ट्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या च्छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद १२

राज्ञ्यसि प्राची दिग्विराडसि दक्षिणा दिक्सम्राडसि प्रतीची दिक्स्वराडस्युदीची दिगधिपत्न्यसि बृहती दिक् १३

विश्वकर्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे ज्योतिष्मतीम् ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वञ्ज्योतिर्यच्छ ।

वायुष्टेधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद १४

नभश्च नभस्यश्च वार्षिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि
कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः
पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः ।
येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे ।
वार्षिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसंविशन्तु तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् १५

इषश्चोर्जश्च शारदावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी
कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय
सव्रताः ।
येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे ।
शारदावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसंविशन्तु तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् १६

आयुर्मे पाहि प्राणम्मे पाह्यपानम्मे पाहि व्यानम्मे पाहि चक्षुर्मे
पाहि श्रोत्रम्मे पाहि वाचम्मे पिन्व मनो मे जिन्वात्मानम्मे पाहि
ज्योतिर्मे यच्छ १७

मा च्छन्दः प्रमा च्छन्दः प्रतिमा च्छन्दोऽअस्त्रीवयश्छन्दः
पङ्क्तिश्छन्दऽउष्णिक्छन्दो बृहती छन्दोनुष्टुप्छन्दो विराट्छन्दो
गायत्री छन्दस्त्रिष्टुप्छन्दो जगती च्छन्दः पृथिवी च्छन्दः १८

पृथिवी च्छन्दोन्तरिक्षञ्छन्दो द्यौश्छन्दः समाश्छन्दो नक्षत्राणि छन्दो
वाक्छन्दो मनश्छन्दः कृषिश्छन्दो हिरण्यञ्छन्दो गौश्छन्दोजा

च्छन्दो
श्वश्छन्दः १९

अग्निर्देवता वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो
देवता रुद्रा देवतादित्या देवता मरुतो देवता विश्वे देवा देवता
बृहस्पतिर्देवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता २०

मूर्धासि राड्ध्रुवासि धरुणा धर्त्र्यसि धरणी ।
आयुषे त्वा वर्चसे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा २१

यन्त्री राडयन्त्र्यसि यमनी ध्रुवासि धरित्री ।
इषे त्वोर्जे त्वा रय्यै त्वा पोषाय त्वा लोकन्ताऽइन्द्रम् २२
गलितमन्त्राः --
लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ॥
ताऽअस्य सूददोहसः सोमँ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानाँविशस्त्रिष्वा रोचने दिवः ॥
इन्द्रँविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनाँवाजानाँ सत्पतिम्पतिम् ॥

आशुस्त्रिवृद्भान्तः पञ्चदशो व्योमा सप्तदशो धरुणऽएकविꣳशः
प्रतूर्तिरष्टादशस्तपो नवदशोभीवर्तः सविꣳशो वर्चो द्वाविꣳशः
सम्भरणस्त्रयोविꣳशो योनिश्चतुर्विꣳशो गर्भाः
पञ्चविꣳशऽओजस्त्रिणवः क्रतुरेकत्रिꣳशः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिꣳशो
ब्रध्नस्य विष्टपञ्चतुस्त्रिꣳशो नाकः षट्त्रिꣳशो विवर्तोष्टाचत्वारिꣳशो
धर्त्रञ्चतुष्टोमः २३

अग्नेर्भागोसि दीक्षायाऽआधिपत्यम्ब्रह्म स्पृतन्त्रिवृत्स्तोमऽइन्द्रस्य
भागोसि विष्णोराधिपत्यङ्क्षत्रँ स्पृतम्पञ्चदश स्तोमो
नृचक्षसाम्भागोसि धातुराधिपत्यञ्जनित्रँ स्पृतꣳ सप्तदश स्तोमो
मित्रस्य भागोसि वरुणस्याधिपत्यन्दिवो वृष्टिर्वात स्पृतऽएकविꣳश
स्तोमो वसूनाम्भागः २४

वसूनाम्भागोसि रुद्राणामाधिपत्यञ्चतुष्पात्स्पृतञ्चतुर्विꣳश
स्तोमऽआदित्यानाम्भागोसि मरुतामाधिपत्यङ्गर्भा स्पृताः पञ्चविꣳश
स्तोमोदित्यै भागोसि पूष्णऽआधिपत्यमोज स्पृतन्त्रिणव स्तोमो
देवस्य सवितुर्भागोसि बृहस्पतेराधिपत्यꣳ समीचीर्दिश
स्पृताश्चतुष्टोम स्तोमो यवानाम्भागः २५

यवानाम्भागोस्ययवानामाधिपत्यम्प्रजा स्पृताश्चतुश्चत्वारिꣳश
स्तोमऽऋभूणाम्भागोसि विश्वेषान्देवानामाधिपत्यम्भूतँ
स्पृतन्त्रयस्त्रिꣳश स्तोमः सहश्च २६

सहश्च सहस्यश्च हैमन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि
कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः
पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः ।
येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे ।
हैमन्तिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् २७

एकयास्तुवत प्रजाऽअधीयन्त प्रजापतिरधिपतिरासीत्तिसृभिरस्तुवत
ब्रह्मासृज्यत ब्रह्मणस्पतिरधिपतिरासीत्पञ्चभिरस्तुवत भूतान्यसृज्यन्त

भूतानाम्पतिरधिपतिरासीत्सप्तभिरस्तुवत सप्तऽऋषयोसृज्यन्त
धाताधिपतिरासीन्नवभिरस्तुवत २८

नवभिरस्तुवत
पितरोसृज्यन्तादितिरधिपत्न्यासीदेकादशभिरस्तुवतऽऋतवोसृज्यन्ता
र्तवाऽअधिपतयऽआसँस्त्रयोदशभिरस्तुवत मासाऽअसृज्यन्त
सँवत्सरोधिपतिरासीत्पञ्चदशभिरस्तुवत
क्षत्रमसृज्यतेन्द्रोधिपतिरासीत्सप्तदशभिरस्तुवत ग्राम्याः
पशवोसृज्यन्त बृहस्पतिरधिपतिरासीन्नवदशभिरस्तुवत २९

नवदशभिरस्तुवत
शूद्रार्यावसृज्येतामहोरात्रेऽअधिपत्नीऽआस्तामेकविꣳशत्यास्तुवतैक-
शफाः पशवोसृज्यन्त वरुणोधिपतिरासीत्त्रयोविꣳशत्यास्तुवत
क्षुद्राः पशवोसृज्यन्त पूषाधिपतिरासीत्पञ्चविꣳशत्यास्तुवतारण्याः
पशवोसृज्यन्त वायुरधिपतिरासीत्सप्तविꣳशत्यास्तुवत द्यावापृथिवी
व्यैतांवसवो
रुद्राऽआदित्याऽअनुव्यायँस्तऽएवाधिपतयऽआसन्नवविꣳशत्यास्तुवत
३०

नवविꣳशत्यास्तुवत वनस्पतयोसृज्यन्त
सोमोधिपतिरासीदेकत्रिꣳशतास्तुवत प्रजाऽअसृज्यन्त
यवाश्चायवाश्चाधिपतयऽआसँस्त्रयस्त्रिꣳशतास्तुवत
भूतान्यशाम्यन्प्रजापतिः परमेष्ठ्यधिपतिरासील्लोकन्ताऽइन्द्रम् ३१
गलितमन्त्राः --
लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ॥

ताऽअ॑स्य सूद॑दोहसः॒ सोम॑ꣳ श्रीणन्ति॒ पृश्न॑यः ।
जन्म॑न्दे॒वाना॒ंविश॑स्त्रि॒ष्वा रो॑च॒ने दि॒वः ॥
इन्द्रं॒विश्वा॑ऽअवीवृधन्त्समु॒द्रव्य॑चसं॒गिर॑ः ।
र॒थीत॑मꣳ र॒थीना॒ंवाजा॑ना॒ꣳ सत्प॑ति॒म्पति॑म् ॥
इति चतुर्दशोऽध्यायः

अथ पञ्चदशोऽध्यायः

अग्ने जातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यजातान्नुद जातवेदः ।
अधि नो ब्रूहि सुमनाऽअहेडँस्तव स्याम शर्मँस्त्रिवरूथऽउद्भौ १

सहसा जातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यजाताञ्जातवेदो नुदस्व ।
अधि नो ब्रूहि सुमनस्यमानो वयँ स्याम प्रणुदा नः सपत्नान् २

षोडशी स्तोमऽओजो द्रविणञ्चतुश्चत्वारिꣳश स्तोमो वर्चो द्रविणम् ।
अग्नेः पुरीषमस्यप्सो नाम तान्त्वा विश्वेऽअभिगृणन्तु देवाः ।
स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणायजस्व ३

एवश्छन्दो वरिवश्छन्दः शम्भूश्छन्दः परिभूश्छन्दऽआच्छच्छन्दो
मनश्छन्दो व्यचश्छन्दः सिन्धुश्छन्दः समुद्रश्छन्दः
सरिरञ्छन्दः ककुप्छन्दस्त्रिककुप्छन्दः
काव्यञ्छन्दोऽअङ्कुपञ्छन्दोऽक्षरपङ्क्तिश्छन्दः पदपङ्क्तिश्छन्दो
विष्टारपङ्क्तिश्छन्दः क्षुरो भ्रजश्छन्दऽआच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः ४

आच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः सँयच्छन्दो वियच्छन्दो बृहच्छन्दो
रथन्तरञ्छन्दो निकायश्छन्दो विवधश्छन्दो गिरश्छन्दो
भ्रजश्छन्दः सँस्तुप्छन्दोऽनुष्टुप्छन्दऽएवश्छन्दो वरिवश्छन्दो
वयश्छन्दो वयस्कृच्छन्दो
विष्पर्धाश्छन्दो विशालञ्छन्दश्छदिश्छन्दो
दूरोहणञ्छन्दस्तन्द्रञ्छन्दोऽअङ्काङ्कञ्छन्दः ५

रश्मिना सत्याय सत्यञ्जिन्व प्रेतिना धर्मणा धर्मञ्जिन्वान्वित्या

दिवा दिवञ्जिन्व सन्धिनान्तरिक्षेणान्तरिक्षञ्जिन्व प्रतिधिना
पृथिव्या पृथिवीञ्जिन्व विष्टम्भेन वृष्ट्या वृष्टिञ्जिन्व
प्रवयाह्नाहर्जिन्वानुया रात्र्या रात्रीञ्जिन्वोशिजा वसुभ्यो वसूञ्जिन्व
प्रकेतेनादित्येभ्यऽआदित्याञ्जिन्व तन्तुना रायः ६

तन्तुना रायस्पोषेण रायस्पोषञ्जिन्व सꣳसर्पेण श्रुताय
श्रुतञ्जिन्वैडेनौषधीभिरोषधीर्जिन्वोत्तमेन तनूभिस्तनूर्जिन्व
वयोधसाधीतेनाधीतञ्जिन्वाभिजिता तेजसा तेजो जिन्व ७

प्रतिपदसि प्रतिपदे त्वानुपदस्यनुपदे त्वा सम्पदसि सम्पदे त्वा
तेजोसि तेजसे त्वा त्रिवृदसि ८

त्रिवृदसि त्रिवृते त्वा प्रवृदसि प्रवृते त्वा विवृदसि विवृते त्वा
सवृदसि सवृते त्वाक्रमोस्याक्रमाय त्वा सङ्क्रमोसि सङ्क्रमाय
त्वोत्क्रमोस्युत्क्रमाय त्वोत्क्रान्तिरस्युत्क्रान्त्यै त्वाधिपतिनोर्जोर्जञ्जिन्व
९

राज्ञ्यसि प्राची दिग्वसवस्ते देवाऽअधिपतयोग्निर्हेतीनाम्प्रतिधर्ता
त्रिवृत्त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयत्वाज्यमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु
रथन्तरꣳ साम प्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु
दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे
सँविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु १०

विराडसि दक्षिणा दिग्रुद्रास्ते देवाऽअधिपतयऽइन्द्रो हेतीनाम्प्रतिधर्ता
पञ्चदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयतु प्रउगमुक्थमव्यथायै
स्तभ्नातु बृहत्साम प्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु

दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधुर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे सँविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ११

सम्राडसि प्रतीची दिगादित्यास्ते देवाऽअधिपतयो वरुणो हेतीनाम्प्रतिधुर्ता सप्तदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याᳪं श्रयतु मरुत्वतीयमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु वैरूपᳬं साम प्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधुर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे सँविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु १२

स्वराडस्युदीची दिङ्मरुतस्ते देवाऽअधिपतयः सोमो हेतीनाम्प्रतिधुर्त्तैकविᳬंशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याᳪं श्रयतु निष्कैवल्यमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु वैराजᳬं साम प्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधुर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे सँविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु १३

अधिपत्न्यसि बृहती दिग्विश्वे ते देवाऽअधिपतयो बृहस्पतिर्हेतीनाम्प्रतिधुर्ता त्रिणवत्रयस्त्रिᳬंशौ त्वा स्तोमौ पृथिव्याᳪं श्रयताँवैश्वदेवाग्निमारुतेऽउक्थेऽअव्यथायै स्तभ्नीताᳪं शाक्वररैवते सामनी प्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधुर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे सँविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु १४

अयम्पुरो हरिकेशः सूर्यरश्मिस्तस्य रथगृत्सश्च रथौजाश्च सेनानीग्रामण्यौ ।

पुञ्जिकस्थला च क्रतुस्थला चाप्सरसौ दङ्क्ष्णवः पशवो हेतिः पौरुषेयो वधः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः १५

अयन्दक्षिणा विश्वकर्मा तस्य रथस्वनश्च रथेचित्रश्च सेनानीग्रामण्यौ ।
मेनका च सहजन्या चाप्सरसौ यातुधाना हेती रक्षाᳬसि प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः १६

अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य रथप्रोतश्चासमरथश्च सेनानीग्रामण्यौ ।
प्रम्लोचन्ती चानुम्लोचन्ती चाप्सरसौ व्याघ्रा हेतिः सर्पाः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः १७

अयमुत्तरात्सँयद्वसुस्तस्य तार्क्ष्यश्चारिष्टनेमिश्च सेनानीग्रामण्यौ ।
विश्वाची च घृताची चाप्सरसावापो हेतिर्वातः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः १८

अयमुपर्य्यर्वाग्वसुस्तस्य सेनजिच्च सुषेणश्च सेनानीग्रामण्यौ ।
उर्वशी च पूर्वचित्तिश्चाप्सरसाववस्फूर्जन्हेतिर्विद्युत्प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः १९

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याऽअयम् ।

अ॒पाꣳ रेता॑ꣳसि जिन्वति २०

अ॒यम॒ग्निः स॑ह॒स्रिणो॒ वाज॑स्य श॒तिन॒स्पति॑ः ।
मू॒र्धा क॒वी र॑यी॒णाम् २१

त्वाम॑ग्ने॒ पुष्क॑रा॒दध्यथ॑र्वा॒ निर॑मन्थत ।
मू॒र्ध्नो विश्व॑स्य वा॒घत॑ः २२

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॒ रज॑सश्च ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्भि॒ः सच॑से शि॒वाभि॑ः ।
दि॒वि मू॒र्धान॑न्दधिषे स्व॒र्षाञ्जि॒ह्वाम॑ग्ने चकृषे हव्य॒वाह॑म् २३

अबो॑ध्य॒ग्निः स॒मिधा॒ जना॑ना॒म्प्रति॑ धे॒नुमि॑वाय॒तीमु॒षास॑म् ।
य॒ह्वाऽइ॑व॒ प्र व॒यामु॒ज्जिहा॑ना॒ः प्र भा॒नव॑ः सिस्रते॒ नाक॒मच्छ॑ २४

अवो॑चाम क॒वये॒ मेध्या॑य॒ वचो॑ व॒न्दारु॑ वृष॒भाय॒ वृष्णे॑ ।
गवि॑ष्ठिरो॒ नम॑सा॒ स्तोम॑म॒ग्नौ दि॒वी॑व रु॒क्मम॑ु॒रु॒व्यञ्च॑मश्रेत् २५

अ॒यमि॒ह प्र॑थ॒मो धा॑यि धा॒तृभि॒र्होता॒ यजि॑ष्ठोऽअध्व॒रेष्वीड्य॑ः ।
यमप्न॑वानो॒ भृग॑वो विरुरु॒चुर्वने॑षु चि॒त्रंवि॒भ्वं॑वि॒शेवि॑शे २६

जन॑स्य गो॒पाऽअ॑जनिष्ट जागृ॑वि॒र॒ग्निः सु॒दक्ष॑ः सु॒वि॒ताय॒ नव्य॑से ।
घृतप्र॑तीको बृह॒ता दि॑वि॒स्पृशा॑ द्यु॒मद्वि॑भाति भर॒तेभ्य॒ः शुचि॑ः २७

त्वाम॑ग्ने॒ऽअङ्गि॑रसो॒ गुहा॑ हि॒तमन्व॑विन्दञ्छिश्रिया॒णँव॑नेवने ।
स जा॑यसे म॒थ्यमा॑न॒ः सहो॑ म॒हत्त्वामा॑हु॒ः सह॑सस्पु॒त्रम॑ङ्गिरः २८

सखायः सँवः सम्यञ्चमिषँ स्तोमञ्चाग्नये ।
वर्षिष्ठाय क्षितीनामूर्जो नप्त्रे सहस्वते २९

सꣳ समिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वान्यर्य्ऽआ ।
इडस्पदे समिध्यसे स नो वसून्याभर ३०

त्वाञ्चित्रश्रवस्तम हवन्ते विक्षु जन्तवः ।
शोचिष्केशम्पुरुप्रियाग्ने हव्याय वोढवे ३१

एना वोऽअग्निन्नमसोर्जो नपातमाहुवे ।
प्रियञ्चेतिष्ठमरतिँ स्वध्वरँविश्वस्य दूतममृतम् ३२

विश्वस्य दूतममृतँविश्वस्य दूतममृतम् ।
स योजतेऽअरुषा विश्वभोजसा स दुद्रवत्स्वाहुतः ३३

स दुद्रवत्स्वाहुतः स दुद्रवत्स्वाहुतः ।
सुब्रह्मा यज्ञः सुशमी वसूनान्देवꣳ राधो जनानाम् ३४

अग्ने वाजस्य गोमतऽईशानः सहसो यहो ।
अस्मे धेहि जातवेदो महि श्रवः ३५

सऽइधानो वसुष्कविरग्निरीडेन्यो गिरा ।
रेवदस्मभ्यम्पुर्वणीक दीदिहि ३६

क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोषसः ।
स तिग्मजम्भ रक्षसो दह प्रति ३७

भद्रो नोऽअग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रोऽअध्वरः ।
भद्राऽउत प्रशस्तयः ३८

भद्राऽउत प्रशस्तयो भद्रम्मनः कृणुष्व वृत्रतूर्ये ।
येना समत्सु सासहः ३९

येना समत्सु सासहोव स्थिरा तनुहि भूरि शर्धताम् ।
वनेमा तेऽअभिष्टिभिः ४०

अग्निन्तम्मन्ये यो वसुरस्तँयँयन्ति धेनवः ।
अस्तमर्वन्तऽआशवोस्तन्नित्यासो वाजिनऽइषꣳ स्तोतृभ्यऽआभर
४१

सोऽअग्निर्यो वसुर्गृणे सँयमायन्ति धेनवः ।
समर्वन्तो रघुद्रुवः सꣳ सुजातासः सूरयऽइषꣳ स्तोतृभ्यऽआभर
४२

उभे सुश्चन्द्र सर्पिषो दर्वी श्रीणीषऽआसनि ।
उतो नऽउत्पुपूर्याऽउक्थेषु शवसस्पतऽइषꣳ स्तोतृभ्यऽआभर ४३

अग्ने तमद्याश्वन्न स्तोमैः क्रतुन्न भद्रꣳ हृदिस्पृशम् ।
ऋध्यामा तऽओहैः । ४४

अधा ह्यग्ने क्रतोर्भद्रस्य दक्षस्य साधोः ।
रथीर्ऋतस्य बृहतो बभूथ ४५

एभिर्नोऽअर्कैर्भवा नोऽअर्वाङ्स्वर्ण ज्योतिः ।
अग्ने विश्वेभिः सुमनाऽअनीकैः ४६

अग्निꣳ होतारम्मन्ये दास्वन्तँवसुꣳ सूनुꣳ सहसो जातवेदसँविप्रन्न जातवेदसम् ।
यऽऊर्ध्वया स्वध्वरो देवो देवाच्या कृपा ।
घृतस्य विभ्राष्टिमनुवष्टि शोचिषाजुह्वानस्य सर्पिषः ४७

अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भव वरूथ्यः ।
वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः ।
तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ४८

येनऽऋषयस्तपसा सत्रमायन्निन्धानाऽअग्निꣳ स्वराभरन्तः ।
तस्मिन्नहन्निदधे नाकेऽअग्निँयमाहुर्मनव स्तीर्णबर्हिषम् ४९

तम्पत्नीभिरनुगच्छेम देवाः पुत्रैर्भ्रातृभिरुत वा हिरण्यैः ।
नाकङ्गृभ्णानाः सुकृतस्य लोके तृतीये पृष्ठेऽअधि रोचने दिवः ५०

आ वाचो मध्यमरुहद्भुरण्युरयमग्निः सत्पतिश्चेकितानः ।
पृष्ठे पृथिव्या निहितो दविद्युतदधस्पदङ्कृणुताँये पृतन्यवः ५१

अयमग्निर्वीरतमो वयोधाः सहस्रियो द्योततामप्रयुच्छन् ।
विभ्राजमानः सरिरस्य मध्यऽउपप्रयाहि दिव्यानि धाम ५२

सम्प्रच्यवध्वमुप सम्प्रयाताग्ने पथो देवयानान्कृणुध्वम् ।

पुनः कृण्वाना पितरा युवानान्वाताꣳसीत्त्वयि तन्तुमेतम् ५३

उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्ते सꣳसृजेथामयञ्च ।
अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानाश्च सीदत ५४

येन वहसि सहस्रँयेनाग्ने सर्ववेदसम् ।
तेनेमँयज्ञन्नो नय स्वर्देवेषु गन्तवे ५५

अयन्ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्धया रयिम् ५६

तपश्च तपस्यश्च शैशिरावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः ।
येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे ।
शैशिरावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ५७

परमेष्ठी त्वा सादयतु दिवस्पृष्ठे ज्योतिष्मतीम् ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वञ्ज्योतिर्यच्छ ।
सूर्यस्तेधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ५८

लोकम्पृण छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ५९

ताऽअस्य सूददोहसः सोमꣳ श्रीणन्ति पृश्नयः ।

जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्वा रोचने दिवः ६०

इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनांवाजानाꣳ सत्पतिम्पतिम् ६१

प्रोथदश्वो न यवसेविष्यन्यदा महः संवरणाद्व्यस्थात् ।
आदस्य वातोऽअनुवाति शोचिरध स्म ते व्रजनङ्कृष्णमस्ति ६२

आयोष्ट्वा सदने सादयाम्यवतश्छायायाꣳ समुद्रस्य हृदये ।
रश्मीवतीम्भास्वतीमा या द्याम्भास्या पृथिवीमोर्वन्तरिक्षम् ६३

परमेष्ठी त्वा सादयतु दिवस्पृष्ठे व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीन्दिवंयच्छ
दिवन्दृꣳह दिवम्मा हिꣳसीः ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय ।
सूर्यस्त्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या च्छर्दिषा शन्तमेन तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ६४

सहस्रस्य प्रमासि सहस्रस्य प्रतिमासि सहस्रस्योन्मासि
साहस्रोसि सहस्राय त्वा ६५

इति पञ्चदशोऽध्यायः

अथ षोडशोऽध्यायः

नम॑स्ते रुद्र म॒न्यव॑ऽउ॒तो त॒ऽइष॑वे॒ नम॑ः ।
बा॒हुभ्या॑मु॒त ते॒ नम॑ः १

या ते॑ रुद्र शि॒वा त॒नूरघो॒रापा॑पकाशिनी ।
तया॑ नस्त॒न्वा॒ शन्त॑मया॒ गिरि॑शन्ता॒भिचा॑कशीहि २

यामिषु॑ङ्गिरिशन्त॒ हस्ते॑ बि॒भर्ष्यस्त॑वे ।
शि॒वाङ्गि॑रित्र॒ ताङ्कु॑रु मा हि॑ꣳसीः॒ पुरु॑ष॒ञ्जग॑त् ३

शि॒वेन॒ वच॑सा त्वा॒ गिरि॒शाच्छा॑ वदामसि ।
यथा॑ नः॒ सर्व॒मिज्जग॑दय॒क्ष्मꣳ सु॒मना॒ऽअस॑त् ४

अध्य॑वोचदधिव॒क्ता प्र॑थ॒मो दैव्यो॑ भि॒षक् ।
अही॑ꣳश्च॒ सर्वा॑ञ्जम्भय॒न्त्सर्वा॑श्च यातु॒धा॒न्यो॒धरा॒चीः॒ परा॑सुव ५

अ॒सौ यस्ता॒म्रोऽअ॑रु॒णऽउ॒त ब॒भ्रुः सु॑म॒ङ्गल॑ः ।
ये चै॑नꣳ रु॒द्राऽअ॒भितो॑ दि॒क्षु श्रि॒ताः स॑हस्र॒शोवै॑षा॒ꣳ हेड॑ऽईमहे ६

अ॒सौ यो॑व॒सर्प॑ति॒ नील॑ग्रीवो॒ विलो॑हितः ।
उ॒तैन॑ङ्गो॒पाऽअ॑दृश्र॒न्नदृ॑श्रन्नु॒दहा॒र्यः॒ स दृ॒ष्टो मृ॑डयाति नः ७

नमो॑स्तु॒ नील॑ग्रीवाय सहस्रा॒क्षाय॑ मी॒ढुषे॑ ।
अथो॒ येऽअ॑स्य॒ सत्वा॑नो॒हन्तेभ्यो॑कर॒न्नम॑ः ८

प्रमुञ्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्त्न्योर्ज्याम् ।
याश्च ते हस्तऽइषवः परा ता भगवो वप ९

विज्यन्धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवाँ२॥ऽउत ।
अनेशन्नस्य याऽइषवऽआभुरस्य निषङ्गधिः १०

या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः ।
तयास्मान्विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिभुज ११

परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः ।
अथो यऽइषुधिस्तवारेऽअस्मन्निधेहि तम् १२

अवतत्य धनुष्ट्वꣳ सहस्राक्ष शतेषुधे ।
निशीर्य शल्यानाम्मुखा शिवो नः सुमना भव १३

नमस्तऽआयुधायानातताय धृष्णवे ।
उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यान्तव धन्वने १४

मा नो महान्तमुत मा नोऽअर्भकम्मा नऽउक्षन्तमुत मा नऽउक्षितम् ।
मा नो वधीः पितरम्मोत मातरम्मा नः प्रियास्तन्वो रुद्र रीरिषः १५

मा नस्तोके तनये मा नऽआयुषि मा नो गोषु मा नोऽअश्वेषु रीरिषः
।
मा नो वीरान्रुद्र भामिनो वधीर्हविष्मन्तः सदमित्त्वा हवामहे १६

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशाञ्च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो

हरि॑केशेभ्यः पशू॒नाम्पत॑ये॒ नमो॒ नम॑ः शु॒ष्पिञ्ज॑राय॒ त्विषी॑मते प॒थी॒नाम्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॒ हरि॑केशायोपवी॒तिने॑ पु॒ष्टाना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ ब॒भ्लु॒शाय॑ १७

नमो॑ बभ्लु॒शाय॑ व्या॒धिनेऽन्ना॑ना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ भ॒वस्य॑ हे॒त्यै जग॑ता॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ रु॒द्राया॑तता॒यिने॒ क्षेत्रा॑णा॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नम॑ः सू॒तायाह॑न्त्यै॒ वना॑ना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॒ रोहि॑ताय १८

नमो॒ रोहि॑ताय स्थ॒पत॑ये वृ॒क्षाणा॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ भु॒व॒न्तये॑ वारिवस्कृ॒तायौष॑धीना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ म॒न्त्रिणे॑ वाणि॒जाय॒ कक्षा॑णा॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नम॑ऽउ॒च्चैर्घो॑षायाक्र॒न्दय॑ते पत्ती॒नाम्पत॑ये॒ नमो॒ नम॑ः कृत्स्ना॒यत॑या १९

नम॑ः कृत्स्नाय॒तया॒ धाव॑ते॒ सत्व॑ना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमः॒ सह॑मानाय नि॒व्या॒धिन॑ऽआव्या॒धिनी॑ना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ निष॒ङ्गिणे॑ ककु॒भाय॑ स्ते॒नाना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ निचे॒रवे॑ परिच॒रायार॑ण्याना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॒ वञ्च॑ते २०

नमो॒ वञ्च॑ते परि॒वञ्च॑ते स्ताय॒ूनाम्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ निष॒ङ्गिण॑ऽइषुधि॒मते॒ तस्क॑राणा॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नम॑ः सृका॒यिभ्यो॒ जिघा॑ꣳसद्भ्यो मुष्ण॒ताम्पत॑ये॒ नमो॒ नमो॑ऽसि॒मद्भ्यो॒ नक्त॒ञ्चर॑द्भ्यो विकृ॒न्ताना॒म्पत॑ये॒ नम॑ः २१

नम॑ऽउष्णी॒षिणे॑ गिरिच॒राय॑ कुलु॒ञ्चाना॒म्पत॑ये॒ नमो॒ नम॑ऽइषु॒मद्भ्यो॑ धन्वा॒यिभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नम॑ऽआतन्वा॒नेभ्य॑ः प्रति॒दधा॑नेभ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॑ऽआय॒च्छद्भ्योऽस्य॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॒ नमो॑ वि॒सृजद्भ्य॑ः २२

नमो॑ विसृ॒जद्भ्यो॒ विध्य॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॑÷ स्व॒पद्भ्यो॒ जाग्र॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॒ᳬ शया॑नेभ्य॒ऽआसी॑नेभ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॒स्तिष्ठ॑द्भ्यो॒ धाव॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॑÷ स॒भाभ्य॑÷ २३

नम॑÷ स॒भाभ्य॑÷ स॒भाप॑तिभ्यश्च वो॒ नमो॒ नमोऽश्वे॒भ्योऽश्व॑पतिभ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॑ऽआव्या॒धिनी॑भ्यो वि॒विध्य॑न्तीभ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॒ऽउग॑णाभ्यस्तृꣳह॒तीभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नमो॑ ग॒णेभ्य॑÷ २४

नमो॑ ग॒णेभ्यो॑ ग॒णप॑तिभ्यश्च वो॒ नमो॒ नमो॒ व्राते॑भ्यो॒ व्रात॑पतिभ्यश्च वो॒ नमो॒ नमो॒ गृत्से॑भ्यो॒ गृत्स॑पतिभ्यश्च वो॒ नमो॒ नमो॒ विरू॑पेभ्यो वि॒श्वरू॑पेभ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॒ᳬ सेना॑भ्यᳬ २५

नम॒ᳬ सेना॑भ्यᳬ सेना॒निभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नमो॑ र॒थिभ्यो॑ऽअर॒थेभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नम॑÷ क्ष॒त्तृभ्य॑÷ सङ्ग्र॒ही॒तृभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नमो॑ म॒हद्भ्यो॑ऽअर्भ॒केभ्य॑श्च वो॒ नम॑÷ २६

नम॒स्तक्ष॑भ्यो रथका॒रेभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नम॒ᳬ कुला॑लेभ्यᳬ क॒र्मारे॑भ्यश्च वो॒ नमो॒ नमो॑ नि॒षादेभ्य॑÷ पु॒ञ्जिष्टे॑भ्यश्च वो॒ नमो॒ नम॑÷ श्व॒निभ्यो॑ मृग॒युभ्य॑श्च वो॒ नमो॒ नम॒ᳬ श्वभ्य॑÷ २७

नम॒ᳬ श्वभ्य॒ᳬ श्वप॑तिभ्यश्च वो॒ नमो॒ नमो॑ भ॒वाय॑ च रु॒द्राय॑ च॒ नम॑÷ श॒र्वाय॑ च पशु॒पत॑ये च॒ नमो॒ नील॑ग्रीवाय च शिति॒कण्ठा॑य च॒ नम॑÷ कप॒र्दिने॑ २८

नम॑÷ कप॒र्दिने॑ च॒ व्यु॑प्तकेशाय च॒ नम॑÷ सहस्रा॒क्षाय॑ च श॒तध॑न्वने च॒ नमो॑ गिरिश॒याय॑ च शिपिवि॒ष्टाय॑ च॒ नमो॑ मी॒ढुष्ट॑माय॒ चेषु॑मते च॒

नमो ह्रस्वाय २९

नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च सवृधे च नमोग्र्याय च प्रथमाय च नमऽआशवे ३०

नमऽआशवे चाजिराय च नमः शीघ्र्याय च शीभ्याय च नमऽऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमो नादेयाय च द्वीप्याय च ३१

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च नमो जघन्याय च बुध्न्याय च नमः सोभ्याय ३२

नमः सोभ्याय च प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमऽउर्वर्याय च खल्याय च नमो वन्याय ३३

नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नमऽआशुषेणाय चाशुरथाय च नमः शूराय चावभेदिने च नमो बिल्मिने ३४

नमो बिल्मिने च कवचिने च नमो वर्मिणे च वरूथिने च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च नमो दुन्दुभ्याय चाहनन्याय च नमो धृष्णवे ३५

नमो धृष्णवे च प्रमृशाय च नमो निषङ्गिणे चेषुधिमते च नमस्तीक्ष्णेषवे चायुधिने च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने च ३६

नमः॑ स्रुत्या॑य च पथ्या॑य च नमः॑ काट्या॑य च नीप्या॑य च नमः॑ कुल्या॑य च सरस्या॑य च नमो॑ नादेयाय॑ च वैशन्ताय॑ च नमः॑ कूप्या॑य ३७

नमः॑ कूप्या॑य चावट्या॑य च नमो॒ वीध्र्या॑य चातप्या॑य च नमो॒ मेघ्या॑य च विद्युत्या॑य च नमो॒ वर्ष्या॑य चावर्ष्याय॑ च नमो॒ वात्या॑य ३८

नमो॒ वात्या॑य च रेष्म्या॑य च नमो॑ वास्तव्या॑य च वास्तुपाय॑ च नमः॑ सोमा॑य च रुद्राय॑ च नम॑स्ताम्राय॑ चारुणाय॑ च नम॑ः शङ्गवे॑ ३९

नम॑ः शङ्गवे॑ च पशुपत॑ये च नम॑ऽउग्राय॑ च भीमाय॑ च नमो॑ऽग्रेवधाय॑ च दूरेवधाय॑ च नमो॑ हन्त्रे च हनी॑यसे च नमो॑ वृक्षेभ्यो॒ हरि॑केशेभ्यो॒ नम॑स्ताराय॑ ४०

नम॑ः शम्भवाय॑ च मयोभवाय॑ च नम॑ः शङ्कराय॑ च मयस्कराय॑ च नम॑ः शिवाय॑ च शिवत॑राय च ४१

नमः॑ पार्या॑य चावार्या॑य च नम॑ः प्रतर॑णाय चोत्तर॑णाय च नम॒स्तीर्थ्या॑य च कूल्या॑य च नमः॑ शष्प्या॑य च फेन्या॑य च नम॑ः सिकत्या॑य ४२

नम॑ः सिकत्या॑य च प्रवाह्या॑य च नम॑ः किꣳशिलाय॑ च क्षयणाय॑ च नम॑ः कपर्दिने॑ च पुलस्तये॑ च नम॑ऽइरिण्या॑य च प्रपथ्या॑य च नमो॒ व्रज्या॑य ४३

नमो व्रज्याय च गोष्ठ्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमो हृदय्याय च निवेष्प्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमः शुष्क्याय ४४

नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमः पाꣳसव्याय च रजस्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नमऽऊर्व्याय च सूर्व्याय च नमः पर्णाय ४५

नमः पर्णाय च पर्णशदाय च नमऽउद्गुरमाणाय चाभिघ्नते च नमऽआखिदते च प्रखिदते च नमऽइषुकृद्भ्यो धनुष्कृद्भ्यश्च वो नमो नमो वः किरिकेभ्यो देवानाꣳ हृदयेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमो विक्षिणत्केभ्यो नमऽआनिर्हतेभ्यः ४६

द्रापेऽअन्धसस्पते दरिद्र नीललोहित ।
आसाम्प्रजानामेषाम्पशूनाम्मा भेर्मा रोङ्मो च नः किञ्चनाममत् ४७

इमा रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मतीः ।
यथा शमसद्द्विपदे चतुष्पदे विश्वम्पुष्टङ्ग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ४८

या ते रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहा भेषजी ।
शिवा रुतस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे ४९

परि नो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरघायोः ।
अव स्थिरा मघवद्भ्यस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृड ५०

मीढुष्टम शिवतम शिवो नः सुमना भव ।
परमे वृक्षऽआयुधन्निधाय कृत्तिँवसानऽआचर पिनाकम्बिभ्रदागहि
५१

विकिरिद्र विलोहित नमस्तेऽअस्तु भगवः ।
यास्ते सहस्रँ हेतयोन्यमस्मन्निवपन्तु ताः ५२

सहस्राणि सहस्रशो बाह्वोस्तव हेतयः ।
तासामीशानो भगवः पराचीना मुखा कृधि ५३

असङ्ख्याता सहस्राणि ये रुद्राऽअधि भूम्याम् ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ५४

अस्मिन्महत्यर्णवेन्तरिक्षे भवाऽअधि ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ५५

नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवँ रुद्राऽउपश्रिताः ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ५६

नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वाऽअधः क्षमाचराः ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ५७

ये वृक्षेषु शष्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ५८

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ।

तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ५९

ये पथाम्पथिरक्षय ऐलबृदा आयुर्युधः ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ६०

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकाहस्ता निषङ्गिणः ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ६१

येन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबतो जनान् ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ६२

यऽएतावन्तश्च भूयाँसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ।
तेषाँ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ६३

नमोस्तु रुद्रेभ्यो ये दिवि येषाँवर्षमिषवः ।
तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः ।
तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि
तमेषाञ्जम्भे दध्मः ६४

नमोस्तु रुद्रेभ्यो येन्तरिक्षे येषाँवातऽइषवः ।
तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः ।
तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि
तमेषाञ्जम्भे दध्मः ६५

नमोस्तु रुद्रेभ्यो ये पृथिव्याँयेषामन्नमिषवः ।
तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः ।

तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ६६

इति षोडशोऽध्यायः

अथ सप्तदशोऽध्यायः

अश्मन्नूर्जम्पर्वते शिश्रियाणामद्भ्यऽओषधीभ्यो वनस्पतिभ्योऽअधि सम्भृतम्पयः ।
तान्नऽइषमूर्जन्धत्त मरुतः सꣳरराणाऽअश्मꣳस्ते क्षुन्मयि तऽऊर्ग्यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु १

इमा मेऽअग्नऽइष्टका धेनवः सन्त्वेका च दश च दश च शतञ्च शतञ्च सहस्रञ्च सहस्रञ्चायुतञ्चायुतञ्च नियुतञ्च नियुतञ्च प्रयुतञ्चार्बुदञ्च न्यर्बुदञ्च समुद्रश्च मध्यञ्चान्तश्च परार्धश्चैता मेऽअग्नऽइष्टका धेनवः सन्त्वमुत्रामुष्मिँल्लोके २

ऋतव स्थऽऋतावृधऽऋतुष्ठा स्थऽऋतावृधः ।
घृतश्चुतो मधुश्चुतो विराजो नाम कामदुघाऽअक्षीयमाणाः ३

समुद्रस्य त्वावकयाग्ने परिव्ययामसि ।
पावकोऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ४

हिमस्य त्वा जरायुणाग्ने परिव्ययामसि ।
पावकोऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ५

उप ज्मन्नुप वेतसेवतर नदीष्वा ।
अग्ने पित्तमपामसि मण्डूकि ताभिरागहि सेमन्नो यज्ञम्पावकवर्णꣳ शिवङ्कृधि ६

अपामिदन्नयनꣳ समुद्रस्य निवेशनम् ।

अ॒न्याँस्ते॑ऽअ॒स्मत्त॑पन्तु हे॒तय॑ः पाव॒को॑ऽअ॒स्मभ्य॑ᳬ शि॒वो भ॑व ७

अग्ने॑ पावक रो॒चिषा॑ म॒न्द्रया॑ देव जि॒ह्वया॑ ।
आ दे॒वान्व॑क्षि॒ यक्षि॑ च ८

स न॑ः पावक दीदि॒वोऽग्ने॑ दे॒वाँ२॥ऽइ॒हाव॑ह ।
उप॑ य॒ज्ञᳬ ह॒विश्च॑ नः ९

पा॒व॒कया॒ यश्चि॒तय॑न्त्या कृ॒पा क्षाम॑न्रुरु॒चऽउ॒षसो॒ न भा॒नुना॑ ।
तूर्व॒न्न याम॒न्नेत॑शस्य॒ नू रण॒ऽआ यो घृ॒णे न त॑तृषा॒णोऽअ॒जर॑ः १०

नम॑स्ते॒ हर॑से शो॒चिषे॒ नम॑स्तेऽअस्त्व॒र्चिषे॑ ।
अ॒न्याँस्ते॑ऽअ॒स्मत्त॑पन्तु हे॒तय॑ः पाव॒को॑ऽअ॒स्मभ्य॑ᳬ शि॒वो भ॑व ११

नृ॒षदे॒ वेड॑प्सु॒षदे॒ वेड्ब॑र्हि॒षदे॒ वेड्व॑न॒सदे॒ वेट्स्व॒र्विदे॒ वेट् १२

ये दे॒वा दे॒वाना॑ँय॒ज्ञिया॑ य॒ज्ञिया॑नाᳬ सँव॒त्स॒रीण॒मुप॑ भा॒गमास॑ते ।
अ॒हु॒ताद॑ो ह॒विषो॑ य॒ज्ञेऽअ॒स्मिन्त्स्व॒यम्पि॑बन्तु॒ मधु॑नो घृ॒तस्य॑ १३

ये दे॒वा दे॒वेष्वधि॑ देव॒त्वमाय॒न्ये ब्रह्म॑णः पु॒रऽए॒तारो॑ऽअ॒स्य ।
येभ्यो॒ नऽऋ॒ते पव॑ते॒ धाम॒ किञ्च॒न न ते दि॒वो न पृ॑थि॒व्याऽअधि॒ स्नुषु॑
१४

प्रा॒ण॒दाऽअ॑पान॒दा व्या॑न॒दा व॑र्चो॒दा व॑रिवो॒दाः ।
अ॒न्याँस्ते॑ऽअ॒स्मत्त॑पन्तु हे॒तय॑ः पाव॒को॑ऽअ॒स्मभ्य॑ᳬ शि॒वो भ॑व १५

अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यासद्विश्वन्न्यत्रिणम् ।
अग्निर्नो वनते रयिम् १६

यऽइमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होता न्यसीदत्पिता नः ।
सऽआशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराँ२॥ऽआविवेश १७

किꣳ स्विदासीदधिष्ठानमारम्भणङ्कतमत्स्वित्कथासीत् ।
यतो भूमिञ्जनयन्विश्वकर्मा वि द्यामौर्णोन्महिना विश्वचक्षाः १८

विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहुरुत विश्वतस्पात् ।
सम्बाहुभ्यान्धमति सम्पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन्देवऽएकः १९

किꣳ स्विद्वनङ्कऽउ स वृक्षऽआस यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः ।
मनीषिणो मनसा पृच्छतेदु तद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन् २०

या ते धामानि परमाणि यावमा या मध्यमा विश्वकर्मन्नुतेमा ।
शिक्षा सखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयँयजस्व तन्वँवृधानः २१

विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः स्वयँयजस्व पृथिवीमुत द्याम् ।
मुह्यन्त्वन्येऽअभितः सपत्नाऽइहास्माकम्मघवा सूरिरस्तु २२

वाचस्पतिँविश्वकर्माणमूतये मनोजुवँवाजेऽअद्या हुवेम ।
स नो विश्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्मा २३

विश्वकर्मन्हविषा वर्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम् ।
तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत् २४

चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो घृतमेनेऽअजनन्नम्नमाने ।
यदेदन्ताऽअददृहन्त पूर्वऽआदिद्द्यावापृथिवीऽअप्रथेताम् २५

विश्वकर्मा विमनाऽआद्विहाया धाता विधाता परमोत सन्दृक् ।
तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्तऽऋषीन्परऽएकमाहुः २६

यो नः पिता जनिता यो विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा ।
यो देवानान्नामधाऽएकऽएव तꣳ सम्प्रश्नम्भुवना यन्त्यन्या २७

तऽआयजन्त द्रविणꣳ समस्माऽऋषयः पूर्वे जरितारो न भूना ।
असूर्ते सूर्ते रजसि निषत्ते ये भूतानि समकृण्वन्निमानि २८

परो दिवा परऽएना पृथिव्या परो देवेभिरसुरैर्यदस्ति ।
कꣳ स्विद्गर्भम्प्रथमन्दध्रऽआपो यत्र देवाः समपश्यन्त पूर्वे २९

तमिद्गर्भम्प्रथमन्दध्रऽआपो यत्र देवाः समगच्छन्त विश्वे ।
अजस्य नाभावध्येकमर्पितँयस्मिन्विश्वानि भुवनानि तस्थुः ३०

न तँविदाथ यऽइमा जजानान्यद्युष्माकमन्तरम्बभूव ।
नीहारेण प्रावृता जल्प्या चासुतृपऽउक्थशासश्चरन्ति ३१

विश्वकर्मा ह्यजनिष्ट देवऽआदिद्गन्धर्वोऽअभवद्द्वितीयः ।
तृतीयः पिता जनितौषधीनामपाङ्गर्भँव्यदधात्पुरुत्रा ३२

आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।

सुङ्क्रन्दनोनिमिषऽएकवीरः शतꣳ सेनाऽअजयत्साकमिन्द्रः ३३

सुङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ।
तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वँयुधो नरऽइषुहस्तेन वृष्णा ३४

सऽइषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी सꣳस्रष्टा स युधऽइन्द्रो गणेन ।
सꣳसृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ध्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ३५

बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहा मित्राँ॥ऽअपबाधमानः ।
प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेध्यविता रथानाम् ३६

बलविज्ञाय स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमानऽउग्रः ।
अभिवीरोऽअभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ३७

गोत्रभिदङ्गोविदँवज्रबाहुञ्जयन्तमज्म प्रमृणन्तमोजसा ।
इमꣳ सजाताऽअनु वीरयध्वमिन्द्रꣳ सखायोऽअनु सꣳरभध्वम् ३८

अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोदयो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनाषाडयुध्योस्माकꣳ सेनाऽअवतु प्र युत्सु ३९

इन्द्रऽआसान्नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुरऽएतु सोमः ।
देवसेनानामभिभञ्जतीनाञ्जयन्तीनाम्मरुतो यन्त्वग्रम् ४०

इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञऽआदित्यानाम्मरुताꣳ शर्धऽउग्रम् ।
महामनसाम्भुवनच्च्यवानाङ्घोषो देवानाञ्जयतामुदस्थात् ४१

उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्वनाम्मामकानाम्मनांसि ।
उद्वृत्रहन्वाजिनांवाजिनान्युद्रथानाञ्जयतांयन्तु घोषाः ४२

अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकंयाऽइषवस्ता जयन्तु ।
अस्माकंवीराऽउत्तरे भवन्त्वस्मारँ॥उ देवाऽअवता हवेषु ४३

अमीषाञ्चित्तम्प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यप्वे परेहि ।
अभि प्रेहि निर्दह हृत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम् ४४

अवसृष्टा परापत शरव्ये ब्रह्मसंशिते ।
गच्छामित्रान्प्रपद्यस्व मामीषाङ्कञ्चनोच्छिषः ४५

प्रेता जयता नरऽइन्द्रो वः शर्म यच्छतु ।
उग्रा वः सन्तु बाहवोनाधृष्या यथासथ ४६

असौ या सेना मरुतः परेषामभ्यैति नऽओजसा स्पर्धमाना ।
ताङ्गूहत तमसापव्रतेन यथामीऽअन्योऽअन्यन्न जानन् ४७

यत्र बाणाः सम्पतन्ति कुमारा विशिखाऽइव ।
तन्नऽइन्द्रो बृहस्पतिरदितिः शर्म यच्छतु विश्वाहा शर्म यच्छतु ४८

मर्माणि ते वर्मणा च्छादयामि सोमस्त्वा राजामृतेनानुवस्ताम् ।
उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तन्त्वानु देवा मदन्तु ४९

उदेनमुत्तरान्नयाग्ने घृतेनाहुत ।
रायस्पोषेण संसृज प्रजया च बहुङ्कधि ५०

इन्द्रेमम्प्रतरान्नय सजातानामसद्वशी ।
समेनुँवर्चसा सृज देवानाम्भागदाऽअसत् ५१

यस्य कुर्मो गृहे हविस्तमग्ने वर्धया त्वम् ।
तस्मै देवाऽअधिब्रवन्नयञ्च ब्रह्मणस्पतिः ५२

उदु त्वा विश्वे देवाऽअग्ने भरन्तु चित्तिभिः ।
स नो भव शिवस्त्वꣳ सुप्रतीको विभावसुः ५३

पञ्च दिशो दैवीर्यज्ञमवन्तु देवीरपामतिन्दुर्मतिम्बाधमानाः ।
रायस्पोषे यज्ञपतिमाभजन्ती रायस्पोषेऽअधि यज्ञोऽअस्थात् ५४

समिद्धेऽअग्नावधि मामहानऽउक्थपत्रऽईड्यो गृभीतः ।
तप्तङ्घर्मम्परिगृह्यायजन्तोर्जा यद्यज्ञमयजन्त देवाः ५५

दैव्याय धर्त्रे जोष्ट्रे देवश्रीः श्रीमनाः शतपयाः ।
परिगृह्य देवा यज्ञमायन्देवा देवेभ्योऽअध्वर्यन्तोऽअस्थुः ५६

वीतꣳ हविः शमितꣳ शमिता यजध्यै तुरीयो यज्ञो यत्र हव्यमेति ।
ततो वाकाऽआशिषो नो जुषन्ताम् ५७

सूर्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाꣳ॥ऽअजस्रम् ।
तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्सम्पश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः ५८

विमानऽएष दिवो मध्यऽआस्तऽआपप्रिवान्रोदसीऽअन्तरिक्षम् ।

स विश्वाचीरभिचष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरञ्च केतुम् ५९

उक्षा समुद्रोऽअरुणः सुपर्णः पूर्वस्य योनिम्पितुराविवेश ।
मध्ये दिवो निहितः पृश्निरश्मा विचक्रमे रजसस्पात्यन्तौ ६०

इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनाँवाजानाꣳ सत्पतिम्पतिम् ६१

देवहूर्यज्ञऽआ च वक्षत्सुम्नहूर्यज्ञऽआ च वक्षत् ।
यक्षदग्निर्देवो देवाꣳ॥ऽआ च वक्षत् ६२

वाजस्य मा प्रसवऽउद्ग्राभेणोदग्रभीत् ।
अधा सपत्नानिन्द्रो मे निग्राभेणाधराꣳ॥ऽअकः ६३

उद्ग्राभञ्च निग्राभञ्च ब्रह्म देवाऽअवीवृधन् ।
अधा सपत्नानिन्द्राग्नी मे विषूचीनान्व्यस्यताम् ६४

क्रमध्वमग्निना नाकमुख्यꣳ हस्तेषु बिभ्रतः ।
दिवस्पृष्ठꣳ स्वर्गत्वा मिश्रा देवेभिराध्वम् ६५

प्राचीमनु प्रदिशम्प्रेहि विद्वानग्नेरग्ने पुरोऽअग्निर्भवेह ।
विश्वाऽआशा दीद्यानो विभाह्यूर्जन्नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ६६

पृथिव्याऽअहमुदन्तरिक्षमारुहमन्तरिक्षाद्दिवमारुहम् ।
दिवो नाकस्य पृष्ठात्स्वर्ज्योतिरगामहम् ६७

स्वर्यन्तो नापैक्षन्तऽआ द्याँ रोहन्ति रोदसी ।
यज्ञँये विश्वतोधारꣳ सुविद्वाँसो वितेनिरे ६८

अग्ने प्रेहि प्रथमो देवयताञ्चक्षुर्देवानामुत मर्त्यानाम् ।
इयक्षमाणा भृगुभिः सजोषाः स्वर्यन्तु यजमानाः स्वस्ति ६९

नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते शिशुमेकꣳ समीची ।
द्यावाक्षामा रुक्मोऽअन्तर्विभाति देवाऽअग्निन्धारयन्द्रविणोदाः ७०

अग्ने सहस्राक्ष शतमूर्धञ्छतन्ते प्राणाः सहस्रँव्यानाः ।
त्वꣳ साहस्रस्य रायऽईशिषे तस्मै ते विधेम वाजाय स्वाहा ७१

सुपर्णोसि गरुत्मान्पृष्ठे पृथिव्याः सीद ।
भासान्तरिक्षमापृण ज्योतिषा दिवमुत्तभान तेजसा दिशऽउद्दꣳह ७२

आजुह्वानः सुप्रतीकः पुरस्तादग्ने स्वँयोनिमासीद साधुया ।
अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ७३

ताँ सवितुर्वरेण्यस्य चित्रामाहँवृणे सुमतिँविश्वजन्याम् ।
यामस्य कण्वोऽअदुहत्प्रपीनाँ सहस्रधाराम्पयसा महीङ्गाम् ७४

विधेम ते परमे जन्मन्नग्ने विधेम स्तोमैरवरे सधस्थे ।
यस्माद्योनेरुदारिथा यजे तम्प्र त्वे हवीँषि जुहुरे समिद्धे ७५

प्रेद्धोऽअग्ने दीदिहि पुरो नोजस्रया सूर्म्या यविष्ठ ।
त्वाँ शश्वन्तऽउपयन्ति वाजाः ७६

अग्ने तमुद्याश्वन्न स्तोमैः क्रतुन्न भुद्रꣳ हृदिस्पृशम् ।
ऋध्यामा तऽओहैः ७७

चित्तिञ्जुहोमि मनसा घृतेन यथा
देवाऽइहागमन्वीतिहोत्राऽऋतावृधः ।
पत्ये विश्वस्य भूमनो जुहोमि विश्वकर्मणे विश्वाहादाभ्यꣳ हविः ७८

सुप्त तेऽअग्ने सुमिधः सुप्त जिह्वाः सुप्तऽऋषयः सुप्त धाम प्रियाणि
।
सुप्त होत्राः सप्तुधा त्वा यजन्ति सुप्त योनीरापृणस्व घृतेन स्वाहा
७९

शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च सुत्यज्योतिश्च ज्योतिष्माँश्च ।
शुक्रश्चऽऋतपाश्चात्यꣳहाः ८०

ईदृङ्चान्यादृङ्च सुदृङ्च प्रतिसदृङ्च ।
मितश्च सम्मितश्च सभराः ८१

ऋतश्च सुत्यश्च ध्रुवश्च धुरुणश्च ।
धुर्ता च विधुर्ता च विधारयः ८२

ऋतुजिच्च सत्युजिच्च सेनुजिच्च सुषेणश्च ।
अन्तिमित्रश्च दूरेऽअमित्रश्च गुणः ८३

ईदृक्षासऽएतादृक्षासऽऊ षु णः सुदृक्षासः प्रतिसदृक्षासुऽएतन ।

मितासश्च सम्मितासो नोऽअद्य सभरसो मरुतो यज्ञेऽअस्मिन् ८४

स्वतवाँश्च प्रघासी च सान्तपनश्च गृहमेधी च ।
क्रीडी च शाकी चोज्जेषी ८५

इन्द्रन्दैवीर्विशो मरुतोनुवर्त्मानोभवन्यथेन्द्रन्दैवीर्विशो
मरुतोनुवर्त्मानोभवन् ।
एवमिमँयजमानन्दैवीश्च विशो मानुषीश्चानुवर्त्मानो भवन्तु ८६

इमᳬ स्तनमूर्जस्वन्तन्धयापाम्प्रपीनमग्ने सरिरस्य मध्ये ।
उत्सञ्जुषस्व मधुमन्तमर्वन्त्समुद्रियꣳ सदनमाविशस्व ८७

घृतम्मिमिक्षे घृतमस्य योनिर्घृते श्रितो घृतम्वस्य धाम ।
अनुष्वधमावह मादयस्व स्वाहाकृतँवृषभ वक्षि हव्यम् ८८

समुद्रादूर्म्मिर्मधुमाँ२॥ऽउदारदुपाᳬशुना सममृतत्वमानट् ।
घृतस्य नाम गुह्यँयदस्ति जिह्वा देवानाममृतस्य नाभिः ८९

वयन्नाम प्रब्रवामा घृतस्यास्मिन्यज्ञे धारयामा नमोभिः ।
उप ब्रह्मा शृणवच्छस्यमानञ्चतुःशृङ्गोवमीद्गौरऽएतत् ९०

चत्वारि शृङ्गा त्रयोऽअस्य पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासोऽअस्य ।
त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्याँ२॥ऽआविवेश ९१

त्रिधा हितम्पणिभिर्गुह्यमानङ्गवि देवासो घृतमन्वविन्दन् ।
इन्द्रऽएकꣳ सूर्यऽएकञ्जजान वेनादेकᳬ स्वधया निष्टतक्षुः ९२

एताऽअर्षन्ति हृद्यात्समुद्राच्छतव्रजा रिपुणा नावचक्षे ।
घृतस्य धाराऽअभिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्यऽआसाम् ९३

सम्यक्स्रवन्ति सरितो न धेनाऽअन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः ।
एतेऽअर्षन्त्यूर्मयो घृतस्य मृगाऽइव क्षिपणोरीषमाणाः ९४

सिन्धोरिव प्राध्वने शूघनासो वातप्रमियः पतयन्ति यह्वाः ।
घृतस्य धाराऽअरुषो न वाजी काष्ठा भिन्दन्नूर्मिभिः पिन्वमानः ९५

अभिप्रवन्त समनेव योषाः कल्याण्यः स्मयमानासोऽअग्निम् ।
घृतस्य धाराः समिधो नसन्त ता जुषाणो हर्यति जातवेदाः ९६

कन्याऽइव वहतुमेतवाऽउऽअञ्ज्यञ्जानाऽअभिचाकशीमि ।
यत्र सोमः सूयते यत्र यज्ञो घृतस्य धाराऽअभि तत्पवन्ते ९७

अभ्यर्षत सुष्टुतिङ्गव्यमाजिमस्मासु भद्रा द्रविणानि धत्त ।
इमँयज्ञन्नयत देवता नो घृतस्य धारा मधुमत्पवन्ते ९८

धामन्ते विश्वम्भुवनमधिश्रितमन्तः समुद्रे हृद्यन्तरायुषि ।
अपामनीके समिथे यऽआभृतस्तमश्याम मधुमन्तन्तऽऊर्मिम् ९९

इति सप्तदशोऽध्यायः

अथाष्टादशोऽध्यायः

वाजश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रवश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे स्वश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् १

प्राणश्च मेपानश्च मे व्यानश्च मेसुश्च मे चित्तञ्च मऽआधीतञ्च मे वाक्च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रञ्च मे दक्षश्च मे बलञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् २

ओजश्च मे सहश्च मऽआत्मा च मे तनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मेङ्गानि च मेस्थीनि च मे परूꣳषि च मे शरीराणि च मऽआयुश्च मे जरा च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ३

ज्यैष्ठ्यञ्च मऽआधिपत्यञ्च मे मन्युश्च मे भामश्च मेमश्च मेम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च मे वर्षिमा च मे द्राघिमा च मे वृद्धञ्च मे वृद्धिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ४

सत्यञ्च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनञ्च मे विश्वञ्च मे महश्च मे क्रीडा च मे मोदश्च मे जातञ्च मे जनिष्यमाणञ्च मे सूक्तञ्च मे सुकृतञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ५

ऋतञ्च मेमृतञ्च मेयक्ष्मञ्च मेनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वञ्च मेनमित्रञ्च मेभयञ्च मे सुखञ्च मे शयनञ्च मे सूषाश्च मे सुदिनञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ६

यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वञ्च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रञ्च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरञ्च मे लयश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ७

शञ्च मे मयश्च मे प्रियञ्च मेनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनसश्च मे भगश्च मे द्रविणञ्च मे भद्रञ्च मे श्रेयश्च मे वसीयश्च मे यशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ८

ऊर्क्च मे सूनृता च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतञ्च मे मधु च मे सग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रञ्च मऽऔद्भिद्यञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ९

रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टञ्च मे पुष्टिश्च मे विभु च मे प्रभु च मे पूर्णञ्च मे पूर्णतरञ्च मे कुयवञ्च मेक्षितञ्च मेन्नञ्च मेक्षुच्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् १०

वित्तञ्च मे वेद्यञ्च मे भूतञ्च मे भविष्यच्च मे सुगञ्च मे सुपथ्यञ्च मऽऋद्धञ्च मऽऋद्धिश्च मे क्लृप्तञ्च मे क्लृप्तिश्च मे मतिश्च मे सुमतिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ११

व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे प्रियङ्गवश्च मेणवश्च मे श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च मे गोधूमाश्च मे मसूराश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् १२

अश्मा च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यञ्च मेयश्च मे श्यामञ्च मे लोहञ्च मे सीसञ्च मे त्रपु च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् १३

अग्निश्चं मऽआपंश्च मे वीरुधंश्च मऽओषंधयश्च मे कृष्टपच्याश्चं मेकृष्टपच्याश्चं मे ग्राम्याश्चं मे पशवंऽआरण्याश्चं मे वित्तञ्चं मे वित्तिंश्च मे भूतञ्चं मे भूतिंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्ताम् १४

वसुं च मे वसतिश्चं मे कर्म च मे शक्तिंश्च मेर्थंश्च मऽएमंश्च मऽइत्या चं मे गतिंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्ताम् १५

अग्निश्चं मऽइन्द्रंश्च मे सोमंश्च मऽइन्द्रंश्च मे सविता चं मऽइन्द्रंश्च मे सरंस्वती च मऽइन्द्रंश्च मे पूषा चं मऽइन्द्रंश्च मे बृहस्पतिंश्च मऽइन्द्रंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्ताम् १६

मित्रश्चं मऽइन्द्रंश्च मे वरुंणश्च मऽइन्द्रंश्च मे धाता चं मऽइन्द्रंश्च मे त्वष्टां च मऽइन्द्रंश्च मे मरुतंश्च मऽइन्द्रंश्च मे विश्वें च मे देवाऽइन्द्रंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्ताम् १७

पृथिवी चं मऽइन्द्रंश्च मेन्तरिंक्षञ्च मऽइन्द्रंश्च मे द्यौश्चं मऽइन्द्रंश्च मे समांश्च मऽइन्द्रंश्च मे नक्षंत्राणि च मऽइन्द्रंश्च मे दिशंश्च मऽइन्द्रंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्ताम् १८

अꣳशुश्चं मे रश्मिश्च मेदांभ्यश्च मेधिंपतिश्च मऽउपाꣳशुश्चं मेन्तर्यामश्चं मऽऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं मऽआश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मन्थी चं मे यज्ञेनं कल्पन्ताम् १९

आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वानरश्चं मऽऐन्द्राग्नश्चं मे महावैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयांश्च मे निष्कैवल्यश्च मे सावित्रश्चं मे

सारस्वतश्च मे पात्नीवतश्च मे हारियोजनश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् २०

स्रुचश्च मे चमसाश्च मे वायव्यानि च मे द्रोणकलशश्च मे ग्रावाणश्च मेधिषवणे च मे पूतभृच्च मऽआधवनीयश्च मे वेदिश्च मे बर्हिश्च मेवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् २१

अग्निश्च मे घर्मश्च मेर्कश्च मे सूर्यश्च मे प्राणश्च मेश्वमेधश्च मे पृथिवी च मेदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मेङ्गुलयः शक्वरयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् २२

व्रतञ्च मऽऋतवश्च मे तपश्च मे सँवत्सरश्च मेहोरात्रेऽऊर्वष्ठीवे बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् २३

एका च मे तिस्रश्च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे पञ्च च मे सप्त च मे सप्त च मे नव च मे नव च मऽएकादश च मऽएकादश च मे त्रयोदश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश च मे सप्तदश च मे नवदश च मे नवदश च मऽएकविꣳशतिश्च मऽएकविꣳशतिश्च मे त्रयोविꣳशतिश्च मे त्रयोविꣳशतिश्च मे पञ्चविꣳशतिश्च मे पञ्चविꣳशतिश्च मे सप्तविꣳशतिश्च मे सप्तविꣳशतिश्च मे नवविꣳशतिश्च मे नवविꣳशतिश्च मऽएकत्रिꣳशच्च मऽएकत्रिꣳशच्च मे त्रयस्त्रिꣳशच्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् २४

चतस्रश्च मेष्टौ च मेष्टौ च मे द्वादश च मे द्वादश च मे षोडश च मे षोडश च मे विꣳशतिश्च मे विꣳशतिश्च मे चतुर्विꣳशतिश्च मे चतुर्विꣳशतिश्च मेष्टाविꣳशतिश्च मेष्टाविꣳशतिश्च मे द्वात्रिꣳशच्च मे द्वात्रिꣳशच्च मे षट्त्रिꣳशच्च मे षट्त्रिꣳशच्च मे चत्वारिꣳशच्च मे

चत्वारि॑ꣳशच्च मे॒ चत॑श्चत्वारि॑ꣳशच्च मे॒ चत॑श्चत्वारि॑ꣳशच्च
मे॒ष्टाच॑त्वारि॑ꣳशच्च मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् २५

त्र्यवि॑श्च मे त्र्य॒वी च॑ मे दित्य॒वाट्च॑ मे दित्यौ॒ही च॑ मे॒ पञ्चा॑विश्च मे
पञ्चा॒वी च॑ मे त्रिव॒त्सश्च॑ मे त्रिव॒त्सा च॑ मे तुर्य॒वाट्च॑ मे तुर्यौ॒ही च॑ मे
य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् २६

प॒ष्ठवाट्च॑ मे पष्ठौ॒ही च॑ मऽउ॒क्षा च॑ मे व॒शा च॑ मऽऋष॒भश्च॑ मे
वे॒हच्च॑ मेनड्वाँश्च॑ मे धे॒नुश्च॑ मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् २७

वाजा॑य॒ स्वाहा॑ प्रस॒वाय॒ स्वाहा॑पि॒जाय॒ स्वाहा॒ क्रत॑वे॒ स्वाहा॒ वस॑वे॒
स्वाहा॑ह॒र्पत॑ये॒ स्वाहाह्ने॑ मु॒ग्धाय॒ स्वाहा॑ मु॒ग्धाय॑ वैनꣳशि॒नाय॒ स्वाहा॑
विन॒ꣳशिन॑ऽआन्त्याय॒नाय॒ स्वाहान्त्या॑य भौव॒नाय॒ स्वाहा॒ भुव॑नस्य॒
पत॑ये॒ स्वाहाधि॑पतये॒ स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ ।
इ॒यन्ते॒ राण्मि॒त्राय॑ य॒न्तासि॒ यम॑नऽऊ॒र्जे त्वा॒ वृष्ट्यै॒ त्वा
प्र॒जाना॒न्त्वाधि॑पत्याय २८

आयु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पताम्प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्पताञ्चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ꣳ
श्रोत्र॑ꣳय॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ꣳवाग्य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒म्मनो॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतामा॒त्मा
य॒ज्ञेन॑ कल्पताम्ब्र॒ह्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ञ्ज्योति॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ꣳ स्व॒र्य॒ज्ञेन॑
कल्पताम्पृ॒ष्ठꣳय॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ꣳय॒ज्ञो य॒ज्ञेन॑ कल्पताम् ।
स्तोम॑श्च॒ यजु॑श्च॒ऽऋक्च॒ साम॑ च बृ॒हच्च॑ रथन्त॒रञ्च॑ ।
स्व॑र्दे॒वाऽअगन्मा॒मृता॑ऽअभूम प्र॒जाप॑तेः प्र॒जाऽअ॑भूम॒ वेट्स्वाहा॑ २९

वाज॑स्य॒ नु प्र॑स॒वे मा॒तर॑म्म॒हीमदि॑ति॒न्नाम॒ वच॑सा करामहे ।
यस्या॑मि॒दं॑विश्व॒म्भुव॑नमावि॒वेश॒ तस्या॑न्नो दे॒वः स॑वि॒ता धर्म॑ साविषत्

३०

विश्वेऽअद्य मुरुतो विश्वऽऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ।
विश्वे नो देवाऽअवसागमन्तु विश्वमस्तु द्रविणँवाजोऽअस्मे ३१

वाजो नः सप्त प्रदिशश्चतस्रो वा परावतः ।
वाजो नो विश्वैर्देवैर्धनसाताविहावतु ३२

वाजो नोऽअद्य प्रसुवाति दानँवाजो देवाँ२॥ऽऋतुभिः कल्पयाति ।
वाजो हि मा सर्ववीरञ्जजान विश्वाऽआशा वाजपतिर्जयेयम् ३३

वाजः पुरस्तादुत मध्यतो नो वाजो देवान्हविषा वर्धयाति ।
वाजो हि मा सर्ववीरञ्चकार सर्वाऽआशा वाजपतिर्भवेयम् ३४

सम्मा सृजामि पयसा पृथिव्याः सम्मा सृजाम्यद्भिरोषधीभिः ।
सोहँवाजꣳ सनेयमग्ने ३५

पयः पृथिव्याम्पयऽओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयो धाः ।
पयस्वतीः प्रदिशः सन्तु मह्यम् ३६

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रेणाग्नेः साम्राज्येनाभिषिञ्चामि ३७

ऋताषाडृतधामाग्निर्गन्धर्वस्तस्यौषधयोप्सरसो मुदो नाम ।
स नऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ३८

सꣳहितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्वस्तस्य मरीचयोप्सरसऽआयुवो नाम ।
स नऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ३९

सुषुम्णः सूर्यरश्मिश्चन्द्रमा गन्धर्वस्तस्य नक्षत्राण्यप्सरसो भेकुरयो नाम ।
स नऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ४०

इषिरो विश्वव्यचा वातो गन्धर्वस्तस्यापोऽअप्सरसऽऊर्जो नाम ।
स नऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ४१

भुज्युः सुपर्णो यज्ञो गन्धर्वस्तस्य दक्षिणाऽअप्सरस स्तावा नाम ।
स नऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ४२

प्रजापतिर्विश्वकर्मा मनो गन्धर्वस्तस्यऽऋक्सामान्यप्सरसऽएष्टयो नाम ।
स नऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ४३

स नो भुवनस्य पते प्रजापते यस्य तऽउपरि गृहा यस्य वेह ।
अस्मै ब्रह्मणेस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ स्वाहा ४४

समुद्रोसि नभस्वानार्द्रदानुः शम्भूर्मयोभूरभि मा वाहि स्वाहा
मारुतोसि मरुताङ्गणः शम्भूर्मयोभूरभि मा वाहि स्वाहावस्यूरसि
दुवस्वाञ्छम्भूर्मयोभूरभि मा वाहि स्वाहा ४५

यास्तेऽअग्ने सूर्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।

ताभिर्नोऽअद्य सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि ४६

या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः ।
इन्द्राग्नी ताभिः सर्वाभी रुचन्नो धत्त बृहस्पते ४७

रुचन्नो धेहि ब्राह्मणेषु रुचꣳ राजसु नस्कृधि ।
रुचंविश्येषु शूद्रेषु मयि धेहि रुचा रुचम् ४८

तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशꣳस मा नऽआयुः प्रमोषीः ४९

स्वर्ण घर्मः स्वाहा स्वर्णार्कः स्वाहा स्वर्ण शुक्रः स्वाहा स्वर्ण ज्योतिः स्वाहा स्वर्ण सूर्यः स्वाहा ५०

अग्निंयुनज्मि शवसा घृतेन दिव्यꣳ सुपर्णंवयसा बृहन्तम् ।
तेन वयङ्गमेम ब्रध्नस्य विष्टपꣳ स्वो रुहाणाऽअधि नाकमुत्तमम् ५१

इमौ ते पक्षावजरौ पतत्रिणौ याभ्याꣳ रक्षाꣳस्यपहꣳस्यग्ने ।
ताभ्याम्पतेम सुकृतामु लोकंयत्रऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ५२

इन्दुर्दक्षः श्येनऽऋतावा हिरण्यपक्षः शकुनो भुरण्युः ।
महान्त्सधस्थे ध्रुवऽआनिषत्तो नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः ५३

दिवो मूर्धासि पृथिव्या नाभिरूर्गपामोषधीनाम् ।
विश्वायुः शर्म सप्रथा नमस्पथे ५४

विश्वस्य मूर्धन्नधितिष्ठसि श्रितः समुद्रे ते हृदयमप्स्वायुरपो दत्तोदधिम्भिन्त ।
दिवस्पर्जन्यादन्तरिक्षात्पृथिव्यास्ततो नो वृष्ट्याव ५५

इष्टो यज्ञो भृगुभिराशीर्दा वसुभिः ।
तस्य नऽइष्टस्य प्रीतस्य द्रविणेहागमेः ५६

इष्टोऽअग्निराहुतः पिपर्तु नऽइष्टꣳ हविः ।
स्वगेदन्देवेभ्यो नमः ५७

यदाकूतात्समसुस्रोद्धृदो वा मनसो वा सम्भृतञ्चक्षुषो वा ।
तदनु प्रेत सुकृतामु लोकँयत्रऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ५८

एतꣳ सधस्थ परि ते ददामि यमावहाच्छेवधिञ्जातवेदाः ।
अन्वागन्ता यज्ञपतिर्वोऽअत्र तꣳ स्म जानीत परमे व्योमन् ५९

एतञ्जानाथ परमे व्योमन्देवाः सधस्था विद रूपमस्य ।
यदागच्छात्पथिभिर्देवयानैरिष्टापूर्ते कृणवाथाविरस्मै ६०

उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्ते सꣳसृजेथामयञ्च ।
अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ६१

येन वहसि सहस्रँयेनाग्ने सर्ववेदसम् ।
तेनेमँयज्ञन्नो नय स्वर्देवेषु गन्तवे ६२

प्रस्तुरेण॑ परि॒धिना॑ स्रुचा वेद्या॑ च ब॒र्हिषा॑ ।
ऋ॒चेमँय्य॒ज्ञन्नो॑ नय॒ स्व॑र्दे॒वेषु॒ गन्त॑वे ६३

यद्द॒त्तँय्यत्प॑रा॒दान॒ँय्यत्पू॒र्त्तँयाश्च॒ दक्षि॑णाः ।
तद॒ग्निर्वै॑श्वकर्म॒णः स्व॑र्दे॒वेषु॑ नो दधत् ६४

यत्र धारा॒ऽअन॑पेता॒ मधो॑र्घृ॒तस्य॑ च॒ याः ।
तद॒ग्निर्वै॑श्वकर्म॒णः स्व॑र्दे॒वेषु॑ नो दधत् ६५

अ॒ग्निर॑स्मि॒ जन्म॑ना जा॒तवे॑दा घृ॒तम्मे॒ चक्षु॑र॒मृत॑म्मऽआ॒सन् ।
अ॒र्कस्त्रि॒धातू॒ रज॑सो वि॒मानोज॑स्रो घ॒र्मो ह॒विर॑स्मि॒ नाम॑ ६६

ऋ॒चो॒ नामा॑स्मि॒ यजूँ॑षि॒ नामा॑स्मि॒ सामा॑नि॒ नामा॑स्मि ।
येऽअ॒ग्नय॒ः पाञ्च॑जन्याऽअ॒स्याम्पृ॑थि॒व्यामधि॑ ।
तेषा॑मसि॒ त्वमु॑त्त॒मः प्र नो॑ जी॒वात॑वे सुव ६७

वार्त्र॑हत्याय॒ शव॑से पृतना॒षाह्या॑य च ।
इन्द्र॒ त्वाव॑र्तयामसि ६८

स॒हदा॑नुम्पुरुहूत क्षि॒यन्त॑मह॒स्तमि॑न्द्र॒ सम्पि॑ण॒क्कुणा॑रुम् ।
अ॒भि वृ॒त्रँव्वर्ध॑मान॒म्पिया॑रुम॒पाद॑मिन्द्र त॒वसा॑ जघन्थ ६९

वि न॑ऽइन्द्र॒ मृधो॑ जहि नी॒चा य॑च्छ पृतन्य॒तः ।
योऽअ॒स्माँ॥ऽअ॑भि॒दास॒त्यध॑रङ्गमया॒ तम॑ः ७०

मृ॒गो न भी॒मः कु॑च॒रो गि॑रि॒ष्ठाः प॑रा॒वत॒ऽआज॑गन्था॒ पर॑स्याः ।

सृकꣳ सꣳशायं पविमिन्द्र तिग्मंवि शत्रून्ताढि वि मृधो नुदस्व ७१

वैश्वानरो नऽऊतयऽआप्रयातु परावतः ।
अग्निर्नः सुष्टुतीरुप ७२

पृष्टो दिवि पृष्टोऽअग्निः पृथिव्याम्पृष्टो विश्वाऽओषधीराविवेश ।
वैश्वानरः सहसा पृष्टोऽअग्निः स नो दिवा स रिषस्पातु नक्तम् ७३

अश्याम तङ्काममग्ने तवोतीऽअश्याम रयिꣳ रयिवः सुवीरम् ।
अश्याम वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम द्युम्नमजराजरन्ते ७४

वयन्तेऽअद्य ररिमा हि काममुत्तानहस्ता नमसोपसद्य ।
यजिष्ठेन मनसा यक्षि देवानस्रेधता मन्मना विप्रोऽअग्ने ७५

धामच्छदग्निरिन्द्रो ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः ।
सचेतसो विश्वे देवा यज्ञम्प्रावन्तु नः शुभे ७६

त्वँयविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः ।
रक्षा तोकमुत त्मना ७७

इत्यष्टादशोऽध्यायः

अथैकोनविंशोऽध्यायः

स्वाद्वीन्त्वा स्वादुना तीव्रान्तीव्रेणामृताममृतेन ।
मधुमतीम्मधुमता सृजामि सꣳ सोमेन ।
सोमोस्यश्विभ्याम्पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व
१

परीतो षिञ्चता सुतꣳ सोमो यऽउत्तमꣳ हविः ।
दधन्वा यो नर्योऽअप्स्वन्तरासुषाव सोममद्रिभिः २

वायोः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ्क्सोमोऽअतिद्रुतः ।
इन्द्रस्य युज्यः सखा ।
वायोः पूतः पवित्रेण प्राङ्क्सोमोऽअतिद्रुतः ।
इन्द्रस्य युज्यः सखा ३

पुनाति ते परिस्रुतꣳ सोमꣳ सूर्यस्य दुहिता ।
वारेण शश्वता तना ४

ब्रह्म क्षत्रम्पवते तेजऽइन्द्रियꣳ सुरया सोमः सुतऽआसुतो मदाय ।
शुक्रेण देव देवताः पिपृग्धि रसेनान्नँयजमानाय धेहि ५

कुविदङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वँवियूय ।
इहेहैषाङ्कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमऽउक्तिँयजन्ति ।
उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णऽएष ते
योनिस्तेजसे त्वा वीर्याय त्वा बलाय त्वा ६

नाना हि वान्देवहितꣳ सदस्कृतम्मा सꣳसृक्षाथाम्परमे व्योमन् ।
सुरा त्वमसि शुष्मिणी सोमऽएष मा मा हिꣳसीः
स्वाँयोनिमाविशन्ती ७

उपयामगृहीतोस्याश्विनन्तेजः सारस्वतँवीर्यमैन्द्रम्बलम् ।
एष ते योनिर्मोदाय त्वानन्दाय त्वा महसे त्वा ८

तेजोसि तेजो मयि धेहि वीर्यमसि वीर्यम्मयि धेहि बलमसि
बलम्मयि धेह्योजोस्योजो मयि धेहि मन्युरसि मन्युम्मयि धेहि
सहोसि सहो मयि धेहि ९

या व्याघ्रँविषूचिकोभौ वृकञ्च रक्षति ।
श्येनम्पतत्रिणꣳ सिꣳहꣳ सेमम्पात्वꣳहसः १०

यदापिपेष मातरम्पुत्रः प्रमुदितो धयन् ।
एतत्तदग्नेऽअनृणो भवाम्यहतौ पितरौ मया ।
सम्पृच स्थ सम्मा भद्रेण पृङ्क विपृच स्थ वि मा पाप्मना पृङ्क ११

देवा यज्ञमतन्वत भेषजम्भिषजाश्विना ।
वाचा सरस्वती भिषगिन्द्रायेन्द्रियाणि दधतः १२

दीक्षायै रूपꣳ शष्पाणि प्रायणीयस्य तोक्मानि ।
क्रयस्य रूपꣳ सोमस्य लाजाः सोमाꣳशवो मधु १३

आतिथ्यरूपम्मासरम्महावीरस्य नग्नहुः ।
रूपमुपसदामेतत्तिस्रो रात्रीः सुरासुता १४

सोमस्य रूपङ्क्रीतस्य परिस्रुत्परिषिच्यते ।
अश्विभ्यान्दुग्धम्भेषजमिन्द्रायैन्द्रꣳ सरस्वत्या १५

आसन्दी रूपꣳ राजासन्द्यै वेद्यै कुम्भी सुराधानी ।
अन्तरऽउत्तरवेद्या रूपङ्कारोतुरो भिषक् १६

वेद्या वेदिः समाप्यते बर्हिषा बर्हिरिन्द्रियम् ।
यूपेन यूपऽआप्यते प्रणीतोऽअग्निरग्निना १७

हविर्धानँयदश्विनाग्नीध्रँयत्सरस्वती ।
इन्द्रायैन्द्रꣳ सदस्कृतम्पत्नीशालङ्गार्हपत्यः १८

प्रैषेभिः प्रैषानाप्नोत्याप्रीभिराप्रीर्यज्ञस्य ।
प्रयाजेभिरनुयाजान्वषट्कारेभिराहुतीः १९

पशुभिः पशूनाप्नोति पुरोडाशैर्हवीꣳष्या ।
छन्दोभिः सामिधेनीर्याज्याभिर्वषट्कारान् २०

धानाः करम्भः सक्तवः परीवापः पयो दधि ।
सोमस्य रूपꣳ हविषऽआमिक्षा वाजिनम्मधु २१

धानानाꣳ रूपङ्कुवलम्परीवापस्य गोधूमाः ।
सक्तूनाꣳ रूपम्बदरमुपवाकाः करम्भस्य २२

पयसो रूपँयद्यवा दध्नो रूपङ्कर्कन्धूनि ।

सोमस्य रूपँवाजिनꣳ सौम्यस्य रूपमामिक्षा २३

आश्रावयेति स्तोत्रियाः प्रत्याश्रावोऽअनुरूपः ।
यजेति धाय्यारूपम्प्रगाथा येयजामहाः २४

अर्धऽऋचैरुक्थानाꣳ रूपम्पदैराप्नोति निविदः ।
प्रणवैः शस्त्राणाꣳ रूपम्पयसा सोमऽआप्यते २५

अश्विभ्याम्प्रातःसवनमिन्द्रेणैन्द्रम्माध्यन्दिनम् ।
वैश्वदेवꣳ सरस्वत्या तृतीयमाप्तꣳ सवनम् २६

वायव्यैर्वायव्यान्याप्नोति सतेन द्रोणकलशम् ।
कुम्भीभ्यामम्भृणौ सुते स्थालीभि स्थालीराप्नोति २७

यजुर्भिराप्यन्ते ग्रहा ग्रहै स्तोमाश्च विष्टुतीः ।
छन्दोभिरुक्थाशस्त्राणि साम्नावभृथऽआप्यते २८

इडाभिर्भक्षानाप्नोति सूक्तवाकेनाशिषः ।
शंय्युना पत्नीसंयाजान्त्समिष्टयजुषा सꣳस्थाम् २९

व्रतेन दीक्षामाप्नोति दीक्षयाप्नोति दक्षिणाम् ।
दक्षिणा श्रद्धामाप्नोति श्रद्धया सत्यमाप्यते ३०

एतावद्रूपँयज्ञस्य यद्देवैर्ब्रह्मणा कृतम् ।
तदेतत्सर्वमाप्नोति यज्ञे सौत्रामणी सुते ३१

सुरावन्तम्बर्हिषदꣳ सुवीरँयज्ञꣳ हिन्वन्ति महिषा नमोभिः ।
दधानाः सोमन्दिवि देवतासु मदेमेन्द्रँयजमानाः स्वर्काः ३२

यस्ते रसः सम्भृतऽओषधीषु सोमस्य शुष्मः सुरया सुतस्य ।
तेन जिन्व यजमानम्मदेन सरस्वतीमश्विनाविन्द्रमग्निम् ३३

यमश्विना नमुचेरासुरादधि सरस्वत्यसुनोदिन्द्रियाय ।
इमन्तꣳ शुक्रम्मधुमन्तमिन्दुꣳ सोमꣳ राजानमिह भक्षयामि ३४

यदत्र रिप्तꣳ रसिनः सुतस्य यदिन्द्रोऽअपिबच्छचीभिः ।
अहन्तदस्य मनसा शिवेन सोमꣳ राजानमिह भक्षयामि ३५

पितृभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधा नमः पितामहेभ्यः स्वधायिभ्यः
स्वधा नमः प्रपितामहेभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधा नमः ।
अक्षन्पितरोमीमदन्त पितरोतीतृपन्त पितरः पितरः शुन्धध्वम् ३६

पुनन्तु मा पितरः सोम्यासः पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु
प्रपितामहाः । पवित्रेण शतायुषा ।
पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः ।
पवित्रेण शतायुषा विश्वमायुर्व्यश्नवै ३७

अग्नऽआयूꣳषि पवसऽआसुवोर्जमिषञ्च नः ।
आरे बाधस्व दुच्छुनाम् ३८

पुनन्तु मा देवजनाः पुनन्तु मनसा धियः ।
पुनन्तु विश्वा भूतानि जातवेदः पुनीहि मा ३९

पवित्रेण पुनीहि मा शुक्रेण देव दीद्यत् ।
अग्ने क्रत्वा क्रतूꣳ॥रनु ४०

यत्ते पवित्रमर्चिष्यग्ने विततमन्तरा ।
ब्रह्म तेन पुनातु मा ४१

पवमानः सोऽअद्य नः पवित्रेण विचर्षणिः ।
यः पोता स पुनातु मा ४२

उभाभ्यान्देव सवितः पवित्रेण सवेन च ।
माम्पुनीहि विश्वतः ४३

वैश्वदेवी पुनती देव्यागाद्यस्यामिमा बह्व्यस्तन्वो वीतपृष्ठाः ।
तया मदन्तः सधमादेषु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ४४

ये समानाः समनसः पितरो यमराज्ये ।
तेषाँल्लोकः स्वधा नमो यज्ञो देवेषु कल्पताम् ४५

ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः ।
तेषाꣳ श्रीर्मयि कल्पतामस्मिँल्लोके शतꣳ समाः ४६

द्वे सृतीऽअशृणवम्पितॄणामहन्देवानामुत मर्त्यानाम् ।
ताभ्यामिदंविश्वमेजत्समेति यदन्तरा पितरम्मातरञ्च ४७

इदꣳ हविः प्रजननम्मेऽअस्तु दशवीरꣳ सर्वगणꣳ स्वस्तये ।

आत्मसनि प्रजासनि पशुसनि लोकसन्यभयसनि ।
अग्निः प्रजाम्बहुलाम्मे करोत्वन्नम्पयो रेतोऽअस्मासु धत्त ४८

उदीरतामवरऽउत्परासऽउन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुँय्यऽईयुरवृकाऽऋतज्ञास्ते नोवन्तु पितरो हवेषु ४९

अङ्गिरसो नः पितरो नवग्वाऽअथर्वाणो भृगवः सोम्यासः ।
तेषाँवयꣳ सुमतौ यज्ञियानामपि भद्रे सौमनसे स्याम ५०

ये नः पूर्वे पितरः सोम्यासोनूहिरे सोमपीथँवसिष्ठाः ।
तेभिर्यमः सꣳरराणो हवीꣳष्युशन्नुशद्भिः प्रतिकाममत्तु ५१

त्वꣳ सोम प्रचिकितो मनीषा त्वꣳ रजिष्ठमनुनेषि पन्थाम् ।
तव प्रणीती पितरो नऽइन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः ५२

त्वया हि नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान धीराः ।
वन्वन्नवातः परिधीꣳ॥रपोर्णु वीरेभिरश्वैर्मघवा भवा नः ५३

त्वꣳ सोम पितृभिः सँविदानोनु द्यावापृथिवीऽआततन्थ ।
तस्मै तऽइन्दो हविषा विधेम वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ५४

बर्हिषदः पितरऽऊत्यर्वागिमा वो हव्या चकृमा जुषध्वम् ।
तऽआगतावसा शन्तमेनाथा नः शँयोररपो दधात ५५

आहम्पितृन्त्सुविदत्राꣳ॥ऽअवित्सि नपातञ्च विक्रमणञ्च विष्णोः ।
बर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य भजन्त पित्वस्तऽइहागमिष्ठाः ५६

उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ।
तऽआगमन्तु तऽइह श्रुवन्त्वधिब्रुवन्तु तेवन्त्वस्मान् ५७

आयन्तु नः पितरः सोम्यासोग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः ।
अस्मिन्यज्ञे स्वधया मदन्तोधिब्रुवन्तु तेवन्त्वस्मान् ५८

अग्निष्वात्ताः पितरऽएह गच्छत सदःसदः सदत सुप्रणीतयः ।
अत्ता हवीꣳषि प्रयतानि बर्हिष्यथा रयिꣳ सर्ववीरन्दधातन ५९

येऽअग्निष्वात्ता येऽअनग्निष्वात्ता मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ।
तेभ्यः स्वराडसुनीतिमेताँयथावशन्तन्वङ्कल्पयाति ६०

अग्निष्वात्तानृतुमतो हवामहे नाराशꣳसे सोमपीथँयऽआशुः ।
ते नो विप्रासः सुहवा भवन्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ६१

आच्या जानु दक्षिणतो निषद्येमँयज्ञमभिगृणीत विश्वे ।
मा हिꣳसिष्ट पितरः केनचिन्नो यद्वऽआगः पुरुषता कराम ६२

आसीनासोऽअरुणीनामुपस्थे रयिन्धत्त दाशुषे मर्त्याय ।
पुत्रेभ्यः पितरस्तस्य वस्वः प्रयच्छत तऽइहोर्जन्दधात ६३

यमग्ने कव्यवाहन त्वञ्चिन्मन्यसे रयिम् ।
तन्नो गीर्भिः श्रवाय्यन्देवत्रा पनया युजम् ६४

योऽअग्निः कव्यवाहनः पितॄन्यक्षदृतावृधः ।

प्रेदु हव्यानि वोचति देवेभ्यश्च पितृभ्यऽआ ६५

त्वमग्नऽईडितः कव्यवाहनावाड्ढव्यानि सुरभीणि कृत्वी ।
प्रादाः पितृभ्यः स्वधया तेऽअक्षन्नद्धि त्वन्देव प्रयता हवीꣳषि
६६

ये चेह पितरो ये च नेह याꣳश्च विद्म याꣳ॥ऽउ च न प्रविद्म ।
त्वँवेत्थ यति ते जातवेदः स्वधाभिर्यज्ञꣳ सुकृतञ्जुषस्व ६७

इदम्पितृभ्यो नमोऽअस्त्वद्य ये पूर्वासो यऽउपरासऽईयुः ।
ये पार्थिवे रजस्या निषत्ता ये वा नूनꣳ सुवृजनासु विक्षु ६८

अधा यथा नः पितरः परासः प्रत्नासोऽअग्नऽऋतमाशुषाणाः ।
शुचीदयन्दीधितिमुक्थशासः क्षामा भिन्दन्तोऽअरुणीरपव्रन् ६९

उशन्तस्त्वा निधीमह्युशन्तः समिधीमहि ।
उशन्नुशतऽआवह पितृन्हविषेऽअत्तवे ७०

अपाम्फेनेन नमुचेः शिरऽइन्द्रोदवर्तयः ।
विश्वा यदजय स्पृधः ७१

सोमो राजामृतꣳ सुतऽऋजीषेणाजहान्मृत्युम् ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ
शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ७२

अद्भ्यः क्षीरँव्यपिबत्क्रुङङाङ्गिरसो धिया ।

ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ
शु॒क्रमन्ध॑सऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒मृत॒म्मधु॑ ७३

सोम॑मु॒द्भ्यो व्य॑पिबच्छन्द॑सा ह॒ꣳसः शु॑चि॒षत् ।
ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ
शु॒क्रमन्ध॑सऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒मृत॒म्मधु॑ ७४

अन्ना॑त्परि॒स्रुतो॒ रस॒म्ब्रह्म॑णा॒ व्यपिबत्क्ष॒त्रम्पय॒ः सोम॑म्प्रजाप॑तिः ।
ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ
शु॒क्रमन्ध॑सऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒मृत॒म्मधु॑ ७५

रेतो॒ मूत्रँ॒विज॑हाति॒ योनि॑म्प्रवि॒शदि॑न्द्रि॒यम् ।
गर्भो॑ ज॒रायु॒णावृ॑त॒ऽउल्ब॑ञ्जहाति॒ जन्म॑ना ।
ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ
शु॒क्रमन्ध॑सऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒मृत॒म्मधु॑ ७६

दृष्ट्वा रू॒पे व्याक॑रोत्सत्यानृ॒ते प्र॒जाप॑तिः ।
अश्र॑द्धा॒मनृ॒तेद॑धाच्छ्र॒द्धाꣳ स॒त्ये प्र॒जाप॑तिः ।
ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ
शु॒क्रमन्ध॑सऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒मृत॒म्मधु॑ ७७
वेदे॑न रू॒पे व्य॑पिबत्सुतासु॒तौ प्र॒जाप॑तिः ।
ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ
शु॒क्रमन्ध॑सऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒मृत॒म्मधु॑ ७८

दृष्ट्वा प॑रि॒स्रुतो॒ रस॑ꣳ शु॒क्रेण॑ शु॒क्रँव्य॑पिब॒त्पय॒ः सोम॑म्प्र॒जाप॑तिः ।
ऋृतेन॑ सुत्यमि॑न्द्रियँवि॒पान॑ꣳ

शुक्रमन्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधुं ७९

सीसेन तन्त्रम्मनसा मनीषिणंऽऊर्णासूत्रेण कवयो वयन्ति ।
अश्विना यज्ञꣳ सविता सरस्वतीन्द्रस्य रूपँवरुणो भिषज्यन् ८०

तदस्य रूपममृतꣳ शचीभिस्तिस्रो दधुर्देवताः सꣳरराणाः ।
लोमानि शष्पैर्बहुधा न तोक्मभिस्त्वगस्य माꣳसमभवन्न लाजाः
८१

तदश्विना भिषजा रुद्रवर्तनी सरस्वती वयति पेशोऽअन्तरम् ।
अस्थि मज्जानम्मासरैः कारोतरेण दधतो गवान्त्वचि ८२

सरस्वती मनसा पेशलँवसु नासत्याभ्याँवयति दर्शतँवपुः ।
रसम्परिस्रुता न रोहितन्नग्नहुर्धीरस्तसरन्न वेम ८३

पयसा शुक्रममृतञ्जनित्रꣳ सुरया मूत्राञ्जनयन्त रेतः ।
अपामतिन्दुर्मतिम्बाधमानाऽऊवध्यँवातꣳ सब्ध्वन्तदारात् ८४

इन्द्रः सुत्रामा हृदयेन सत्यम्पुरोडाशेन सविता जजान ।
यकृत्क्लोमानँवरुणो भिषज्यन्मतस्ने वायव्यैर्न मिनाति पित्तम् ८५

आन्त्राणि स्थालीर्मधु पिन्वमाना गुदाः पात्राणि सुदुघा न धेनुः ।
श्येनस्य पत्रन्न प्लीहा शचीभिरासन्दी नाभिरुदरन्न माता ८६

कुम्भो वनिष्ठुर्जनिता शचीभिर्यस्मिन्नग्रे योन्याङ्गर्भोऽअन्तः ।
प्लाशिर्व्यक्तः शतधारऽउत्सो दुहे न कुम्भी स्वधाम्पितृभ्यः ८७

मुखꣳ सदस्य शिरऽइत्सतेन जिह्वा पवित्रमश्विनासन्त्सरस्वती ।
चप्पन्न पायुर्भिषगस्य वालो वस्तिर्न शेपो हरसा तरस्वी ८८

अश्विभ्याञ्चक्षुरमृतङ्ग्रहाभ्याञ्छागेन तेजो हविषा शृतेन ।
पक्ष्माणि गोधूमैः कुवलैरुतानि पेशो न शुक्रमसितँवसाते ८९

अविर्न मेषो नसि वीर्याय प्राणस्य पन्थाऽअमृतो ग्रहाभ्याम् ।
सरस्वत्युपवाकैर्व्यानन्नस्यानि बर्हिर्बदरैर्जजान ९०

इन्द्रस्य रूपमृषभो बलाय कर्णाभ्याꣳ श्रोत्रममृतङ्ग्रहाभ्याम् ।
यवा न बर्हिर्भ्रुवि केसराणि कर्कन्धु जज्ञे मधु सारघम्मुखात् ९१

आत्मन्नुपस्थे न वृकस्य लोम मुखे श्मश्रूणि न व्याघ्रलोम ।
केशा न शीर्षन्यशसे श्रियै शिखा सिꣳहस्य लोम त्विषिरिन्द्रियाणि
९२

अङ्गान्यात्मन्भिषजा तदश्विनात्मानमङ्गैः समधात्सरस्वती ।
इन्द्रस्य रूपꣳ शतमानमायुश्चन्द्रेण ज्योतिरमृतन्दधानाः ९३

सरस्वती योन्याङ्गर्भमन्तरश्विभ्याम्पत्नी सुकृतम्बिभर्ति ।
अपाꣳ रसेन वरुणो न साम्नेन्द्रꣳ श्रियै जनयन्नप्सु राजा ९४

तेजः पशूनाꣳ हविरिन्द्रियावत्परिस्रुता पयसा सारघम्मधु ।
अश्विभ्यान्दुग्धम्भिषजा सरस्वत्या सुतासुताभ्याममृतः सोमऽइन्दुः
९५

इत्येकोनविंशोऽध्यायः

अथ विंशोऽध्यायः

क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसि ।
मा त्वा हिꣳसीन्मा मा हिꣳसीः १

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा ।
साम्राज्याय सुक्रतुः ।
मृत्योः पाहि विद्योत्पाहि २

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अश्विनोर्भैषज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि सरस्वत्यै भैषज्येन
वीर्यायान्नाद्यायाभिषिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेण बलाय श्रियै
यशसेभिषिञ्चामि ३

कोसि कतमोसि कस्मै त्वा काय त्वा ।
सुश्लोक सुमङ्गल सत्यराजन् ४

शिरो मे श्रीर्यशो मुखन्त्विषिः केशाश्च श्मश्रूणि ।
राजा मे प्राणोऽअमृतꣳ सम्राट्चक्षुर्विराट्श्रोत्रम् ५

जिह्वा मे भद्रँवाङ्महो मनो मन्युः स्वराड्भामः ।
मोदाः प्रमोदाऽअङ्गुलीरङ्गानि मित्रम्मे सहः ६

बाहू मे बलमिन्द्रियꣳ हस्तौ मे कर्म वीर्यम् ।
आत्मा क्षत्रमुरो मम ७

पृष्टीर्मे राष्ट्रमुदरमꣳसौ ग्रीवाश्च श्रोणी ।
ऊरूऽअरत्नी जानुनी विशो मेङ्गानि सर्वतः ८

नाभिर्मे चित्तँविज्ञानम्पायुर्मेपचितिर्भसत् ।
आनन्दनन्दावाण्डौ मे भगः सौभाग्यम्पसः ।
जङ्घाभ्याम्पद्भ्यान्धर्मोस्मि विशि राजा प्रतिष्ठितः ९

प्रति क्षत्रे प्रतितिष्ठामि राष्ट्रे प्रत्यश्वेषु प्रतितिष्ठामि गोषु ।
प्रत्यङ्गेषु प्रतितिष्ठाम्यात्मन्प्रति प्राणेषु प्रतितिष्ठामि पुष्टे प्रति
द्यावापृथिव्योः प्रतितिष्ठामि यज्ञे १०

त्रया देवाऽएकादश त्रयस्त्रिꣳशाः सुराधसः ।
बृहस्पतिपुरोहिता देवस्य सवितुः सवे ।
देवा देवैरवन्तु मा ११

प्रथमा द्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाः सत्येन सत्यँयज्ञेन यज्ञो
यजुर्भिर्यजूꣳषि सामभिः सामान्यृग्भिरृचः पुरोनुवाक्याभिः
पुरोनुवाक्या याज्याभिर्याज्या वषट्कारैर्वषट्काराऽआहुतिभिरहुतयो
मे कामान्त्समर्धयन्तु भूः स्वाहा १२

लोमानि प्रयतिर्मम त्वङ्मऽआनतिरागतिः ।
माꣳसम्मऽउपनतिर्वस्वस्थि मज्जा मऽआनतिः १३

यद्देवा देवहेडनन्देवासश्चकृमा वयम् ।
अग्निर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वꣳहसः १४

यदि दिवा यदि नक्तमेनांᳩसि चकृमा वयम् ।
वायुर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वꣳहसः १५

यदि जाग्रद्यदि स्वप्नऽएनांᳩसि चकृमा वयम् ।
सूर्यो मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वꣳहसः १६

यद्ग्रामे यदरण्ये यत्सभायाँयदिन्द्रिये ।
यच्छूद्रे यदर्ये यदेनश्चकृमा वयँयदेकस्याधिधर्मणि तस्यावयजनमसि
१७

यदापोऽअघ्न्याऽइति वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च ।
अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः ।
अव देवैर्देवकृतमेनोयक्ष्यव मर्त्यैर्मर्त्यकृतम्पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि
१८

समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तः सन्त्वा विशन्त्वोषधीरुतापः ।
सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः १९

द्रुपदादिव मुमुचानः स्विन्नः स्नातो मलादिव ।
पूतम्पवित्रेणेवाज्यमापः शुन्धन्तु मैनसः २०

उद्वयन्तमसस्परि स्वः पश्यन्तऽउत्तरम् ।
देवन्देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् २१

अपोऽअद्यान्वचारिषꣳ रसेन समसृक्ष्महि ।

पर्यस्वानग्नऽआगमन्तम्मा सꣳसृज वर्चसा प्रजया च धनेन च २२

एधोस्येधिषीमहि समिदसि तेजोसि तेजो मयि धेहि ।
समाववर्ति पृथिवी समुषाः समु सूर्यः ।
समु विश्वमिदञ्जगत् ।
वैश्वानरज्योतिर्भूयासँविभून्कामान्व्यश्नवै भूः स्वाहा २३

अभ्यादधामि समिधमग्ने व्रतपते त्वयि ।
व्रतञ्च श्रद्धाञ्चोपैमीन्धे त्वा दीक्षितोऽअहम् २४

यत्र ब्रह्म च क्षत्रञ्च सम्यञ्चौ चरतः सह ।
तँल्लोकम्पुण्यम्प्रज्ञेषँयत्र देवाः सहाग्निना २५

यत्रेन्द्रश्च वायुश्च सम्यञ्चौ चरतः सह ।
तँल्लोकम्पुण्यम्प्रज्ञेषँयत्र सेदिर्न विद्यते २६

अꣳशुना तेऽअꣳशुः पृच्यताम्परुषा परुः ।
गन्धस्ते सोममवतु मदाय रसोऽअच्युतः २७

सिञ्चन्ति परिषिञ्चन्त्युत्सिञ्चन्ति पुनन्ति च ।
सुरायै बभ्र्वै मदे किन्त्वो वदति किन्त्वः २८

धानावन्तङ्करम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् ।
इन्द्र प्रातर्जुषस्व नः २९

बृहदिन्द्राय गायत मरुतो वृत्रहन्तमम् ।

येन ज्योतिरजनयन्नृतावृधो देवन्देवाय जागृवि ३०

अध्वर्यो ऽअद्रिभिः सुतꣳ सोमम्पवित्र ऽआनय ।
पुनीहीन्द्राय पातवे ३१

यो भूतानामधिपतिर्यस्मिँल्लोका ऽअधि श्रिताः ।
य ऽईशे महतो महाँस्तेन गृह्णामि त्वामहम्मयि गृह्णामि त्वामहम् ३२

उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णऽएष ते
योनिरश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णे ३३

प्राणपा मे ऽअपानपाश्चक्षुष्पाः श्रोत्रपाश्च मे ।
वाचो मे विश्वभेषजो मनसोसि विलायकः ३४

अश्विनकृतस्य ते सरस्वतिकृतस्येन्द्रेण सुत्राम्णा कृतस्य ।
उपहूत ऽउपहूतस्य भक्षयामि ३५

समिद्ध ऽइन्द्र ऽउषसामनीके पुरोरुचा पूर्वकृद्वावृधानः ।
त्रिभिर्देवैस्त्रिꣳशता वज्रबाहुर्जघान वृत्रं वि दुरो ववार ३६

नराशꣳसः प्रति शूरो मिमानस्तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धाम ।
गोभिर्वपावान्मधुना समञ्जन्हिरण्यैश्चन्द्री यजति प्रचेताः ३७

ईडितो देवैर्हरिवाँ२॥ ऽअभिष्टिराजुह्वानो हविषा शर्धमानः ।
पुरन्दरो गोत्रभिद्वज्रबाहुरायातु यज्ञमुप नो जुषाणः ३८

जुषाणो बर्हिर्हरिवान्नऽइन्द्रः प्राचीनꣳ सीदत्प्रदिशा पृथिव्याः ।
उरुप्रथाः प्रथमानꣳ स्योनमादित्यैरक्तँवसुभिः सजोषाः ३९

इन्द्रन्दुरः कवष्यो धावमाना वृषाणँयन्तु जनयः सुपत्नीः ।
द्वारो देवीरभितो विश्रयन्ताꣳ सुवीरा वीरम्प्रथमाना महोभिः ४०

उषासानक्ता बृहती बृहन्तम्पयस्वती सुदुघे शूरमिन्द्रम् ।
तन्तुन्ततम्पेशसा सँवयन्ती देवानान्देवँयजतः सुरुक्मे ४१

दैव्या मिमाना मनुषः पुरुत्रा होताराविन्द्रम्प्रथमा सुवाचा ।
मूर्धन्यज्ञस्य मधुना दधाना प्राचीनञ्ज्योतिर्हविषा वृधातः ४२

तिस्रो देवीर्हविषा वर्धमानाऽइन्द्रञ्जुषाणा जनयो न पत्नीः ।
अच्छिन्नन्तन्तुम्पयसा सरस्वतीडा देवी भारती विश्वतूर्तिः ४३

त्वष्टा दधच्छुष्ममिन्द्राय वृष्णेपाकोचिष्टुर्यशसे पुरूणि ।
वृषा यजन्वृषणम्भूरिरेता मूर्धन्यज्ञस्य समनक्तु देवान् ४४

वनस्पतिरवसृष्टो न पाशैस्त्मन्या समञ्जञ्छमिता न देवः ।
इन्द्रस्य हव्यैर्जठरम्पृणानः स्वदाति यज्ञम्मधुना घृतेन ४५

स्तोकानामिन्दुम्प्रति शूरऽइन्द्रो वृषायमाणो वृषभस्तुराषाट् ।
घृतप्रुषा मनसा मोदमानाः स्वाहा देवाऽअमृता मादयन्ताम् ४६

आयात्विन्द्रोवसऽउप नऽइह स्तुतः सधमादस्तु शूरः ।
वावृधानस्तविषीर्यस्य पूर्वीर्द्यौर्न क्षत्रमभिभूति पुष्यात् ४७

आ नऽइन्द्रो दूरादा नऽआसादभिष्टिकृदवसे यासदुग्रः ।
ओजिष्ठेभिर्नृपतिर्वज्रबाहुः सङ्गे समत्सु तुर्वणिः पृतन्यून् ४८

आ नऽइन्द्रो हरिभिर्यात्वच्छार्वाचीनोवसे राधसे च ।
तिष्ठाति वज्री मघवा विरप्शीमँयज्ञमनु नो वाजसातौ ४९

त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रꣳ हवेहवे सुहवꣳ शूरमिन्द्रम् ।
ह्वयामि शक्रम्पुरुहूतमिन्द्रꣳ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ५०

इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ२॥ऽअवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।
बाधतान्द्वेषोऽअभयङ्कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम ५१

तस्य वयꣳ सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ।
स सुत्रामा स्ववाँ२॥ऽइन्द्रोऽअस्मेऽआराच्चिद्द्वेषः सनुतर्युयोतु ५२

आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूररोमभिः ।
मा त्वा केचिन्नियमन्विन्न पाशिनोति धन्वेव ताँ२॥ऽइहि ५३

एवेदिन्द्रँवृषणँवज्रबाहुँवसिष्ठासोऽअभ्यर्चन्त्यर्कैः ।
स न स्तुतो वीरवद्धातु गोमद्यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः ५४

समिद्धोऽअग्निरश्विना तप्तो घर्मो विराट्सुतः ।
दुहे धेनुः सरस्वती सोमꣳ शुक्रमिहेन्द्रियम् ५५

तनूपा भिषजा सुतेश्विनोभा सरस्वती ।

मध्वा रजांᳬसीन्द्रियमिन्द्राय पथिभिर्वहान् ५६

इन्द्रायेन्दुᳬ सरस्वती नराशᳬसेन नग्नहुम् ।
अधातामश्विना मधु भेषजम्भिषजा सुते ५७

आजुह्वाना सरस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणि वीर्यम् ।
इडाभिरश्विनाविषᳬ समूर्जᳬ सᳬ रयिन्दधुः ५८

अश्विना नमुचेः सुतᳬ सोमᳬ शुक्रम्परिस्रुता ।
सरस्वती तमाभरद्बर्हिषेन्द्राय पातवे ५९

कवष्यो न व्यचस्वतीरश्विभ्यान्न दुरो दिशः ।
इन्द्रो न रोदसीऽउभे दुहे कामान्त्सरस्वती ६०

उषासानक्तमश्विना दिवेन्द्रᳬ सायमिन्द्रियैः ।
सञ्जानाने सुपेशसा समञ्जाते सरस्वत्या ६१

पातन्नोऽअश्विना दिवा पाहि नक्तᳬ सरस्वति ।
दैव्या होतारा भिषजा पातमिन्द्रᳬ सचा सुते ६२

तिस्रस्त्रेधा सरस्वत्यश्विना भारतीडा ।
तीव्रम्परिस्रुता सोममिन्द्राय सुषुवुर्मदम् ६३

अश्विना भेषजम्मधु भेषजन्नः सरस्वती ।
इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियᳬ रूपᳬरूपमधुः सुते ६४

ऋतुथेन्द्रो वनस्पतिः शशमानः परिस्रुता ।
कीलालमश्विभ्याम्मधु दुहे धेनुः सरस्वती ६५

गोभिर्न सोममश्विना मासरेण परिस्रुता ।
समधातꣳ सरस्वत्या स्वाहेन्द्रे सुतम्मधु ६६

अश्विना हविरिन्द्रियन्नमुचेर्धिया सरस्वती ।
आ शुक्रमासुराद्वसु मघमिन्द्राय जभ्रिरे ६७

यमश्विना सरस्वती हविषेन्द्रमवर्धयन् ।
स बिभेद वलम्मघन्नमुचावासुरे सचा ६८

तमिन्द्रम्पशवः सचाश्विनोभा सरस्वती ।
दधानाऽअभ्यनूषत हविषा यज्ञऽइन्द्रियैः ६९

यऽइन्द्रऽइन्द्रियन्दधुः सविता वरुणो भगः ।
स सुत्रामा हविष्पतिर्यजमानाय सश्चत ७०

सविता वरुणो दधद्यजमानाय दाशुषे ।
आदत्त नमुचेर्वसु सुत्रामा बलमिन्द्रियम् ७१

वरुणः क्षत्रमिन्द्रियम्भगेन सविता श्रियम् ।
सुत्रामा यशसा बलन्दधाना यज्ञमाशत ७२

अश्विना गोभिरिन्द्रियमश्वेभिर्वीर्यम्बलम् ।
हविषेन्द्रꣳ सरस्वती यजमानमवर्धयन् ७३

ता नास॑त्या सु॒पेश॑सा॒ हिर॑ण्यवर्तनी॒ नरा॑ ।
सर॑स्वती ह॒विष्म॒तीन्द्र॒ कर्म॑सु नोवत ७४

ता भि॒षजा॑ सु॒कर्म॑णा॒ सा सु॒दुघा॒ सर॑स्वती ।
स वृ॒त्रहा श॒तक्र॑तु॒रिन्द्रा॑य दधुरिन्द्रि॒यम् ७५

यु॒वꣳ सु॒राम॑मश्विना॒ नमु॑चावासु॒रे सचा॑ ।
वि॒पि॒पा॒नाः सर॑स्व॒तीन्द्र॒ङ्कर्म॑स्वावत ७६

पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॑व॒श्विनो॒भेन्द्राव॑थुः॒ काव्यै॑र्द॒ꣳसना॑भिः ।
यत्सु॒रामँ॒व्यपि॑बः॒ शची॑भिः॒ सर॑स्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ७७

यस्मि॒न्नश्वा॑सऽऋष॒भास॑ऽउ॒क्षणो॑ व॒शा मे॒षाऽअ॑वसृ॒ष्टास॒ऽआहु॑ताः ।
की॒ला॒ल॒पे सोम॑पृष्ठाय वे॒धसे॑ हृ॒दा म॒तिञ्ज॑नय॒ चारु॑म॒ग्नये॑ ७८

अहा॑व्यग्ने ह॒विरा॒स्ये॒ ते स्रु॒ची॒व घृ॒तञ्च॒म्वी॒व॒ सोमः॑ ।
वा॒ज॒सनि॑ꣳ र॒यिम॒स्मे सु॒वीर॑म्प्रश॒स्तन्धे॑हि य॒शस॑म्बृ॒हन्त॑म् ७९

अ॒श्विना॒ तेज॑सा॒ चक्षुः॑ प्रा॒णेन॒ सर॑स्वती वी॒र्य॒म् ।
वा॒चेन्द्रो॒ बले॒नेन्द्रा॑य दधुरिन्द्रि॒यम् ८०

गोम॑दू षु णा॑स॒त्याश्वा॑वद्यातमश्विना ।
व॒र्ती रु॑द्रा नृ॒पाय्य॑म् ८१

न यत्परो॒ नान्त॑रऽआद॒धर्ष॑द्वृषण्वसू ।
दु॒ःश॒ꣳसो॒ मर्त्यो॑ रि॒पुः ८२

ता नुऽआवौढमश्विना रयिम्पिशङ्गसन्दृशम् ।
धिष्ण्या वरिवोविदम् ८३

पावका नः सरस्वती वाजैभिर्वाजिनीवती ।
यज्ञँवष्टु धियावसुः ८४

चोदयित्री सूनृतानाञ्चेतन्ती सुमतीनाम् ।
यज्ञन्दधे सरस्वती ८५

महोऽअर्णः सरस्वती प्रचैतयति केतुना ।
धियो विश्वा विराजति ८६

इन्द्रायाहि चित्रभानो सुताऽइमे त्वायवः ।
अण्वीभिस्तना पूतासः ८७

इन्द्रायाहि धियेषितो विप्रजूतः सुतावतः ।
उप ब्रह्माणि वाघतः ८८

इन्द्रायाहि तूतुजानऽउप ब्रह्माणि हरिवः ।
सुते दधिष्व नश्चनः ८९

अश्विना पिबताम्मधु सरस्वत्या सजोषसा ।
इन्द्रः सुत्रामा वृत्रहा जुषन्ताँ सोम्यम्मधु ९०

इति विंशोऽध्यायः

इति पूर्वविंशतिः

अथोत्तरविंशतिः
अथैकविंशोऽध्यायः

इमम्मे॑ वरुण श्रुधी हव॑मद्या च॑ मृडय ।
त्वाम॑वस्युराच॑के १

तत्त्वा॑ यामि॒ ब्रह्म॑णा॒ वन्द॑मान॒स्तदाशा॑स्ते॒ यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।
अहे॑डमानो वरु॑णे॒ह बो॒ध्युरु॑शꣳस॒ मा न॒ऽआयुः॒ प्रमो॑षीः २

त्वन्नो॑ऽअग्ने॒ वरु॑णस्य वि॒द्वान्दे॒वस्य॒ हेडो॒ऽअव॑यासिसीष्ठाः ।
यजि॑ष्ठो वह्नि॑तमः॒ शोशु॑चानो॒ विश्वा॒ द्वेषा॑ꣳसि॒ प्रमु॑मुग्ध्य॒स्मत् ३

स त्वन्नो॑ऽअग्नेव॒मो भ॑वो॒ती नेदि॑ष्ठोऽअ॒स्याऽउ॒षसो॒ व्यु॒ष्टौ ।
अव॑यक्ष्व नो॒ वरु॑णꣳ॒ ररा॑णो वी॒हि मृ॑डी॒कꣳ सु॒हवो॑ नऽएधि ४

म॒हीमू॒ षु मा॒तर॑ꣳ सुव्र॒ताना॑मृ॒तस्य॒ पत्नी॒मव॑से हुवेम ।
तु॒वि॒क्ष॒त्राम॒जर॑न्तीमुरू॒चीꣳ सु॒शर्मा॑ण॒मदि॑तिꣳ सु॒प्रणी॑तिम् ५

सु॒त्रामा॑णम्पृथि॒वीन्द्यामा॑ने॒हस॑ꣳ सु॒शर्मा॑ण॒मदि॑तिꣳ सु॒प्रणी॑तिम् ।
दैवी॒न्नाव॑ꣳ स्वरि॒त्रामना॑गस॒मस्र॑वन्ती॒मारु॑हेमा स्व॒स्तये॑ ६

सु॒नाव॒मारु॑हेय॒मस्र॑वन्ती॒मना॑गसम् ।
श॒तारि॑त्राꣳ स्व॒स्तये॑ ७

आ नो॑ मित्रावरुणा घृ॒तैर्गव्यू॑तिमुक्षतम् ।
मध्वा॒ रजा॑ꣳसि सुक्रतू ८

प्र बाहवा सिसृतञ्जीवसे नऽआ नो गव्यूतिमुक्षतङ्घृतेन ।
आ मा जने श्रवयतँयुवाना श्रुतम्मे मित्रावरुणा हवेमा ९

शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु देवताता मितद्रवः स्वर्काः ।
जम्भयन्तोहिँवृकꣳ रक्षाꣳसि सनेम्युस्मद्युयवन्नमीवाः १०

वाजेवाजेवत वाजिनो नो धनेषु विप्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ।
अस्य मध्वः पिबत मादयध्वन्तृप्ता यात पथिभिर्देवयानैः ११

समिद्धोऽअग्निः समिधा सुसमिद्धो वरेण्यः ।
गायत्री छन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविर्गौर्वयो दधुः १२

तनूनपाच्छुचिव्रतस्तनूपाश्च सरस्वती ।
उष्णिहा च्छन्दऽइन्द्रियन्दित्यवाड्गौर्वयो दधुः १३

इडाभिरग्निरीड्यः सोमो देवोऽअमर्त्यः ।
अनुष्टुप्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविर्गौर्वयो दधुः १४

सुबर्हिरग्निः पूषण्वान्त्स्तीर्णबर्हिरमर्त्यः ।
बृहती छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवत्सो गौर्वयो दधुः १५

दुरो देवीर्दिशो महीर्ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः ।
पङ्क्तिश्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुर्यवाड्गौर्वयो दधुः १६

उषे यह्वी सुपेशसा विश्वे देवाऽअमर्त्याः ।

त्रिष्टुप्छन्दऽइहेन्द्रियम्पष्ठवाड्गौर्वयो दधुः १७

दैव्या होतारा भिषजेन्द्रेण सयुजा युजा ।
जगती छन्दऽइन्द्रियमनड्वान्गौर्वयो दधुः १८

तिस्रऽइडा सरस्वती भारती मरुतो विशः ।
विराट्छन्दऽइहेन्द्रियन्धेनुर्गौर्न वयो दधुः १९

त्वष्टा तुरीपोऽअद्भुतऽइन्द्राग्नी पुष्टिवर्धना ।
द्विपदा च्छन्दऽइन्द्रियमुक्षा गौर्न वयो दधुः २०

शमिता नो वनस्पतिः सविता प्रसुवन्भगम् ।
ककुप्छन्दऽइहेन्द्रियँवशा वेहद्वयो दधुः २१

स्वाहा यज्ञँवरुणः सुक्षत्रो भेषजङ्करत् ।
अतिच्छन्दाऽइन्द्रियम्बृहदृषभो गौर्वयो दधुः २२

वसन्तेनऽऋतुना देवा वसवस्त्रिवृता स्तुताः ।
रथन्तरेण तेजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः २३

ग्रीष्मेणऽऋतुना देवा रुद्राः पञ्चदशे स्तुताः ।
बृहता यशसा बलꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः २४

वर्षाभिर्ऋतुनादित्या स्तोमे सप्तदशे स्तुताः ।
वैरूपेण विशौजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः २५

शारदेनऽऋतुना देवाऽएकविꣳशऽऋभवं स्तुताः ।
वैराजेन श्रिया श्रियꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः २६

हेमन्तेनऽऋतुना देवास्त्रिणवे मरुतं स्तुताः ।
बलेन शक्वरीः सहो हविरिन्द्रे वयो दधुः २७

शैशिरेणऽऋतुना देवास्त्रयस्त्रिꣳशेऽमृता स्तुताः ।
सत्येन रेवतीः क्षत्रꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः २८

होता यक्षत्समिधाग्निमिडस्पदेऽश्विनेन्द्रꣳ सरस्वतीमजो धूम्रो न गोधूमैः कुवलैर्भेषजम्मधु शष्पैर्न तेजऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज २९

होता यक्षत्तनूनपात्सरस्वतीमविर्मेषो न भेषजम्पथा मधुमता भरन्नश्विनेन्द्राय वीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्मभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३०

होता यक्षन्नराशꣳसन्न नग्नहुम्पतिꣳ सुरया भेषजम्मेषः सरस्वती भिषग्रथो न चन्द्र्यश्विनोर्वपाऽइन्द्रस्य वीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्मभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३१

होता यक्षदिडेडितऽआजुह्वानः सरस्वतीमिन्द्रम्बलेन वर्धयन्नृषभेण गवेन्द्रियमश्विनेन्द्राय भेषजँयवैः कर्कन्धुभिर्मधु लाजैर्न मासरम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३२

होता यक्षद्बर्हिरूर्णम्रदा भिषङ्नासत्या भिषजाश्विनाश्वा शिशुमती भिषग्धेनुः सरस्वती भिषग्दुहऽइन्द्राय भेषजम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३३

होता यक्षद्दुरो दिशः कवष्यो न व्यचस्वतीरश्विभ्यान्न दुरो दिशऽइन्द्रो न रोदसी दुघे दुहे धेनुः सरस्वत्यश्विनेन्द्राय भेषजꣳ शुक्रन्न ज्योतिरिन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३४

होता यक्षत्सुपेशसोषे नक्तन्दिवाश्विना समञ्जाते सरस्वत्या त्विषिमिन्द्रे न भेषजꣳ श्येनो न रजसा हृदा श्रिया न मासरम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३५

होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजाश्विनेन्द्रन्न जागृवि दिवा नक्तन्न भेषजैः शूषꣳ सरस्वती भिषक्सीसेन दुहऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३६

होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न भेषजन्त्रयस्त्रिधातवोपसो रूपमिन्द्रे हिरण्ययमश्विनेडा न भारती वाचा सरस्वती महऽइन्द्राय दुहऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३७

होता यक्षत्सुरेतसमृषभन्नर्यापसन्त्वष्टारमिन्द्रमश्विना भिषजन्न सरस्वतीमोजो न जूतिरिन्द्रियँवृको न रभसो भिषग्यशः सुरया भेषजꣳ श्रिया न मासरम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३८

होता यक्षद्वनस्पतिꣳ शमितारꣳ शतक्रतुम्भीमन्न मन्युꣳ राजानँव्याघ्रन्नमसाश्विना भामꣳ सरस्वती भिषगिन्द्राय दुहऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ३९

होता यक्षदग्निꣳ स्वाहाज्यस्य स्तोकानाꣳ स्वाहा मेदसाम्पृथक्स्वाहा छागमश्विभ्याꣳ स्वाहा मेषꣳ सरस्वत्यै स्वाहऽऋषभमिन्द्राय सिꣳहाय सहसऽइन्द्रियꣳ स्वाहाग्निन्न भेषजꣳ स्वाहा सोममिन्द्रियꣳ स्वाहेन्द्रꣳ सुत्रामाणꣳ सवितारँवरुणम्भिषजाम्पतिꣳ स्वाहा वनस्पतिम्प्रियम्पाथो न भेषजꣳ स्वाहा देवाऽआज्यपा जुषाणोऽअग्निर्भेषजम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ४०

होता यक्षदश्विनौ च्छागस्य वपाया मेदसो जुषेताꣳ हविर्होतर्यज ।
होता यक्षत्सरस्वतीम्मेषस्य वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होतर्यज ।
होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होतर्यज ४१

होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रꣳ सुत्रामाणमिमे सोमाः सुरामाणश्छागैर्न मेषैर्ऋषभैः सुताः शष्पैर्न तोक्मभिर्लाजैर्महस्वन्तो मदा मासरेण परिष्कृताः शुक्राः पयस्वन्तोमृताः प्रस्थिता वो मधुश्चुतस्तानश्विना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामा वृत्रहा जुषन्ताꣳ सोम्यम्मधु पिबन्तु मदन्तु व्यन्तु होतर्यज ४२

होता यक्षदश्विनौ च्छागस्य हविषऽआत्तामद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतम्पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो

घस्तान्नूनङ्घासेऽअ्ग्राणाँयवसप्रथमानाऽँ सुमत्क्षराणाऽँ शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउत्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करतऽएवाश्विना जुषेताऽँ हविर्होतर्यज ४३

होता यक्षत्सरस्वतीम्मेषस्य हविषऽआवयदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतम्पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घसन्नूनङ्घासेऽअ्ग्राणाँयवसप्रथमानाऽँ सुमत्क्षराणाऽँ शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउत्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करद्देवः सरस्वती जुषताऽँ हविर्होतर्यज ४४

होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य हविषऽआवयदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतम्पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घसन्नूनङ्घासेऽअ्ग्राणाँयवसप्रथमानाऽँ सुमत्क्षराणाऽँ शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउत्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करद्देवमिन्द्रो जुषताऽँ हविर्होतर्यज ४५

होता यक्षद्वनस्पतिमभि हि पिष्टतमया रभिष्ठया रशनयाधित । यत्राश्विनोश्छागस्य हविषः प्रिया धामानि यत्र सरस्वत्या मेषस्य हविषः प्रिया धामानि यत्रेन्द्रस्यऽऋषभस्य हविषः प्रिया धामानि यत्राग्नेः प्रिया धामानि यत्र सोमस्य प्रिया धामानि यत्रेन्द्रस्य सुत्राम्णः प्रिया धामानि यत्र सवितुः प्रिया धामानि यत्र वरुणस्य प्रिया धामानि यत्र वनस्पतेः प्रिया पाथाऽँसि यत्र देवानामाज्यपानाम्प्रिया धामानि यत्राग्नेर्होतुः प्रिया धामानि तत्रैतान्प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्रक्षद्रभीयसऽइव कृत्वी करद्देवन्देवो

वनुस्पतिर्जुषतांᳬ हुविर्होतुर्यज ४६

होता यक्षदुग्निᳬ स्विष्टकृतुमयाडुग्निरुश्विनोश्छागस्य हुविषः प्रिया धामान्ययाट्सरस्वत्या मेषस्य हुविषः प्रिया धामान्ययाडिन्द्रस्यऽऋषुभस्य हुविषः प्रिया धामान्ययाडुग्नेः प्रिया धामान्ययाट्सोमस्य प्रिया धामान्ययाडिन्द्रस्य सुत्राम्णः प्रिया धामान्ययाट्सवितुः प्रिया धामान्ययाड्वरुणस्य प्रिया धामान्ययाड्वनुस्पतेः प्रिया पाथाᳬस्ययाड्देवानामाज्यपानाम्प्रिया धामानि यक्षदुग्नेर्होतुः प्रिया धामानि यक्षुत्स्वम्महिमानुमायजतामेज्याऽइषः कृणोतु सोऽअध्वरा जातवेदा जुषताᳬ हुविर्होतुर्यज ४७

देवम्बुर्हिः सरस्वती सुदेवमिन्द्रेऽअश्विना ।
तेजो न चक्षुरुक्ष्योर्बुर्हिषा दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ४८

देवीर्द्वारोऽअश्विना भिषजेन्द्रे सरस्वती ।
प्राणन्न वीर्यन्नसि द्वारो दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ४९

देवीऽउषासावुश्विना सुत्रामेन्द्रे सरस्वती ।
बलुन्न वाचमास्यऽउषाभ्यान्दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ५०

देवी जोष्ट्री सरस्वत्युश्विनेन्द्रमवर्धयन् ।
श्रोत्रन्न कर्णयोर्यशो जोष्ट्रीभ्यान्दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु

यज ५१

देवीऽऊर्जाहुती दुघे सुदुघेन्द्रे सरस्वत्यश्विना भिषजावतः ।
शुक्रन्न ज्योति स्तनयोराहुती धत्तऽइन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु
यज ५२

देवा देवानाम्भिषजा होताराविन्द्रमश्विना ।
वषट्कारैः सरस्वती त्विषिन्न हृदये मतिः
होतृभ्यान्दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ५३

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरश्विनेडा सरस्वती ।
शूषन्न मध्ये नाभ्यामिन्द्राय दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु
यज ५४

देवऽइन्द्रो नराशꣳसस्त्रिवरूथः सरस्वत्याश्विभ्यामीयते रथः ।
रेतो न रूपममृतञ्जनित्रमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वसुवने
वसुधेयस्य व्यन्तु यज ५५

देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णोऽअश्विभ्याꣳ सरस्वत्या
सुपिप्पलऽइन्द्राय पच्यते मधु ।
ओजो न जूतिर्ऋषभो न भामँवनस्पतिर्नो दधदिन्द्रियाणि वसुवने
वसुधेयस्य व्यन्तु यज ५६

देवम्बर्हिर्वारितीनामध्वरे स्तीर्णमश्विभ्यामूर्णम्रदाः सरस्वत्या
स्योनमिन्द्र ते सदः ।
ईशायै मन्युꣳ राजानम्बर्हिषा दधुरिन्द्रियँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु

यज ५७

देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्देवान्यक्षद्यथायथꣳ होताराविन्द्रमश्विना वाचा वाचꣳ सरस्वतीमग्निꣳ सोमꣳ स्विष्टकृत्स्विष्टऽइन्द्रः सुत्रामा सविता वरुणो भिषगिष्टो देवो वनस्पतिः स्विष्टा देवाऽआज्यपाः स्विष्टोऽअग्निरग्निना होता होत्रे स्विष्टकृद्यशो न दधदिन्द्रियमूर्जमपचितिꣳ स्वधाँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ५८

अग्निमद्य होतारमवृणीतायँयजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशान्बध्नन्नश्विभ्याञ्छागꣳ सरस्वत्यै मेषमिन्द्रायऽऋषभꣳ सुन्वन्नश्विभ्याꣳ सरस्वत्याऽइन्द्राय सुत्राम्णे सुरासोमान्त्सूपस्थाऽअद्य ५९

सूपस्थाऽअद्य देवो वनस्पतिरभवदश्विभ्याञ्छागेन सरस्वत्यै मेषेणेन्द्रायऽऋषभेणाक्षँस्तान्मेदस्तः प्रति पचताग्रभीषतावीवृधन्त पुरोडाशैरपुरश्विना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामा सुरासोमाँस्त्वामद्य ६०

त्वामद्यऽऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायँयजमानो बहुभ्यऽआ सङ्गतेभ्यऽएष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यतऽइति ता या देवा देव दानान्यदुस्तान्यस्माऽआ च शास्स्वा च गुरस्वेषितश्च होतरसि भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहि ६१

इत्येकविंशोऽध्यायः

अथ द्वाविंशोऽध्यायः

तेजोऽसि शुक्रममृतमायुष्पाऽआयुर्मे पाहि ।
देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्यामाददे १

इमामगृभ्णन्रशनामृतस्य पूर्वऽआयुषि विदथेषु कव्या ।
सा नोऽअस्मिन्त्सुतऽआबभूवऽऋतस्य सामन्त्सरमारपन्ती २

अभिधाऽअसि भुवनमसि यन्तासि धर्ता ।
स त्वमग्निँवैश्वानरꣳ सप्रथसङ्गच्छ स्वाहाकृतः ३

स्वगा त्वा देवेभ्यः प्रजापतये ब्रह्मन्नश्वम्भन्त्स्यामि देवेभ्यः
प्रजापतये तेन राध्यासम् ।
तम्बधान देवेभ्यः प्रजापतये तेन राध्नुहि ४

प्रजापतये त्वा जुष्टम्प्रोक्षामीन्द्राग्निभ्यान्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि वायवे त्वा
जुष्टम्प्रोक्षामि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो जुष्टम्प्रोक्षामि सर्वेभ्यस्त्वा
देवेभ्यो जुष्टम्प्रोक्षामि ।
योऽअर्वन्तञ्जिघांꣳसति तमभ्यमीति वरुणः । परो मर्तः परः श्वा
५

अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहापाम्मोदाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा
वायवे स्वाहा विष्णवे स्वाहेन्द्राय स्वाहा बृहस्पतये स्वाहा
मित्राय स्वाहा वरुणाय स्वाहा ६

हिङ्काराय स्वाहा हिङ्कृताय स्वाहा क्रन्दते स्वाहावक्रन्दाय स्वाहा

प्रोथते स्वाहा प्रप्रोथाय स्वाहा गन्धाय स्वाहा घ्राताय स्वाहा
निविष्टाय स्वाहोपविष्टाय स्वाहा सन्दिताय स्वाहा वल्गते
स्वाहासीनाय स्वाहा शयानाय स्वाहा स्वपते स्वाहा जाग्रते स्वाहा
कूजते स्वाहा प्रबुद्धाय स्वाहा विजृम्भमाणाय स्वाहा विचृत्ताय
स्वाहा सꣳहानाय स्वाहोपस्थिताय स्वाहायनाय स्वाहा प्रायणाय
स्वाहा ७

यते स्वाहा धावते स्वाहोद्द्रावाय स्वाहोद्द्रुताय स्वाहा शूकाराय
स्वाहा शूकृताय स्वाहा निषण्णाय स्वाहोत्थिताय स्वाहा जवाय
स्वाहा बलाय स्वाहा विवर्तमानाय स्वाहा विवृत्ताय स्वाहा
विधून्वानाय स्वाहा विधूताय स्वाहा शुश्रूषमाणाय स्वाहा शृण्वते
स्वाहेक्षमाणाय स्वाहेक्षिताय स्वाहा वीक्षिताय स्वाहा निमेषाय
स्वाहा यदत्ति तस्मै स्वाहा यत्पिबति तस्मै स्वाहा यन्मूत्रङ्करोति
तस्मै स्वाहा कुर्वते स्वाहा कृताय स्वाहा ८

तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ९

हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुपह्वये ।
स चेत्ता देवता पदम् १०

देवस्य चेततो महीम्प्र सवितुर्हवामहे ।
सुमतिꣳ सत्यराधसम् ११

सुष्टुतिꣳ सुमतीवृधो रातिꣳ सवितुरीमहे ।
प्र देवाय मतीविदे १२

रातिꣳ सत्पतिम्महे सवितारमुपह्वये ।
आसवन्देववीतये १३

देवस्य सवितुर्मतिमासवँविश्वदेव्यम् ।
धिया भगम्मनामहे १४

अग्निꣳ स्तोमेन बोधय समिधानोऽअमर्त्यम् ।
हव्या देवेषु नो दधत् १५

स हव्यवाडमर्त्यऽउशिग्दूतश्चनोहितः ।
अग्निर्धिया समृण्वति १६

अग्निन्दूतम्पुरो दधे हव्यवाहमुपब्रुवे ।
देवाँ॥ऽआसादयादिह १७

अजीजनो हि पवमान सूर्यँविधारे शक्मना पयः ।
गोजीरया रꣳहमाणः पुरन्ध्या १८

विभूर्मात्रा प्रभूः पित्राश्वोसि हयोस्यत्योसि मयोस्यर्वासि सप्तिरसि वाज्यसि वृषासि नृमणाऽअसि ।
ययुर्नामासि शिशुर्नामास्यादित्यानाम्पत्वान्विहि देवाऽआशापालाऽएतन्देवेभ्योश्वम्मेधाय प्रोक्षितꣳ रक्षतेह रन्तिरिह रमतामिहधृतिरिह स्वधृतिः स्वाहा १९

काय स्वाहा कस्मै स्वाहा कतमस्मै स्वाहा स्वाहाधिमाधीताय

स्वाहा मनः प्रजापतये स्वाहा चित्तंविज्ञातायादित्यै स्वाहादित्यै मह्यै स्वाहादित्यै सुमृडीकायै स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै पावकायै स्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा पूष्णे प्रपथ्याय स्वाहा पूष्णे नरन्धिषाय स्वाहा त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा त्वष्ट्रे पुरुरूपाय स्वाहा विष्णवे स्वाहा विष्णवे निभूयपाय स्वाहा विष्णवे शिपिविष्टाय स्वाहा २०

विश्वो देवस्य नेतुर्मर्तो वुरीत सख्यम् ।
विश्वो रायऽइषुध्यति द्युम्नँवृणीत पुष्यसे स्वाहा २१

आ ब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामा राष्ट्रे राजन्यः शूरऽइषव्योतिव्याधी महारथो जायतान्दोग्ध्री धेनुर्वोढानड्वानाशुः सप्तिः पुरन्धिर्योषा जिष्णू रथेष्ठाः सभेयो युवास्य यजमानस्य वीरो जायतान्निकामेनिकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलवत्यो नऽओषधयः पच्यन्ताँयोगक्षेमो नः कल्पताम् २२

प्राणाय स्वाहापानाय स्वाहा व्यानाय स्वाहा चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा वाचे स्वाहा मनसे स्वाहा २३

प्राच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा दक्षिणायै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा प्रतीच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहोदीच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहोर्ध्वायै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहावाच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा २४

अद्भ्यः स्वाहा वार्भ्यः स्वाहोदकाय स्वाहा तिष्ठन्तीभ्यः स्वाहा स्रवन्तीभ्यः स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा कूप्याभ्यः स्वाहा

सूद्याभ्यः स्वाहा धार्याभ्यः स्वाहार्णवाय स्वाहा समुद्राय स्वाहा सरिराय स्वाहा २५

वाताय स्वाहा धूमाय स्वाहाभ्राय स्वाहा मेघाय स्वाहा विद्योतमानाय स्वाहा स्तनयते स्वाहावस्फूर्जते स्वाहा वर्षते स्वाहाववर्षते स्वाहोग्रँवर्षते स्वाहा शीघ्रँवर्षते स्वाहोद्गृह्णते स्वाहोद्गृहीताय स्वाहा प्रुष्णते स्वाहा शीकायते स्वाहा प्रुष्वाभ्यः स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा नीहाराय स्वाहा २६

अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहेन्द्राय स्वाहा पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा दिग्भ्यः स्वाहाशाभ्यः स्वाहोर्व्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा २७

नक्षत्रेभ्यः स्वाहा नक्षत्रियेभ्यः स्वाहाहोरात्रेभ्यः स्वाहार्धमासेभ्यः स्वाहा मासेभ्यः स्वाहऽऋतुभ्यः स्वाहार्तवेभ्यः स्वाहा सँवत्सराय स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याँ स्वाहा चन्द्राय स्वाहा सूर्याय स्वाहा रश्मिभ्यः स्वाहा वसुभ्यः स्वाहा रुद्रेभ्यः स्वाहादित्येभ्यः स्वाहा मरुद्भ्यः स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहा शाखाभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा २८

पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहा चन्द्राय स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा परिप्लवेभ्यः स्वाहा चराचरेभ्यः स्वाहा सरीसृपेभ्यः स्वाहा २९

असवे स्वाहा वसवे स्वाहा विभुवे स्वाहा विवस्वते स्वाहा
गणश्रिये स्वाहा गणपतये स्वाहाभिभुवे स्वाहाधिपतये स्वाहा
शूषाय स्वाहा सꣳसर्पाय स्वाहा चन्द्राय स्वाहा ज्योतिषे स्वाहा
मलिम्लुचाय स्वाहा दिवा पतयते स्वाहा ३०

मधवे स्वाहा माधवाय स्वाहा शुक्राय स्वाहा शुचये स्वाहा नभसे
स्वाहा नभस्याय स्वाहेषाय स्वाहोर्जाय स्वाहा सहसे स्वाहा
सहस्याय स्वाहा तपसे स्वाहा तपस्याय स्वाहाꣳहसस्पतये स्वाहा
३१

वाजाय स्वाहा प्रसवाय स्वाहापिजाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा स्वः
स्वाहा मूर्ध्ने स्वाहा व्यश्नुविने स्वाहान्त्याय स्वाहान्त्याय भौवनाय
स्वाहा भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा प्रजापतये स्वाहा ३२

आयुर्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा प्राणो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहापानो
यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा व्यानो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहोदानो यज्ञेन
कल्पताꣳ स्वाहा समानो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा चक्षुर्यज्ञेन
कल्पताꣳ स्वाहा श्रोत्रँयज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा वाग्यज्ञेन
कल्पताꣳ स्वाहा मनो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहात्मा यज्ञेन
कल्पताꣳ स्वाहा ब्रह्मा यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा ज्योतिर्यज्ञेन
कल्पताꣳ स्वाहा स्वर्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा पृष्ठँयज्ञेन कल्पताꣳ
स्वाहा यज्ञो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा ३३

एकस्मै स्वाहा द्वाभ्याꣳ स्वाहा शताय स्वाहैकशताय स्वाहा
व्युष्ट्यै स्वाहा स्वर्गाय स्वाहा ३४

इति द्वाविंशोऽध्यायः

अथ त्रयोविंशोऽध्यायः

हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भः सम॑वर्त॒ताग्रे॑ भू॒तस्य॑ जा॒तः पति॒रेक॑ऽआसीत् ।
स दा॑धार पृथि॒वीन्द्यामु॒तेमाङ्कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम १

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोसि प्र॒जाप॑तये त्वा॒ जुष्ट॑ङ्गृह्णाम्ये॒ष ते॒ योनि॒ः सूर्य॑स्ते महि॒मा ।
यस्तेह॑न्त्सँवत्स॒रे म॑हि॒मा स॑म्बभू॒व यस्ते॑ वा॒याव॒न्तरि॑क्षे महि॒मा स॑म्बभू॒व यस्ते॑ दि॒वि सूर्ये॑ महि॒मा स॑म्बभू॒व तस्मै॑ ते महि॒म्ने प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ दे॒वेभ्य॑ः २

यः प्रा॑ण॒तो नि॑मिष॒तो म॑हि॒त्वैक॒ऽइद्राजा॒ जग॑तो ब॒भूव॑ ।
यऽईशे॑ऽअ॒स्य द्वि॒पद॒श्चतु॑ष्पद॒ः कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ३

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोसि प्र॒जाप॑तये त्वा॒ जुष्ट॑ङ्गृह्णाम्ये॒ष ते॒ योनि॑श्च॒न्द्रमा॑स्ते महि॒मा ।
यस्ते॒ रात्रौ॑ सँवत्स॒रे म॑हि॒मा स॑म्बभू॒व यस्ते॑ पृथि॒व्याम॒ग्नौ म॑हि॒मा स॑म्बभू॒व यस्ते॒ नक्ष॑त्रेषु च॒न्द्रम॑सि महि॒मा स॑म्बभू॒व तस्मै॑ ते महि॒म्ने प्र॒जाप॑तये दे॒वेभ्य॒ः स्वाहा॑ ४

यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒ध्नम॑रु॒षञ्चर॑न्त॒म्परि॑ त॒स्थुष॑ः ।
रोच॑न्ते रोच॒ना दि॒वि ५

यु॒ञ्जन्त्य॑स्य॒ काम्या॒ हरी॒ विप॑क्षसा॒ रथे॑ ।
शोणा॑ धृ॒ष्णू नृ॒वाह॑सा ६

यद्वातोऽअपोऽअगनीगन्प्रियामिन्द्रस्य तन्वम् ।
एतँ स्तोतरनेन पथा पुनरश्वमावर्तयासि नः ७

वसवस्त्वाञ्जन्तु गायत्रेण च्छन्दसा रुद्रास्त्वाञ्जन्तु त्रैष्टुभेन
च्छन्दसादित्यास्त्वाञ्जन्तु जागतेन च्छन्दसा ।
भूर्भुवः स्वर्लाजी३ञ्छाची३न्यव्ये गव्यऽएतदन्नमत्त देवाऽएतदन्नमद्धि
प्रजापते ८

कः स्विदेकाकी चरति कऽउ स्विज्जायते पुनः ।
किँ स्विद्धिमस्य भेषजङ्किम्वावपनम्महत् ९

सूर्यऽएकाकी चरति चन्द्रमा जायते पुनः ।
अग्निर्हिमस्य भेषजम्भूमिरावपनम्महत् १०

का स्विदासीत्पूर्वचित्तिः किँ स्विदासीद्बृहद्वयः ।
का स्विदासीत्पिलिप्पिला का स्विदासीत्पिशङ्गिला ११

द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्वऽआसीद्बृहद्वयः ।
अविरासीत्पिलिप्पिला रात्रिरासीत्पिशङ्गिला १२

वायुष्ट्वा पचतैरवत्वसितग्रीवश्छागैर्न्यग्रोधश्चमसैः शल्मलिर्वृद्ध्या
।
एष स्य राथ्यो वृषा पड्भिश्चतुर्भिरेदगन्ब्रह्मा कृष्णश्च नोवतु नमोग्नये
१३

सँशितो रश्मिना रथः सँशितो रश्मिना हयः ।

सꣳशितोऽअप्स्वप्सुजा ब्रह्मा सोमपुरोगवः १४

स्वयँवाजिँस्तन्वङ्कल्पयस्व स्वयँयजस्व स्वयञ्जुषस्व ।
महिमा तेन्येन न सन्नशे १५

न वाऽउऽएतन्म्रियसे न रिष्यसि देवाꣳ॥ऽइदेषि पथिभिः सुगेभिः
।
यत्रासते सुकृतो यत्र ते ययुस्तत्र त्वा देवः सविता दधातु १६

अग्निः पशुरासीत्तेनायजन्त सऽएतँल्लोकमजयद्यस्मिन्नग्निः स ते
लोको भविष्यति तञ्जेष्यसि पिबैताऽअपः ।
वायुः पशुरासीत्तेनायजन्त सऽएतँल्लोकमजयद्यस्मिन्वायुः स ते
लोको भविष्यति तञ्जेष्यसि पिबैताऽअपः ।
सूर्यः पशुरासीत्तेनायजन्त सऽएतँल्लोकमजयद्यस्मिन्त्सूर्यः स ते
लोको भविष्यति तञ्जेष्यसि पिबैताऽअपः १७

प्राणाय स्वाहापानाय स्वाहा व्यानाय स्वाहा ।
अम्बेऽअम्बिकेम्बालिके न मा नयति कश्चन ।
ससस्त्यश्वकः सुभद्रिकाङ्काम्पीलवासिनीम् १८

गणानान्त्वा गणपतिꣳ हवामहे प्रियाणान्त्वा प्रियपतिꣳ हवामहे
निधीनान्त्वा निधिपतिꣳ हवामहे वसो मम ।
आहमजानि गर्भधमा त्वमजासि गर्भधम् १९

ताऽउभौ चतुरः पदः सम्प्रसारयाव स्वर्गे लोके प्रोर्णुवाथाँवृषा
वाजी रेतोधा रेतो दधातु २०

उत्सक्थ्याऽअव गुदन्धेहि समञ्जिञ्चारया वृषन् ।
य स्त्रीणाञ्जीवभोजनः २१

यकासकौ शकुन्तिकाहलगिति वञ्चति ।
आहन्ति गभे पसो निगल्गलीति धारका २२

यकोसकौ शकुन्तकऽआहलगिति वञ्चति ।
विवक्षतऽइव ते मुखमध्वर्यो मा नस्त्वमभिभाषथाः २३

माता च ते पिता च तेग्रँवृक्षस्य रोहतः ।
प्रतिलामीति ते पिता गभे मुष्टिमतꣳसयत् २४

माता च ते पिता च तेग्रे वृक्षस्य क्रीडतः ।
विवक्षतऽइव ते मुखम्ब्रह्मन्मा त्वँवदो बहु २५

ऊर्ध्वामेनामुच्छ्रापय गिरौ भारꣳ हरन्निव ।
अथास्यै मध्यमेधताᳪं शीते वाते पुनन्निव २६

ऊर्ध्वमेनमुच्छ्रयताद्गिरौ भारꣳ हरन्निव ।
अथास्य मध्यमेजतु शीते वाते पुनन्निव २७

यदस्याऽअꣳहुभेद्याः कृधु स्थूलमुपातसत् ।
मुष्काविदस्याऽएजतो गोशफे शकुलाविव २८

यद्देवासो ललामगुम्प्र विष्टीमिनमाविषुः ।

सुक्थ्ना देदिश्यते नारी सुत्यस्याक्षिभुवो यथा २९

यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टम्पशु मन्यते ।
शूद्रा यदर्यजारा न पोषाय धनायति ३०

यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टम्बहु मन्यते ।
शूद्रो यदर्यायै जारो न पोषमनुमन्यते ३१

दधिक्राव्णोऽअकारिषञ्जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखा करत्प्र णऽआयूꣳषि तारिषत् ३२

गायत्री त्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्पङ्क्त्या सह ।
बृहत्युष्णिहा ककुप्सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ३३

द्विपदा याश्चतुष्पदास्त्रिपदा याश्च षट्पदाः ।
विच्छन्दा याश्च सच्छन्दाः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ३४

महानाम्न्यो रेवत्यो विश्वाऽआशाः प्रभूवरीः ।
मैघीर्विद्युतो वाचः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ३५

नार्यस्ते पत्न्यो लोम विचिन्वन्तु मनीषया ।
देवानाम्पत्न्यो दिशः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ३६

रजता हरिणीः सीसा युजो युज्यन्ते कर्मभिः ।
अश्वस्य वाजिनस्त्वचि सिमाः शम्यन्तु शम्यन्तीः ३७

कुविदुङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वंवियूय ।
इहेहैषाङ्कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमऽउक्तिँयजन्ति ३८

कस्त्वाच्छ्यति कस्त्वा विशास्ति कस्ते गात्राणि शम्यति ।
कऽउ ते शमिता कविः ३९

ऋतवस्तऽऋतुथा पर्व शमितारो विशासतु ।
सँवत्सरस्य तेजसा शमीभिः शम्यन्तु त्वा ४०

अर्धमासाः परूँषि ते मासाऽआच्छ्यन्तु शम्यन्तः ।
अहोरात्राणि मरुतो विलिष्टꣳ सूदयन्तु ते ४१

दैव्याऽअध्वर्यवस्त्वाच्छ्यन्तु वि च शासतु ।
गात्राणि पर्वशस्ते सिमाः कृणवन्तु शम्यन्तीः ४२

द्यौस्ते पृथिव्यन्तरिक्षँवायुश्छिद्रम्पृणातु ते ।
सूर्यस्ते नक्षत्रैः सह लोकङ्कृणोतु साधुया ४३

शन्ते परेभ्यो गात्रेभ्यः शमस्त्ववरेभ्यः ।
शमस्थभ्यो मज्जभ्यः शम्वस्तु तन्वै तव ४४

कः स्विदेकाकी चरति कऽउ स्विज्जायते पुनः ।
किँ स्विद्धिमस्य भेषजङ्किम्वावपनम्महत् ४५

सूर्यऽएकाकी चरति चन्द्रमा जायते पुनः ।
अग्निर्हिमस्य भेषजम्भूमिरावपनम्महत् ४६

किँ स्वित्सूर्यसमुञ्ज्योतिः किꣳ समुद्रसमुꣳ सरः ।
किँ स्वित्पृथिव्यै वर्षीयः कस्य मात्रा न विद्यते ४७

ब्रह्म सूर्यसमुञ्ज्योतिर्द्यौः समुद्रसमꣳ सरः ।
इन्द्रः पृथिव्यै वर्षीयान्गोस्तु मात्रा न विद्यते ४८

पृच्छामि त्वा चितये देवसख यदि त्वमत्र मनसा जगन्थ ।
येषु विष्णुस्त्रिषु पदेष्वेष्टस्तेषु विश्वम्भुवनमाविवेशा३ ४९

अपि तेषु त्रिषु पदेष्वस्मि येषु विश्वम्भुवनमाविवेश ।
सद्यः पर्येमि पृथिवीमुत द्यामेकेनाङ्गेन दिवोऽअस्य पृष्ठम् ५०

केष्वन्तः पुरुषऽआविवेश कान्यन्तः पुरुषेऽअर्पितानि ।
एतद्ब्रह्मन्नुपवल्हामसि त्वा किँ स्विन्नः प्रतिवोचास्यत्र ५१

पञ्चस्वन्तः पुरुषऽआविवेश तान्यन्तः पुरुषेऽअर्पितानि ।
एतत्त्वात्र प्रतिमन्वानोऽअस्मि न मायया भवस्युत्तरो मत् ५२

का स्विदासीत्पूर्वचित्तिः किँ स्विदासीद्बृहद्वयः ।
का स्विदासीत्पिलिप्पिला का स्विदासीत्पिशङ्गिला ५३

द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्वऽआसीद्बृहद्वयः ।
अविरासीत्पिलिप्पिला रात्रिरासीत्पिशङ्गिला ५४

काऽईमरे पिशङ्गिला काऽईङ्कुरुपिशङ्गिला ।

कऽईमास्कन्दमर्षति कऽईम्पन्थाँविसर्पति ५५

अजारे पिशङ्गिला श्वावित्कुरुपिशङ्गिला ।
शशऽआस्कन्दमर्षत्यहिः पन्थाँविसर्पति ५६

कत्यस्य विष्ठाः कत्यक्षराणि कति होमासः कतिधा समिद्धः ।
यज्ञस्य त्वा विदथा पृच्छमत्र कति होतारऽऋतुशो यजन्ति ५७

षडस्य विष्ठाः शतमक्षराण्यशीतिर्होमाः समिधो ह तिस्रः ।
यज्ञस्य ते विदथा प्रब्रवीमि सप्त होतारऽऋतुशो यजन्ति ५८

कोऽअस्य वेद भुवनस्य नाभिङ्को द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षम् ।
कः सूर्यस्य वेद बृहतो जनित्रङ्को वेद चन्द्रमसँयतोजाः ५९

वेदाहमस्य भुवनस्य नाभिँवेद द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षम् ।
वेद सूर्यस्य बृहतो जनित्रमथो वेद चन्द्रमसँयतोजाः ६०

पृच्छामि त्वा परमन्तम्पृथिव्याः पृच्छामि यत्र भुवनस्य नाभिः ।
पृच्छामि त्वा वृष्णोऽअश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः परमँव्योम ६१

इयँवेदिः परोऽअन्तः पृथिव्याऽअयँयज्ञो भुवनस्य नाभिः ।
अयꣳ सोमो वृष्णोऽअश्वस्य रेतो ब्रह्मायँवाचः परमँव्योम ६२

सुभूः स्वयम्भूः प्रथमोन्तर्महत्यर्णवे ।
दधे ह गर्भमृत्वियँयतो जातः प्रजापतिः ६३

होता॑ यक्षत्प्र॒जाप॑ति॒ꣳ सोम॑स्य महि॒म्नः ।
जु॒षता॒म्पिब॑तु॒ सोम॒ꣳ होत॒र्यज॑ ६४

प्रजा॑पते॒ न त्वदे॒तान्य॒न्यो विश्वा॑ रू॒पाणि॒ परि॒ ता ब॑भूव ।
यत्का॑मास्ते जुहु॒मस्तन्नो॑ऽअस्तु व॒यꣳ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम् ६५

इति त्रयोविंशोऽध्यायः

अथ चतुर्विंशोऽध्यायः

अश्वस्तूपरो गोमृगस्ते प्राजापत्याः कृष्णग्रीवऽआग्नेयो रराटे
पुरस्तात्सारस्वती मेष्यधस्ताद्धन्वोराश्विनावधोरामौ बाह्वोः
सौमापौष्णः श्यामो नाभ्याँ सौर्ययामौ श्वेतश्च कृष्णश्च
पार्श्वयोस्त्वाष्ट्रौ लोमशसक्थौ सक्थ्योर्वायव्यः श्वेतः पुच्छऽइन्द्राय
स्वपस्याय वेहद्वैष्णवो वामनः १

रोहितो धूम्ररोहितः कर्कन्धुरोहितस्ते सौम्या बभ्रुररुणबभ्रुः
शुकबभ्रुस्ते वारुणाः शितिरन्ध्रोऽन्यतः शितिरन्ध्रः समन्तशितिरन्ध्रस्ते
सावित्राः शितिबाहुरन्यतः शितिबाहुः समन्तशितिबाहुस्ते
बार्हस्पत्याः पृषती क्षुद्रपृषती स्थूलपृषती ता मैत्रावरुण्यः २

शुद्धवालः सर्वशुद्धवालो मणिवालस्तऽआश्विनाः श्येतः
श्येताक्षोऽरुणस्ते रुद्राय पशुपतये कर्णा यामाऽअवलिप्ता रौद्रा
नभोरूपाः पार्जन्याः ३

पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निरूर्ध्वपृश्निस्ते मारुताः फल्गूर्लोहितोर्णी पलक्षी
ताः सारस्वत्यः प्लीहाकर्णः शुण्ठाकर्णोऽद्ध्यालोहकर्णस्ते त्वाष्ट्राः
कृष्णग्रीवः शितिकक्षोऽञ्जिसक्थस्तऽऐन्द्राग्नाः
कृष्णाञ्जिरल्पाञ्जिर्महाञ्जिस्तऽउषस्याः ४

शिल्पा वैश्वदेव्यो रोहिण्यस्त्र्यवयो वाचेऽविज्ञाताऽअदित्यै सरूपा
धात्रे वत्सतर्यो देवानाम्पत्नीभ्यः ५

कृष्णग्रीवाऽआग्नेयाः शितिभ्रवो वसूनाँ रोहिता रुद्राणाँ

श्वेताऽअवरोकिर्णाऽआदित्यानान्नभौरूपाः पार्जन्याः ६

उन्नतऽऋषभो वामनस्तऽऐन्द्रावैष्णवाऽउन्नतः शितिबाहुः
शितिपृष्ठस्तऽऐन्द्राबार्हस्पत्याः शुकरूपा वाजिनाः
कल्माषाऽआग्निमारुताः श्यामाः पौष्णाः ७

एताऽऐन्द्राग्ना द्विरूपाऽअग्नीषोमीया वामनाऽअनड्वाहऽआग्नावैष्णवा
वशा मैत्रावरुण्यन्यतऽएन्यो मैत्र्यः ८

कृष्णग्रीवाऽआग्नेया बभ्रवः सौम्याः श्वेता
वायव्याऽअविज्ञाताऽअदित्यै सरूपा धात्रे वत्सतर्यो
देवानाम्पत्नीभ्यः ९

कृष्णा भौमा धूम्राऽआन्तरिक्षा बृहन्तो दिव्याः शबला वैद्युताः
सिध्मास्तारकाः १०

धूम्रान्वसन्तायालभते श्वेतान्ग्रीष्माय कृष्णान्वर्षाभ्योरुणाञ्छरदे पृषतो
हेमन्ताय पिशङ्गाञ्छिशिराय ११

त्र्यवयो गायत्र्यै पञ्चावयस्त्रिष्टुभे दित्यवाहो जगत्यै
त्रिवत्साऽअनुष्टुभे तुर्यवाहऽउष्णिहे १२

पष्ठवाहो विराजऽउक्षाणो बृहत्याऽऋषभाः ककुभेनड्वाहः पङ्क्त्यै
धेनवोतिच्छन्दसे १३

कृष्णग्रीवाऽआग्नेया बभ्रवः सौम्याऽउपध्वस्ताः सावित्रा वत्सतर्यः

सारस्वत्यः श्यामाः पौष्णाः पृश्नयो मारुता बहुरूपा वैश्वदेवा
वशा द्यावापृथिवीयाः १४

उक्ताः सञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्नाः कृष्णा वारुणाः पृश्नयो मारुताः
कायास्तूपराः १५

अग्नयेनीकवते प्रथमजानालभते मरुद्भ्यः सान्तपनेभ्यः
सवात्यान्मरुद्भ्यो गृहमेधिभ्यो बष्किहान्मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः
सꣳसृष्टान्मरुद्भ्यः स्वतवद्भ्योनुसृष्टान् १६

उक्ताः सञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्नाः प्राशृङ्गा माहेन्द्रा बहुरूपा वैश्वकर्मणाः
१७

धूम्रा बभ्रुनीकाशाः पितृणाꣳ सोमवताम्बभ्रवो धूम्रनीकाशाः
पितृणाम्बर्हिषदाङ्कृष्णा बभ्रुनीकाशाः पितृणामग्निष्वात्तानाङ्कृष्णाः
पृषन्तस्त्रैयम्बकाः १८

उक्ताः सञ्चराऽएताः शुनासीरीयाः श्वेता वायव्याः श्वेताः सौर्याः
१९

वसन्ताय कपिञ्जलानालभते ग्रीष्माय
कलविङ्कान्वर्षाभ्यस्तित्तिरीञ्छरदे वर्त्तिका हेमन्ताय
ककराञ्छिशिराय विककरान् २०

समुद्राय शिशुमारानालभते पर्जन्याय मण्डूकानद्भ्यो मत्स्यान्मित्राय
कुलीपयान्वरुणाय नाक्रान् २१

सोमा॑य ह॒ꣳसाना॒ल॑भते वा॒यवे॑ ब॒लाका॑ऽइन्द्रा॒ग्निभ्या॒ङ्क्रुञ्चा॑न्मि॒त्राय॑ म॒द्गून्वरु॑णाय चक्रवा॒कान् २२

अ॒ग्नये॑ कु॒टरू॒नाल॑भते॒ वन॒स्पति॑भ्य॒ऽउलू॑का॒नग्नीषोमा॑भ्या॒ञ्चाषा॑न॒श्विभ्या॒म्म॒यूरा॑न्मि॒त्रावरु॑णाभ्या॒ङ्क॒पोता॑न् २३

सोमा॑य ल॒बाना॒ल॑भते॒ त्वष्ट्रे॑ कौली॒कान्गो॑षा॒दीर्दे॒वाना॒म्पत्नी॑भ्यः कु॒लीका॑ देवजा॒मिभ्यो॒ग्नये॑ गृ॒हप॑तये पारु॒ष्णान् २४

अह्ने॑ पा॒राव॑ता॒नाल॑भते॒ रात्र्यै॑ सीचा॒पूर॑होरा॒त्रयो॑ः स॒न्धिभ्यो॑ ज॒तूर्मा॒सेभ्यो॑ दात्यौ॒हान्त्सँ॑वत्स॒राय॑ मह॒तः सु॑प॒र्णान् २५

भूम्या॑ऽआ॒खूनाल॑भते॒न्तरि॑क्षाय पा॒ङ्क्त्रान्दि॒वे कशा॑न्दि॒ग्भ्यो न॑कु॒लान्बभ्रु॑कानवान्तरदि॒शाभ्य॑ः २६

वसु॑भ्य॒ऽऋश्या॒नाल॑भते रु॒द्रेभ्यो॒ रुरू॑नादि॒त्येभ्यो॒ न्यङ्कू॒न्विश्वे॑भ्यो दे॒वेभ्य॑ः पृष॒तान्त्सा॒ध्येभ्य॑ः कु॒लु॒ङ्गान् २७

ईशा॑नाय॒ पर॑स्वत॒ऽआल॑भते मि॒त्राय॑ गौ॒रान्वरु॑णाय महि॒षान्बृह॒स्पत॑ये गव॒याँस्त्वष्ट्र॒ऽउष्ट्रा॑न् २८

प्र॒जाप॑तये॒ पुरु॑षान्ह॒स्तिन॒ऽआल॑भते वा॒चे प्लु॒षीँश्चक्षु॑षे म॒शका॒ञ्छ्रोत्रा॑य॒ भृङ्गा॑ः २९

प्रजापतये च वायवे च गोमृगो वरुणायारण्यो मेषो यमाय कृष्णो मनुष्यराजाय मर्कटः शार्दूलाय रोहिदृषभाय गवयी क्षिप्रश्येनाय वर्तिका नीलङ्गोः क्रिमिः समुद्राय शिशुमारो हिमवते हस्ती ३०

मयुः प्राजापत्यऽउलो हलिक्ष्णो वृषदꣳशस्ते धात्रे दिशाङ्कङ्को धुङ्क्षाग्नेयी कलविङ्को लोहिताहिः पुष्करसादस्ते त्वाष्ट्रा वाचे क्रुञ्चः ३१

सोमाय कुलुङ्गऽआरण्योजो नकुलः शका ते पौष्णाः क्रोष्टा मायोरिन्द्रस्य गौरमृगः पिद्वो न्यङ्कुः कक्कटस्तेनुमत्यै प्रतिश्रुत्कायै चक्रवाकः ३२

सौरी बलाका शार्गः सृजयः शयाण्डकस्ते मैत्राः सरस्वत्यै शारिः पुरुषवाक्श्वाविद्भौमी शार्दूलो वृकः पृदाकुस्ते मन्यवे सरस्वते शुकः पुरुषवाक् ३३

सुपर्णः पार्जन्यऽआतिर्वाहसो दर्विदा ते वायवे बृहस्पतये वाचस्पतये पैङ्गराजोलजऽआन्तरिक्षः प्लवो मद्गुर्मत्स्यस्ते नदीपतये द्यावापृथिवीयः कूर्मः ३४

पुरुषमृगश्चन्द्रमसो गोधा कालका दार्वाघाटस्ते वनस्पतीनाङ्कृकवाकुः सावित्रो हꣳसो वातस्य नाक्रो मकरः कुलीपयस्तेकूपारस्य ह्रियै शल्यकः ३५

एण्यह्नो मण्डूको मूषिका तित्तिरिस्ते सर्पाणाँल्लोपाशऽआश्विनः कृष्णो रात्र्याऽऋक्षो जतूः सुषिलीका तऽइतरजनानाञ्जहका वैष्णवी

३६

अन्यवापोर्धमासानामृश्यो मयूरः सुपर्णास्ते गन्धर्वाणामपामुद्रो मासाङ्कश्यपो रोहित्कुण्डृणाची गोलत्तिका तेप्सरसाम्मृत्यवेसितः
३७

वर्षाहूर्ऋतूनामाखुः कशो मान्थालस्ते पितृणाम्बलायाजगरो वसूनाङ्कपिञ्जलः कपोतऽउलूकः शशस्ते निर्ऋत्यै वरुणायारण्यो मेषः ३८

श्वित्रऽआदित्यानामुष्ट्रो घृणीवान्वार्ध्रीनसस्ते मत्याऽअरण्याय सृमरो रुरू रौद्रः क्वयिः कुटरुर्दात्यौहस्ते वाजिनाङ्कामाय पिकः ३९

खड्गो वैश्वदेवः श्वा कृष्णः कर्णो गर्दभस्तरक्षुस्ते रक्षसामिन्द्राय सूकरः सिंहो मारुतः कृकलासः पिप्पका शकुनिस्ते शरव्यायै विश्वेषान्देवानाम्पृषतः ४०

इति चतुर्विंशोऽध्यायः

अथ पञ्चविंशोऽध्यायः

शादन्दद्भिरवकान्दन्तमूलैर्मृदम्बस्वैस्तेगान्दꣳष्ट्राभ्याꣳ सरस्वत्याऽअग्रजिह्वञ्जिह्वायाऽउत्सादमवक्रन्देन तालु वाजꣳ हनुभ्यामपऽआस्येन वृषणमाण्डाभ्यामादित्याँश्मश्रुभिः पन्थानम्भ्रूभ्यान्द्यावापृथिवी वर्त्तोभ्याँविद्युतङ्कनीनकाभ्याꣳ शुक्लाय स्वाहा कृष्णाय स्वाहा पार्याणि पक्ष्माण्यवार्याऽइक्षवोवार्याणि पक्ष्माणि पार्याऽइक्षवः १

वातम्प्राणेनापानेन नासिकेऽउपयाममधरेणौष्ठेन सदुत्तरेण प्रकाशेनान्तरमनूकाशेन बाह्यन्निवेष्पम्मूर्ध्ना स्तनयित्नुन्निर्बाधेनाशनिम्मस्तिष्केण विद्युतङ्कनीनकाभ्याङ्कर्णाभ्याꣳ श्रोत्रꣳ श्रोत्राभ्याङ्कर्णौ तेदनीमधरकण्ठेनापः शुष्ककण्ठेन चित्तम्मन्याभिरदितिꣳ शीर्ष्णा निर्ऋतिन्निर्जर्जल्प्येन शीर्ष्णा संङ्क्रोशैः प्राणान्रेष्माणꣳ स्तुपेन २

मशकान्केशैरिन्द्रꣳ स्वपसा वहेन बृहस्पतिꣳ शकुनिसादेन कूर्माञ्छफैराक्रमणꣳ स्थूराभ्यामृक्षलाभिः कपिञ्जलाञ्जवञ्जङ्घाभ्यामध्वानम्बाहुभ्याञ्जाम्बीलेनारण्यमग्निमतिरुग्भ्याम्पूषणन्दोर्भ्यामश्विनावꣳसाभ्याꣳ रुद्रꣳ रोराभ्याम् ३

अग्नेः पक्षतिर्वायोर्निपक्षतिरिन्द्रस्य तृतीया सोमस्य चतुर्थ्यदित्यै पञ्चमीन्द्राण्यै षष्ठी मरुताꣳ सप्तमी बृहस्पतेरष्टम्यर्यम्णो नवमी धातुर्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वादशी यमस्य त्रयोदशी ४

इन्द्राग्न्योः पक्षतिः सरस्वत्यै निपक्षतिर्मित्रस्य तृतीयापाञ्चतुर्थी

निर्ऋत्यै पञ्चम्यग्नीषोमयोः षष्ठी सर्पाणाᳬं सप्तमी विष्णोरष्टमी पूष्णो नवमी त्वष्टुर्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वादशी यम्यै त्रयोदशी द्यावापृथिव्योर्दक्षिणम्पार्श्वँविश्वेषान्देवानामुत्तरम् ५

मरुताᳬं स्कन्धा विश्वेषान्देवानाम्प्रथमा कीकसा रुद्राणान्द्वितीयादित्यानान्तृतीया वायोः पुच्छमग्नीषोमयोर्भासदौ क्रुञ्चौ श्रोणिभ्यामिन्द्राबृहस्पतीऽऊरुभ्याम्मित्रावरुणावल्गाभ्यामाक्रमणᳬं स्थूराभ्याम्बलङ्कुष्ठाभ्याम् ६

पूषणँवनिष्ठुनान्धाहीन्त्स्थूलगुदया सर्पान्गुदाभिर्विह्रुतऽआन्त्रैरपो वस्तिना वृषणमाण्डाभ्याँवाजिनꣳ शेपेन प्रजाᳬं रेतसा चाषान्पित्तेन प्रदरान्पायुना कूश्माञ्छकपिण्डैः ७

इन्द्रस्य क्रोडोदित्यै पाजस्यन्दिशाञ्जत्रवोदित्यै भसज्जीमूतान्हृदयौपशेनान्तरिक्षम्पुरीतता नभऽउदर्येण चक्रवाकौ मतस्नाभ्यान्दिवँवृक्काभ्याङ्गिरीन्प्लाशिभिरुपलान्प्लीह्ना वल्मीकान्क्लोमभिर्ग्लौभिर्गुल्मान्हिराभिः स्रवन्तीर्ह्रदान्कुक्षिभ्याᳬं समुद्रमुदरेण वैश्वानरम्भस्मना ८

विधृतिन्नाभ्या घृतꣳ रसेनापो यूष्णा मरीचीर्विप्रुड्भिर्नीहारमूष्मणा शीनँवसया प्रुष्वाऽअश्रुभिर्ह्रादुनीर्दूषीकाभिरस्ना रक्षाᳬंसि चित्राण्यङ्गैर्नक्षत्राणि रूपेण पृथिवीन्त्वचा जुम्बकाय स्वाहा ९

हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्मै देवाय हविषा विधेम १०

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैकऽइद्राजा जगतो बभूव ।
यऽईशेऽअस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ११

यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रꣳ रसया सहाहुः ।
यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम १२

यऽआत्मदा बलदा यस्य विश्वऽउपासते प्रशिषँयस्य देवाः ।
यस्य छायामृतँयस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम १३

आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतोदब्धासोऽअपरीतासऽउद्भिदः ।
देवा नो यथा सदमिद्वृधेऽअसन्नप्रायुवो रक्षितारो दिवेदिवे १४

देवानाम्भद्रा सुमतिर्ऋजूयतान्देवानाꣳ रातिरभि नो निवर्तताम् ।
देवानाꣳ सख्यमुपसेदिमा वयन्देवा नऽआयुः प्रतिरन्तु जीवसे
१५

तान्पूर्वया निविदा हूमहे वयम्भगम्मित्रमदितिन्दक्षमस्रिधम् ।
अर्यमणँवरुणꣳ सोममश्विना सरस्वती नः सुभगा मयस्करत् १६

तन्नो वातो मयोभु वातु भेषजन्तन्माता पृथिवी तत्पिता द्यौः ।
तद्ग्रावाणः सोमसुतो मयोभुवस्तदश्विना शृणुतन्धिष्णया युवम् १७

तमीशानञ्जगतस्तस्थुषस्पतिन्धियञ्जिन्वमवसे हूमहे वयम् ।
पूषा नो यथा वेदसामसद्वृधे रक्षिता पायुरदब्धः स्वस्तये १८

स्वस्ति नऽइन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्योऽअरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु १९

पृषदश्वा मरुतः पृश्निमातरः शुभंयावानो विदथेषु जग्मयः ।
अग्निजिह्वा मनवः सूरचक्षसो विश्वे नो देवाऽअवसागमन्निह २०

भद्रङ्कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रम्पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाᳩसस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितँयदायुः २१

शतमिन्नु शरदोऽअन्ति देवा यत्रा नश्चक्रा जरसन्तनूनाम् ।
पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति मा नो मध्या रीरिषतायुर्गन्तोः २२

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्माता स पिता स पुत्रः ।
विश्वे देवाऽअदितिः पञ्च जनाऽअदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् २३

मा नो मित्रो वरुणोऽअर्यमायुरिन्द्रऽऋभुक्षा मरुतः परिख्यन् ।
यद्वाजिनो देवजातस्य सप्तेः प्रवक्ष्यामो विदथे वीर्याणि २४

यन्निर्णिजा रेक्णसा प्रावृतस्य रातिङ्गृभीताम्मुखतो नयन्ति ।
सुप्राङजो मेम्यद्विश्वरूपऽइन्द्रापूष्णोः प्रियमप्येति पाथः २५

एष च्छागः पुरोऽअश्वेन वाजिना पूष्णो भागो नीयते विश्वदेव्यः ।
अभिप्रियँयत्पुरोडाशमर्वता त्वष्टेदेनꣳ सौश्रवसाय जिन्वति २६

यद्धविष्यमृतुशो देवयानन्त्रिर्मानुषाः पर्यश्वन्नयन्ति ।
अत्रा पूष्णः प्रथमो भागऽएति यज्ञन्देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः २७

होताध्वर्युरावया ऽअग्निमिन्धो ग्रावग्राभ ऽउत शᳪस्ता सुविप्रः ।
तेन यज्ञेन स्वरङ्कृतेन स्विष्टेन वक्षणा ऽआपृणध्वम् २८

यूपव्रस्का ऽउत ये यूपवाहाश्चषालँये ऽअश्वयूपाय तक्षति ।
ये चार्वते पचनᳬ सम्भरन्त्युतो तेषामभिगूर्तिर्न ऽइन्वतु २९

उपप्रागात्सुमन्मेधायि मन्म देवानामाशा ऽउप वीतपृष्ठः ।
अन्वेनँविप्रा ऽऋषयो मदन्ति देवानाम्पुष्टे चकृमा सुबन्धुम् ३०

यद्वाजिनो दाम सन्दानमर्वतो या शीर्षण्या रशना रज्जुरस्य ।
यद्वा घास्य प्रभृतमास्ये तृणᳬ सर्वा ता ते ऽअपि देवेष्वस्तु ३१

यदश्वस्य क्रविषो मक्षिकाश यद्वा स्वरौ स्वधितौ रिप्तमस्ति ।
यद्धस्तयोः शमितुर्यन्नखेषु सर्वा ता ते ऽअपि देवेष्वस्तु ३२

यदूवध्यमुदरस्यापवाति य ऽआमस्य क्रविषो गन्धो ऽअस्ति ।
सुकृता तच्छमितारः कृण्वन्तूत मेधᳬ शृतपाकम्पचन्तु ३३

यत्ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलन्निहतस्यावधावति ।
मा तद्भूम्यामाश्रिषन्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो रातमस्तु ३४

ये वाजिनम्परिपश्यन्ति पक्वँय ऽईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ।
ये चार्वतो माᳪसभिक्षामुपासत ऽउतो तेषामभिगूर्तिर्न ऽइन्वतु ३५

यन्नीक्षणम्माँस्पचन्या ऽउखाया या पात्राणि यूष्ण ऽआसेचनानि ।

ऊष्मण्यापिधानी चरूणामङ्काः सूनाः परिभूषन्त्यश्वम् ३६

मा त्वाग्निर्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभिविक्त जघ्रिः ।
इष्टँवीतमभिगूर्तँवषट्कृतन्तन्देवासः प्रतिगृभ्णन्त्यश्वम् ३७

निक्रमणन्निषदनँविवर्तनँयच्च पड्वीशमर्वतः ।
यच्च पपौ यच्च घासिञ्जघास सर्वा ता तेऽअपि देवेष्वस्तु ३८

यदश्वाय वासऽउपस्तृणन्त्यधीवासँया हिरण्यान्यस्मै ।
सन्दानमर्वन्तम्पड्वीशम्प्रिया देवेष्वायामयन्ति ३९

यत्ते सादे महसा शूकृतस्य पार्ष्ण्या वा कशया वा तुतोद ।
स्रुचेव ता हविषोऽअध्वरेषु सर्वा ता ते ब्रह्मणा सूदयामि ४०

चतुस्त्रिँशद्वाजिनो देवबन्धोर्वङ्क्रीरश्वस्य स्वधितिः समेति ।
अच्छिद्रा गात्रा वयुना कृणोत परुष्परुरनुघुष्या विशस्त ४१

एकस्त्वष्टुरश्वस्या विशस्ता द्वा यन्तारा भवतस्तथऽऋतुः ।
या ते गात्राणामृतुथा कृणोमि ताता पिण्डानाम्प्रजुहोम्यग्नौ ४२

मा त्वा तपत्प्रियऽआत्मापियन्तम्मा स्वधितिस्तन्वऽआतिष्ठिपत्ते ।
मा ते गृध्नुरविशस्तातिहाय छिद्रा गात्राण्यसिना मिथू कः ४३

न वाऽउऽएतन्म्रियसे न रिष्यसि देवाँ॥ऽइदेषि पथिभिः सुगेभिः
।
हरी ते युञ्जा पृषतीऽअभूतामुपास्थाद्वाजी धुरि रासभस्य ४४

सुगव्यन्नो वाजी स्वश्व्यम्पुꣳसः पुत्राꣳ॥ऽउत विश्वापुषꣳ रयिम् ।
अनागास्त्वन्नोऽअदितिः कृणोतु क्षत्रन्नोऽअश्वो वनताꣳ हविष्मान्
४५

इमा नु कम्भुवना सीषधामेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ।
आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिरस्मभ्यम्भेषजा करत् ।
यज्ञञ्च नस्तन्वञ्च प्रजाञ्चादित्यैरिन्द्रः सह सीषधाति ४६

अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः ।
वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः ।
तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ४७

इति पञ्चविंशोऽध्यायः

अथ षड्विंशोऽध्यायः

अग्निश्च पृथिवी च सन्नते ते मे सन्नमतामदो वायुश्चान्तरिक्षञ्च सन्नते ते मे सन्नमतामदऽआदित्यश्च द्यौश्च सन्नते ते मे सन्नमतामदऽआपश्च वरुणश्च सन्नते ते मे सन्नमतामदः ।
सप्त सꣳसदोऽअष्टमी भूतसाधनी ।
सकामाँ॥ऽअध्वनस्कुरु सञ्ज्ञानमस्तु मेमुना १

यथेमाँवाचङ्कल्याणीमावदानि जनेभ्यः ।
ब्रह्मराजन्याभ्याꣳ शूद्राय चार्याय च स्वाय चारणाय च ।
प्रियो देवानान्दक्षिणायै दातुरिह भूयासमयम्मे कामः समृध्यतामुप मादो नमतु २

बृहस्पतेऽअति यदर्योऽअर्हाद्द्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु ।
यद्दीदयच्छवसऽऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणन्धेहि चित्रम् ।
उपयामगृहीतोसि बृहस्पतये त्वैष ते योनिर्बृहस्पतये त्वा ३

इन्द्र गोमन्निहायाहि पिबा सोमꣳ शतक्रतो ।
विद्यद्भिर्ग्रावभिः सुतम् ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा गोमतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते ४

इन्द्रायाहि वृत्रहन्पिबा सोमꣳ शतक्रतो ।
गोमद्भिर्ग्रावभिः सुतम् ।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा गोमतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते ५

ऋतावानँवैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् ।
अजस्त्रङ्घर्ममीमहे ।
उपयामगृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ६

वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम राजा हि कम्भुवनानामभिश्रीः ।
इतो जातो विश्वमिदँविचष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण ।
उपयामगृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ७

वैश्वानरो नऽऊतयऽआप्रयातु परावतः ।
अग्निरुक्थेन वाहसा ।
उपयामगृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ८

अग्निर्ऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः ।
तमीमहे महागयम् ।
उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा वर्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ९

महाँ॥ऽइन्द्रो वज्रहस्तः षोडशी शर्म यच्छतु ।
हन्तु पाप्मानँयोस्मान्द्वेष्टि ।
उपयामगृहीतोसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा १०

तँवो दस्ममृतीषहँवसोर्मन्दानमन्धसः ।
अभि वत्सन्न स्वसरेषु धेनवऽइन्द्रङ्गीर्भिर्नवामहे ११

यद्वाहिष्ठन्तदग्नये बृहदर्च विभावसो ।
महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजाऽउदीरते १२

एह्यू षु ब्रवाणि तेऽग्न इत्थेतरा गिरः ।
एभिर्वर्धास इन्दुभिः १३

ऋतवस्ते यज्ञं वितन्वन्तु मासा रक्षन्तु ते हविः ।
संवत्सरस्ते यज्ञं दधातु नः प्रजां च परिपातु नः १४

उपह्वरे गिरीणाँ संगमे च नदीनाम् ।
धिया विप्रो अजायत १५

उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सद्भूम्या ददे ।
उग्रं शर्म महि श्रवः १६

स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भ्यः ।
वरिवोवित्परि स्रव १७

एना विश्वान्यर्य आ द्युम्नानि मानुषाणाम् ।
सिषासन्तो वनामहे १८

अनु वीरैरनु पुष्यास्म गोभिरन्वश्वैरनु सर्वेण पुष्टैः ।
अनु द्विपदानु चतुष्पदा वयं देवा नो यज्ञमृतुथा नयन्तु १९

अग्ने पत्नीरिहा वह देवानामुशतीरुप ।
त्वष्टारं सोमपीतये २०

अभि यज्ञं गृणीहि नो ग्नावो नेष्टः पिब ऋतुना ।

त्वꣳ हि रत्नधाऽअसि २१

द्रविणोदाः पिपीषति जुहोत प्र च तिष्ठत ।
नेष्ट्रादृतुभिरिष्यत २२

तवायꣳ सोमस्त्वमेह्यर्वाङ्शश्वत्तमꣳ सुमनाऽअस्य पाहि ।
अस्मिन्यज्ञे बर्हिष्या निषद्या दधिष्वेमञ्जठरऽइन्दुमिन्द्र २३

अमेव नः सुहवाऽआ हि गन्तन नि बर्हिषि सदतना रणिष्टन ।
अथा मन्दस्व जुजुषाणोऽअन्धसस्त्वष्टर्देवेभिर्जनिभिः सुमद्गणः २४

स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया ।
इन्द्राय पातवे सुतः २५

रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि योनिमयोहते ।
द्रोणे सधस्थमासदत् २६

इति षड्विंशोऽध्यायः

अथ सप्तविंशोऽध्यायः

समास्त्वाग्नऽऋतवो वर्धयन्तु सँवत्सराऽऋषयो यानि सत्या ।
सन्दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वाऽआभाहि प्रदिशश्चतस्रः १

सञ्चेध्यस्वाग्ने प्र च बोधयैनमुच्च तिष्ठ महते सौभगाय ।
मा च रिषदुपसत्ता तेऽअग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु मान्ये २

त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणाऽइमे शिवोऽअग्ने सँवरणे भवा नः ।
सपत्नहा नोऽअभिमातिजिच्च स्वे गये जागृह्यप्रयुच्छन् ३

इहैवाग्नेऽअधिधारया रयिम्मा त्वा निक्रन्पूर्वचितो निकारिणः ।
क्षत्रमग्ने सुयममस्तु तुभ्यमुपसत्ता वर्धतान्तेऽअनिष्टृतः ४

क्षत्रेणाग्ने स्वायुः सꣳरभस्व मित्रेणाग्ने मित्रधेये यतस्व ।
सजातानाम्मध्यमस्थाऽएधि राज्ञामग्ने विहव्यो दीदिहीह ५

अति निहोऽअति स्रिधोत्यचित्तिमत्यरातिमग्ने ।
विश्वा ह्यग्ने दुरिता सहस्वाथास्मभ्यꣳ सहवीराꣳ रयिन्दाः ६

अनाधृष्यो जातवेदाऽअनिष्टृतो विराडग्ने क्षत्रभृद्दीदिहीह ।
विश्वाऽआशाः प्रमुञ्चन्मानुषीर्भयः शिवेभिरद्य परिपाहि नो वृधे ७

बृहस्पते सवितर्बोधयैनꣳ सꣳशितञ्चित्सन्तराꣳ सꣳशिशाधि ।
वर्धयैनम्महते सौभगाय विश्वऽएनमनुमदन्तु देवाः ८

अमुत्रभूयादध यद्यमस्य बृहस्पतेऽअभिशस्तेरमुञ्चः ।

प्रत्यौहतामुश्विना मृत्युमस्माद्देवानामग्ने भिषजा शचीभिः ९

उद्वयन्तमसुस्परि स्वः पश्यन्तुऽउत्तरम् ।
देवन्देवुत्रा सूर्युमगन्मु ज्योतिरुत्तमम् १०

ऊर्ध्वाऽअस्य सुमिधो भवन्त्यूर्ध्वा शुक्रा शोचीꣳष्युग्नेः ।
द्युमत्तमा सुप्रतीकस्य सूनोः ११

तनूनपादसुरो विश्ववेदा देवो देवेषु देवः ।
पथोऽअनक्तु मध्वा घृतेन १२

मध्वा यज्ञन्नक्षसे प्रीणानो नराशꣳसोऽअग्ने ।
सुकृद्देवः सविता विश्ववारः १३

अच्छायमेति शवसा घृतेनेडानो वह्निर्नमसा ।
अग्निꣳ स्रुचोऽअध्वरेषु प्रयत्सु १४

स यक्षदस्य महिमानमुग्नेः सऽईम्मुन्द्रा सुप्रयसः ।
वसुश्चेतिष्ठो वसुधातमश्च १५

द्वारो देवीरन्वस्य विश्वे व्रता ददन्तेऽअग्नेः ।
उरुव्यचसो धाम्ना पत्यमानाः १६

तेऽअस्य योषणे दिव्ये न योनाऽउषासानक्ता ।
इमँयुज्ञमवतामध्वरन्नः १७

दैव्या होताराऽऊर्ध्वमध्वरन्नोग्नेर्जिह्वामभिगृणीतम् ।
कृणुतन्नः स्विष्टिम् १८

तिस्रो देवीर्बर्हिरेदꣳ सदन्त्विडा सरस्वती भारती ।
मही गृणाना १९

तन्नस्तुरीपमद्भुतम्पुरुक्षु त्वष्टा सुवीर्यम् ।
रायस्पोषँविष्यतु नाभिमस्मे २०

वनस्पतेवसृजा रराणस्त्मना देवेषु ।
अग्निर्हव्यꣳ शमिता सूदयाति २१

अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेदऽइन्द्राय हव्यम् ।
विश्वे देवा हविरिदञ्जुषन्ताम् २२

पीवोऽअन्ना रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति नियुतामभिश्रीः ।
ते वायवे समनसो वितस्थुर्विश्वेन्नरः स्वपत्यानि चक्रुः २३

राये नु यञ्जज्ञतू रोदसीमे राये देवी धिषणा धाति देवम् ।
अध वायुन्नियुतः सश्चत स्वाऽउत श्वेतँवसुधितिन्निरेके २४

आपो ह यद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भन्दधाना जनयन्तीरग्निम् ।
ततो देवानाꣳ समवर्ततासुरेकः कस्मै देवाय हविषा विधेम २५

यश्चिदापो महिना पर्यपश्यद्दक्षन्दधाना जनयन्तीर्यज्ञम् ।
यो देवेष्वधि देवऽएकऽआसीत्कस्मै देवाय हविषा विधेम २६

प्र याभिर्यासि दाश्वाꣳसमच्छा नियुद्भिर्वायविष्टये दुरोणे ।
नि नो रयिꣳ सुभोजसꣳयुवस्व नि वीरङ्गव्यमश्व्यञ्च राधः २७

आ नो नियुद्भिः शतिनीभिरध्वरꣳ सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञम् ।
वायोऽअस्मिन्त्सवने मादयस्व यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः २८

नियुत्वान्वायवागह्ययꣳ शुक्रोऽअयामि ते ।
गन्तासि सुन्वतो गृहम् २९

वायो शुक्रोऽअयामि ते मध्वोऽअग्रन्दिविष्टिषु ।
आयाहि सोमपीतये स्पार्हो देव नियुत्वता ३०

वायुरग्रेगा यज्ञप्रीः साकङ्गन्मनसा यज्ञम् ।
शिवो नियुद्भिः शिवाभिः ३१

वायो ये ते सहस्रिणो रथासस्तेभिरागहि ।
नियुत्वान्त्सोमपीतये ३२

एकया च दशभिश्च स्वभूते द्वाभ्यामिष्टये विꣳशती च ।
तिसृभिश्च वहसे त्रिꣳशता च नियुद्भिर्वायविह ता विमुञ्च ३३

तव वायवृतस्पते त्वष्टुर्जामातरद्भुत ।
अवाꣳस्यावृणीमहे ३४

अभि त्वा शूर नोनुमोदुग्धाऽइव धेनवः ।

ईशानमुस्य जगतः स्वर्दृशमीशानमिन्द्र तुस्थुषः ३५

न त्वावाँ२॥ऽअन्यो दिव्यो न पार्थिवो न जातो न जनिष्यते ।
अश्वायन्तो मघवन्निन्द्र वाजिनो गव्यन्तस्त्वा हवामहे ३६

त्वामिद्धि हवामहे सातौ वाजस्य कारवः ।
त्वाँवृत्रेष्विन्द्र सत्पतिन्नरस्त्वाङ्काष्ठास्वर्वतः ३७

स त्वन्नश्चित्र वज्रहस्त धृष्णुया मह स्तवानोऽअद्रिवः ।
गामश्वꣳ रथ्यमिन्द्र सङ्किर सत्रा वाजन्न जिग्युषे ३८

कया नश्चित्रऽआभुवदूती सदावृधः सखा ।
कया शचिष्ठया वृता ३९

कस्त्वा सत्यो मदानाम्मꣳहिष्ठो मत्सदन्धसः ।
दृढा चिदारुजे वसु ४०

अभी षु णः सखीनामविता जरितॄणाम् ।
शतम्भवास्यूतये ४१

यज्ञायज्ञा वोऽअग्नये गिरागिरा च दक्षसे ।
प्रप्र वयममृतञ्जातवेदसम्प्रियम्मित्रन्न शꣳसिषम् ४२

पाहि नोऽअग्नऽएकया पाह्युत द्वितीयया ।
पाहि गीर्भिस्तिसृभिरूर्जाम्पते पाहि चतसृभिर्वसो ४३

ऊर्जो नपा॑तु॒ঁ स हि॒नायम॑स्मु॒युर्दा॒शेम॑ ह॒व्यदा॑तये ।
भुव॒द्वाजे॑ष्वावि॒ता भुव॑द्वृ॒धऽउ॒त त्रा॒ता त॒नूना॑म् ४४

सँ॒व॒त्स॒रो॑ऽसि परिवत्स॒रो॑ऽसीदावत्स॒रो॑ऽसीद्वत्स॒रो॑ऽसि वत्स॒रो॑ऽसि ।
उ॒षस॑स्ते कल्पन्तामहोरा॒त्रास्ते॑ कल्पन्तामर्धमा॒सास्ते॑
कल्पन्ता॒म्मासा॑स्ते कल्पन्तामृ॒तव॑स्ते कल्पन्ताँ॒ सँवत्स॒रस्ते॑
कल्पताम् ।
प्रेत्या॒ऽएत्यै॒ सञ्चाञ्च॒ प्र च॑ सारय ।
सु॒प॒र्ण॒चिद॑सि॒ तया॑ दे॒वत॑याङ्गिर॒स्वद्ध्रु॒वः सी॑द ४५

इति सप्तविंशोऽध्यायः

अथाष्टाविंशोऽध्यायः

होता यक्षत्सुमिधेन्द्रमिडस्पदे नाभा पृथिव्याऽअधि ।
दिवो वर्ष्मन्त्समिध्यतऽओजिष्ठश्चर्षणीसहाँवेत्वाज्यस्य होतर्यज १

होता यक्षत्तनूनपातमूतिभिर्जेतारमपराजितम् ।
इन्द्रन्देवꣳ स्वर्विदम्पथिभिर्मधुमत्तमैर्नराशꣳसेन तेजसा वेत्वाज्यस्य होतर्यज २

होता यक्षदिडाभिरिन्द्रमीडितमाजुह्वानममर्त्यम् ।
देवो देवैः सवीर्यो वज्रहस्तः पुरन्दरो वेत्वाज्यस्य होतर्यज ३

होता यक्षद्बर्हिषीन्द्रन्निषद्वरँवृषभन्नर्यापसम् ।
वसुभी रुद्रैरादित्यैः सयुग्भिर्बर्हिरासदद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ४

होता यक्षदोजो न वीर्यꣳ सहो द्वारऽइन्द्रमवर्धयन् ।
सुप्रायणाऽअस्मिन्यज्ञे विश्रयन्तामृतावृधो द्वारऽइन्द्राय मीढुषे व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ५

होता यक्षदुषेऽइन्द्रस्य धेनू सुदुघे मातरा मही ।
सवातरौ न तेजसा वत्समिन्द्रमवर्धताँवीतामाज्यस्य होतर्यज ६

होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजा सखाया हविषेन्द्रम्भिषज्यतः ।
कवी देवौ प्रचेतसाविन्द्राय धत्तऽइन्द्रियँवीतामाज्यस्य होतर्यज ७

होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न भेषजन्त्रयस्त्रिधातवोपसऽइडा सरस्वती

भार॑ती म॒ही॒ ।
इन्द्र॑पत्नीर्ह॒विष्म॑ती॒र्व्यन्त्वाज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑ ८

होता॑ यक्ष॒त्त्वष्टा॑र॒मिन्द्र॑न्दे॒वम्भि॒षज॑ꣳ सु॒यज॑ङ्घृत॒श्रिय॑म् ।
पु॒रु॒रूप॑ꣳ सु॒रेत॑सम्म॒घोन॒मिन्द्रा॑य॒ त्वष्टा॒ दध॑दिन्द्रि॒याणि॒ वेत्वाज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑ ९

होता॑ यक्ष॒द्वन॒स्पति॑ꣳ शमि॒तार॑ꣳ श॒तक्र॑तु॒न्धि॒यो जो॒ष्टार॑मिन्द्रि॒यम् ।
मध्वा॑ सम॒ञ्जन्प॒थिभि॑÷ सु॒गेभि॒ः स्वदा॑ति य॒ज्ञम्मधु॑ना घृ॒तेन॒
वेत्वाज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑ १०

होता॑ यक्ष॒दिन्द्र॒ꣳ स्वाहाज्य॑स्य॒ स्वाहा॒ मेद॑स॒ः स्वाहा॑ स्तो॒काना॒ꣳ
स्वाहा॒ स्वाहा॑कृतीना॒ꣳ स्वाहा॑ ह॒व्यसू॑क्तीनाम् ।
स्वाहा॑ दे॒वाऽआ॑ज्य॒पा जु॑षा॒णाऽइन्द्र॒ऽआज्य॑स्य॒ व्यन्तु॒ होत॒र्यज॑ ११

दे॒वम्ब॒र्हिरिन्द्र॑ꣳ सु॒दे॒वन्दे॒वैर्वी॒रव॑त्स्ती॒र्णवे॑द्या॒मवर्धयत् ।
वस्तो॒र्वृ॒तम्प्राक्तोर्भृ॒तꣳ रा॒या ब॒र्हिष्म॒तोत्य॑गाद्व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वे॒तु॒
यज॑ १२

दे॒वीर्द्वार॒ऽइन्द्र॑ꣳ सङ्घा॒ते वी॒ड्वी॒र्याम॑न्नवर्धयन् ।
आ व॒त्सेन॒ तरु॑णेन कु॒मा॒रेण॑ च मीव॒तापार्वा॑णꣳ
रे॒णुक॑काटन्नुदन्ताँवसु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ १३

दे॒वीऽउ॒षासा॒नक्तेन्द्र॑ँय॒ज्ञे प्र॑य॒त्य॒ह्वेताम् ।
दैवी॒र्विश॒ः प्राया॑सिष्टा॒ꣳ सुप्री॑ते॒ सुधि॑ते वसु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य
वीता॒ँयज॑ १४

देवी जोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रमवर्धताम् ।
अयाव्यन्याघा द्वेषाꣳस्यान्या वक्षद्वसु वार्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज १५

देवीऽऊर्जाहुती दुघे सुदुघे पयसेन्द्रमवर्धताम् ।
इषमूर्जमन्या वक्षत्सग्धिꣳ सपीतिमन्या नवेन पूर्वन्दयमाने पुराणेन नवमधातामूर्जमूर्जाहुतीऽऊर्जयमाने वसु वार्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज १६

देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रमवर्धताम् ।
हताघशꣳसावाभाष्टांवसु वार्याणि यजमानाय शिक्षितौ वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज १७

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः पतिमिन्द्रमवर्धयन् ।
अस्पृक्षद्भारती दिवꣳ रुद्रैर्यज्ञꣳ सरस्वतीडा वसुमती गृहान्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज १८

देवऽइन्द्रो नराशꣳसस्त्रिवरूथस्त्रिबन्धुरो देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
शतेन शितिपृष्ठानामाहितः सहस्रेण प्रवर्तते मित्रावरुणेदस्य होत्रमर्हतो बृहस्पति स्तोत्रमश्विनाध्वर्यवं वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज १९

देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णो मधुशाखः सुपिप्पलो देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
दिवमग्रेणास्पृक्षदान्तरिक्षम्पृथिवीमदृꣳहीद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु

यज २०

देवम्बुर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
स्वासुस्थमिन्द्रेणासन्नमुन्या बुर्हीᳬंष्युभ्युभूद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु
यज २१

देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
स्विष्टङ्कुर्वन्त्स्विष्टकृत्स्विष्टमुद्य करोतु नो वसुवने वसुधेयस्य वेतु
यज २२

अग्निमुद्य होतारमवृणीतायँयजमानः पचन्पक्तीः
पचन्पुरोडाशम्बुध्नन्निन्द्राय च्छागम् ।
सूपस्थाऽअद्य देवो वनस्पतिरभवदिन्द्राय च्छागेन ।
अघत्तम्मेदस्तः प्रतिपचताग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन ।
त्वामुद्यऽऋषे २३
गलितमन्त्रः --
त्वामुद्यऽऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायँयजमानो बहुभ्युऽआ
सङ्गतेभ्यऽएष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यतऽइति ता या देवा देव
दानान्यदुस्तान्यस्माऽआ च शास्वा च गुरस्वेषितश्च होतरसि
भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहि ॥

होता यक्षत्समिधानम्महद्यशः सुसमिद्धँवरेण्यमग्निमिन्द्रँवयोधसम्
।
गायत्रीञ्छन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविङ्गाँवयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज २४

होता यक्षत्तनूनपातमुद्भिदँयङ्गर्भमदितिर्दधे शुचिमिन्द्रँवयोधसम् ।

उष्णिहुञ्छन्दऽइन्द्रियन्दित्यवाहङ्गाँवयो दधुद्वेत्वाज्यस्य होतुर्यज २५

होता यक्षदीडेन्यमीडितँवृत्रहन्तममिडाभिरीडय्ँ सहः सोममिन्द्रँवयोधसम् ।
अनुष्टुभुञ्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविङ्गाँवयो दधुद्वेत्वाज्यस्य होतुर्यज २६

होता यक्षत्सुबर्हिषम्पूषण्वन्तममर्त्यँ सीदन्तम्बर्हिषि प्रियेमृतेन्द्रँवयोधसम् ।
बृहतीञ्छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवत्सङ्गाँवयो दधुद्वेत्वाज्यस्य होतुर्यज २७

होता यक्षद्व्यचस्वतीः सुप्रायणाऽऋतावृधो द्वारो देवीर्हिरण्ययीर्ब्रह्माणमिन्द्रँ वयोधसम् ।
पङ्क्तिञ्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुर्यवाहङ्गाँवयो दधुद्व्यन्त्वाज्यस्य होतुर्यज २८

होता यक्षत्सुपेशसा सुशिल्पे बृहतीऽउभे नक्तोषासा न दर्शते विश्वमिन्द्रँवयोधसम् ।
त्रिष्टुभुञ्छन्दऽइहेन्द्रियम्पष्ठवाहङ्गाँवयो दधद्वीतामाज्यस्य होतुर्यज २९

होता यक्षत्प्रचेतसा देवानामुत्तमँयशो होतारा दैव्या कवी सयुजेन्द्रँवयोधसम् ।
जगतीञ्छन्दऽइन्द्रियमनड्वाहङ्गाँवयो दधद्वीतामाज्यस्य होतुर्यज ३०

होता यक्षत्पेशस्वतीस्तिस्रो देवीर्हिरण्ययीर्भारतीर्बृहतीर्महीः पतिमिन्द्रँवयोधसम् ।

विराजुञ्छन्दंऽइहेन्द्रियन्धेनुङ्गान्न वयो दधुद्वयन्त्वाज्यस्य होतुर्यज
३१

होता यक्षत्सुरेतसन्त्वष्टारम्पुष्टिवर्धनꣳ रूपाणि
बिभ्रतम्पृथक्पुष्टिमिन्द्रँवयोधसम् ।
द्विपदुञ्छन्दऽइन्द्रियमुक्षाणङ्गान्न वयो दधुद्वेत्वाज्यस्य होतुर्यज ३२

होता यक्षुद्वनस्पतिꣳ शमितारꣳ शतक्रतुꣳ हिरण्यपर्णमुक्थिनꣳ
रशनाम्बिभ्रतँवुशिम्भगमिन्द्रँवयोधसम् ।
ककुभुञ्छन्दऽइहेन्द्रियँवुशाँविहतङ्गाँवयो दधुद्वेत्वाज्यस्य होतुर्यज
३३

होता
यक्षुत्स्वाहाकृतीरग्निङ्गृहपतिम्पृथुग्वरुणम्भेषजङ्कविङ्क्षत्रमिन्द्रँवयोधस
म् ।
अतिच्छन्दसुञ्छन्दऽइन्द्रियम्बृहदृषुभङ्गाँवयो दधुद्वयन्त्वाज्यस्य
होतुर्यज ३४

देवम्बुर्हिर्वयोधसन्देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
गायुत्र्या छन्दसेन्द्रियञ्चक्षुरिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज
३५

देवीर्द्वारो वयोधसꣳ शुचिमिन्द्रमवर्धयन् ।
उष्णिहा च्छन्दसेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु
यज ३६

दे॒वीऽउ॒षासा॒नक्ता॑ दे॒वमिन्द्रँ॑वयो॒धसं॑न्दे॒वी दे॒वमं॑वर्धताम् ।
अ॒नु॒ष्टुभा॒ च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यम्बल॒मिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य
वी॒ताँ॑यज॑ ३७

दे॒वी जोष्ट्री॒ वसु॑धिती दे॒वमिन्द्रँ॑वयो॒धसं॑न्दे॒वी दे॒वमं॑वर्धताम् ।
बृ॒ह॒त्या च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यँ श्रोत्र॒मिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य
वी॒ताँ॑यज॑ ३८

दे॒वीऽऊ॒र्जाहु॑ती॒ दुघे॑ सु॒दुघे॒ पय॒सेन्द्रँ॑वयो॒धसं॑न्दे॒वी दे॒वमं॑वर्धताम् ।
प॒ङ्क्त्या च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यꣳ शु॒क्रमिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य
वी॒ताँ॑यज॑ ३९

दे॒वा दैव्या॒ होता॑रा दे॒वमिन्द्रँ॑वयो॒धसं॑न्दे॒वौ दे॒वमं॑वर्धताम् ।
त्रि॒ष्टुभा॒ च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यन्त्विषि॒मिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य
वी॒ताँ॑यज॑ ४०

दे॒वीस्ति॒स्रस्ति॒स्रो दे॒वीर्व॑यो॒धस॒म्पति॒मिन्द्र॑मवर्धयन् ।
जग॑त्या॒ च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यꣳ शू॒षमिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य व्यन्तु॒
यज॑ ४१

दे॒वो न॒रा॒शꣳसो॑ दे॒वमिन्द्रँ॑वयो॒धसं॑न्दे॒वो दे॒वमं॑वर्धयत् ।
वि॒राजा॒ च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यꣳ रू॒पमिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य वेतु॒
यज॑ ४२

दे॒वो व॒न॒स्पति॑र्दे॒वमिन्द्रँ॑वयो॒धसं॑न्दे॒वो दे॒वमं॑वर्धयत् ।
द्विप॑दा॒ च्छन्दं॑सेन्द्रि॒यम्भग॒मिन्द्रे॒ वयो॒ दधं॑द्वसु॒वने॑ वसु॒धेयं॑स्य वेतु॒ यज॑

४३

देवम्बुर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्रँवयोधसन्देवन्देवमवर्धयत् ।
ककुभा च्छन्दसेन्द्रियँयशऽइन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ४४

देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रँवयोधसन्देवो देवमवर्धयत् ।
अतिच्छन्दसा च्छन्दसेन्द्रियङ्क्षत्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ४५

अग्निमद्य होतारमवृणीतायँयजमानः पचन्पक्तीः
पचन्पुरोडाशम्बध्नन्निन्द्राय वयोधसे च्छागम् ।
सूपस्थाऽअद्य देवो वनस्पतिरभवदिन्द्राय वयोधसे च्छागेन ।
अघत्तम्मेदस्तः प्रतिपचताग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन ।
त्वामद्यऽऋषे ४६
गलितमन्त्रः --
त्वामद्यऽऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायँयजमानो बहुभ्यऽआ सङ्गतेभ्यऽएष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यतऽइति ता या देवा देव दानान्यदुस्तान्यस्माऽआ च शास्वा च गुरस्वेषितश्च होतरसि भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहि ॥
इत्यष्टाविंशोऽध्यायः

अथैकोनत्रिंशोऽध्यायः

समिद्धोऽअञ्जन्कृदरम्मतीनाङ्घृतमग्ने मधुमत्पिन्वमानः ।
वाजी वहन्वाजिनञ्जातवेदो देवानाँवक्षि प्रियमा सधस्थम् १

घृतेनाञ्जन्त्सम्पथो देवयानान्प्रजानन्वाज्यप्यैतु देवान् ।
अनु त्वा सप्ते प्रदिशः सचन्ताᳪं स्वधामस्मै यजमानाय धेहि २

ईड्यश्चासि वन्द्यश्च वाजिन्नाशुश्चासि मेध्यश्च सप्ते ।
अग्निष्ट्वा देवैर्वसुभिः सजोषाः प्रीतँवह्निँवहतु जातवेदाः ३

स्तीर्णम्बर्हिः सुष्टरीमा जुषाणोरु पृथु प्रथमानम्पृथिव्याम् ।
देवेभिर्युक्तमदितिः सजोषाः स्योनङ्कृण्वाना सुविते दधातु ४

एताऽउ वः सुभगा विश्वरूपा वि पक्षोभिः श्रयमाणाऽउदातैः ।
ऋष्वाः सतीः कवषः शुम्भमाना द्वारो देवीः सुप्रायणा भवन्तु ५

अन्तरा मित्रावरुणा चरन्ती मुखँयज्ञानामभिसँविदाने ।
उषासा वाᳪं सुहिरण्ये सुशिल्पेऽऋतस्य योनाविह सादयामि ६

प्रथमा वाᳪं सरथिना सुवर्णा देवौ पश्यन्तौ भुवनानि विश्वा ।
अपिप्रयञ्चोदना वाम्मिमाना होतारा ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता ७

आदित्यैर्नो भारती वष्टु यज्ञᳪं सरस्वती सह रुद्रैर्नऽआवीत् ।
इडोपहूता वसुभिः सजोषा यज्ञन्नो देवीरमृतेषु धत्त ८

त्वष्टा वीरन्देवकामञ्जजान त्वष्टुरर्वा जायतऽआशुरश्वः ।
त्वष्टेदंविश्वम्भुवनञ्जजान बहोः कर्तारमिह यक्षि होतः ९

अश्वो घृतेन त्मन्या समक्तऽउप देवाँ२॥ऽऋतुशः पाथऽएतु ।
वनस्पतिर्देवलोकम्प्रजानन्नग्निना हव्या स्वदितानि वक्षत् १०

प्रजापतेस्तपसा वावृधानः सद्यो जातो दधिषे यज्ञमग्ने ।
स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगा याहि साध्या हविरदन्तु देवाः ११

यदक्रन्दः प्रथमञ्जायमानऽउद्यन्त्समुद्रादुत वा पुरीषात् ।
श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहूऽउपस्तुत्यम्महि जातन्तेऽअर्वन् १२

यमेन दत्तन्त्रितऽएनमायुनगिन्द्रऽएणम्प्रथमोऽअध्यतिष्ठत् ।
गन्धर्वोऽअस्य रशनामगृभ्णात्सूरादश्वँवसवो निरतष्ट १३

असि यमोऽअस्यादित्योऽअर्वन्नसि त्रितो गुह्येन व्रतेन ।
असि सोमेन समया विपृक्तऽआहुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि १४

त्रीणि तऽआहुर्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे ।
उतेव मे वरुणश्छन्त्स्यर्वन्यत्रा तऽआहुः परमञ्जनित्रम् १५

इमा ते वाजिन्नवमार्जनानीमा शफानाᳪं सनितुर्निधाना ।
अत्रा ते भद्रा रशनाऽअपश्यमृतस्य याऽअभिरक्षन्ति गोपाः १६

आत्मानन्ते मनसारादजानामवो दिवा पतयन्तम्पतङ्गम् ।
शिरोऽअपश्यम्पथिभिः सुगेभिररेणुभिर्जेहमानम्पतत्रि १७

अत्रा ते रूपमुत्तममपश्यञ्जिगीषमाणमिषऽआ पदे गोः ।
यदा ते मर्तोऽअनु भोगमानडादिद्ग्रसिष्ठऽओषधीरजीगः १८

अनु त्वा रथोऽअनु मर्योऽअर्वन्ननु गावोनु भगः कनीनाम् ।
अनु व्रातासस्तव सख्यमीयुरनु देवा ममिरे वीर्यन्ते १९

हिरण्यशृङ्गोयोऽअस्य पादा मनोजवाऽअवरऽइन्द्रऽआसीत् ।
देवाऽइदस्य हविरद्यमायन्योऽअर्वन्तम्प्रथमोऽअध्यतिष्ठत् २०

ईर्मान्तासः सिलिकमध्यमासः सꣳ शूरणासो दिव्यासोऽअत्याः ।
हꣳसाऽइव श्रेणिशो यतन्ते यदाक्षिषुर्दिव्यमज्ममश्वाः २१

तव शरीरम्पतयिष्ण्वर्वन्तव चित्तँवातऽइव ध्रजीमान् ।
तव शृङ्गाणि विष्ठिता पुरुत्रारण्येषु जर्भुराणा चरन्ति २२

उपप्रागाच्छसनँवाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दीध्यानः ।
अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात्कवयो यन्ति रेभाः २३

उपप्रागात्परमँयत्सधस्थमर्वाꣳ॥ऽअच्छा पितरम्मातरञ्च ।
अद्या देवाञ्जुष्टतमो हि गम्याऽअथाशास्ते दाशुषे वार्याणि २४

समिद्धोऽअद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वन्दूतः कविरसि प्रचेताः २५

तनूनपात्पथऽऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जन्त्स्वदया सुजिह्व ।

मन्मा॑नि धी॒भिरु॒त य॒ज्ञमृ॒न्धन्दे॑व॒त्रा च॑ कृणु॒ह्यध्व॒रन्नः॑ २६

नरा॒शꣳस॑स्य महि॒मान॑मेषा॒मुप॑स्तोषाम यज॒तस्य॑ य॒ज्ञैः ।
ये सु॒क्रत॑वः॒ शुच॑यो धिय॒न्धाः स्वद॑न्ति दे॒वाऽउ॒भया॑नि ह॒व्या २७

आ॒जु॒ह्वा॑न॒ऽईड्यो॒ वन्द्य॒श्चाया॑ह्यग्ने॒ वसु॑भिः स॒जोषाः॑ ।
त्वन्दे॒वाना॑मसि यह्व होता॒ सऽए॑नान्यक्षीषि॒तो यजी॑यान् २८

प्रा॒चीन॑म्ब॒र्हिः प्र॒दिशा॑ पृथि॒व्या वस्तो॑र॒स्या वृ॑ज्यते॒ऽअग्रे॒ऽअह्ना॑म् ।
व्यु॑ प्रथते वित॒रँ॑वरी॑यो दे॒वेभ्यो॒ऽअदि॑तये स्यो॒नम् २९

व्यच॑स्वतीरुर्वि॒या विश्र॑यन्ता॒म्पति॑भ्यो॒ न जन॑यः॒ शुम्भ॑मानाः ।
देवी॑र्द्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वा दे॒वेभ्यो॑ भवत सुप्राय॒णाः ३०

आ सु॒ष्वय॑न्ती यज॒तेऽउपा॑केऽउ॒षासा॒नक्ता॑ सदता॒न्नि योनौ॑ ।
दि॒व्ये योष॑णे बृह॒ती सु॑रु॒क्मेऽअधि॒ श्रियꣳ॑ शुक्र॒पिश॒न्दधा॑ने ३१

दैव्या॒ होता॑रा प्रथ॒मा सु॒वाचा॒ मिमा॑ना य॒ज्ञम्मनु॑षो॒ यज॑ध्यै ।
प्र॒चो॒दय॑न्ता वि॒दथे॑षु का॒रू प्रा॒चीन॒ञ्ज्योतिः॑ प्र॒दिशा॑ दि॒शन्ता॑ ३२

आ नो॑ य॒ज्ञम्भार॑ती॒ तूय॑मे॒त्विडा॑ मनु॒ष्वदि॒ह चे॒तय॑न्ती ।
ति॒स्रो दे॒वीर्ब॒र्हिरे॒दꣳ स्यो॒नꣳ सर॑स्वती॒ स्वप॑सः सदन्तु ३३

यऽइ॒मे द्यावा॑पृथि॒वी जनि॑त्री रू॒पैरपि॑ꣳशद्भुव॑नानि॒ विश्वा॑ ।
तम॒द्य हो॑तरिषि॒तो यजी॑यान्दे॒वन्त्वष्टा॑रमि॒ह य॑क्षि वि॒द्वान् ३४

उपावसृज त्मन्या समञ्जन्देवानाम्पाथऽऋतुथा हवीᳬषि ।
वनस्पतिः शमिता देवोऽअग्निः स्वदन्तु हव्यम्मधुना घृतेन ३५

सद्यो जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः ।
अस्य होतुः प्रदिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृतꣳ हविरदन्तु देवाः ३६

केतुङ्कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्याऽअपेशसे ।
समुषद्भिरजायथाः ३७

जीमूतस्येव भवति प्रतीकँयद्वर्मी याति समदामुपस्थे ।
अनाविद्धया तन्वा जय त्वꣳ स त्वा वर्मणो महिमा पिपर्तु ३८

धन्वना गा धन्वनाजिञ्जयेम धन्वना तीव्राः समदो जयेम ।
धनुः शत्रोरपकामङ्कृणोति धन्वना सर्वाः प्रदिशो जयेम ३९

वक्ष्यन्तीवेदागनीगन्ति कर्णम्प्रियꣳ सखायम्परिषस्वजाना ।
योषेव शिङ्क्ते वितताधि धन्वञ्ज्या इयꣳ समने पारयन्ती ४०

तेऽआचरन्ती समनेव योषा मातेव पुत्रम्बिभृतामुपस्थे ।
अप शत्रून्विध्यताᳬ सँविदानेऽआर्त्नीऽइमे विष्फुरन्तीऽअमित्रान् ४१

बह्वीनाम्पिता बहुरस्य पुत्रश्चिश्चाकृणोति समनावगत्य ।
इषुधिः सङ्काः पृतनाश्च सर्वाः पृष्ठे निनद्धो जयति प्रसूतः ४२

रथे तिष्ठन्नयति वाजिनः पुरो यत्रयत्र कामयते सुषारथिः ।
अभीशूनाम्महिमानम्पनायत मनः पश्चादनुयच्छन्ति रश्मयः ४३

तीव्रान्घोषान्कृण्वते वृषपाणयोश्वा रथेभिः सह वाजयन्तः ।
अवक्रामन्तः प्रपदैरमित्रान्क्षिणन्ति शत्रूँ॥रनपव्ययन्तः ४४

रथवाहनꣳ हविरस्य नाम यत्रायुधन्निहितमस्य वर्म ।
तत्रा रथमुप शग्मꣳ सदेम विश्वाहा वयꣳ सुमनस्यमानाः ४५

स्वादुषꣳसदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेश्रितः शक्तीवन्तो गभीराः ।
चित्रसेनाऽइषुबलाऽअमृध्राः सतोवीराऽउरवो व्रातसाहाः ४६

ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः शिवे नो द्यावापृथिवीऽअनेहसा ।
पूषा नः पातु दुरितादृतावृधो रक्षा माकिर्नोऽअघशꣳसऽईशत ४७

सुपर्णँवस्ते मृगोऽअस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता ।
यत्रा नरः सञ्च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म यꣳसन् ४८

ऋजीते परिवृङ्धि नोश्मा भवतु नस्तनूः ।
सोमोऽअधिब्रवीतु नोदितिः शर्म यच्छतु ४९

आजङ्घन्ति सान्वेषाञ्जघनाँ॥ऽउपजिघ्नते ।
अश्वाजनि प्रचेतसोश्वान्त्समत्सु चोदय ५०

अहिरिव भोगैः पर्येति बाहुञ्ज्याया हेतिम्परिबाधमानः ।
हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि विद्वान्पुमान्पुमाꣳसम्परिपातु विश्वतः ५१

वनस्पते वीड्वङ्गो हि भूयाऽअस्मत्सखा प्रतरणः सुवीरः ।

गोभिः सन्नद्धोऽअसि वीडयस्वास्थाता ते जयतु जेत्वानि ५२
दिवः पृथिव्याः पर्योजऽउद्धृतँवनस्पतिभ्यः पर्याभृतꣳ सहः ।
अपामोज्मानम्परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य वज्रꣳ हविषा रथँयज ५३

इन्द्रस्य वज्रो मरुतामनीकम्मित्रस्य गर्भो वरुणस्य नाभिः ।
सेमान्नो हव्यदातिञ्जुषाणो देव रथ प्रति हव्या गृभाय ५४

उपश्वासय पृथिवीमुत द्याम्पुरुत्रा ते मनुताँविष्ठितञ्जगत् ।
स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयोऽअपसेध शत्रून् ५५

आक्रन्दय बलमोजो नऽआधा निष्टनिहि दुरिता बाधमानः ।
अपप्रोथ दुन्दुभे दुच्छुनाऽइतऽइन्द्रस्य मुष्टिरसि वीडयस्व ५६

आमूरज प्रत्यावर्तयेमाः केतुमद्दुन्दुभिर्वावदीति ।
समश्वपर्णाश्चरन्ति नो नरोस्माकमिन्द्र रथिनो जयन्तु ५७

आग्नेयः कृष्णग्रीवः सारस्वती मेषी बभ्रुः सौम्यः पौष्णः श्यामः
शितिपृष्ठो बार्हस्पत्यः शिल्पो वैश्वदेवऽऐन्द्रोरुणो मारुतः
कल्माषऽऐन्द्राग्नः सꣳहितोधोरामः सावित्रो वारुणः
कृष्णऽएकशितिपात्पेत्वः ५८

अग्नयेनीकवते रोहिताञ्जिरनड्वानधोरामौ सावित्रौ पौष्णौ रजतनाभी
वैश्वदेवौ पिशङ्गौ तूपरौ मारुतः कल्माषऽआग्नेयः कृष्णोजः
सारस्वती मेषी वारुणः पेत्वः ५९

अग्नये गायत्राय त्रिवृते राथन्तरायाष्टाकपालऽइन्द्राय त्रैष्टुभाय

पञ्चदशाय बार्हतायैकादशकपालो विश्वेभ्यो देवेभ्यो जागतेभ्यः सप्तदशेभ्यो वैरूपेभ्यो द्वादशकपालो मित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविꣳशाभ्याँवैराजाभ्याम्पयस्या बृहस्पतये पाङ्क्ताय त्रिणवाय शाक्वराय चरुः सवित्रऽऔष्णिहाय त्रयस्त्रिꣳशाय रैवताय द्वादशकपालः प्राजापत्यश्चरुरदित्यै विष्णुपत्न्यै चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालोनुमत्याऽअष्टाकपालः ६०

इत्येकोनत्रिंशोऽध्यायः

अथ त्रिंशोऽध्यायः

देव सवितः प्रसुव यज्ञम्प्रसुव यज्ञपतिम्भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्वाचन्नः स्वदतु १

तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् २

विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परासुव ।
यद्भद्रन्तन्नऽआसुव ३

विभक्तारꣳ हवामहे वसोश्चित्रस्य राधसः ।
सवितारन्नृचक्षसम् ४

ब्रह्मणे ब्राह्मणङ्क्षत्राय राजन्यम्मरुद्भ्यो वैश्यन्तपसे शूद्रन्तमसे
तस्करन्नारकाय वीरहणम्पाप्मने क्लीबमाक्रयायाऽअयोगूङ्कामाय
पुँश्चलूमतिक्रुष्टाय मागधम् ५

नृत्ताय सूतङ्गीताय शैलूषन्धर्माय सभाचरन्नरिष्ठायै भीमलन्नर्माय
रेभꣳ हसाय कारिमानन्दाय स्त्रीषखम्प्रमदे कुमारीपुत्रम्मेधायै
रथकारन्धैर्याय तक्षाणम् ६

तपसे कौलालम्मायायै कर्मारꣳ रूपाय मणिकारꣳ शुभे वपꣳ
शरव्याया़ऽइषुकारꣳ हेत्यै धनुष्कारङ्कर्मणे ज्याकारन्दिष्टाय
रज्जुसर्जम्मृत्यवे मृगयुमन्तकाय श्वनिनम् ७

नदीभ्यः पौञ्जिष्ठमृक्षीकाभ्यो नैषादम्पुरुषव्याघ्राय
दुर्मदङ्गन्धर्वाप्सरोभ्यो व्रात्यम्प्रयुग्भ्यऽउन्मत्तꣳ
सर्पदेवजनेभ्योऽप्रतिपदमयेभ्यः
कितवमीर्यतायाऽअकितवम्पिशाचेभ्यो बिदलकारीँयातुधानेभ्यः
कण्टकीकारीम् ८

सन्धये जारङ्गेहायोपपतिमार्त्यै परिवित्तन्निर्ऋत्यै
परिविविदानमराद्ध्याऽएदिधिषुःपतिन्निष्कृत्यै पेशस्कारीꣳ
सञ्ज्ञानाय स्मरकारीम्प्रकामोद्यायोपसदँवर्णायानुरुधम्बलायोपदाम्
९

उत्सादेभ्यः कुब्जम्प्रमुदे वामनन्द्वार्भ्यः स्रामꣳ
स्वप्नायान्धमधर्माय बधिरम्पवित्राय भिषजम्प्रज्ञानाय
नक्षत्रदर्शमाशिक्षायै प्रश्निनमुपशिक्षायाऽअभिप्रश्निनम्मर्यादायै
प्रश्नविवाकम् १०

अर्मेभ्यो हस्तिपञ्जवायाश्वपम्पुष्ट्यै
गोपालँवीर्यायाविपालन्तेजसेजपालमिरायै कीनाशङ्कीलालाय
सुराकारम्भद्राय गृहपꣳ श्रेयसे वित्तधमाध्यक्ष्यायानुक्षत्तारम् ११
भायै दार्वाहारम्प्रभायाऽअग्न्येधम्ब्रध्नस्य विष्टपायाभिषेक्तारँवर्षिष्ठाय
नाकाय परिवेष्टारन्देवलोकाय पेशितारम्मनुष्यलोकाय प्रकरितारꣳ
सर्वेभ्यो लोकेभ्यऽउपसेक्तारमवऽऋत्यै वधायोपमन्थितारम्मेधाय
वासःपल्पूलीम्प्रकामाय रजयित्रीम् १२

ऋतये स्तेनहृदयँवैरहत्याय पिशुनँविविक्त्यै
क्षत्तारमौपद्रष्ट्र्यायानुक्षत्तारम्बलायानुचरम्भूम्ने परिष्कन्दम्प्रियाय

प्रियवादिनमरिष्ट्याऽअश्वसादꣳ स्वर्गाय लोकाय भागदुघँवर्षिष्ठाय नाकाय परिवेष्टारम् १३

मन्यवेयस्तापङ्क्रोधाय निसरँयोगाय योक्तारꣳ शोकायाभिसर्तारङ्क्षेमाय विमोक्तारमुत्कूलनिकूलेभ्यस्त्रिष्ठिनँवपुषे मानस्कृतꣳ शीलायाञ्जनीकारीन्निर्ऋत्यै कोशकारीँयमायासूम् १४

यमाय यमसूमथर्वभ्योवतोकाꣳ सँवत्सराय पर्यायिणीम्परिवत्सरायाविजातामिदावत्सरायातीत्वरीमिद्वत्सराया-तिष्कद्वरीँवत्सराय विजर्जराꣳ सँवत्सराय पलिक्नीमृभुभ्योजिनसन्धꣳ साध्येभ्यश्चर्मम्नम् १५

सरोभ्यो धैवरमुपस्थावराभ्यो दाशँवैशन्ताभ्यो बैन्दन्नड्वलाभ्यꣳ शौष्कलम्पाराय मार्गारमवाराय कैवर्तन्तीर्थेभ्यऽआन्दँविषमेभ्यो मैनालꣳ स्वनेभ्यꣳ पर्णकञ्गुहाभ्यꣳ किरातꣳ सानुभ्यो जम्भकम्पर्वतेभ्यꣳ किम्पूरुषम् १६

बीभत्सायै पौल्कसँवर्णाय हिरण्यकारन्तुलायै वाणिजम्पश्चादोषाय ग्लाविनँविश्वेभ्यो भूतेभ्यः सिध्मलम्भूत्यै जागरणमभूत्यै स्वपनमार्त्यै जनवादिनँव्यृद्धयाऽअपगल्भꣳ सꣳशराय प्रच्छिदम् १७

अक्षराजाय कितवङ्कृतायादिनवदर्शन्त्रेतायै कल्पिनन्द्वापरायाधिकल्पिनमास्कन्दाय सभास्थाणुम्मृत्यवे गोव्यच्छमन्तकाय गोघातङ्क्षुधे यो गाँविकृन्तन्तम्भिक्षमाणऽउपतिष्ठति दुष्कृताय चरकाचार्यम्पाप्मने सैलगम् १८

प्रतिश्रुत्कायाऽअर्तनङ्घोषाय भषमन्ताय बहुवादिनमनन्ताय मूकꣳ
शब्दायाडम्बराघातम्महसे वीणावादङ्क्रोशाय तूणवध्ममवरस्पराय
शङ्खध्मँवनाय वनपमन्यतोरण्याय दावपम् १९

नर्माय पुँश्चलूꣳ हसाय कारिँयादसे
शाबल्याङ्ग्रामण्यङ्गणकमभिक्रोशकन्तान्महसे
वीणावादम्पाणिघ्नन्तूणवध्मन्तान्नृतायानन्दाय तलवम् २०

अग्नये पीवानम्पृथिव्यै पीठसर्पिणँवायवे चाण्डालमन्तरिक्षाय
वꣳशनर्तिनन्दिवे खलतिꣳ सूर्याय हर्यक्षन्नक्षत्रेभ्यः किर्मिरञ्चन्द्रमसे
किलासमह्ने शुक्लम्पिङ्गाक्षꣳ रात्र्यै कृष्णम्पिङ्गाक्षम् २१

अथैतानष्टौ
विरूपानालभतेतिदीर्घञ्चातिह्रस्वञ्चातिस्थूलञ्चातिकृशञ्चातिशुक्लञ्चा
तिकृष्णञ्चातिकुल्वञ्चातिलोमशञ्च ।
अशूद्राऽअब्राह्मणास्ते प्राजापत्याः ।
मागधः पुँश्चली कितवः क्लीबोशूद्राऽअब्राह्मणास्ते प्राजापत्याः २२

इति त्रिंशोऽध्यायः

अथैकत्रिंशोऽध्यायः

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिꣳ सर्वत स्पृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् १

पुरुष एवेदꣳ सर्वँयद्भूतँयच्च भाव्यम् ।
उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति २

एतावानस्य महिमातो ज्यायाँश्च पूरुषः ।
पादोस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतन्दिवि ३

त्रिपादूर्ध्वऽउदैत्पुरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः ।
ततो विष्वङ्व्यक्रामत्साशनानशनेऽअभि ४

ततो विराडजायत विराजोऽअधि पूरुषः ।
स जातोऽअत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ५

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतम्पृषदाज्यम् ।
पशूँस्ताँश्चक्रे वायव्यानारण्या ग्राम्याश्च ये ६

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचः सामानि जज्ञिरे ।
छन्दाꣳसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ७

तस्मादश्वाऽअजायन्त ये के चोभयादतः ।
गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ८

तँयज्ञम्बुर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषञ्जातमग्रतः ।
तेन देवाऽअयजन्त साध्याऽऋषयश्च ये ९

यत्पुरुषँव्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।
मुखङ्किमस्यासीत्किम्बाहू किमूरू पादाऽउच्येते १०

ब्राह्मणोस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः ।
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्याँ शूद्रोऽअजायत ११

चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षोः सूर्योऽअजायत ।
श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत १२

नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षँ शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ।
पद्भ्याम्भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ२॥ऽअकल्पयन् १३

यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तोस्यासीदाज्यङ्ग्रीष्मऽइध्मः शरद्धविः १४

सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद्यज्ञन्तन्वानाऽअबध्नन्पुरुषम्पशुम् १५

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नाकम्महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः १६

अद्भ्यः सम्भृतः पृथिव्यै रसाच्च विश्वकर्मणः समवर्तताग्रे ।
तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति तन्मर्त्यस्य देवत्वमाजानमग्रे १७

वेदाहमेतम्पुरुषम्महान्तमादित्यवर्णन्तमसः परस्तात् ।
तमेव विदित्वाति मृत्युमेति नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय १८

प्रजापतिश्चरति गर्भेऽअन्तरजायमानो बहुधा विजायते ।
तस्य योनिम्परिपश्यन्ति धीरास्तस्मिन्ह तस्थुर्भुवनानि विश्वा १९

यो देवेभ्यऽआतपति यो देवानाम्पुरोहितः ।
पूर्वो यो देवेभ्यो जातो नमो रुचाय ब्राह्मये २०

रुचम्ब्राह्मञ्जनयन्तो देवाऽअग्रे तदब्रुवन् ।
यस्त्वैवम्ब्राह्मणो विद्यात्तस्य देवाऽअसन्वशे २१

श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यावहोरात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमश्विनौ व्यात्तम्
।
इष्णन्निषाणामुम्मऽइषाण सर्वलोकम्मऽइषाण २२

इत्येकत्रिंशोऽध्यायः

अथ द्वात्रिंशोऽध्यायः

तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदु चन्द्रमाः ।
तदेव शुक्रन्तद्ब्रह्म ताऽआपः स प्रजापतिः १

सर्वे निमेषा जज्ञिरे विद्युतः पुरुषादधि ।
नैनमूर्ध्वन्न तिर्यञ्चन्न मध्ये परिजग्रभत् २

न तस्य प्रतिमाऽअस्ति यस्य नाम महद्यशः ।
हिरण्यगर्भऽइत्येष मा मा हिꣳसीदित्येषा यस्मान्न जातऽइत्येषः ३
गलितमन्त्राः--
हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
यः प्राणतो निमिषतो महित्वैकऽइद्राजा जगतो बभूव ।
यऽईशेऽअस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
यस्येमे हिमवन्तो महित्त्वा यस्य समुद्रꣳ रसया सहाहुः ।
यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
यऽआत्मदा बलदा यस्य विश्वऽउपासते प्रशिषँयस्य देवाः ।
यस्य छायामृतँयस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
मा मा हिꣳसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवꣳ सत्यधर्मा व्यानट्
।
यश्चापश्चन्द्राः प्रथमो जजान कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
यस्मान्न जातः परोऽअन्नयोऽअस्ति यऽआविवेश भुवनानि विश्वा ।
प्रजापतिः प्रजया सꣳरराणस्त्रीणि ज्योतीꣳषि सचते स षोडशी ॥
इन्द्रश्च सम्राड्वरुणश्च राजा तौ ते भक्षञ्चक्रतुरग्रऽएतम् ।
तयोरहमनु भक्षम्भक्षयामि वाग्देवी जुषाणा सोमस्य तृप्यतु सह

प्राणेन स्वाहा ॥
एषो ह देवः प्रदिशोनु सर्वाः पूर्वो ह जातः सऽउ गर्भेऽअन्तः ।
सऽएव जातः स जनिष्यमाणः प्रत्यङ्जनास्तिष्ठति सर्वतोमुखः ४

यस्माज्जातन्न पुरा किञ्चनैव यऽआबभूव भुवनानि विश्वा ।
प्रजापतिः प्रजया सꣳरराणस्त्रीणि ज्योतीꣳषि सचते स षोडशी ५

येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृढा येन स्व स्तभितँयेन नाकः ।
योऽअन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ६

यङ्क्रन्दसीऽअवसा तस्तभानेऽअभ्यैक्षेताम्मनसा रेजमाने ।
यत्राधि सूरऽउदितो विभाति कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
आपो ह यद्बृहतीर्यश्चिदापः ७
गलितमन्त्रौ --
आपो ह यद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भन्दधाना जनयन्तीरग्निम् ।
ततो देवानाꣳ समवर्ततासुरेकः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
यश्चिदापो महिना पर्यपश्यद्दक्षन्दधाना जनयन्तीर्यज्ञम् ।
यो देवेष्वधि देवऽएकऽआसीत्कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥

वेनस्तत्पश्यन्निहितङ्गुहा सद्यत्र विश्वम्भवत्येकनीडम् ।
तस्मिन्निदꣳ सञ्च वि चैति सर्वꣳ सऽओतः प्रोतश्च विभूः प्रजासु ८

प्र तद्वोचेदमृतन्नु विद्वान्गन्धर्वो धाम विभृतङ्गुहा सत् ।
त्रीणि पदानि निहिता गुहास्य यस्तानि वेद स पितुः पितासत् ९

स नो बन्धुर्जनिता स विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा ।

यत्र देवाऽअमृतमानशानास्तृतीये धामन्नध्यैरयन्त १०

परीत्य भूतानि परीत्य लोकान्परीत्य सर्वाः प्रदिशो दिशश्च ।
उपस्थाय प्रथमजामृतस्यात्मनात्मानमभिसंविवेश ११

परि द्यावापृथिवी सद्यऽइत्वा परि लोकान्परि दिशः परि स्वः ।
ऋतस्य तन्तुं विततं विचृत्य तदपश्यत्तदभवत्तदासीत् १२

सदसस्पतिमद्भुतम्प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् ।
सनिम्मेधामयासिषँ स्वाहा १३
याम्मेधान्देवगणाः पितरश्चोपासते ।
तया मामद्य मेधयाग्ने मेधाविनङ्कुरु स्वाहा १४

मेधाम्मे वरुणो ददातु मेधामग्निः प्रजापतिः ।
मेधामिन्द्रश्च वायुश्च मेधान्धाता ददातु मे स्वाहा १५

इदम्मे ब्रह्म च क्षत्रञ्चोभे श्रियमश्नुताम् ।
मयि देवा दधतु श्रियमुत्तमान्तस्यै ते स्वाहा १६

इति द्वात्रिंशोऽध्यायः

अथ त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः

अस्याजरासो दमामरित्राऽअर्चद्धूमासोऽअग्नयः पावकाः ।
श्वितीचयः श्वात्रासो भुरण्यवो वनर्षदो वायवो न सोमाः १

हरयो धूमकेतवो वातजूताऽउप द्यवि ।
यतन्ते वृथगग्नयः २

यजा नो मित्रावरुणा यजा देवाँ२॥ऽऋतम्बृहत् ।
अग्ने यक्षि स्वन्दमम् ३

युक्ष्वा हि देवहूतमाँ२॥ऽअश्वाँ२॥ऽअग्ने रथीरिव ।
नि होता पूर्व्यः सदः ४

द्वे विरूपे चरतः स्वर्थेऽअन्यान्या वत्समुपधापयेते ।
हरिरन्यस्याम्भवति स्वधावाञ्छुक्रोऽअन्यस्यान्ददृशे सुवर्चाः ५
अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रँविभ्वँविशेविशे ६

त्रीणि शता त्री सहस्राण्यग्निन्त्रिꣳशच्च देवा नव चासपर्यन् ।
औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्माऽआदिद्धोतारन्न्यसादयन्त ७

मूर्धानन्दिवोऽअरतिम्पृथिव्या वैश्वानरमृतऽआ जातमग्निम् ।
कविꣳ सम्राजमतिथिञ्जनानामासन्ना पात्रञ्जनयन्त देवाः ८

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया ।

समिद्धः शुक्रऽआहुतः ९

विश्वेभिः सोम्यम्मध्वग्नऽइन्द्रेण वायुना ।
पिबा मित्रस्य धामभिः १०

आ यदिषे नृपतिन्तेजऽआनट्शुचि रेतो निषिक्तन्द्यौरभीके ।
अग्निः शर्धमनवद्यँयुवानᳪ स्वाध्यञ्जनयत्सूदयञ्च ११

अग्ने शर्ध महते सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ।
सञ्जास्पत्यᳪ सुयममाकृणुष्व शत्रूयतामभितिष्ठा महाᳪसि १२

त्वाᳪ हि मन्द्रतममर्कशोकैर्ववृमहे महि नः श्रोष्यग्ने ।
इन्द्रन्न त्वा शवसा देवता वायुम्पृणन्ति राधसा नृतमाः १३

त्वेऽअग्ने स्वाहुत प्रियासः सन्तु सूरयः ।
यन्तारो ये मघवानो जनानामूर्वान्दयन्त गोनाम् १४
श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभिर्देवैरग्ने सयावभिः ।
आसीदन्तु बर्हिषि मित्रोऽअर्यमा प्रातर्यावाणोऽअध्वरम् १५

विश्वेषामदितिर्यज्ञियानाँविश्वेषामतिथिर्मानुषाणाम् ।
अग्निर्देवानामवऽआवृणानः सुमृडीको भवतु जातवेदाः १६

महोऽअग्नेः समिधानस्य शर्मण्यनागा मित्रे वरुणे स्वस्तये ।
श्रेष्ठे स्याम सवितुः सवीमनि तद्देवानामवोऽअद्या वृणीमहे १७

आपश्चित्पिप्यु स्तर्यो न गावो नक्षन्नृतञ्जरितारस्तऽइन्द्र ।

याहि वायुर्न नियुतो नोऽअच्छा त्वᳬं हि धीभिर्दयसे वि वाजान्
१८

गावऽउपावतावतम्मही यज्ञस्य रप्सुदा ।
उभा कर्णा हिरण्यया १९

यदद्य सूरऽउदितेनागा मित्रोऽअर्यमा ।
सुवाति सविता भगः २०

आ सुते सिञ्चत श्रियᳬं रोदस्योरभिश्रियम् ।
रसा दधीत वृषभम् ।
तम्प्रत्नथायँवेनः २१
गलितमन्त्रौ --
तम्प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳ स्वर्विदम् ।
प्रतीचीनँवृजनन्दोहसे धुनिमाशुञ्जयन्तमनु यासु वर्धसे ॥
अयँवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपाꣳ सङ्गमे सूर्यस्य शिशुन्न विप्रा मतिभी रिहन्ति ॥

आतिष्ठन्तम्परि विश्वेऽअभूषञ्छ्रियो वसानश्चरति स्वरोचिः ।
महत्तद्वृष्णोऽअसुरस्य नामा विश्वरूपोऽअमृतानि तस्थौ २२

प्र वो महे मन्दमानायान्धसोर्चा विश्वानराय विश्वाभुवे ।
इन्द्रस्य यस्य सुमखᳬं सहो महि श्रवो नृम्णञ्च रोदसी सपर्यतः २३

बृहन्निदिध्मऽएषाम्भूरि शस्तम्पृथुः स्वरुः ।
येषामिन्द्रो युवा सखा २४

इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः ।
महाँ२॥ऽअभिष्टिरोजसा २५

इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्धनीतिः प्र मायिनाममिनाद्वर्पणीतिः ।
अहन्व्यँ्समुशधग्वनेष्वाविर्धेनाऽअकृणोद्राम्याणाम् २६

कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्पते किन्तऽइत्था ।
सम्पृच्छसे समराणः शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्तेऽअस्मे ।
महाँ२॥ऽइन्द्रो यऽओजसा कदाचन स्तरीरसि कदाचन प्रयुच्छसि
२७

गलितमन्त्राः --
महाँ२॥ऽइन्द्रो यऽओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाँ२॥ऽइव ।
स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ॥
कदाचन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूयऽइन्नु ते दानन्देवस्य पृच्यते ॥
कदाचन प्रयुच्छस्युभे निपासि जन्मनी ।
तुरीयादित्य सवनन्तऽइन्द्रियमातस्थावमृतन्दिवि ॥

आ तत्तऽइन्द्रायवः पनन्ताभि यऽऊर्वङ्गोमन्तन्तितृत्सान् ।
सकृत्स्वँ्ये पुरुपुत्राम्महीँ सहस्रधाराम्बृहतीन्दुदुक्षन् २८

इमान्ते धियम्प्रभरे महो महीमस्य स्तोत्रे धिषणा यत्तऽआनजे ।
तमुत्सवे च प्रसवे च सासहिमिन्द्रन्देवासः शवसामदन्ननु २९

विभ्राड्बृहत्पिबतु सोम्यम्मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविहुतम् ।
वातजूतो योऽअभिरक्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा विराजति ३०

उदु त्यञ्जातवेदसन्देवँवहन्ति केतवः ।
दृशे विश्वाय सूर्यम् ३१

येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तञ्जनाँ॥ऽअनु ।
त्वँवरुण पश्यसि ३२

दैव्यावध्वर्यूऽआगतꣳ रथेन सूर्यत्वचा ।
मध्वा यज्ञꣳ समञ्जाथे ।
तम्प्रत्नथायँवेनश्चित्रन्देवानाम् ३३

गलितमन्त्राः --
तम्प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳ स्वर्विदम् ।
प्रतीचीनँवृजनन्दोहसे धुनिमाशुञ्जयन्तमनु यासु वर्धसे ॥
अयँवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपाꣳ सङ्गमे सूर्यस्य शिशुन्न विप्रा मतिभी रिहन्ति ॥
चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षꣳ सूर्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥

आ नऽइडाभिर्विदथे सुशस्ति विश्वानरः सविता देवऽएतु ।
अपि यथा युवानो मत्सथा नो विश्वञ्जगदभिपित्वे मनीषा ३४

यदद्य कच्च वृत्रहन्नुदगाऽअभि सूर्य ।
सर्वन्तदिन्द्र ते वशे ३५

तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमाभासि रोचनम् ३६

तत्सूर्यस्य देवत्वन्तन्महित्वम्मध्या कर्तोर्विततꣳ सञ्जभार ।
यदेदयुक्त हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ३७

तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपङ्कृणुते द्योरुपस्थे ।
अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितः सम्भरन्ति ३८

बण्महाँ॥ऽअसि सूर्य बडादित्य महाँ॥ऽअसि ।
महस्ते सतो महिमा पनस्यतेद्धा देव महाँ॥ऽअसि ३९

बट्सूर्य श्रवसा महाँ॥ऽअसि सत्रा देव महाँ॥ऽअसि ।
मह्ना देवानामसुर्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ४०

श्रायन्तऽइव सूर्यंविश्वेदिन्द्रस्य भक्षत ।
वसूनि जाते जनमानऽओजसा प्रति भागन्न दीधिम ४१

अद्या देवाऽउदिता सूर्यस्य निरꣳहसः पिपृता निरवद्यात् ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवीऽउत द्यौः ४२

आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतम्मर्त्यञ्च ।
हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् ४३

प्रवावृजे सुप्रया बर्हिरेषामा विश्पतीव बीरिटऽइयाते ।

विशामुक्तोरुषसः पूर्वहूतौ वायुः पूषा स्वस्तये नियुत्वान् ४४

इन्द्रवायू बृहस्पतिम्मित्राग्निम्पूषणम्भगम् ।
आदित्यान्मारुतङ्गणम् ४५

वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो विश्वाभिरूतिभिः ।
करतान्नः सुराधसः ४६

अधि नऽइन्द्रैषाँविष्णो सजात्यानाम् ।
इता मरुतोऽअश्विना ।
तम्प्रत्नथायँवेनो ये देवासऽआ नऽइडाभिर्विश्वेभिः
सोम्यम्मध्वोमासश्चर्षणीधृतः ४७

गलितमन्त्राः --
तम्प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदँ स्वर्विदम् ।
प्रतीचीनँवृजनन्दोहसे धुनिमाशुञ्जयन्तमनु यासु वर्धसे ॥
अयँवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपाँ सङ्गमे सूर्यस्य शिशुन्न विप्रा मतिभी रिहन्ति ॥
ये देवासो दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थ ।
अप्सुक्षितो महिनैकादश स्थ ते देवासो यज्ञमिमञ्जुषध्वम् ॥
आ नऽइडाभिर्विदथे सुशस्ति विश्वानरः सविता देवऽएतु ।
अपि यथा युवानो मत्सथा नो विश्वञ्जगदभिपित्वे मनीषा ॥
विश्वेभिः सोम्यम्मध्वग्नऽइन्द्रेण वायुना । पिबा मित्रस्य धामभिः ॥
ओमासश्चर्षणीधृतो विश्वे देवासऽआगत । दाश्वाँसो दाशुषः सुतम् ॥

अग्नऽइन्द्र वरुण मित्र देवाः शर्धः प्रयन्त मारुतोत विष्णो ।
उभा नासत्या रुद्रोऽअध ग्नाः पूषा भगः सरस्वती जुषन्त ४८

इन्द्राग्नी मित्रावरुणादितिꣳ स्वः पृथिवीन्द्याम्मरुतः
पर्वताꣳ२॥ऽअपः ।
हुवे विष्णुम्पूषणम्ब्रह्मणस्पतिम्भगन्नु शꣳसꣳ सवितारमूतये ४९

अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरहूतौ सजोषाः ।
यः शꣳसते स्तुवते धायि पज्रऽइन्द्रज्येष्ठाऽअस्माꣳ२॥ऽअवन्तु देवाः
५०

अर्वाञ्चोऽअद्या भवता यजत्राऽआ वो हार्दि भयमानो व्ययेयम् ।
त्राध्वन्नो देवा निजुरो वृकस्य त्राध्वङ्कर्तादवपदो यजत्राः ५१

विश्वेऽअद्य मरुतो विश्वऽऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ।
विश्वे नो देवाऽअवसागमन्तु विश्वमस्तु द्रविणँवाजोऽअस्मे ५२

विश्वे देवाः शृणुतेमꣳ हवम्मे येऽअन्तरिक्षे यऽउप द्यवि ष्ठ ।
येऽअग्निजिह्वाऽउत वा यजत्राऽआसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम् ५३

देवेभ्यो हि प्रथमँयज्ञियेभ्योमृतत्वꣳ सुवसि भागमुत्तमम् ।
आदिद्दामानꣳ सवितर्व्यूर्णुषेनूचीना जीविता मानुषेभ्यः ५४

प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रयिँविश्ववारꣳ रथप्राम् ।
द्युतद्यामा नियुतः पत्यमानः कविः कविमियक्षसि प्रयज्यो ५५

इन्द्रवायूऽइमे सुताऽउप प्रयोभिरागतम् ।
इन्दवो वामुशन्ति हि ५६

मित्रꣳ हुवे पूतदक्षँवरुणञ्च रिशादसम् ।
धियङ्घृताचीꣳ साधन्ता ५७

दस्रा युवाकवः सुता नासत्या वृक्तबर्हिषः ।
आयातꣳ रुद्रवर्तनी ।
तम्प्रत्नथायँवेनः ५८

गलितमन्त्रौ --
तम्प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳ स्वर्विदम् ।
प्रतीचीनँवृजनन्दोहसे धुनिमाशुञ्जयन्तमनु यासु वर्धसे ॥
अयँवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपाꣳ सङ्गमे सूर्यस्य शिशुन्न विप्रा मतिभी रिहन्ति ॥

विदद्यदी सरमा रुग्णमद्रेर्महि पाथः पूर्व्यꣳ सध्र्यक्कः ।
अग्रन्नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवम्प्रथमा जानती गात् ५९

नहि स्पशमविदन्नन्यमस्माद्वैश्वानरात्पुरऽएतारमग्नेः ।
एमेनमवृधन्नमृताऽअमर्त्यँवैश्वानरङ्क्षैत्रजित्याय देवाः ६०

उग्रा विघनिना मृधऽइन्द्राग्नी हवामहे ।
ता नो मृडातऽईदृशे ६१

उपास्मै गायता नरः पवमानायेन्दवे ।
अभि देवाँ॥ऽइयक्षते ६२

ये त्वाहिहत्ये मघवन्नवर्धन्ये शाम्बरे हरिवो ये गविष्टौ ।
ये त्वा नूनमनुमदन्ति विप्राः पिबेन्द्र सोमꣳ सगणो मरुद्भिः ६३

जनिष्ठाऽउग्रः सहसे तुराय मन्द्रऽओजिष्ठो बहुलाभिमानः ।
अवर्धन्निन्द्रम्मरुतश्चिदत्र माता यद्वीरन्दधनद्धनिष्ठा ६४

आ तू नऽइन्द्र वृत्रहन्नस्माकमर्धमागहि ।
महान्महीभिरूतिभिः ६५

त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि विश्वाऽअसि स्पृधः ।
अशस्तिहा जनिता विश्वतूरसि त्वन्तूर्य तरुष्यतः ६६

अनु ते शुष्मन्तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुन्न मातरा ।
विश्वास्ते स्पृधः श्नथयन्त मन्यवे वृत्रँयदिन्द्र तूर्वसि ६७

यज्ञो देवानाम्प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः ।
आ वोर्वाची सुमतिर्ववृत्यादꣳहोश्चिद्या वरिवोवित्तरासत् ६८

अदब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्य परिपाहि नो गयम् ।
हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नोऽअघशꣳसऽईशत ६९

प्रवीरया शुचयो दद्रिरे वामध्वर्युभिर्मधुमन्तः सुतासः ।
वह वायो नियुतो याह्यच्छा पिबा सुतस्यान्धसो मदाय ७०

गावुऽउपावतावुतम्मुही युज्ञस्य रुप्सुदा ।
उुभा कर्णा हिरुण्यया ७१

काव्ययोराुजानेषु क्रत्वा दक्षस्य दुरोणे ।
रिुशादसा सुधस्थुऽत्र्या ७२

दैव्यावध्वर्यूऽत्र्यागतुꣳ रथेन सूर्यत्वचा ।
मध्वा युज्ञꣳ समञ्जाथे ।
तम्प्रत्नथायँवेुनः ७३

गलितमन्त्रौ --
तम्प्रत्नथा पूर्वथा विुश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिुषदꣳ स्वुर्विदम् ।
प्रतीुचीनँवृजनन्दोहसे धुनिमाुशुञ्जयन्तुमनु यासु वर्धसे ॥
त्र्ययँवेनश्चोदयुत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विुमाने ।
इुममुपाꣳ संङ्गुमे सूर्यस्यु शिशुन्न विप्रा मुतिभी रिहन्ति ॥

तिुरश्चीनो वितंतो रुश्मिरेषामुधः स्विदुासी३दुपरि स्विदासी३त् ।
रेुतोधाऽत्र्यासन्महिुमानऽत्र्यासन्त्स्वुधाऽत्र्यवस्तात्प्रयतिः पुरस्तात् ७४

त्र्या रोदसीऽत्र्यपृणुदा स्वर्मुहज्जातँयदेनमुपसोऽत्र्यधारयन् ।
सोऽत्र्यध्वुराय परिणीयते कुविरत्यो न वाजसातये चनोहितः ७५

उुक्थेभिर्वृत्रुहन्तमा या मन्दुाना चिुदा गिरा ।
त्र्याुङ्गूषैराविवासतः ७६

उप नः सूनवो गिरः शृण्वन्त्वमृतस्य ये ।
सुमृडीका भवन्तु नः ७७

ब्रह्माणि मे मतयः शꣳ सुतासः शुष्मऽइयर्ति प्रभृतो मेऽअद्रिः ।
आशासते प्रतिहर्यन्त्युक्थेमा हरी वहतस्ता नोऽअच्छ ७८

अनुत्तमा ते मघवन्नकिर्नु न त्वावाꣳ२ऽअस्ति देवता विदानः ।
न जायमानो नशते न जातो यानि करिष्या कृणुहि प्रवृद्ध ७९

तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठँयतो जज्ञऽउग्रस्त्वेषनृम्णः ।
सद्यो जज्ञानो निरिणाति शत्रूननु यँविश्वे मदन्त्यूमाः ८०

इमाऽउ त्वा पुरूवसो गिरो वर्धन्तु या मम ।
पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोभि स्तोमैरनूषत ८१

यस्यायँविश्वऽआर्यो दासः शेवधिपाऽअरिः ।
तिरश्चिदर्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सोऽअज्यते रयिः ८२

अयꣳ सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्रऽइव पप्रथे ।
सत्यः सोऽअस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ८३

अदब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्य परिपाहि नो गयम् ।
हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नोऽअघशꣳसऽईशत
८४

आ नो यज्ञन्दिविस्पृशँवायो याहि सुमन्मभिः ।

अन्तः पवित्रऽउपरि श्रीणानोयꣳ शुक्रोऽअयामि ते ८५

इन्द्रवायू सुसन्दृशा सुहवेह हवामहे ।
यथा नः सर्वऽइज्जनोनमीवः सङ्गमे सुमनाऽअसत् ८६

ऋधगित्था स मर्त्यः शशमे देवतातये ।
यो नूनम्मित्रावरुणावभिष्टयऽआचक्रे हव्यदातये ८७

आयातमुपभूषतम्मध्वः पिबतमश्विना ।
दुग्धम्पयो वृषणा जेन्यावसू मा नो मर्धिष्टमागतम् ८८

प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता ।
अच्छा वीरन्नर्यम्पङ्क्तिराधसन्देवा यज्ञन्नयन्तु नः ८९

चन्द्रमाऽअप्स्वन्तरा सुपर्णो धावते दिवि ।
रयिम्पिशङ्गम्बहुलम्पुरुस्पृहꣳ हरिरेति कनिक्रदत् ९०

देवन्देवँवोवसे देवन्देवमभिष्टये ।
देवन्देवꣳ हुवेम वाजसातये गृणन्तो देव्या धिया ९१

दिवि पृष्टोऽअरोचताग्निर्वैश्वानरो बृहन् ।
क्ष्मया वृधानऽओजसा चनोहितो ज्योतिषा बाधते तमः ९२

इन्द्राग्नीऽअपादियम्पूर्वागात्पद्वतीभ्यः ।
हित्वी शिरो जिह्वया वावदच्चरत्त्रिꣳशत्पदान्यक्रमीत् ९३

देवासो हि ष्मा मनवे समन्यवो विश्वे साकꣳ सरातयः ।
ते नोऽअद्य तेऽअपरन्तुचे तु नो भवन्तु वरिवोविदः ९४

अपाधमदभिशस्तीरशस्तिहाथेन्द्रो द्युम्न्याभवत् ।
देवास्तऽइन्द्र सख्याय येमिरे बृहद्भानो मरुद्गण ९५

प्र वऽइन्द्राय बृहते मरुतो ब्रह्मार्चत ।
वृत्रꣳ हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ९६

अस्येदिन्द्रो वावृधे वृष्ण्यꣳ शवो मदे सुतस्य विष्णवि ।
अद्या तमस्य महिमानमायवोनुष्टुवन्ति पूर्वथा ।
इमाऽउ त्वा यस्यायमयꣳ सहस्रमूर्ध्वऽऊ षु णः ९७

गलितमन्त्राः --
इमाऽउ त्वा पुरूवसो गिरो वर्धन्तु या मम ।
पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोभि स्तोमैरनूषत ॥
यस्यायँविश्वऽआर्यो दासः शेवधिपाऽअरिः ।
तिरश्चिदर्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सोऽअज्यते रयिः ॥
अयꣳ सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्रऽइव पप्रथे ।
सत्यः सोऽअस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥
ऊर्ध्वऽऊ षु णऽऊतये तिष्ठा देवो न सविता ।
ऊर्ध्वो वाजस्य सनिता यदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे ॥
इति त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः

अथ चतुस्त्रिंशोऽध्यायः

यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवन्तदु सुप्तस्य तथैवैति ।
दूरङ्गमञ्ज्योतिषाञ्ज्योतिरेकन्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु १

येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीराः ।
यदपूर्वँयक्षमन्तः प्रजानान्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु २

यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरन्तरमृतम्प्रजासु ।
यस्मान्नऽऋते किञ्चन कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ३

येनेदम्भूतम्भुवनम्भविष्यत्परिगृहीतममृतेन सर्वम् ।
येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ४

यस्मिन्नृचः साम यजूँषि यस्मिन्प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः ।
यस्मिँश्चित्तꣳ सर्वमोतम्प्रजानान्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ५

सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेभीशुभिर्वाजिनऽइव ।
हृत्प्रतिष्ठँयदजिरञ्जविष्ठन्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ६
पितुन्नु स्तोषम्महो धर्माणन्तविषीम् ।
यस्य त्रितो व्योजसा वृत्रँविपर्वमर्दयत् ७

अन्विदनुमते त्वम्मन्यासै शञ्च नस्कृधि ।
क्रत्वे दक्षाय नो हिनु प्र णऽआयूँषि तारिषः ८

अनु नोद्यानुमतिर्यज्ञन्देवेषु मन्यताम् ।

अग्निश्च हव्यवाहनो भवतन्दाशुषे मयः ९

सिनीवालि पृथुष्टुके या देवानामसि स्वसा ।
जुषस्व हव्यमाहुतम्प्रजान्देवि दिदिड्ढि नः १०

पञ्च नद्यः सरस्वतीमपियन्ति सस्रोतसः ।
सरस्वती तु पञ्चधा सो देशेभवत्सरित् ११

त्वमग्ने प्रथमोऽअङ्गिराऽऋषिर्देवो देवानामभवः शिवः सखा ।
तव व्रते कवयो विद्मनापसोजायन्त मरुतो भ्राजदृष्टयः १२

त्वन्नोऽअग्ने तव देव पायुभिर्मघोनो रक्ष तन्वश्च वन्द्य ।
त्राता तोकस्य तनये गवामस्यनिमेषꣳ रक्षमाणस्तव व्रते १३

उत्तानायामवभरा चिकित्वान्त्सद्यः प्रवीता वृषणञ्जजान ।
अरुषस्तूपो रुशदस्य पाजऽइडायास्पुत्रो वयुनेजनिष्ट १४

इडायास्त्वा पदे वयन्नाभा पृथिव्याऽअधि ।
जातवेदो निधीमह्यग्ने हव्याय वोढवे १५
प्रमन्महे शवसानाय शूषमाङ्गूषङ्गिर्वणसेऽअङ्गिरस्वत् ।
सुवृक्तिभि स्तुवतऽऋग्मियायार्चामार्कन्नरे विश्रुताय १६

प्र वो महे महि नमो भरध्वमाङ्गूष्यꣳ शवसानाय साम ।
येना नः पूर्वे पितरः पदज्ञाऽअर्चन्तोऽअङ्गिरसो गाऽअविन्दन् १७

इच्छन्ति त्वा सोम्यासः सखायः सुन्वन्ति सोमन्दधति प्रयाꣳसि ।

तितिक्षन्तेऽअभिशस्तिञ्जनानामिन्द्र त्वदा कश्चन हि प्रकेतः १८

न ते दूरे परमा चिद्रजाᳫंस्या तु प्रयाहि हरिवो हरिभ्याम् ।
स्थिराय वृष्णे सवना कृतेमा युक्ता ग्रावाणः समिधानेऽअग्नौ १९

अषाढँयुत्सु पृतनासु पप्रिᳫं स्वर्षामप्साँवृजनस्य गोपाम् ।
भरेषुजाᳫं सुक्षितिᳫं सुश्रवसञ्जयन्तन्त्वामनुमदेम सोम २०

सोमो धेनुᳫं सोमोऽअर्वन्तमाशुᳫं सोमो वीरङ्कर्मण्यन्ददाति ।
सादन्यँविदथ्यᳫं सभेयम्पितृश्रवणँयो ददाशदस्मै २१

त्वमिमाऽओषधीः सोम विश्वास्त्वमपोऽअजनयस्त्वङ्गाः ।
त्वमाततन्थोर्वन्तरिक्षन्त्वञ्ज्योतिषा वि तमो ववर्थ २२

देवेन नो मनसा देव सोम रायो भागᳫं सहसावन्नभियुध्य ।
मा त्वातनदीशिषे वीर्यस्योभयेभ्यः प्रचिकित्सा गविष्टौ २३

अष्टौ व्यख्यत्ककुभः पृथिव्यास्त्री धन्व योजना सप्त सिन्धून् ।
हिरण्याक्षः सविता देवऽआगाद्दधद्रत्ना दाशुषे वार्याणि २४

हिरण्यपाणिः सविता विचर्षणिरुभे द्यावापृथिवीऽअन्तरीयते ।
अपामीवाम्बाधते वेति सूर्यमभि कृष्णेन रजसा द्यामृणोति २५

हिरण्यहस्तोऽअसुरः सुनीथः सुमृडीकः स्ववा यात्वर्वाङ् ।
अपसेधन्रक्षसो यातुधानानस्थाद्देवः प्रतिदोषङ्गृणानः २६

ये ते पन्थाः सवितः पूर्व्यासोऽरेणवः सुकृताऽअन्तरिक्षे ।
तेभिर्नोऽअद्य पथिभिः सुगेभी रक्षा च नोऽअधि च ब्रूहि देव २७

उभा पिबतमश्विनोभा नः शर्म यच्छतम् ।
अविद्रियाभिरूतिभिः २८
अप्नस्वतीमश्विना वाचमस्मे कृतन्नो दस्रा वृषणा मनीषाम् ।
अद्यूत्येवसे निह्वये वाँवृधे च नो भवतँवाजसातौ २९

द्युभिरक्तुभिः परिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विना सौभगेभिः ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवीऽउत द्यौः ३०

आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतम्मर्त्यञ्च ।
हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् ३१

आ रात्रि पार्थिवꣳ रजः पितुरप्रायि धामभिः ।
दिवः सदाꣳसि बृहती वितिष्ठसऽआ त्वेषँवर्तते तमः ३२

उषस्तच्चित्रमाभरास्मभ्यँवाजिनीवति ।
येन तोकञ्च तनयञ्च धामहे ३३

प्रातरग्निम्प्रातरिन्द्रꣳ हवामहे प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरश्विना ।
प्रातर्भगम्पूषणम्ब्रह्मणस्पतिम्प्रातः सोममुत रुद्रꣳ हुवेम ३४

प्रातर्जितम्भगमुग्रꣳ हुवेम वयम्पुत्रमदितेर्यो विधर्ता ।
आध्रश्चिद्यम्मन्यमानस्तुरश्चिद्राजा चिद्यम्भगम्भक्षीत्याह ३५

भग प्रणेतर्भग सत्यराधो भगेमान्धियमुदवा ददन्नः ।
भग प्र नो जनय गोभिरश्वैर्भग प्र नृभिर्नृवन्तः स्याम ३६

उतेदानीम्भगवन्तः स्यामोत प्रपित्वऽउत मध्येऽअह्नाम् ।
उतोदिता मघवन्त्सूर्यस्य वयन्देवानाꣳ सुमतौ स्याम ३७

भगऽएव भगवाँ२॥ऽअस्तु देवास्तेन वयम्भगवन्तः स्याम ।
तन्त्वा भग सर्वऽइज्जोहवीति स नो भग पुरऽएता भवेह ३८

समध्वरायोषसो नमन्त दधिक्रावेव शुचये पदाय ।
अर्वाचीनँवसुविदम्भगन्नो रथमिवाश्वा वाजिनऽआवहन्तु ३९

अश्वावतीर्गोमतीर्नऽउषासो वीरवतीः सदमुच्छन्तु भद्राः ।
घृतन्दुहाना विश्वतः प्रपीता यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः ४०

पूषन्तव व्रते वयन्न रिष्येम कदाचन ।
स्तोतारस्तऽइह स्मसि ४१

पथस्पथः परिपतिँवचस्या कामेन कृतोऽअभ्यानडर्कम् ।
स नो रासच्छुरुधश्चन्द्राग्रा धियन्धियꣳ सीषधाति प्र पूषा ४२

त्रीणि पदा विचक्रमे विष्णुर्गोपाऽअदाभ्यः ।
अतो धर्माणि धारयन् ४३

तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवाꣳसः समिन्धते ।
विष्णोर्यत्परमम्पदम् ४४

घृतवती भुवनानामभिश्रियोर्वी पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ।
द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते ऽअजरे भूरिरेतसा ४५

ये नः सपत्ना ऽअप ते भवन्त्विन्द्राग्निभ्यामव बाधामहे तान् ।
वसवो रुद्रा ऽआदित्या ऽउपरिस्पृशम्मोग्रञ्चेत्तारमधिराजमक्रन् ४६

आ नासत्या त्रिभिरेकादशैरिह देवेभिर्यातम्मधुपेयमश्विना ।
प्रायुस्तारिष्टन्नी रपाꣳसि मृक्षतꣳ सेधतन्द्वेषो भवतꣳ सचाभुवा ४७

एष व स्तोमो मरुत ऽइयङ्गीर्मान्दार्यस्य मान्यस्य कारोः ।
एषा यासीष्ट तन्वे वयाँविद्यामेषँवृजनञ्जीरदानुम् ४८

सहस्तोमाः सहछन्दस ऽआवृतः सहप्रमा ऽऋषयः सप्त दैव्याः ।
पूर्वेषाम्पन्थामनुदृश्य धीरा ऽअन्वालेभिरे रथ्यो न रश्मीन् ४९

आयुष्यँवर्चस्यꣳ रायस्पोषमौद्भिदम् ।
इदꣳ हिरण्यँवर्चस्वज्जैत्रायाविशतादु माम् ५०
न तद्रक्षाꣳसि न पिशाचास्तरन्ति देवानामोजः प्रथमजꣳ ह्येतत्
।
यो बिभर्ति दाक्षायणꣳ हिरण्यꣳ स देवेषु कृणुते दीर्घमायुः स
मनुष्येषु कृणुते दीर्घमायुः ५१

यदाबध्नन्दाक्षायणा हिरण्यꣳ शतानीकाय सुमनस्यमानाः ।
तन्म ऽआबध्नामि शतशारदायायुष्माञ्जरदष्टिर्यथासम् ५२

उत नोहिर्बुध्न्यः शृणोत्वजऽएकपात्पृथिवी समुद्रः ।
विश्वे देवाऽऋतावृधो हुवाना स्तुता मन्त्राः कविशस्ताऽअवन्तु ५३

इमा गिरऽआदित्येभ्यो घृतस्नूः सनाद्राजभ्यो जुह्वा जुहोमि ।
शृणोतु मित्रोऽअर्यमा भगो नस्तुविजातो वरुणो दक्षोऽअꣳशः ५४

सप्तऽऋषयः प्रतिहिताः शरीरे सप्त रक्षन्ति सदमप्रमादम् ।
सप्तापः स्वपतो लोकमीयुस्तत्र जागृतोऽअस्वप्नजौ सत्रसदौ च देवौ ५५

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उपप्रयन्तु मरुतः सुदानवऽइन्द्र प्राशूर्भवा सचा ५६

प्र नूनम्ब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रँवदत्युक्थ्यम् ।
यस्मिन्निन्द्रो वरुणो मित्रोऽअर्यमा देवाऽओकाꣳसि चक्रिरे ५७

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता सूक्तस्य बोधि तनयञ्च जिन्व ।
विश्वन्तद्भद्रँयदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः ।
यऽइमा विश्वा विश्वकर्मा यो नः पितान्नपतेन्नस्य नो देहि ५८

गलितमन्त्राः --
यऽइमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होता न्यसीदत्पिता नः ।
सऽआशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराँ॥ऽआविवेश ॥
विश्वकर्मा विमनाऽआद्विहाया धाता विधाता परमोत सन्दृक् ।
तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्तऽऋषीन्परऽएकमाहुः ॥
यो नः पिता जनिता यो विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा ।

यो देवानांन्नामधाऽएकंऽएव तꣳ सम्प्रश्नम्भुवना यन्त्यन्या ॥
अन्नपतेन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः ।
प्रप्र दातारन्तारिषऽऊर्जन्नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ॥
इति चतुस्त्रिंशोऽध्यायः

अथ पञ्चत्रिंशोऽध्यायः

अपेतो यन्तु पणयोसुम्ना देवपीयवः ।
अस्य लोकः सुतावतः ।
द्युभिरहोभिरक्तुभिर्व्यक्तँयमो ददात्ववसानमस्मै १

सविता ते शरीरेभ्यः पृथिव्याँल्लोकमिच्छतु ।
तस्मै युज्यन्तामुस्रियाः २

वायुः पुनातु सविता पुनात्वग्नेर्भ्राजसा सूर्यस्य वर्चसा ।
विमुच्यन्तामुस्रियाः ३

अश्वत्थे वो निषदनम्पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाजऽइत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ४
सविता ते शरीराणि मातुरुपस्थऽआवपतु ।
तस्मै पृथिवि शम्भव ५

प्रजापतौ त्वा देवतायामुपोदके लोके निदधाम्यसौ ।
अप नः शोशुचदघम् ६

परम्मृत्योऽअनुपरेहि पन्थाँयस्तेऽअन्यऽइतरो देवयानात् ।
चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजाँ रीरिषो मोत वीरान् ७

शँवातः शँ हि ते घृणिः शन्ते भवन्त्विष्टकाः ।
शन्ते भवन्त्वग्नयः पार्थिवासो मा त्वाभिशूशुचन् ८

कल्पन्तान्ते दिशस्तुभ्यमापः शिवतमास्तुभ्यम्भवन्तु सिन्धवः ।
अन्तरिक्षꣳ शिवन्तुभ्यङ्कल्पन्तान्ते दिशः सर्वाः ९

अश्मन्वती रीयते सꣳरभध्वमुत्तिष्ठत प्रतरता सखायः ।
अत्रा जहीमोऽशिवा येऽअसञ्छिवान्वयमुत्तरेमाभि वाजान् १०

अपाघमप किल्विषमप कृत्यामपो रपः ।
अपामार्ग त्वमस्मदप दुःष्वप्न्यꣳ सुव ११

सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योऽस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः १२

अनड्वाहमन्वारभामहे सौरभेयꣳ स्वस्तये ।
स नऽइन्द्रऽइव देवेभ्यो वह्निः सन्तारणो भव १३
उद्वयन्तमसस्परि स्वः पश्यन्तऽउत्तरम् ।
देवन्देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् १४

इमञ्जीवेभ्यः परिधिन्दधामि मैषान्नु गादपरोऽअर्थमेतम् ।
शतञ्जीवन्तु शरदः पुरूचीरन्तर्मृत्युन्दधताम्पर्वतेन १५

अग्नऽआयूꣳषि पवसऽआ सुवोर्जमिषञ्च नः ।
आरे बाधस्व दुच्छुनाम् १६

आयुष्मानग्ने हविषा वृधानो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि ।
घृतम्पीत्वा मधु चारु गव्यम्पितेव पुत्रमभिरक्षतादिमान्त्स्वाहा १७

परीमे गामनेषत पर्यग्निमहृषत ।
देवेष्वक्रत श्रवः कऽइमाँ२॥ऽआदधर्षति १८

क्रव्यादमग्निम्प्रहिणोमि दूरँयमराज्यङ्गच्छतु रिप्रवाहः ।
इहैवायमितरो जातवेदा देवेभ्यो हव्यँवहतु प्रजानन् १९

वह वपाञ्जातवेदः पितृभ्यो यत्रैनान्वेत्थ निहितान्पराके ।
मेदसः कुल्याऽउप तान्स्रवन्तु सत्याऽएषामाशिषः सन्नमन्ताँ
स्वाहा २०

स्योना पृथिवि नो भवानृक्षरा निवेशनी ।
यच्छा नः शर्म सप्रथाः ।
अप नः शोशुचदघम् २१

अस्मात्त्वमधिजातोसि त्वदयञ्जायताम्पुनः ।
असौ स्वर्गाय लोकाय स्वाहा २२

इति पञ्चत्रिंशोऽध्यायः

अथ षट्त्रिंशोऽध्यायः

ऋचँवाचम्प्रपद्ये मनो यजुः प्रपद्ये साम प्राणम्प्रपद्ये चक्षुः श्रोत्रम्प्रपद्ये ।
वागोजः सहौजो मयि प्राणापानौ १

यन्मे च्छिद्रञ्चक्षुषो हृदयस्य मनसो वातितृणम्बृहस्पतिर्मे तद्दधातु ।
शन्नो भवतु भुवनस्य यस्पतिः २

भूर्भुवः स्वः । तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ३

कया नश्चित्रऽआभुवदूती सदावृधः सखा ।
कया शचिष्ठया वृता ४

कस्त्वा सत्यो मदानाम्मꣳहिष्ठो मत्सदन्धसः ।
दृढा चिदारुजे वसु ५

अभी षु णः सखीनामविता जरितृणाम् ।
शतम्भवास्यूतिभिः ६

कया त्वन्नऽऊत्याभिप्रमन्दसे वृषन् ।
कया स्तोतृभ्यऽआभर ७

इन्द्रो विश्वस्य राजति ।
शन्नोऽअस्तु द्विपदे शञ्चतुष्पदे ८

शन्नो॑ मि॒त्रः शँवरु॑णः शन्नो॑ भवत्वर्य्य॒मा ।
शन्न॒ऽइन्द्रो॒ बृह॒स्पति॑ः शन्नो॒ विष्णु॑रुरुक्र॒मः ९

शन्नो॒ वात॑ः पवता॒ꣳ शन्न॑स्तपतु॒ सूर्य॑ः ।
शन्न॑ः कनि॑क्रदद्दे॒वः प॒र्जन्यो॑ऽअ॒भिव॑र्षतु १०

अहा॑नि॒ शम्भ॑वन्तु नः॒ शꣳ रात्री॑ः प्रति॑धीयताम् ।
शन्न॑ऽइन्द्राग्नी भ॑वता॒मवो॑भिः॒ शन्न॒ऽइन्द्रा॒वरु॑णा रा॒तह॑व्या ।
शन्न॑ऽइन्द्रापू॒षणा॒ वाज॑साता॒ शमिन्द्रा॒सोमा॑ सुवि॒ताय॒ शँयोः ११

शन्नो॑ दे॒वीर॒भिष्ट॑य॒ऽआपो॑ भवन्तु पी॒तये॑ ।
शँयोर॒भिस्र॑वन्तु नः १२

स्यो॒ना पृ॑थिवि नो भवानृक्ष॒रा नि॒वेश॑नी ।
यच्छा॑ नः॒ शर्म॑ स॒प्रथा॑ः १३

आपो॒ हि ष्ठा म॑यो॒भुव॒स्ता न॑ऽऊ॒र्जे द॑धातन ।
म॒हे रणा॑य॒ चक्ष॑से १४

यो व॑ः शि॒वत॑मो॒ रस॒स्तस्य॑ भाजयते॒ह न॑ः ।
उ॒श॒तीरि॑व मा॒तर॑ः १५
तस्मा॒ऽअर॑ङ्गमाम वो॒ यस्य॒ क्षया॑य॒ जिन्व॑थ ।
आपो॑ ज॒नय॑था च नः १६

द्यौः शान्ति॑र॒न्तरि॑क्ष॒ꣳ शान्ति॑ः पृथि॒वी शान्ति॒राप॒ः शान्ति॒रोष॑धयः॒
शान्ति॑ः ।

वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिः सर्वꣳ शान्तिः
शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि १७

दृते दृꣳह मा मित्रस्य मा चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम् ।
मित्रस्याहञ्चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षे ।
मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे १८

दृते दृꣳह मा ।
ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासञ्ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासम् १९

नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्तेऽअस्त्वर्चिषे ।
अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तु हेतयः पावकोऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव २०

नमस्तेऽअस्तु विद्युते नमस्ते स्तनयित्नवे ।
नमस्ते भगवन्नस्तु यतः स्वः समीहसे २१

यतोयतः समीहसे ततो नोऽअभयङ्कुरु ।
शन्नः कुरु प्रजाभ्योभयन्नः पशुभ्यः २२

सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः २३
तच्चक्षुर्देवहितम्पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् ।
पश्येम शरदः शतञ्जीवेम शरदः शतꣳ शृणुयाम शरदः
शतम्प्रब्रवाम शरदः शतमदीनाः स्याम शरदः शतम्भूयश्च शरदः
शतात् २४

इति षट्त्रिंशोऽध्यायः

अथ सप्तत्रिंशोऽध्यायः

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नारिरसि १

युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः २

देवी द्यावापृथिवी मखस्य वामद्य शिरो राध्यासन्देवयजने
पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ३

देव्यो वम्र्यो भूतस्य प्रथमजा मखस्य वोद्य शिरो राध्यासन्देवयजने
पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ४

इयत्यग्रऽआसीन्मखस्य तेद्य शिरो राध्यासन्देवयजने पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ५

इन्द्रस्यौज स्थ मखस्य वोद्य शिरो राध्यासन्देवयजने पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे । मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे
। मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ६

प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता ।
अच्छा वीरन्नर्यम्पङ्क्तिराधसन्देवा यज्ञन्नयन्तु नः । मखाय त्वा
मखस्य त्वा शीर्ष्णे । मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ।

मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ७

मुखस्य शिरोऽसि ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखस्य शिरोऽसि ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखस्य शिरोऽसि ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ८

अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजने पृथिव्याः ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजने पृथिव्याः ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजने पृथिव्याः ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ९

ऋजवे त्वा साधवे त्वा सुक्षित्यै त्वा ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे
१०

घुमाय॑ त्वा मुखाय॑ त्वा सूर्य॑स्य त्वा तप॑से ।
दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता मध्वा॑नक्तु पृथि॒व्याः स्ँस्पृश॑स्पाहि । अ॒र्चिर॑सि शो॒चिर॑सि॒ तपो॑सि ११

अना॑धृष्टा पु॒रस्ता॑द॒ग्नेराधि॑पत्य॒ऽआयु॑र्मे दाः पु॒त्रव॑ती
दक्षिण॒तऽइन्द्र॒स्याधि॑पत्ये प्र॒जाम्मे॑ दाः ।
सु॒षदा॑ प॒श्चाद्दे॒वस्य॑ सवि॒तुराधि॑पत्ये॒ चक्षु॑र्मे दा॒ऽआश्रु॑तिरु॒त्तर॒तो धा॒तुराधि॑पत्ये रा॒यस्पोष॑म्मे दाः ।
विधृ॑तिरु॒परि॑ष्टा॒द्बृह॒स्पते॒राधि॑पत्य॒ऽओजो॑ मे दा॒ विश्वा॑भ्यो मा ना॒ष्ट्राभ्य॑स्पाहि॒ मनो॒रश्वा॑सि १२

स्वाहा॑ म॒रुद्भिः॒ परि॑श्रीयस्व दि॒वः स्ँस्पृश॑स्पाहि ।
मधु॒ मधु॒ मधु॑ १३

गर्भो॑ दे॒वाना॑म्पि॒ता म॑ती॒नाम्पतिः॑ प्र॒जाना॑म् ।
सन्दे॒वो दे॒वेन॑ सवि॒त्रा ग॑त॒ सः सूर्ये॑ण रोचते १४

सम॒ग्निर॒ग्निना॑ गत॒ सन्दैवे॑न सवि॒त्रा सः सूर्ये॑णारोचिष्ट ।
स्वाहा॒ सम॒ग्निस्तप॑सा गत॒ सन्दैव्ये॑न सवि॒त्रा सः सूर्ये॑णारूरुचत १५

ध॒र्ता दि॒वो विभा॑ति॒ तप॑सस्पृथि॒व्यान्ध॒र्ता दे॒वो दे॒वाना॒मम॑र्त्यस्तपो॒जाः ।
वाच॑म॒स्मे नियच्छ देवा॒युव॑म् १६

अप॑श्यङ्गो॒पामनि॑पद्यमान॒मा च॒ परा॑ च प॒थिभि॒श्चर॑न्तम् ।

स सुध्रीचीः स विषूचीर्वसानऽआवरीवर्त्ति भुवनेष्वन्तः १७

विश्वासाम्भुवाम्पते विश्वस्य मनसस्पते विश्वस्य वचसस्पते सर्वस्य वचसस्पते ।
देवश्रुत्त्वन्देव घर्म देवो देवान्पाह्यत्र प्रावीरनु वान्देववीतये ।
मधु माध्वीभ्याम्मधु माधूचीभ्याम् १८

हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ।
ऊर्ध्वोऽअध्वरन्दिवि देवेषु धेहि १९

पिता नोसि पिता नो बोधि नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः ।
त्वष्टृमन्तस्त्वा सपेम पुत्रान्पशून्मयि धेहि प्रजामस्मासु धेह्यरिष्टाहꣳ सह पत्या भूयासम् २०

अहः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ।
रात्रिः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा २१

इति सप्तत्रिंशोऽध्यायः

अथाष्टात्रिंशोध्यायः

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददेदित्यै रास्नासि १
इडऽएह्यदितऽएहि सरस्वत्येहि ।
असावेह्यसावेह्यसावेहि २

अदित्यै रास्नासीन्द्राण्याऽउष्णीषः ।
पूषासि घर्माय दीष्व ३

अश्विभ्याम्पिन्वस्व सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्व ।
स्वाहेन्द्रवत्स्वाहेन्द्रवत्स्वाहेन्द्रवत् ४

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्यो रत्नधा वसुविद्यः सुदत्रः ।
येन विश्वा पुष्यसि वार्याणि सरस्वति तमिह धातवेकः ।
उर्वन्तरिक्षमन्वेमि ५

गायत्रञ्छन्दोसि त्रैष्टुभञ्छन्दोसि द्यावापृथिवीभ्यान्त्वा
परिगृह्णाम्यन्तरिक्षेणोपयच्छामि ।
इन्द्राश्विना मधुनः सारघस्य घर्मम्पात वसवो यजत वाट् ।
स्वाहा सूर्यस्य रश्मये वृष्टिवनये ६

समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा सरिराय त्वा वाताय स्वाहा ।
अनाधृष्याय त्वा वाताय स्वाहाप्रतिधृष्याय त्वा वाताय स्वाहा ।
अवस्यवे त्वा वाताय स्वाहाशिमिदाय त्वा वाताय स्वाहा ७

इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवते स्वाहेन्द्राय त्वादित्यवते स्वाहेन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने स्वाहा ।
सवित्रे त्वऽऋभुमते विभुमते वाजवते स्वाहा बृहस्पतये त्वा विश्वदेव्यावते स्वाहा ८

यमाय त्वाङ्गिरस्वते पितृमते स्वाहा । स्वाहा घर्माय स्वाहा घर्मः पित्रे ९

विश्वाऽआशा दक्षिणसद्विश्वान्देवानयाडिह ।
स्वाहाकृतस्य घर्मस्य मधोः पिबतमश्विना १०

दिवि धाऽइमँयज्ञमिमँयज्ञन्दिवि धाः ।
स्वाहाग्नये यज्ञियाय शँयजुर्भ्यः ११

अश्विना घर्मम्पातꣳ हार्द्वानमहर्दिवाभिरूतिभिः ।
तन्त्रायिणे नमो द्यावापृथिवीभ्याम् १२

अपातामश्विना घर्ममनु द्यावापृथिवीऽअमꣳसाताम् ।
इहैव रातयः सन्तु १३

इषे पिन्वस्वोर्जे पिन्वस्व ब्रह्मणे पिन्वस्व क्षत्राय पिन्वस्व द्यावापृथिवीभ्याम्पिन्वस्व ।
धर्मासि सुधर्मामेन्यस्मे नृम्णानि धारय ब्रह्म धारय क्षत्रन्धारय विशन्धारय १४

स्वाहा पूष्णे शरसे स्वाहा ग्रावभ्यः स्वाहा प्रतिरवेभ्यः ।
स्वाहा पितृभ्यऽऊर्ध्वबर्हिभ्यो घर्मपावभ्यः स्वाहा

द्यावापृथिवीभ्याऽँ
स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः १५

स्वाहा रुद्राय रुद्रहूतये स्वाहा सञ्ज्योतिषा ज्योतिः ।
अहः केतुना जुषताऽँ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ।
रात्रिः केतुना जुषताऽँ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ।
मधु हुतमिन्द्रतमेऽअग्नावश्याम ते देव घर्म नमस्तेऽअस्तु मा मा
हिꣳसीः १६

अभीममहिमा दिवंविप्रो बभूव सप्रथाः ।
उत श्रवसा पृथिवीऽँ सꣳसीदस्व महाँ२॥ऽअसि रोचस्व
देववीतमः । वि धूममग्नेऽअरुषम्मियेध्य सृज प्रशस्त दर्शतम्
१७

या ते घर्म दिव्या शुग्या गायत्र्याऽँ हविर्धाने ।
सा तऽआप्यायतान्निष्ट्यायतान्तस्यै ते स्वाहा ।
या ते घर्मान्तरिक्षे शुग्या त्रिष्टुभ्याग्नीध्रे ।
सा तऽआप्यायतान्निष्ट्यायतान्तस्यै ते स्वाहा ।
या ते घर्म पृथिव्याऽँ शुग्या जगत्याऽँ सदस्या ।
सा तऽआप्यायतान्निष्ट्यायतान्तस्यै ते स्वाहा १८

क्षत्रस्य त्वा परस्पाय ब्रह्मणस्तन्वम्पाहि ।
विशस्त्वा धर्मणा वयमनुक्रामाम सुविताय नव्यसे १९

चतुःस्रक्तिर्नाभिर्ऋतस्य सप्रथाः स नो विश्वायुः सप्रथाः स नः
सर्वायुः सप्रथाः ।

अप द्वेषोऽअप ह्वरोन्यव्रतस्य सश्चिम २०

घर्मैतत्ते पुरीषन्तेन वर्धस्व चा च प्यायस्व ।
वर्धिषीमहि च वयमा च प्यासिषीमहि २१
अचिक्रदद्वृषा हरिर्महान्मित्रो न दर्शतः ।
सᳬ सूर्येण दिद्युतदुदधिर्निधिः २२

सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः २३

उद्वयन्तमसस्परि स्वः पश्यन्तऽउत्तरम् ।
देवन्देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् २४

एधोस्येधिषीमहि समिदसि तेजोसि तेजो मयि धेहि २५

यावती द्यावापृथिवी यावच्च सप्त सिन्धवो वितस्थिरे ।
तावन्तमिन्द्र ते ग्रहमूर्जा गृह्णाम्यक्षितम्मयि गृह्णाम्यक्षितम् २६

मयि त्यदिन्द्रियम्बृहन्मयि दक्षो मयि क्रतुः ।
घर्मस्त्रिशुग्विराजति विराजा ज्योतिषा सह ब्रह्मणा तेजसा सह
२७

पयसो रेतऽआभृतन्तस्य दोहमशीमह्युत्तरामुत्तराᳪ समाम् ।
त्विषः सँवृक्क्रत्वे दक्षस्य ते सुषुम्णस्य ते सुषुम्णाग्निहुतः ।
इन्द्रपीतस्य प्रजापतिभक्षितस्य मधुमतऽउपहूतऽउपहूतस्य भक्षयामि
२८

इत्यष्टात्रिंशोध्यायः

अथैकोनचत्वारिंशोऽध्यायः

स्वाहा प्राणेभ्यः साधिपतिकेभ्यः ।
पृथिव्यै स्वाहाग्नये स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा वायवे स्वाहा ।
दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहा १

दिग्भ्यः स्वाहा चन्द्राय स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहा वरुणाय स्वाहा ।
नाभ्यै स्वाहा पूताय स्वाहा २

वाचे स्वाहा प्राणाय स्वाहा प्राणाय स्वाहा ।
चक्षुषे स्वाहा चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा ३

मनसः काममाकूतिँवाचः सत्यमशीय ।
पशूनाँ रूपमन्नस्य रसो यशः श्रीः श्रयताम्मयि स्वाहा ४

प्रजापतिः सम्भ्रियमाणः सम्राट्सम्भृतो वैश्वदेवः सँसन्नो घर्मः प्रवृक्तस्तेजऽउद्यतऽआश्विनः पयस्यानीयमाने पौष्णो विष्यन्दमाने मारुतः क्लथन् ।
मैत्रः शरसि सन्ताय्यमाने वायव्यो ह्रियमाणऽआग्नेयो हूयमानो वाग्घुतः ५

सविता प्रथमेहन्नग्निर्द्वितीये वायुस्तृतीयऽआदित्यश्चतुर्थे चन्द्रमाः पञ्चमऽऋतुः षष्ठे मरुतः सप्तमे बृहस्पतिरष्टमे ।
मित्रो नवमे वरुणो दशमऽइन्द्रऽएकादशे विश्वे देवा द्वादशे ६

उग्रश्च भीमश्च ध्वान्तश्च धुनिश्च ।
सासह्वाँश्चाभियुग्वा च विक्षिपः स्वाहा ७

अग्निꣳ हृदयेनाशनिꣳ हृदयाग्रेण पशुपतिङ्कृत्स्नहृदयेन भवँयक्ना ।
शर्वम्मतस्नाभ्यामीशानम्मन्युना
महादेवमन्तःपर्शव्येनोग्रन्देवँवनिष्ठुना वसिष्ठहनुः शिङ्गीनि
कोश्याभ्याम् ८
उग्रँल्लोहितेन मित्रꣳ सौव्रत्येन रुद्रन्दौर्व्रत्येनेन्द्रम्प्रक्रीडेन मरुतो
बलेन साध्यान्प्रमुदा ।
भवस्य कण्ठ्यꣳ रुद्रस्यान्तःपार्श्वम्महादेवस्य यकृच्छर्वस्य वनिष्ठुः
पशुपतेः पुरीतत् ९

लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्यः स्वाहा त्वचे स्वाहा त्वचे स्वाहा
लोहिताय स्वाहा लोहिताय स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा मेदोभ्यः
स्वाहा ।
माꣳसेभ्यः स्वाहा माꣳसेभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः
स्वाहास्थभ्यः स्वाहास्थभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः
स्वाहा ।
रेतसे स्वाहा पायवे स्वाहा १०

आयासाय स्वाहा प्रायासाय स्वाहा सँयासाय स्वाहा वियासाय
स्वाहोद्यासाय स्वाहा ।
शुचे स्वाहा शोचते स्वाहा शोचमानाय स्वाहा शोकाय स्वाहा ११

तपसे स्वाहा तप्यते स्वाहा तप्यमानाय स्वाहा तप्ताय स्वाहा घर्माय
स्वाहा ।

निष्कृत्यै स्वाहा प्रायश्चित्त्यै स्वाहा भेषजाय स्वाहा १२

यमाय स्वाहान्तकाय स्वाहा मृत्यवे स्वाहा । ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याᳩ स्वाहा १३

इत्येकोनचत्वारिंशोऽध्यायः

अथ चत्वारिंशोऽध्यायः

ईशा वास्यमिदꣳ सर्वं यत्किञ्च जगत्याञ्जगत् ।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्य स्विद्धनम् १

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतꣳ समाः ।
एवन्त्वयि नान्यथेतोस्ति न कर्म लिप्यते नरे २

असुर्या नाम ते लोकाऽअन्धेन तमसावृताः ।
ताँस्ते प्रेत्यापिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ३

अनेजदेकम्मनसो जवीयो नैनद्देवाऽआप्नुवन्पूर्वमर्शत् ।
तद्धावतोन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ४

तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वन्तिके ।
तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः ५

यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्नेवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानन्ततो न विचिकित्सति ६

यस्मिन्त्सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोकऽएकत्वमनुपश्यतः ७

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरꣳ शुद्धमपापविद्धम् ।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्याथातथ्यतोर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः
समाभ्यः । ८

अन्धन्तमः प्रविशन्ति येसम्भूतिमुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ सम्भूत्याᳪ रताः ९

अन्यदेवाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात् ।
इति शुश्रुम धीराणाँये नस्तद्विचचक्षिरे १०

सम्भूतिञ्च विनाशञ्च यस्तद्वेदोभयᳬ सह ।
विनाशेन मृत्युन्तीर्त्वा सम्भूत्यामृतमश्नुते ११

अन्धन्तमः प्रविशन्ति येविद्यामुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ विद्यायाᳪ रताः १२
अन्यदेवाहुर्विद्यायाऽअन्यदाहुरविद्यायाः ।
इति शुश्रुम धीराणाँये नस्तद्विचचक्षिरे १३

विद्याञ्चाविद्याञ्च यस्तद्वेदोभयᳬ सह ।
अविद्यया मृत्युन्तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते १४

वायुरनिलममृतमथेदम्भस्मान्तᳬ शरीरम् ।
ओ३म् । क्रतो स्मर । क्लिबे स्मर । कृतᳪ स्मर १५

अग्ने नय सुपथा रायेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भुयिष्ठान्ते नमऽउक्तिँविधेम १६
हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितम्मुखम् ।
योसावादित्ये पुरुषः सोसावहम् ।
ओ३म् खम्ब्रह्म । १७

इति चत्वारिंशोऽध्यायः

इत्युत्तरविंशतिः ।
इति माध्यन्दिनवाजसनेयिशुक्लयजुर्वेदसंहिता